ታዝቤ ዝም ከምል

ደረጀ አለማየሁ (ዶ/ር)

2017 ዓ.ም.

ይህን መጽሐፍ በማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መሣርያ
ለማስተላለፍ፣ ለማስቀመጥ፣ በፎቶ ኮፒ ወይም
በሌላ መንገድ ለማባዛት፣ ለማሳተምም ሆነ ለመተርጐም፣
የባለመብቱ ፍቃድ እንዲጠየቅ ሕግ ያስገድዳል።
© 2017 ደረጀ አለማየሁ

ሽፋን ዲዛይን እና የቴክኒክ ድጋፍ፡
ምስጢረ ተመስገን 0940609924

ISBN 9798300437497

www.Teramaj.org

Email: ghagos1969@gmail.com

ታዝቤ ዝም ከምል

መታሰቢያነቱ

“እግረ መንገዱንም ለዚህ ግልጽ ደብዳቤ ምክንያት የሆነኝ የአቶ ሐጎስ ሽሙጥና የደርግ ጥይት ዒላማ ለነበሩት ወንድሞቼ

- ለከበደ መንገሻ
- ለዳንዔል ታደሰ
- ለምትኩ ተርፋሳ

እንደዚሁም አብሬአቸው በእስር ላይ እያለሁ መንግስቱ ኃይለማርያም ካሰረን ከሁለት ዓመት በኋላ በአንድ ላይ ወስዶ ለገደላቸው ወንድሞቼ

- ለኃይሌ ፊዳ
- ለደስታ ታደሰ
- ለኃይሉ ገርባባ

ለውድ እህቶቼ

- ንግስት አዳነ
- ቆንጂት ከበደ

መታሰቢያ ይሁንልኝ።”

ማውጫ   ገጽ

መግቢያ 5

መቅድም 12

ታዝቤ ዝም ከምል...15

A Diktat or a Perspective for a Democratic Discourse........133

መግቢያ

የዶ/ር ደረጀ አለማየሁ ሁለት መጣጥፎች ("ታዝቤ ዝም ከምል" እና "A Diktat or a Perspective for a Democratic Discourse") ከተጻፉ ከ30 ዓመት በላይ ሆናቸው። "ታዝቤ ዝም ከምል" በግል በየሰዉ እጅ በተወሰነ ደረጃ ከመሠራጨቱ ሌላ በወቅቱ አሜሪካን አገር ይታተም የነበረው Ethiopian Review[1] መጽሔት ላይ በተከታታይ ወጥቷል። የእንግሊዘኛ ጽሁፉም ልክ እንደ አማርኛው በየሰዉ እጅ በመጠኑ ከተሰራጨ በኋላ በዚሁ መጽሄት ላይ ለንባብ በቅቷል። በወቅቱ፣ የመጽሔቱ አዘጋጅ ሁለቱም ጽሁፎች ላይ መጠነኛ አርትኦታዊ መሻሻል አድርጎባቸዋል። የእንግሊዘኛው ጽሁፍ ዶ/ር ደረጀ መጀመሪያ በሰጠው ስያሜ ሳይሆን "Genuine Power-Sharing Can Bring Us Closer to Democracy"[2] በሚል ርዕስ ለአንባቢያን ቀርቧል።

እነዚህ ሁለት መጣጥፎች ከወጡ ረጅም ጊዜ ቢሆንም ዛሬም በተለያዩ መድረኮች የመወያያ አጀንዳ ናቸው። በሬዲዮ ፕሮግራሞች ከአንዴም ሁለት ጊዜ ቀርበው ለአድማጮች ተነበዋል። በተለያዩ ድረ-ገጾች ላይም

1. ደረጀ አለማየሁ (ዶ/ር) (1994, July) ታዝቤ ዝም ከምል፣ Ethiopian Review, Volume 4, Number 7-11

2. Dereje Alemayehu (Dr.) (1995) Genuine Power - Sharing Can Bring Us Closer to Democracy, Ethiopian Review, Volume 5 Number 1&2

በጽሁፍና በንባብ መልክ ቀርበዋል። እነዚህ ጽሁፎች ውስጥ የሰፈሩት ሃሳቦች አሁን ኢትዮጵያ ስላለችበት ሁኔታና የወደፊት እጣ ፈንታዋን በተመለከተ ለሚነሱ ጥያቄዎችና በተያያዥም ለሚደረጉ ውይይቶች ፋይዳነት አላቸው ብለን እናምናለን። ቀደም ሲል ስለእነዚህን ጽሁፎች ሰምተው የማንበብ እድል ያላገኙ ወገኖቻችን ጽሁፎቹ የት ሊገኙ እንደሚችሉ በየጊዜው ይጠይቃሉ። ያነበቡትም እንደገና ጽሁፎቹን መልሰው ለመጎብኘት ይፈልጋሉ። በዚህ ምክንያት ነው እኛ የቅርብ ጓደኞቹ ፕሮፌሰር ጴጥሮስ ቶጃ፣ ሞገስ ከበደ እና አስተዋይ መርዕድ ሁለቱን ጽሁፎች በአንድነት በመጽሐፍ መልክ አዘጋጅተን ለማውጣት የተነሳነው።

አንባቢዎች የበለጠ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ይረዳቸዋል ብለን በማሰብ የግርጌ ማስታወሻዎች ጨምረናል። በእንግሊዘኛ ጽሁፉ ላይ አንዳንድ ግልጽ ያልሆኑ አረፍተ ነገሮችና አባባሎችን አሻሽለናል። ከእነዚህ ማሻሻያዎች ውጪ፣ ፊደል ግድፈቶችን ከማረም በስተቀር የይዘትና የንድፈ ሃሳብ አቀራረብ ለውጥ ሊያስከትል የሚችል ምንም እርማት ወይንም ክለሳ ከማድረግ ተቆጥበናል።

የደረጀ የመጀመሪያ ጽሁፍ መነሻ ሃጎስ የተባለ ግለሰብ የኃይሌ ፊዳን ታሪክ አጠልሽቶ "እፎይታ"[3] መጽሄት ላይ ያወጣው ምንባብ ነበር። ኃይሌን አብሬው ከመታሰሬ በፊት በመጠኑ፣ ደርግ ጽ/ቤትና አራተኛ ክ/ጦር ታስረን በነበረ ጊዜ ደግሞ በቅርበት አውቀዋለሁ። የኃይሌን ጥልቅ እውቀት፣ ቅንነትና ደግነት በሚገባ ስለማውቅ፣ ሃጎስ በጥላቻ መንፈስ ለሰነዘራቸው አልባሌና ተራ ክሶች ደረጀ የሰጠው መልስ አንጀቴን እንዳራሰው መሸሸግ አልችልም። ኃይሌ በግፍ ከተገደለ ከስንት

3. እፎይታ - 1ኛ አመት ቁጥር 1 የካቲት 1984

አመት በኋላ፣ የደርግ መርማሪዎች እያሰቃዩ የተቀበሉትን ቃሉንና፣ የመንደር አሉባልታን ጨማምሮ ለጻፈው ለጊዜው ጉልበተኛ ሃጎስ፣ ደረጀ የሰጠው ምላሽ ተገቢ ነበር። በትክክልም ደረጀ እንዳለው "ለቆየ ባላጋራ የታሪክ ፍትህ የሚነፍግ.... ፍትህ አያመጣም። ያለፈን ታሪክ በጥላቻ የሚያጨማልቅ የዛሬን ታሪክ በደም ከማጨማለቅ አይመለስም። ያለፈን ታሪክ ጠምዝዞ መስክርልኝ የሚል፥ ዛሬ የሕዝብን እጅ ጠምዝዞ "ምረጡኝ" ከማለት አይመለስም"።

የዶ/ር ደረጀ ጽሁፍ የኃይሌ ፊዳን ማንነትና ስብዕና ለአንባቢያን በማካፈል አይቆምም። በዚሁ ጽኁፉ የኢትዮጵያ ጊዜያዊ ሁኔታና ፖለቲካ ላይ ያለውን አስተያየት በሰፊው ያቀርብልናል። በተለይም በሃይል ወይም በጉልበት (እሱ ካላሺን ይለዋል) የኢትዮጵያን ሰላምና አንድነት ማምጣት እንደማይቻል በሚተነትነው ጽሁፉ ታሪክንና የራሱንም ተመክሮ እያካፈለን፣ ዴሞክራሲያዊ ስርዓትን በቅንነት መቀበልና በስራ ላይ ማዋል እንደሚያዋጣ ያስገነዝበናል። ዴሞክራሲን ለጊዜያዊ ድል ሳይሆን ለዘላቂ ሰላምና አንድነት መሠረታችን ሊሆን እንደሚገባው ያሳስበናል።

መቼም በዛሬው ዘመን በጉልበትና በማጭበርበር ሥልጣን የያዙ አብዛኞቹ አምባገነኖች ደፍረው ዴሞክራሲን አይቃወሙም። በ1960ዎቹ መጨረሻ፣ በግሪክ አገር በመፈንቅለ መንግሥት ሥልጣን ከያዙ በኋላ፣ ዴሞክራሲ የተወለደባትን አገራችውን "ለዴሞክራሲ አልበቃችም" ብለው እንደተሳለቁት የግሪክ ኮሎኔሎች ዴሞክራሲን በአደባባይ አያጥላሉም። እንዲያውም ዴሞክራሲ ለተነፈገው ሕዝብ ዴሞክራሲን ለማስፈን "ከላይ" የወረድን መሲህ ነን ነው የሚሉት። ዴሞክራሲን ይዘምራሉ፤ የዴሞክራሲን ዋና ተሟጋችና ጠባቂ ነን ብለው ራሳቸውን ይሾማሉ።

የሥልጣን ዘመናቸውም ሳይገደብ እንዲራዘም ሕገ መንግሥታቸው ውስጥ ማሻሻያ አንቀጾች ይጨምራሉ። ደራርበውም ለሕግ የበላይነት እንደሚገዙ ያበስራሉ። "ዴሞክራሲያዊ ምርጫ" ይፈቅዳሉ፣ ግን እራሳቸው የሚያዘጋጁት ምርጫ ላይ፣ የምርጫ ኮሮጆ ይሰርቃሉ። ተቃዋሚዎቻቸውን ያስፈራራሉ፣ ይከሳሉ፣ ያስራሉ፣ ይገድላሉ። ለይስሙላ ተፎካካሪ ተብሎ ከቀረበ ፓርቲ ጋር ተወዳድረው ከ99% በላይ ድምጽ አግኝተን አሸነፍን ብለው ይለፍፋሉ። ይህንን በጠራራ ፀሐይ የተፈጸመ ስርቆትን ተቃውሞ የሚወጣውን በሽበርተኝነት፣ በድሮ ስርዓት ናፋቂነት፣ በጽንፈኝነትና በመሳሰሉት ክሶች እስር ቤት ይወረውራሉ።

ለአንድ አገር ዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ዘላቂነት እንዲኖረውና የፖለቲካ መረጋጋት እንዲሰምር፣ ዶ/ር ደረጀ መሠረታዊ የሚላቸውን ሁለት መርሆች ያስቀምጣል።

አንደኛው፣ ዴሞክራሲ ጉልበተኞች ሲሳካላቸው የሚቀበሉት ካልተሳካላቸው የሚያፈርሱት፣ ወይንም ተፎካካሪ ጉልበተኞች ጦር ተማዘው እርስ በእርስ የሚፋለሙበት ሳይሆን፣ ለሕዝብ ድምፅ ተገዢ የሚሆኑበት ሥርዓት መሆኑን ነው።

ሁለተኛው፣ ዴሞክራሲ ከአሸናፊዎችም በላይ የተሸናፊዎች መብት የሚከበርበት ሥርዓት እንደሆነም ጭምር ነው። ተሸናፊዎች የአሸናፊዎች ወከባና አፈና ሳይደርስባቸው፣ ለሚቀጥለው ዙር ምርጫ ለመወዳደር የሚዘጋጁበት ሁኔታዎችን የሚያረጋግጥ የፖለቲካ ሥርዓት ነው። "ዴሞክራሲ የአሸናፊዎች መፈንጫ ሳይሆን፣ የተሸናፊዎች መብት ማረጋገጫ ነው"።

መሬት ላራሹ፣ ንጉሣዊ አገዛዝ ይወገድ፤ የሴቶች፣ የሠራተኞች፣ የብሄረሰቦችና የሃይማኖት መብቶችና እኩልነት ይከበር በሚሉ መፈክሮች ስር የተደረጉ ትግሎች የዴሞክራሲና የፍትሕ ትግል አካሎች ናቸው። የኢትዮጵያ ሕዝቦች ባለፉት አመታት ያገኟቸው የማይናቁ ፖለቲካዊ ድሎች ቢኖሩም፣ አሁንም ጥያቄዎቻቸው ሙሉ ለሙሉ ምላሽ አግኝተዋል ማለት አይቻልም። የኢትዮጵያ ሕዝቦች አሁንም ለመብታቸው የሚያደርጉትን ትግል ሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ መቀጠል አለባቸው። ኢትዮጵያ ነፍጥ ያነገቡ "ጀግኖች" የሚፋለሙበት የጦር ሜዳ መሆኗ መቆም አለበት። በመሳሪያ ኃይል የሚደረግ ትግል ብዙ ወገኖቻችንን የሚያስጨርስና ወደ ዘላቂ መፍትሄ የማያደርስ በመሆኑ ሊበረታታ አይገባውም። ለዚህ ነው ደረጀ ጽሁፉን ሲያጠቃልል፣ "ሕዝቧ ጀግና ሆኖ የሚባላባት ሳትሆን፣ ፈሪ ሆኖ በልቶ የሚያድርባትን ኢትዮጵያን እንመስርት" ብሎ የሚደመድመው።

አገራችን ውስጥ በቅንነትና በግልጽ የፖለቲካ ውይይቶች ማካሄድና ልዩነቶችን ሰላማዊ በሆነ መንገድ የመፍታት ባህል፣ ለፖለቲካ ፓርቲዎችና ቡድኖች አሁንም ባዕድ ነው። ልዩነቶችን በጉልበት ሲያስተናግዱ ከነበሩ ከንጉሡ፣ ከደርግና ከኢሕአዴግ አገዛዝና ውድቀት ትምሕርት የተወሰደ አይመስልም። አሁንም ልዩነቶችን በዴሞክራሲያዊ ውይይት ሳይሆን በኃይል ለመፍታት ሙከራ ሲደረግ ይታያል። በዚህም ምክንያት፣ ከትውልድ ትውልድ ከማያባሩ ግጭቶችና ጦርነቶች እሽክርክሪት መውጣት አልቻልንም። ዛሬም የብሄረሰቦች መብት ጉዳይና በብሄረሰቦች መካከል ሊኖር ስለሚገባው ግንኙነት ተወያይቶ ለመስማማትና ሁሉንም አካታችና አስማሚ የሆነ ብሔራዊ እቅድ መንደፍ አልተቻለም።

የኢትዮጵያ አንድነት በፈቃደኝነትና በእኩልነት ላይ መመስረት እንዳለበት እሙን ነው። የአንድን ብሄረሰብ ታሪክና ባህል ታላቅነት አሳብጦ፣ የሌሎችን አጥላልቶና ንቆ አንድነትን ማምጣት አይቻልም። የአንድን ብሄረሰብ ገናናነት መቀበል የኢትዮጵያዊነት መለኪያም መሆን የለበትም። እዚያው ብሄረሰቡ ውስጥ የተወለደ ድርጅትን አዳክሞ፣ በገዢው ፓርቲ የተጠፈጠፈ ድርጀት የብሄረሰቡ ብቸኛ ተወካይ አድርጎ ማቅረብና ቅቡልነትን እንዲያገኝ ማስገደድ ፀረ ዴሞክራሲያዊና ወደ ሌላ አለመግባባትና እልቂት የሚያመራ ውሱን የፖለቲካ ታክቲክ ነው።

የእንግሊዘኛ ጽሁፉ፣ በወቅቱ (እስከዛሬም ማለት ይቻላል) ልሂቃንን ያነጋገር የነበረው የብሄረሰቦች ጥያቄ፣ የአገር ምሥረታና የኢትዮጵያ አንድነትን ጠለቅ አድርጎ ይመረምራል። የደረጀ አውደ ሃሳብ የሚያውጠነጥነው፣ ከኢትዮጵያ አንድነት በፊት በብሄረሰቦቿ መሃል ያለው ግኑኝነት የተረጋጋ፣ ሰላማዊና መግባባት ላይ የተመሠረተ እንዲሆን የሚደረገው ስራ ቅድሚያ ሊሰጠው እንደሚገባ ነው። በብሄረሰቦች መሃል በእኩልነትና በዴሞክራሲያዊ መርህ ላይ የተመሠረተ ግንኙነት መገንባት ከተቻለ፣ የአገሪቱ አንድነት በታሪካዊ ሂደት በራሱ ይመጣል። የአገር አንድነትን አስቀድመን በብሄረሰቦች መሃል ያለውን ቅራኔ ለወደፊት እንፈታዋለን ካልን፣ አንዱንም ሳናሳካ ወደ እርስ በርስ ጦርነት እናመራለን ይላል ዶ/ር ደረጀ።

የደረጀ አቀራረብ በመጠኑ ምልልስ (polemic) ይበዘዋል ሊባል ይቻላል። አንዳንድ አንባቢዎች ምልልሱ በዛ ብለው መተቸታቸው አይቀርም ብዬ እገምታለሁ። ደረጀ ራሱ ጽሁፉ ለሕዝብ ከተዳረሰ በኋላ፣ በጻፈው መግቢያ

ላይ እንዳለው "የአቶ ሐጎስ ጽሁፍ የቀሰቀሰብኝ ሀዘንና ንዴት ጋብ ስላለልኝ ስሜታዊ የሆንኩባቸውን አንዳንድ ቦታዎች ትንሽ ለዘብ ላደርግ በቻልኩ ነበር" ይላል። ከዚያም በመቀጠል ጽሁፉን እንዳለ ሳያርም እንዲወጣ የወሰነበትን ምክንያት ሲያብራራ "ከእጅ የወጣ ጽሁፍ ለአቅመ አዳም ደርሶ የራሱን ጎጆ የመሰረተ ልጅ ማለት ነው። .... እንደገና አርሜ ልጻፍህ ብለው የልቤ ሳይሆን የአንጎሌ ውጤት፤ በሌላ አነጋገር ሌላ ጽሁፍ ይሆንብኛል ብዬ ሰጋሁ" ይለናል። ስለሆነም መጣጥፎቹ ትኩሳታቸው ሳይበርድ እንዳለ ቀርበዋል።

መጣጥፎቹ ምልልስ ይበዛባቸዋል ቢባልም፣ ደረጀ እጅግ ብዙ ርዕሶች ላይ ጥልቀት ያላቸው ሃስቦችን ስለሚሰነዝር፣ አንባቢ ከእንካ ሰላምትያው ባሻገር ያሉት ሃስቦች ላይ እንዲያተኩር አሳስባለሁ። ይልቁንስ፣ በየመሃሉ የሚያስገባቸው ኩነቶች፣ ትረካዎች (anecdotes) ምሳሌዎችና ገጠመኞቹ ጽሁፉ ይበልጥ ትርጉም እንዲኖረውና አንባቢም ሃሳቡን በቀላሉ እንዲረዳለት አስችሎታል እላለሁ።

ዶ/ር ደረጀ ጽሁፎቹ ላይ፣ በተደጋጋሚ "ይህንን ለወደፊት እመለስበታለሁ"፣ እያለ ያለፋቸው ጉዳዮች አሉ። በእርግጥም የነካካቸውን ጉዳዮች ሁሉ በአንድ ጽሑፍ ማጠቃለል የሚቻል አልነበረም። ሆኖም ግን "አብራራቸዋለሁ"፣ "እመለስባቸዋለው" ብሎ ቃል የገባልንን ጽሁፎች ሳናይ 30 ዓመታት እንደ ቀልድ እንዳለፉ ልብ ይሏል። "ምነው ዝም አልክ ጻፍ እንጂ" ብለው ከሚወተውቱት ወዳጆቹ መሃል አንዱ ብሆንም፣ ከአገር አገር የሚያንከራትተው ስራው ፋታ እንዳልሰጠው እረዳለሁ። ጡረታ ወጥቶ ጊዜ እንደልብ ሲታደለው "እመለስባቸዋለሁ" ያላቸው

ርዕሶች ላይም ሆነ ሌሎች ጉዳዮች ላይ ያሉትን አስተያየቶች አንባቢዎች የማየት እድል ይኖረን ይሆናል ብዬም ተስፋ አደርጋለሁ። ምናልባት እነዚህ ጽሁፎቹ በመጽሐፍ መልክ መውጣታቸውስ መንፈሱን አነሳስተው ያንቀላፋ ብዕሩን እንደገና ያነቃቁት ይሆን?

አስተዋይ መርዕድ

አሌክሳንድርያ፣ ቨርጂኒያ፡ አሜሪካ (2017)

መቅድም

ይህ ግልጽ ደብዳቤ "እፎይታ" በሚባል እንደምገምተው የTPLF መጽሄት ውስጥ ኃይሌ ፊዳ በደርግ እስር ቤት በሰጠው ቃል ላይ ተመርኩዞ በተጻፈ ጽሁፍ አነሳሽነት የጻፍኩት ነው። እራሴው ጥቂት ኮፒዎች አባዝቼ ለማውቃቸው ወዶጆቼ ከላኩ በኋላ፣ ወዳጆቼ ብቻ ሳይሆኑ በይዘቱ ከሞላ ጎደል የሚስማሙ የማላውቃቸውም ሰዎች ጭምር በትነውት ከጠበቅሁት በላይ ተሰራጭቷል። የመታተም እድል ግን እስካሁን አልገጠመውም። አሳጥረውና በመጽሄታችን ላይ እናውጣልህ ያሉኝ ነበሩ በልዩ ልዩ ምክንያቶች አላመቸኝም።

አሁን ነገሩ ዓመት ከአለፈው በኋላ እንደገና የተመለስኩበት በአንድ ሊያስቅ በሚችል ምክንያት ነው። ኮምፒዩተሬ ላይ የአማርኛ ፕሮግራም አስገባሁና ፕሮግራሙንም በደንብ ለማወቅና እጄንም ለማፍታታት ጥቂት ደብዳቤዎች ጽፌ አልበቃኝ አለ። ከዚያ ለምን ያንን "በተራ ታይፕ" የተመታ ጽሁፍ ወስጄ መለማመጃ አላደርገውም አልኩና ከመተኛቴ በፊት በቀን በቀን አንድም ሁለትም ገጽ እየመታሁ ጨረስኩት። አይ እንግዲያው እንዲህ "ካማረ" የመታተም እድል ያግኝ አልኩና ላሳትመው ወሰንኩ።

አንድን ጽሁፍ ከተጻፈ ከዓመት በኋላ ሲመለሱበት ብዙ መለወጥ የሚገባቸው ነገሮች ይኖራሉ። በመጠኑም ቢሆን በኢትዮጵያ የፖለቲካ ሁኔታ ውስጥ የተለዋወጡና የዚህን ደብዳቤ ይዘት የሚመለከቱ ጉዳዮች አሉ። የመጀመሪያውን የኢትዮጵያ “ዲሞክራሲያዊ ምርጫ” TPLF[4] (The Tigray People’s Liberation Front) በOLF[5] (Oromo Liberation Front) ላይ ያገኘውን የመጀመሪያ ድል በዚህ ጽሁፌ ከሞከርኩት “ትንቢ” ጋር ለማገናዘብ እችል ነበር። የአቶ ሐጎስ ጽሁፍ የቀሰቀሰብኝ ሀዘንና ንዴት ጋብ ስላለልኝ ስሜታዊ የሆንኩባቸውን አንዳንድ ቦታዎች ትንሽ ለዘብ ላደርግ በቻልኩ ነበር። አንዳንድ ከትግራይ የሆኑ ወዳጆቼ ሳይቀሩ በጽሁፌ ውስጥ አጉልቼ ለማቅረብ የሞከርኩትን የTPLF ፍራቻዬን ወደ ትግሬ ጥላቻ እስከመመንዘር ስለሄዱ ለዚህም ማብራሪያ መጨምር በተገባኝ ነበር። አሁን ሳየው ከOLF ብቻ ሳይሆን ከሌሎቹም ፀረ TPLF የፖለቲካ ኃይሎች (መኢሶን ኢድኃቅን ጨምሮ) ያለኝን ርቀት ትንሽ ላተኩርበት በወደድኩ ነበር። ይህንን ሁሉ ሳላደርግ ግልጽ የሆኑ የታይፕ ግድፈቶች በማረም ነው የተወሰንኩት። ጽሁፉን ሳልቀይር ያቀረብኩበት ብዙ ምክንያቶች አሉኝ። አንዱም ብዙ መቶ ወዳጅና ባዳ ያነበበውን ጽሁፍ እዚህና እዚያ መለዋወጡ ትርጉም ስለሌለው ነው። ከእጅ የወጣ ጽሁፍ ለአቅመአዳም ደርሶ የራሱን ጎጆ የመሰረተ ልጅ ማለት ነው። ድሮ ቤት እያለ መምከር ነው እንጂ የሚቻል፤ የራሱን ሕይወት ከጀመረ በኋላ ና ተመለስ ማለት የማይሆን ግብ ግብ መፍጠር ነው። እንዲሁም እንደገና አርሜ ልጻፍህ ብለው

4. ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ (ህወሓት)

5. የኦሮሞ ነጻነት ግንባር (ኦነግ)

የልቤ ሳይሆን የአንጎሌ ውጤት፤ በሌላ አነጋገር ሌላ ጽሁፍ ይሆንብኛል ብዬ ሰጋሁ። ለሱ ለሱ ደግሞ አንባቢን ለማሰልቸት ወደፊትም እድል ስለማላጣ፤ ይህንን እንዳለ በስሜታዊነቱ መተው ይሻላል አልኩኝ።

ብዙ ወዳጆቼ አንዳንዱም የማላውቃቸው ሰዎች ጽሁፉን እንደወደዱልኝ በስልክም በደብዳቤም ገልጸውልኛል። ስለወደዱልኝ ደስ እንዳለኝ መደበቁ ውሸት ነው የሚሆን። ለሙገሳ ሲሉ መስራት ነው እንጂ መጥፎ ለተለፋበት የሥራ ውጤት ሙገሳን መቀበሉ ክፋት የለውም። ከሁሉም በላይ ግን በብዙ አካባቢዎች ይዘቱ ማከራከሩ ነው የበለጠ ደስ ያለኝ። ስጽፈውም ከዚህ የተለየ ዓላማ አልነበረኝም። በዚህ ጽሁፍም ሆነ ወደፊት ችሎታዬ እስከ ፈቀደልኝ ድረስ የምሞክረው ማከራከር ማጠራጠር ነው። ካላሳመንኩ ሞቼ እገኛለሁ የሚል ወይ ቄስ ወይ ካድሬ ነው። የመጀመሪያውን ሆኜ አላውቅም፤ ሁለተኛውን መሆን ካቆምኩ ደግሞ ቆየሁ።

ደረጀ ዓለማየሁ (በርሊን፣ ሰኔ 1985- June 1993)

ጀግና የማያስፈልጋት አገር የታደለች ነች
(በርቶልድ ብሬሽት[6])

ታዝቤ ዝም ከምል

ይድረስ ለአቶ ሐጎስ ፃዕዳ
በካላሺን አንጋሽነት "ቅቡልነት" አገኘን ብለው አራት ኪሎ ከሚገኙት ጀግኖች አንዱ

"የኃይሌ ፊዳ መሸፈትና የመኢሶን እጣ" በሚል የፃፍከውን በቅርቡ አነበብኩኝ። ከ13 ዓመታት በፊት ካጠገቤ ተወስዶ የተገደለውን ወንድሜን ወዳጄን ባልሰራው ስትወነጅለው፣ ሳታውቀው ስትዘልፈው፣ የአሸናፊነት ትዕቢትህ አናዶኝ ሬሳውን ከመቃብር አውጥተህ በጥላቻ ካራ ስትገዘግዘው ሳይ የዋሁ፣ ቅኑ፣ ሰብዓዊው ኃይሌ ትዝ ብሎኝ አለቀስኩኝ።

በመሰረቱ ፖለቲካ ትቼ አካዳሚክ ዓለም ገብቼ መኖር ከጀመርኩ ቆየሁ። ከመናደድና ከማልቀስ ያለፈ ለኃይሌ የጓደኝነት ትዝታ ላደርግለት የምችለው እንደገና የፖለቲካ ብዕሬን ማንሳት ብቻ ነበር። ላንተ ትዕቢት ያለኝን ንቀት፤ ለአስተሳሰብህ ያለኝን ፍራቻና ጥላቻ፤ ለኃይሌ ያለኝን ፍቅርና አክብሮት በአደባባይ እንድትገልጽልኝ ይህቺን ግልፅ ደብዳቤ ልጽፍ ወሰንኩ።

6. Bertolt Brecht. (1939). Life of Galileo "Unhappy the land that has no heroes" sc. 13

ከኢትዮጵያ ፖለቲከኞች አብዛኞቻችሁ የጎበጠን ከማቃናት ይልቅ ለመስበር፣ የተለኮሰን ከማጥፋት ይልቅ ለማራገብ በምትራወጡበት ባሁኑ ወቅት፤ የሁላችሁም የትግል መንገድ አያዋጣም" ብዬ ለመጮህ ሳስብ አቅመ ቢስነት እየተሰማኝ ሆደ ባሻ አድርጎኛል። በዚህ ሆደ ባሻነቴ ላይ ነው ያንተ ጽሁፍ መጥቶ ንዴቴንና ሀዘኔን የቀሰቀሰው። እነዚህ ሁሉ ሁኔታዎች ተደማምረው ለግልጽ ደብዳቤዬ የተለየ የፖለሚክ መልክ ስለሰጡት ደብዳቤዬ የያዛቸው አንዳንድ መልእክቶች ሊሸፈኑ ይችሉ ይሆናል። በዚህ ምክንያት ግን ከሆዴ ምርር ብሎኝ የፃፍኩትን ወደአንጎሌ መልሼ ላለዝበው አልፈለግሁም። ዘባራቂ ምሁር እንጂ ታክቲከኛ ፖለቲከኛ የመሆን ፍላጎት የለኝም።

ስለሆነም "ኃይለ ቃሉን" ሰበብ ሳታደርግ ይህን ግልጽ ደብዳቤ ዲሞክራሲን ሊያስተምር በተነሳው መጽሄታችሁ ላይ ወይንም ከመንግስት ልሳንነት ወደ "ሕዝባዊ" ልሳንነት ዞረዋል ከሚባሉት ጋዜጦቻችሁ በአንደኛው ላይ አስወጣልኝ ለእናንተም ቢሆን በጀግና መንደራችሁ ያንኑ የፉከራ ቴፕ ከመደጋገም አንዳንዴም ከፈሪዎች አምባ ምን እንደሚዘፈን ማወቁ አይጎዳችሁም። እናንተ እምቢ ካላችሁ "የራሴ ልሳን" ስለሌለኝ እኔው 50 ያህል ቅጂዎች አባዝቼ "አንብቡ አስነብቡ" ብዬ እበትናታለሁ። በአገራችን ዛሬም እንደትላንቱ ሁሉ ከሺህ የብዕር ጋጋታ የአንድ ካላሺን እሩምታ የበለጠ ውጤታማ ስለሆነ በተንኩ አልበተንኩ ዋጋ የለው ይሆናል። ሳያድላት ቀርቶ ያለጀግና በማታፈራ አገራችን የአንድ ፈሪ ድምጽ ተሰማ አልተሰማ ምን ለውጥ ያመጣል? ለብሶቴ ያህል ትንሽ ከተነፈስኩ ይበቃኛል።

እግረ መንገዱንም ለዚህ ግልጽ ደብዳቤ ምክንያት የሆነኝ የአቶ ሐጎስ ሽሙጥና የደርግ ጥይት ዒላማ ለነበሩት ወንድሞቼ ለከበደ መንገሻ፤ ለዳንዔል ታደሰና ለምትኩ ተርፋሳ 15ኛ የሙት ዓመት[7]፤ እንደዚሁም አብሬአቸው በእስር ላይ እያለሁ መንግስቱ ኃይለማርያም ካሰረን ከሁለት ዓመት በኋላ በአንድ ላይ ወስዶ ለገደላቸው ወንድሞቼ ለኃይሌ ፊዳ ለደስታ ታደሰና ለኃይሉ ገርባባ፤ ለውድ እህቶቼ ለንግስት አዳነና ለቆንጂት ከበደ[8] 13ኛ የሙት ዓመት መታሰቢያ ይሁንልኝ።

7. ነሐሴ 30፣ 1969 ዓ.ም. የመኢሶን አመራር የነበሩት ዶ/ር ከበደ መንገሻና ዳንኤል ታደሰ፣ አብረዋቸው ከነበሩት ከምትኩ ተርፋሳ፣ ደንቢ ዲሳሳና ደንበል አየለ ጋር የተሸሸጉበት ቤት በደርግ ወታደሮች ሲከበብ ዶ/ር ከበደ መንገሻና ዳንኤል ታደሰ በያዙት መሳሪያ እራሳቸውን ሰዉ። የተቀሩት ሦስቱ ተታኩሰው ሞቱ።

8. የመኢሶን አመራር የነበሩት ኃይሌ ፊዳና ንግሥት አዳነ እንዲሁም ደስታ ታደሰ፣ ኃይሉ ገርባባና ቆንጂት ከበደ ሐምሌ 1971 ዓ.ም. ከ4ኛ ክፍለ ጦር ዋና መምሪያና ከከርቸሌ እስር ቤቶች ተወስደው በደርግ ትእዛዝ በግፍ ተረሸኑ።

ክፍል አንድ

1. የጽሁፍህ ዓላማ

መጀመሪያ ነገር አቶ ሐጎስ ከሞተ ከ13 ዓመት በኋላ የኃይሌ ፊዳን ሬሳ እንደ አጋንንት ከመቃብር ቤት እንድትፈልግ ያደረገህ ምንድነው? በኔ ግምት ከኃይሌ ፊዳ ማንነት ጋር የተያያዙ ሁለት ምክንያቶች አሉህ። አንደኛ፣ ኃይሌ የመኢሶን አባልና ከመሪዎቹ አንዱ ነበር። መኢሶን ደግሞ (ያደረግኩት ሰፊና ወካይ መጠይቅ ባይኖርም) ካጋጠመኝና ከምሰማው ተነስቼ እንደምገምተው በብዙ የአዲስ አበባ ንዑስ ከበርቴ በተለይም በወጣቱ ዘንድ (ለካ ያኔ ነው ወጣት የነበሩት፣ ዛሬማ እነሱ ጎልማሶች እኛ ሽማግሌዎች ሆነናል!) ከአብዮቱ በፊትና በአብዮቱ ወቅት ከአገር ወጥተው ውጭ አገር በሚኖሩ ብዙ ኢትዮጵያውያን ዘንድ የተጠላ ድርጅት ነው። ለምን ተጠላ ብዬ የበኩሌን ትንተና ለማቅረብ እዚህ ቦታው አይደለም፣ የዚያ ሰው ካለኝ አንድ ቀን በሌላ አጋጣሚ እመለስበት ይሆናል። ለአሁኑ ያህል በነጥብ መልክ ላቅርባቸው።

አንደኛ፡ በደርግ የ15 ዓመታት አገዛዝ ውስጥ መኢሶን አንድ ዓመት ያህል በሂሳዊ ድጋፍ መሰረት ላይ ከደርግ ጋር ስለሰራ ድርጅቱ ለዚህ አብሮ መስራቱ ሊወስደው ከሚገባ የፖለቲካ ሀላፊነት አልፎ፣ ደርግ በዚህ የአገዛዝ ዘመኑ የፈሰው ሁሉ በመኢሶን ስለሚላከክ ነው።

ሁለተኛ፡ ድርጅቱ እራሱ ያደረጋቸው ስህተቶች፣ እነዚህን ሠራ የሚባሉትን ስህተቶችም እስካሁን በሕዝብ ፊት ለመወያየት አለመቻሉ ለጥላቻው ተስፋፍቶ መቆየት አስተዋጽኦ አድርጓል።

ሶስተኛ፡ እኔም እራሴ በወሬ እንጂ በተጨባጭ የማውቀው ባይኖረኝም አንዳንድ አባላቱና ደጋፊዎቹ፣ በተለይም በድርጅቱ አባልነትና ደጋፊነት የሚገመቱ ሰዎች የፈፀሟቸው ወንጀሎች ይኖራሉ።

አራተኛ፡ በተለያዩ ምክንያቶች ጠላቶቹ የሆኑ ድርጅቶችና ግለሰቦች ሆን ብለው ያካሄዱበት የስም ማጥፋት ዘመቻ ለመኢሶን በተወሰኑ ክፍሎች ዘንድ መጠላት ትልቅ አስተዋፅኦ አለው። ይህም ዘመቻ "in dubio pro reo" (ተከሳሹ ድርጊቱን ላለመፈጸሙ ጥርጣሬ እስካለ ድረስ ከክሱ ነፃ እንደሆነ ይቆጠራል) የሚለው፣ ለሐሰት ክስና ለፍርደ ገምድል ዳኝነት ማገጃ የሆነ የፍትህ መርህ በርግጥም ላቲን ለሆነበት፤ የሰማውን ወሬ ወይንም ክስ በዚህ መርህ መሰረት ለመመዘን ይቅርና ከኢትዮጵያ አብዮት ቅደም ተከተል (chronology) ጋር እንኳን ማገናዘብ በማይችለው መሀይም የኢትዮጵያ ምሁር ክፍል ዘንድ ከፍተኛ ተቀባይነት አግኝቷል። (በነገራችን ላይ በር እየዘጋሁ ልሂድና

ከዚህ አባባሌ የኢትዮጵያ ምሁር መሀይም ነው፣ የኢትዮጵያ ምሁር መኢሶንን ይጠላል ወይንም መውደድ ነበረበት የሚል አይከተልም)።

ይህ ሁሉ ከተነሳሁበት ነጥብ ጋር ምን ግንኙነት አለው? ትል ይሆናል አቶ ሐጎስ በተለያዩ ምክንያቶች መኢሶንን ከሚጠላው ክፍል ውስጥ ትግሬ ከሆነው በስተቀር አብዛኛው እናንተንም ይጠላል። (በውጭ በግልጽ፣ አገር ውስጥ ደግሞ ቢያንስ በሆዱ)። እናንተና መኢሶን ጠላት ከሆናችሁ እንዴት የጋራ ጠይዎች ልታተርፉ ቻላችሁ? አሁንም ዝርዝር ውስጥ አልገባም፤ የሚታዩኝን ሶስት ምክንያቶች በነጥብ መልክ ላስቀምጣቸው።

አንደኛ: የብሄረሰብ ምክንያት አለበት። መኢሶን ባልሆነው "የጋ* ድርጅት" እየተባለ፣ (ለኦሮሞዎች ደግሞ ቢበዛ ጎበናዎችን የያዘ የነፍጠኛ ድርጅት ነበር።) እናንተ ደግሞ በሆናችሁት የትግሬ ድርጅትነታችሁ በአመዛኙ ከአማራ በሆነው ንዑስ ከበርቴ ዘንድ አትወደዱም።

ሁለተኛ: ሁለታችሁም ትከተሉት በነበረው፣ መኢሶን በረዥም ጊዜ ውስጥ በኤሊ ፍጥነት፤ እናንተም ቀልጣፎች እንደመሆናችሁ ከመቅጽበትና በጄት ፍጥነት ተውነው ባላችሁት ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ምክንያት የዘመናዊውን ጥራዝ ነጠቅ ፀረ ኮሙኒስትና የባህላዊውን ፀረ ጉግ ማንጉግ አስተሳሰብ ተከታዮች የጋራ ጥላቻ አትርፋችኋል።

ሶስተኛ: የአገሪቷ ባህላዊ የስልጣን ተዋረድ ሕግ በሚፈቅደው የእድገት ቅደም ተከተል ሳይሆን ከውጭ መጥታችሁ፤ (መኢሶን የፓለቲካ አጋጣሚን በመጠቀም፣ እናንተም በጉልበተኛ አሸናፊነት) ቢሮክራሲውን በእጃችሁ ለማስገባት በመሞከራችሁ (እናንተማ በማስገባት ላይ ስላላችሁ) በዚህ መዋቅር ውስጥ ባሉና ከትምህርት ተቋሞች ወጥተው ወደዚያው በሚያመሩ ዘንድ ጥላቻ አትርፋችኋል። ቢሮክራሲው የአገሪቷ ዋነኛ የሀብት፣ የስልጣንና የስራ አከፋፋይ እንደመሆኑ ውስጡ ያሉት ሆኑ ከትምህርት ተቋሞች ወጥተው እዚያ ለመግባት የሚጠባበቁት ብዙሀን፣ ቢሮክራሲው ውስጥ ያለው ቦታ እንደ ፖለቲካ አመቺነቱ በዘፈቀደ እየተበወዘ የሚታደል ካርታ ሳይሆን፣ የተለምዶን ሕግና ስርዓት ተከትሎ ሞያና ችሎታ በሚፈቅደው መሰረት የሚታደግበት መሰላል እንዲሆንለት ይፈልጋል።

ለማንኛውም የሰጠሁዋቸው ምክንያቶች ልክ ይሁኑም አይሁኑ ያለ ነዚህ መኢሶንንም እናንተንም የማይቀበሉ የህብረተሰብ ክፍሎች ኢትዮጵያን መግዛት ስለማይቻል ድጋፋቸውን ለማግኘት እየለፋችሁ ነው። በዚህ ደጋፊ ማብዛት ወይንም ቢያንስ ተቃዋሚ መቀነስ የሚባል የታክቲክ ስሌት ውስጥ በቅርቡ የኃይለ ሥላሴን ሬሳ መሸጥ የፖለቲካ ትርፍ ስላስገኘ የኃይሌ ፊዳንም ሬሳ አውጥቶ በጥላቻ ማጨማለቅ ትንሽም ቢሆን ገቢ ያስገኝ ይሆናል ብላችሁ ነው።

ሁለተኛው ምክንያት ከኃይሌ ኦሮሞነት ጋር የተያያዘ ነው። ኦሮሞ በተለይ በትምክህተኞች ዘንድ በብዛቱ የተፈራ እንደናንተ ገና

ጀግንነቱን ስላላስመሰከረ (ማለትም ነፃ አውጭ ድርጅቱ የናንተን ያህል ካላሺን ስለሌለውና የጦር ሜዳ ድሎች ስላላስመዘገበ)፣ የሚናቅ ብሄረ ሰብ ነው። ኃይሌ ፊዳ ደግሞ በኦሮሞነቱ የዚህ ክፍል ፍራቻ፣ ንቀትና ጥላቻ ተጣምረው ያረፉበት ሰው ነበር። አቶ ሐጎስ በጽሁፍህ የተጠቀምክባትን "እውር ቢሸፍት ከዱሮ አያልፍም" የምትል አባባል እኔ እስር ላይ እያለን ከኃይሌ ገዳዮችም ሰምቻት ነበር። እነርሱ ግን በትዕቢት ባትተናነሱም ያንተን ያህል ትንሽ መደበቅ ስላልታያቸው፡ "ጋ*" ቢሸፍት ከሱሉልታ አያልፍም" ብለው ተሳልቀውብን ነበር። ለማንኛውም ከኦሮሞ ግንባር ጋር ዛሬ ባላችሁ ከታች በምመለስበት በአመዛኝ የካላሺን ቆጠራ ጠብ፣ ይህ ኃይሌ ፊዳን የሚጠላን ክፍል ደንበኛ ለማድረግ እየጣራችሁ ስለሆነ፤ ውስጥ ውስጡን መሸጥ ለጀመራችሁት "እኛ ከሌለን ኦሮሞ ያርዳችኋል" የሚለው አዲስ ሸቀጥ የኃይሌ ሬሳ ጥሩ መጠቅለያ ይሆናችኋል።

ለኔ ደግሞ ኃይሌ በሙሉ ልቤ መኢሶንነቱን፤ በግማሽ ጎኔ ኦሮሞነቱን፤ ዛሬ አንተ እጅ የወደቀውን ቃል የደርግ ሰው ማረጃ ቄራ ውስጥ ሲሰጥና ከዚያም በእስር ቤት ካሳለፍኳቸው አምስት ዓመታት መንግስቱ ኃይለማርያም ወስዶ እስኪገድለው ድረስ የመጀመሪያዎቹን ሁለት ዓመታት እጣውን የተካፈልኩት ሰው ነበር። በእርሱ ሞት አንድ ታላቅ ጓደኛ ብቻ አይደለም ያጣሁት በወጣትነት ዘመኔ የኔም የነበረው የአንድ ትውልድ ቆንጆ ሕልም ነው አብሮ የከሰመብኝ።

2. የኔ ጽሁፍ ዓላማ

እኔ በኃይሌና በሌሎች የመኢሶን ወዳጆቼ ሞት እርር ድብን ብዬ የምኖረውን ያህል በነርሱ ሞት የፈነደቁ፤ በጠቅላላው በመኢሶን ላይ በደረሰው ውድቀት የተደሰቱ በተለይ ከኢትዮጵያ ከወጣሁ ወዲህ ብዙ አጋጥመውኛል። ለብዙዎቹ መኢሶን ላይ ላላቸው ክስ እንኳን በጽሁፍ በአፍም መልስ ለመስጠት አልሞከርኩም ገና የመኢሶን ዓላማ ይህ ነበር፤ የሞከረው ይህንን ነው፤ የተሳሳተው ያንን ነው፤ ከአቅሙ በላይ የሆኑት ደግሞ እነዚህ ናቸው ብዬ መከራከር ስጀምር ለእውነትና ለእውቀት ቦታ የለም" የሚል ሰሌዳ ግንባራቸው ላይ የተጻፈ ያህል እየታየኝ ከነርሱጋር መዳረቁ ዋጋ የለውም በማለት ነው የተውኩት። የፍትህ፤ የእውቀትና የእውነት ፍቅር የሚገበይበት አደባባይ ሳይሆን ሐሜትና ጥላቻ ብቻ የሚቃረምበት ልክስክስ ቦታ ስለሚውሉ የተጠናወታቸው ፀረ መኢሶን ሰይጣን ብቻ ሳይሆን የድንቁርና ጋኔን ጭምር መሆኑን በመረዳቴ ነው። የተለከፉት በትልቁ የድንቁርና ጋኔን ሆኖ ሳለ እኔ በመኢሶን ካድሬነት ሚጢጢዋን ፀረ መኢሶን ሰይጣን ለመጋተር መሞከሩ አልታየኝም። ትልቁ ሊቀ አጋንንት ደግሞ ከአቅሜ በላይ ሆኖ ተስፋ አስቆረጠኝ። "እውነተኛው ጋኔን" የሚባረረው በድርሳነ ሚካኤል እንደሆነ ሁሉ፣ ይህንንም ብዙውን የአገራችን ምሁር የተጠናወተውን የድንቁርና ጋኔን የሚያባርሩት ድርሳነ እውቀትና ድርሳነ እውነት ብቻ ናቸው። ስለሆነም ላገሬ በካላሺን የደለቡ ጀግኖች ሳይሆን፣ እነዚህን ድርሳኖች የሚጽፉ ሐዋርያት በድርሳኖቹ አማካይነትም እነዚህን የድንቁርና አጋንንት የሚያባርሩ አባ ወልደተንሳዮች ተመኘሁላት።

ይህ እንግዲህ ቅንፍ ውስጥ ነው አቶ ሐጎስ ወደ አንተ ልመለስና አንተንም ከነዚህ ፀረ መኢሶኖች ለይቼ አላየሁህም የኃይሌ ፊዳን እሬሳ ልትሳለቅበት ስታወጣ "ይህኛው ደግሞ መቃብር ቤት ድረስ የሚያስገባ ጥላቻ ነው የተጠናወተው" በሚል ትዝብት ላልፈው በተግባኝ ነበር። ከኔ መልስ የማግኘት "ክብር" ያገኘኸው በሚቀጥሉት ሁለት ምክንያቶች ነው።

አንደኛው ምክንያት ትእቢተኛውን ልብህን ጥላቻ የሞላውን ያህል ብዕር የማያምርበት እጅህ ካላሺን ስላነገተ ነው። የዱርዬ እብሪት ካላሺንና ጥላቻ ሲዋሀዱ የሚያስፋፉትን ድንቁርናና እልቂት የቅርብ ጊዜ ታሪካችን እስኪዘገንነን ድረስ አሳይቶናል። የእነዚህ ሶስት እርኩስ ነገሮች ውህደት አሁንም እንዳንዝበበብን ነው። የዚህ ደብዳቤዬ ዓላማ፤ እያነበብከው ስትሄድ ግልጽ እንደሚሆነው፤የኃይሌን ጀግንነት ሆነ የመኢሶንን ትክክለኛነት ለማሳየት ሳይሆን፤ መኢሶንን ወደደ ጠላ ለማየት ለሚፈልግ ሁሉ የዚህን አደጋ ቅርብነት ለመጠቆም ነው።

ሰው ሁሉ እንደኔ ኃይሌን ይውደድ፤ እንደኔ ኃይሌን ያክብር ማለት የማልችለውን ያህል ሰው ሁሉ መኢሶንን ይደግፍ ማለት አልችልም። መኢሶንን ያልደገፈ የኢትዮጵያ ጠላት ነው የሚል እብደትም አይከጅለኝም። ኃይሌ ጀግና ይሁን ፈሪ፣ በግፍ የተገደለ ሰው ሬሳ ላይ መሳለቅ እንደማይገባ ሁሉ፤ የፈለገውን ስህተት ቢያደርግ የፖለቲካ ጭፍጨፋ የተካሄደበት ድርጅት ላይ እንደገና የታሪክ ወንጀል ሊፈጸምበት አይገባም ባይ ነኝ። በዚህ መልኩ ብቻ ነው ጽሁፌ ከኃይሌና ከመኢሶን ጋር በቀጥታ የሚገናኘው። ለኔ ጉዳዩ ከኃይሌ አልፎ ከመኢሶን አልፎ

በአጠቃላይ የሰብዓዊነትና የፖለቲካ ፍትህ ጥያቄ ይሆናል። የትላንት ለቅሶ ምክንያት ምን ነበር ከሚል የታሪክ ጥያቄ ዛሬ ምን እየተደገሰልን ነው ወደሚል የፖለቲካ ጥያቄ ይሻገራል። ይህ ደግሞ የተገደሉብን ወይንም በህይወት የተረፍነው መኢሶኖች ጥያቄ ወይንም ጉዳይ ብቻ ሳይሆን የዚህች አገር ከእልቂት ማጥ አለመውጣት የሚያሳስባቸው ወገኖች ሁሉ ጥያቄ ነው።

ለዚህ ነው አቶ ሐጎስ ባንተ ጽሁፍ አሳብ ለእነዚህ ወገኖች አንዳንድ አስተያየቶች ማቅረብ የፈለግሁት፣ እኔ የፖለቲካው ብቻ ሳይሆን የግል ህይወቴ በሺህ ድሮች ከመኢሶን ጋር ስለሚያያይዘኝ መኢሶን ሁለተኛው ቤተሰቤ ሆኗል። መኢሶን ነክ በሆነ ጉዳይ ሁሉ የማሳየው መቆርቆር “በመኢሶን የመጣ በዓይኔ መጣ” ከሚል አቋም የመነጨ ሊመስልብኝ ይችላል። መኢሶንን በፈለገው ምክንያት ለምትጠሉ፣ ኢትያጵያን ለምትወዱ ያለኝ መልዕክት መኢሶንን ውደዱልኝ የሚል አይደለም። ትልቁ ምኞቴ በገዳዳ የአሸናፊ መነጽር ሳይሆን፤ ከፊታችን የተደቀነውን ጨለማ በሚያበራ፣ በጥላቻ ሳይሆን በእውነት በተሞላ የታሪክ ባትሪ የትናንት ጉዞአችንና አገራችን ያለፈችበት የእልቂትና የመከራ ዘመን እንዲመረመር ነው።

እነ አቶ ሐጎስ የትላንቱ ጥላቻና ጥርጣሬ ዛሬ ቢያገረሽበት ትልቅ የፓለቲካ ጥቅም ያገኙበታል። መኢሶንን በፈለጋችሁት ምክንያት የምትቃወሙ ሁሉ ይህን በመኢሶን ላይ የሚካሄደውን የTPLF ዘመቻ “መኢሶን ሲታማ ለኔ ብለህ ስማ” እንደሚባለው ብታደርጉ ያዋጣችኋል ባይ ነኝ። ያቅምስልኝ ደግ አደረገ፣ እኔን ምን ቸገረኝ ከምትሉ “ነግ በኔ”

ብትሉ ለኢትያጵያ ይበጃታል ባይ ነኝ። ለቆየ ባላጋራ የታሪክ ፍትህ የሚነፍግ፣ ለዛሬ ተቃዋሚ (እነ ጆርጅ ቡሽ ጋ ያስጉጠኛል ከሚላቸው በስተቀር) ፍትህ አያመጣም። ያለፈን ታሪክ በጥላቻ የሚያጨማልቅ የዛሬን ታሪክ በደም ከማጨማለቅ አይመለስም። ያለፈን ታሪክ ጠምዝዞ መስክርልኝ የሚል፣ ዛሬ የሕዝብን እጅ ጠምዝዞ “ምረጡኝ” ከማለት አይመለስም።

አቶ ሐጎስ እንግዲህ ይህን ግልጽ ደብዳቤ ለመፃፍ የነበረኝ የፖለቲካ ምክንያት ይህ ነው። ሁለተኛው ምክንያት ግን በጣም የግል ጉዳይ ነው የኃይሌ ጉዳይ ሆኖብኝ ነው።

ይህን ጽሁፍ እንድጽፈው ምን እንዳነሳሳኝና ለምን እንደጻፍኩት ካሳወቅሁህ በኋላ ወደ ጽሁፉ ልገባ እችላለሁ። ከዚያ በፊት ግን ይዘቱን ይህን የያዘውን መልክ ስለሰጡት፣ በቀጥታ ባንተ ጽሁፍ ላይ ሳይሆን “በአካባቢ መረጃዎች” ላይ ስለሚመረኮዙ ግምቶቼ አንዳንድ ማብራሪያዎች ልስጥህ።

3. ተጨባጭ መረጃ ላይ ያልተመረኮዙ ግምቶቼ

መጀመሪያ ነገር፣ ምንም ተጨባጭ መረጃ ሳይኖረኝ ስላንተ አንዳንድ ግምቶች ወስጃለሁ። አንደኛ ከአሲምባ ወደ አዲስ አበባ ባደረጋችሁት “ታሪካዊ ጉዞ” የት ላይ እንደተሳፈርክ አላውቅም እንጂ የአሸናፊው የTPLF አባል ነህ ብዬ ገምቻለሁ። ከአሸናፊዎች አንዱ ባትሆን ኖሮ ይህን ከደርግ አልፎ አነሰም በዛ የታሪክ ንብረት የሆነ “ማጋለጫ”

በግልህ ወስደህ ለግል መጽሄትህ መጠቀሚያና ለድርጅትህ ቂም መወጫ ልታደርገው ባልቻልክም ነበር። በተጨማሪም፣ የደርግ ገራፊዎችና ገዳዮች የስራ ውጤት አንተ እጅ ከገባ፣ አንተም በTPLF ውስጥ "የፀጥታ" ሀላፊነት የተጣለብህ ነህ ብዬ ጠረጠርኩ። (መጽሄት ላይ "ጽሁፍ" ማውጣትህ ምሁርነትህን ስለሚያሳይ እንደነ ተኮላ[9] ተራ ገራፊ አይደለህ ይሆናል)። ሳላውቅህ ከደርግ ጨካኞች ጋር ላመሳስልህ ያበቃኝ የነርሱን የስራ ፍሬ ለገበያ በማቅረብህ ብቻ አይደለም በኒቸ አባባል አንድ አሰቃቂ ታሪክ ሲነበብ ስለአሰቃቂው ክንውን ብቻ ሳይሆን ስለተራኪውም ብዙ ማወቅ ስለሚቻል ነው።

ከአሸናፊዎቹ አንዱ መሆንህን ያሳየኝ ሌላ እሩቅ የማያስኬድ ነገር እፎይታ የሚለው የመጽሄታችሁ ስም ነው። ያንተኑ መደዴ ፖለሚክ አንተው ላይ ልጠቀምና፣ ዛሬ እፎይ ሊል የሚችለው የኢትየጵያ ሕዝብ ሳይሆን ከአሲምባ ተነስቶ ከትናንት ወዲያ የኃይለ ሥላሴ ትላንት የደርግ የነበረው ዙፋን ላይ "ቂጥ" ለማለት የበቃው TPLF ብቻ ነው። በተራችሁ ሌሎችን ወደ አሲምባዎች እያባረራችሁ ስለሆነ ብዙው ኢትዮጵያዊ ሌላ የ15 ዓመት አስከፊ የደም መፋሰስ ዘመን ይከተላል የሚል ስጋት ውስጥ ነው ሊኖር የሚችለው።

በዚህ ደብዳቤ ውስጥ ደጋግሜ ስለታክቲካችሁና ስለአስተሳሰባችሁ በማወራበት ጊዜ እናንተ መሀል ሆኜ የሰማሁ ያህል እርግጠኛ ሆኜ እጽፋለሁ። ይህን የሚያስችሉኝ ሁለት የተያያዙ "ችሎታዎች" ናቸው።

9. ተኮላ ማሞ የደርግ ምርመራ ክፍል ውስጥ እስረኞችን በጭካኔ በማሰቃየትና በማንገላታት ይታወቀ የነበረ ጨቃኝ ገራፊ ነበር። ኢህአዴግ ሥልጣን ከያዘ በኋላ ባቋቋመው ፍርድ ቤት አሥራ ሁለት ዓመት ተፈርዶበታል።

አንደኛ ነገር፣ ሰሜን ሸዋ እስክትደርሱ ድረስ ትከተሉት በነበረው ርእዩተ ዓለም እናንተ ሀሁ ስትቆጥሩ እኔ ፍካሬ ዘፃድቃን ደርሼ ነበረ። (የችሎታን ሳይሆን የዕድሜን ልዩነት ለመጠቆም ያህል ነው። ከፕሮግሬስ ፐብሊሸርስ አደዳቢ ፓምፍሌቶች ሳይሆን ከምንጩ መቋደሴ ሌላም ልዩነት ያመጣ ይሆናል) ለማንኛውም ግን፣ የፒካሶን ስዕሎች በደንብ የሚያውቅ ሰው የተኮረዠ የፒካሶ ስዕል ሲያይ ቅጂው ከየትኛው ስዕል እንደሆነና ከዋናው ስዕል እንዴት እንደሚለያይ ያውቃል። በልዩነቱም እንደሁኔታው ይስቃል ወይንም ይበሽቃል። እኔም የናንተን የትንተና ቅጂዎች ሳይ፣ ከየት እንደተኮረዡ ስለማውቅ ከዋናው ጋር እያስተያየሁ አዲስ አበባ እስክትደርሱ ድረስ እስቅባቸው ነበር። አዲስ አበባ ከገባችሁ ጀምሮ ግን ያሰጉኝ ጀምረዋል።

ስትማከሩ ሳልሰማ አስተሳሰባችሁን የሚያሳውቀኝን ሌላ ልዩ ችሎታ ከየት እንዳመጣሁት ደግሞ በአንድ ከልጅነት ታሪኬ በተወሰደ ምሳሌ ላሳይህ። እንደምታውቀው በኛ ዘመን፣ በኛ አገር ያለውም ቤተሰብ ቢሆን ለተማሪ የኪስ ገንዘብ አይሰጥም። ገንዘብ ለማግኘት ቤተሰብ ማታለል ያስፈልግ ነበር። ታድያ እኔ አባትና እናቴን እንጂ የነርሱ ታናናሽ የሆኑትን አጎቶቼን መሸወድ አይቻለኝም ነበር። ምክንያቱም እነሱም አንዳንዶቹን ዘዴዎች አያቴ ላይ ተጠቅመው ስለነበር ወይንም ስለነዚህ ዘዴዎች አሰራር የራሳቸው "ትምህርት" ስለነበራቸው ወዲያው ይነቁብኝ ነበር። አንደኛውን "ጋሽ በዙ፤ ለሺት ለትምህርት ቤት መዋጮ ፍራንክ አምጡ ተብለናል" ስለው "ሲኒማ መግባት አምሮሻል አይደል?'' ይልና ከቻለ ይሰጠኝ ነበር። ወደአንተና ወደኔ ልመለስና አቶ ሐጎስ፣ ከሌኒን እስከ ማኦ ያሉት የስልጣን ኮሙኒስቶች

ስለ ሕብረተሰብ የሚሰጡት ትምህርት እጅግም ነው። ጽሁፎቻቸውን ዘጠና በመቶ የሞላው የስልጣን መያዣና ማቆያ ዘዴዎች መፈብረኪያ መመሪያ ብቻ ነው። 'የተግባር" መመሪያ አገኝባቸዋለሁ ብዬ አምን የነበረ ዘመን ከላይ እስከታች "ፉት" ብያቸዋለሁ። ስለዚህም ከነሱ ትምህርት ቤት በተገኘ ዕውቀትና ዘዴ አንዲት ጭረት ስታስቀምጥ የትኛውን ስዕል ልትሰራ እንደተነሳህ አውቀዋለሁ።

(በነገራችን ላይ ይህን ሁሉ ስል የነጆርጅ ቡሽ ዘመን የድህረ ኮሙኒዝም ፀረ ኮሙኒስት ስለሆንኩ አይደለም። ዛሬ ሌኒንና ማኦን እንደገና ለማንበብ ሥራ አልፈታም። ሆኖም ጳውሎስ ኞኞ በጥላሁን ገሰሰ ቲፎዞነቱ ካስር ላሌ ጉማ አንድ ሞናሊዛ" እንዳለው እኔም ከአስር የሌኒን "ምን መደረግ አለበት?"[10] አንድ የማርክስ "አስራ ስምንተኛው ብሩሜር"[11] ይበልጣል ባይ ሆኛለሁ ለማለት ነው)። ድሮ የማርክስ ወራሽ አድርጌ የወሰድኩት ሌኒን ዛሬ ለምን የማርክስ አፍራሽ ሆኖ እንደሚታየኝ ለማብራራት እዚህ ቦታው አይደለም። ከታች ትንሽ ነካ አደርገዋለሁ። ዋናውን ማብራሪያ ግን ለሌላ አጋጣሚና ለሌላ ጽሁፍ እተወዋለሁ።)

4. አሮጌ ጠላ በአዲስ ጋን

አቶ ሐጎስ አንተን ማለት የፈለግሁት የፕሮፖጋንዳ ፋብሪካችሁ የሚያወጣቸውን ሸቀጦች ሁሉ ለምን ዓላማ እንደተነደፉና እንዴት እንደተሰሩ አውቃለሁ ለማለት ነው። ሸቀጡ ያው ሆኖ "ጊዜው

10. Vladimir Ilyich Lenin. (1902). What Is To Be Done?

11. Karl Marx. (1852). The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte.

ያለፈበትን" መጠቅለያ አውልቃችሁ በአዲስ ሞድ አሽብርቃችሁ ስታቀርቡትም፣ አቶ ሐጎስ ይህቺን ለሌላ፤ ጋኑ ነው እንጂ አዲስ፣ ጠላው ያው የድሮው ነው ለማለት እችላለሁ ለማለት ነው።

የኢትዮጵያ ሕዝብ አዲስ ጋን ምንም አያደርግለትም። ያማረው እስከዛሬ ቀምሶት የማያውቀው አዲስ ጠላ ነው። ይህ ጠላ እንዴት እንደሚጠመቅ አላውቅም። አዲስ ጠላ የመጥመቅ ሙከራ ውስጥ ግን ተሳትፌ አውቃለሁ። የዛሬ አስራ ስምንት ዓመት ግድም እዚሁ አሁን ይህን ደብዳቤ የምጽፍበት ከተማ እያለሁ አገሬ አዲስ ጠላ ለመጥመቅ ጥንስስ መጠንሰሱን ሰማሁ። ሞተውም እረፍት ከነሳሀቸው ወዳጆቼ ጋር ያኔ በነበረችን አቅምና ችሎታ ጌሾ ወቀጣው ላይ ለማገዝ ተመለስን። በዋና ጠማቂነት በታሪክ ተሹሜአለሁ ይል የነበረው የያኔው ባለካላሺን፣ ከፋም ለማ ጥሩ ጠላ ይውጣው አይውጣው ሳይታወቅ፣ ዓመት ያህል ጌሾ ወቀጣው ላይ እንደተሳተፍን ጌሾ እንዲህ አይወቀጥም ብሎ አንተ በአልባሌነት ሞቱ የምትላቸውን ወዳጆቼን ጨረሰ። እኛ በዚህ ጥንስስ ዝግጅት ውስጥ መሳተፍ ከተውን ወዲህ ብዙ የውጭና የውስጥ ጠላ ጠማቂ ጠበብቶች ተሳትፈውበት የወጣው ጠላ የሚኮመጥጥ እንደነበረ፣ የኢትዮጵያ ሕዝብ ይህንኑ ቆምጣጣ ጠላ "ይጣፍጣል እያልክ ጠጣ" ሲባል እንደከረመ ይታወቃል።

አቶ ሐጎስ ስለዚህ የጠላ ታሪክ ያንተ አስተያየት እንግዲህ ሌላ ነው። አንተ ድሮውንም ጠላውን ለመጠጣት እንጂ ለጌሾ ወቀጣ አይደለም የተመለሳችሁት ባይ ነህ። ለተወሰነ ጊዜ አብረነው ጌሾ መውቀጥ እንችል ይሆናል ብለን ከነበርነው ጉልበተኛ ጋር የተጣላነው በጠላው

አጠማመቅ ላይ ሳይሆን በጠላው ክፍያ ላይ ነው ባይ ነህ። በበኩሌ ዛሬም በሙሉ እምነት ለጌሾ ወቀጣ እንደተመለስን እመሰክራለሁ። ለደርግ የኮመጠጠ ጠላ የአመት ጌሾ ወቀጣ ሊያዋጣ የሚችለውን ያህል አስተዋጽኦ አድርገናል። ጥንስሱ በጣም የተበላሸው ከባህር ማዶ ቅመማ ቅመም መምጣት ከጀመረ በኋላ፤ ያገር ቤቱም ጠማቂ "ያለኔ ጠማቂ ላሳር ነው" ማለት ከጀመረ በኋላ ይመስለኛል። ኮምጣጣነቱ ዛሬ ስለማያጠራጥር ጠማቂውም ስለተወገደ ይህ ሁሉ ቀስ ብሎ የሚጣራ የታሪክ ጥያቄ በሆነ ነበር። ክርክሩን ጊዜያዊ የሚያደርገው አንተ አዲስ ጠላ መጥመቅ ጀምሬአለሁ ስለምትል ነው።

አቶ ሐጎስ፣ እናንተ አገሪቱ ከናንተ የተሻለ ጠላ ጠማቂ አፍርታ እንደማታውቅ ከናንተ በፊት ጠላ ለመጥመቅ የሞከረ ሁሉ የደርግ ዓይነት የኮመጠጠ ጠላ ብቻ ሊያቀርብ ይችል እንደነበር፤ የናንተ ጠላ ብቻ የኢትዮጵያን ሕዝብ የሚያረካ እንደሆነ የምትለፍፉበት ምክንያት አላችሁ። እኔ ደግሞ ከላይ የጠቀስኩት የጌሾ ወቀጣ ልምድ ብቻ ሳይሆን ስለጠላ ጠመቃ ከዚያ ወዲህ ካደረግሁት ጥናት ተነስቼ ስለአዲስ ጥንስስ ሲወራ ተጠራጣሪ መሆን ጀምሬአለሁ። የእውነቱ ጠላ ይሁን የምሳሌ ጠላዬ እንዴት እንደሚጠመቅ አላውቅም። የኢትዮጵያ ሕዝብ እየወደቀ እየተነሳ፣ በሀሳብ እየተጣላ፣ እየታረቀ፣ እየተሳሰተና እያረመ በሚያበቅለው ብቅል አማካይነት ብቻ ነው ሊጠመቅ የሚችል የሚል አጠቃላይ ግምት ብቻ ነው ያለኝ። ለዚህ ደግሞ ካላሺን ከኢትዮጵያ የውስጥ የፖለቲካ መድረክ መውጣት አለበት። በእርግጠኛነት የማውቀው ነገር ቢኖር ካላሺን ያነገተ ጥሩ

ጠላ ጠማቂ ሊሆን እንደማይችል ነው። "ጠላ የሚያስገኝ እስከሆነ ድረስ የፈለገውን ቅጠል መቀንጠስ ይቻላል" በሚለው የተለመደ ዘዴ፣ በጀግንነትና በወኔ ጌሾነት እንዲሁም በካላሺን ወቃጭነት ከሚጠመቅ ጥንስስ ኮምጣጣ ጠላ ብቻ ነው መጠበቅ የሚቻል። የናንተም ጥንስስ በአዲስ ጋን ቀረበ እንጂ ኮምጣጣ ጠላ ነው የምታቀርቡልን፤ ከዚያም እንደደርግ ሁሉ ይጣፍጣል ጠጡ እያላችሁ ሳታስገድዱን አትቀሩም ለማለት የምደፍርበትን ምክንያቶች እንግዲህ ከዚህ ቀጥዬ አቀርባለሁ። እስከዚያው ድረስ ግን በዚህ ጽሁፍ መጨረሻ የማቀርብልህ ጠላ እስኪደርስ ድረስ ጉሹን አየተጎነጨህ እንድትቆይ ያህል እነሆ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ ዋና ጠላት ካላሺንኮቭ ነው!!

ርዕሰ ብሄርህ የሚናገረው ቋንቋ አይደለም ዋናው ነገር፤ የአንጋቹ ዓላማ መታየት አለበት ይላል። መንግስቱ ኃይለማርያምም ከመሰሪያው ጀርባ ስላለው ዓላማና ወኔ ይለፈልፍ ነበር። እኔ ስለ ካላሺን አንጋች ወኔ ሆነ፣ ስለሚከተለው ዓላማ መመራመርም አልፈልግ። የሐጎስ ዓላማ ቅዱስ ነው፤ የፈይሳ ዓላማ እርኩስ ነው፤ ማንም ማንንም የማይረታበትና ማለቂያ የሌለው የፍልስፍና ጥያቄ ነው። የሐጎስም ጥይት ይገድላል፤ የፈይሳም ጥይት ይገድላል። የሚሞተው ሰው ነው። ይህ ነው የማያከራክር። ስለዚህም ከሰላም ወዳዱ ፀረ ፋሺስት ከካርል ክራውስ ጋራ" ካላሺን ያነገተ ሁሉ ተጠባባቂ ነፍሰ ገዳይ ነው" እላለሁ።

በሚቀጥሉት ገጾች እንግዲህ ስለምን ካላሺን ያነገተ ሁሉ ለሕዝብ የሚሆን ጠላ ሊጠምቅ አይችልም እንደምልና በጠቅላላው ከካላሺን

ጋር ስላለኝ ጠብ፣ እንዲሁም አንተ እጅ ዲሞክራሲ አዲስ ጋን ብቻ እንደሆነ፣ ለምን ውስጡ ያለው ጥንስስ ኮምጣጣ ጠላ እንደሚያስገኝ አስረዳለሁ። ወደዚሁ ከማለፌ በፊት ግን ሁለት የመጨረሻ አጫጭር የግል ማስታወሻዎች አሉኝ።

አንደኛ፡ በዚህ ጽሁፍ ስለጀግንነትና ስለፍርሀት ሳወራ፣ በግል ሕይወት ውስጥ ስለሚኖረው የሐጎስ ጀግንነት፣ የደረጀ ፈሪነት እንዳልሆነ ይገባሀል ብዬ እገምታለሁ። ከተማ መኮንን አብዮቱ ሳይገባቸውና ሳያገባቸው፣ እንዲሁ ብቻ ሲያስጨንቃቸው የከረመውን በርካታ ወዳጆቼን አስመልክቶ

> መገን ያራዳ ልጅ ጠመንጃም የላቸው
> በየደረሱበት መለኪያ ቦምባቸው

ብሎ እንደዘፈነላቸው ዓይነት እነመዓዛ ቤት መድረክ ላይ በከተማ መኮንን ትርጉሙ ይህን ቦምብ የምትጥል ጀግና ብትሆን እንኳን ላገር ለኔም አሳሳቢ አትሆንም ነበር። እነመዓዛ ራሳቸው አንተንም እስኪበርድልህ ድረስ ግፋ ቢል ሁለተኛ ፖሊስ ጣቢያ አሳድረው በነጋታው የተጣላኸውን ወንድምህን ሁለት መለኪያ አስጋብዘው የሚጨርሱት ጉዳይ ነው። እኔ የፖለቲካውን ጀግንነት ማለቴ ነው።

ይህን ለሕዝብ ለመሰዋት ዝግጁ ነኝ አስብሎ፣ የሕዝብ ጠላት ነው የተባለ ላይ እውነተኛ ቦምብ የሚያስጥለውን ወኔ ነው ለአገር መዘዘኛ ነው የምለው። እኔማ አንተ ጀግናው ያነገትከው "ነፃ አውጬ" ቦምብ

ታዝቤ ዝም ከምል

ነው እንጂ የሚዘገንነኝ የአራዳ ልጆችስ ቦምብ አልፎ አልፎ ትዝ ሲለኝ ይናፍቀኛል።

ሁለተኛ፡ ፍርሀትንም በሚመለከት ሼክስፒር በኔ ትንሽ ገዳዳ ትርጉም

> ፈሪ ሳይሞትም በፊት ደጋግሞ ሲሞት ነው የሚኖር
> እኔን በጣም የሚገርመኝ በዚህች ምድር
> አጅሬ ሞት አንዱን ቀን መምጣቱ ላይቀር
> ነው የሰዎች እርሱን ፈርቶ መሸበር

እንዳለው፤ የተፈጥሮን ሕግ ተከትሎ የሚመጣን፣ ወይም ሳይታሰብ በመኪና አደጋ በአረቄ መዘዝ ወዘተ ምክንያት የሚመጣን ሞት ፈርቶ ሲሸበሩ መኖር ኑሮ አይደለም። እኔ ከፖለቲካ የሀላፊነት ስሜት የሚመነጨ በፖለቲካ ምክንያት የሚደርስን ሞት ፍርሀት ማለቴ ነው። ጀግና ሆኖ በፈሪ ጥይት፣ ፈሪ ሆኖ በጀግና ጥይት አንድም ሰው በፖለቲካ ምክንያት በሚሞትባት ኢትዮጵያ የፖለቲካ ነፃነትና ማህበራዊ እድገት ሊኖር አይችልም። በፖለቲካ ምክንያት ሰው የማይሞትባት ኢትዮጵያን ለማምጣት ደግሞ ለፖለቲካ ዓላማ ለመሞት ዝግጁ መሆንን መተው አለብን፤ በዚህ መንፈሱ ሞትን መፍራት አለብን ለማለት ነው። ለምሳሌ "ዲሞክራሲ ወይንም ሞት፤ እናት አገር ወይንም ሞት"

የሚለውን መፈክር እንኳን ላነግበው ስሰማው እራሱ ያስፈራኛል። እኔ ኢትዮጵያን እወዳለሁ ልኖርባትም እፈልጋለሁ። ልሞትላትም፤ ልገድልላትም ግን ዝግጁ አይደለሁም። ጀግኖች ልጆቿ ናቸው እንጂ

እርስዋማ መናገር ብትችል ኖሮ ይህን ከኔ አትጠብቅም ነበር። ጀግና ሆነ ፈሪ ካህሳይ ተባለ መገርሳ ሟችም ገዳይም ያው ልጅዋ ነው። አገር ልጆችዋ እንዲኖሩባት፣ እንዲኖሩላት እንጂ እንዲሞቱላትና እንዲጋደሉላት አትፈልግም።

በዚሁ እንግዲህ ስለአዲሱ ጋንህ ወደማውራቱ ልለፍ።

ክፍል ሁለት

1. ዲሞክራሲ የተሸናፊ መብት ማረጋገጫ ነው

ኮምጣጣ ይሁን ጫፋጭ ፖለቲከኛ የተባለ ዛሬ ጠላውን የሚያቀርብበት ጋን ዲሞክራሲ ሆኗል። የናንተም የእፎይታ መጽሄት አዘጋጅ ቡድን ዓላማው “ዲሞክራሲያዊ ባህል በመሀላችን ሰርጾ እንዲገባ ማድረግ ነው” ይላል።

እናንተ አዲስ አበባን ከያዛችሁ በኋላ (አውቄ ነው ያዛችሁ የምለው አቶ ሐጎስ። ትግራይን ነፃ አውጥታችኋል፤ አዲስ አበባን ግን ከሌሎች ጋር በእኩልነት እስካልገዛችኋት ድረስ እንደያዛችኋት ነው የምቆጥረው።) ኢትዮጵያ ገብቶ የወጣ አንድ ጀርመን ጋዜጠኛ የመፈክሮችን ጋጋታና አገሪቷ ያለችበትን የፖለቲካ ሁኔታ አገናዝቦ “ያለዲሞክራቶች ዲሞክራሲን” ለመገንባት እንደመነሳት አድርጎ ስለቆይታው አንድ ረዘም ያለ ጽሁፍ ጽፎ ነበር። ታሪኩ፤ ባህሉ፤ ልምዱ፣ የሕብረተሰብ ስርዓቱ ዲሞክራሲን የማያውቅና ለዲሞክራሲ የማያመች አገር ነው ያለን። ሁኔታዎች ዲሞክራሲን እንዲያግዙ ሆነው መለወጥ አለባቸው። በፖለቲካ ብቻ ሳይሆን በባሕል ልዩ ልዩ ዘርፎች ዲሞክራሲያዊ ልምድ

መስፋፋት አለበት። እዚህ ላይ እንግዲህ ወጣቱ ማርክስ ከይርባህፉ ቴሲሶቹ በአንደኛው ውስጥ የሚለውን ማስታወስ ለእንዳንተና ለእንደኔ ዓይነቱ ጥሩ ነው አቶ ሐጎስ።

> **“የተለወጠ ሁኔታና አዲስ ትምህርት ሰውን ይለውጣል ብለው የሚያምኑ የሚዘነጉት ሁኔታዎችን የሚለውጡት ሰዎች መሆናቸውንና እናስተምራለን ባዮቹ እራሳቸው አስቀድመው መማር እንዳለባቸው ነው”**[12]

ዴሞክራሲን አውቀናል ሌላውን ማሳወቅ ብቻ ነው የቀረን የሚል ግብዝነት እንዳይሰፍን ነው፤ ይህን “ጊዜው ያለፈበት” ፈላስፋ የጠቀስኩት። ዛሬ በዚህ ጽሁፍ የምሞክረውም ዲሞክራሲን ለማስተማር አይደለም። እራሴም በሕይወት ት/ቤት እየተማርኩት ስለሆነ ላስተምረው ብቁ ነኝ የምለው ርዕስ አይደለም፤ በማስተምረው ትምህርት ራሱ ያለፉት ዓመታት ልምዴ ያስተማረኝ፣ ይህን ያህልም “ሳይንሱን” ማስተማር ሳይሆን፣ ተማሪው በራሱ ለመማር የሚያስችሉትን ጥያቄዎች እንዲያነሳ መርዳት የበለጠ ጥቅም እንዳለው ነው። ስለሆነም አቶ ሐጎስ በእውነት ስለዲሞክራሲ ለመማርና ለማስተማር ከተነሳህ ከሚከተሉት ሁለት ጥያቄዎች አንፃር አቋምህን እንድትመረምር ላሳስብህ ነው የምሞክረው።

12. Karl Marx – Theses on Feuerbach

አንደኛ፡ ዲሞክራሲ የአሸናፊ መፈንጫ ሳይሆን፣ የተሸናፊ መብት ማረጋገጫ ነው።

ሁለተኛ፡ ዲሞክራሲ ሽጉጥ የሚማዘዙ ጀግኖች ሲያሰኛቸው ይዋጣልን የሚሉበት ሳይሆን፤ “በምንም ዓይነት ሁኔታ ሽጉጥ ላለመማዘዝ የወሰኑ ፈሪዎች ተከባብረው በሰላም አብረው ለመኖር የሚፈጥሩት የፖለቲካ ስርዓት ነው።

አቶ ሐጎስ እንግዲህ አንደኛ አሸናፊ ስለሆንክ፣ ሁለተኛ ጀግና ስለሆንክ ዲሞክራት ለመሆንና ለዲሞክራሲ ለመታገል ከኔ የበለጠ ያስቸግርሀል። “ካላሸኔ እስካለ ተወው ይለፍልፍ፤ ካላሸን እስከሌለው ተወው ይደራጅ የት እንዳይደርስ ነው” የሚል የይስሙላ ዲሞክራትነት ለአገር ዲሞክራሲን አያመጣም። እንዲያውም “ልገድለው ስችል ምን አዳረቀኝ” ወደሚል እብሪት ሊለወጥ ይችላል። ከታገስከኝ እነዚህን ነጥቦች ተራ በተራ ለማብራራት እሞክራለሁ።

“ዲሞክራሲ የተሸናፊ መብት ማረጋገጫ ነው” የሚለውን ቀጥዬ ከጀርመንኛው ተርጉሜ ከምጠቅሰው ከታላቋ ሮዛ ሉክሰምቡርግ ያገኘሁት ትምህርት ነው። ከላይም ትንሽ እንደጠቆምኩት ስልጣን ይዘው ከማያውቁ ኮሙኒስቶች ጋር ዛሬም ብዙ ጠብ የለኝም። ሌኒንና ትሮትስኪ ወደዱት ጠሉት በሕዝብ የተመረጠን ፓርላማ “በቡርዧዋው አገዛዝ ስር የተደረገ፣ የወዛደሩን ፍላጎት የማያንፀባርቅ ምርጫ ውጤት ነው” በሚል ሰበብ በጠመንጃ ኃይል በትነው በወዛደሩ አምባገነንነት ስም የፓርቲያቸውን ስልጣን ማደላደል ላይ በነበሩበት ወቅት ሮዛ

ሉክሰንበር ተቃዋሚያቸው ሆነች። ይህንን ጥቅሴን ያወጣሁበትን “ስለሩስያ አብዮት” የሚል ጽሁፍ (እስር ቤት ሆና!) ጻፈች። ሙሉ ጽሁፉ ሲነበብ፣ ስልጣን ላይ ለመውጣት ወይንም ለመቆየት እገሌን እንያዘው የእገሌን ድርጅት እናቅርብ፣ እናሽሽ የሚል የዘይት ነጋዴ ስሌት ካላጠበበው፤ ለነፃነትና ለእኩልነት ስለሚደረግ ትግል ሀቁን ደርሼበታለሁ የሚል ግብዝነት ካላደደበው ብሩህ አንጎል ብቻ ሊወጣ እንደሚችል ያስታውቃል።

ካልኩት ነጥብ ጋር በቀጥታ የሚያያዘውን እንደሚከተለው ተርጉሜዋለሁ።

> **“ነፃነት ቁጥራቸው የፈለገውን ያህል በርካታ ቢሆን ለመንግስት ደጋፊዎችና ለፓርቲ አባሎች ብቻ የሚሰጥ መብት አይደለም። ነፃነት ሁልጊዜም የተለየና ተቃዋሚ ሀሳብ ያለው ወገን መብት ነው። ይህን የምለው ለፍትህና ለርትዕ ልዩና አምልኮ ባዕዳዊ ፍቅር አድሮብኝ አይደለም። የፖለቲካ ነፃነት ሕብረተሰብን የሚያድስ የሚፈውስና የሚያፀዳ ኃይል የሚሆነው፣ በዚህ ሀቅ ላይ ሲመሰረት ብቻ በመሆኑ ነው። ነፃነት የተወሰኑ ምርጥ ወገኖች ልዩ መብት (ፕሪቪሌጅ) ከሆነ የይስሙላ ነፃነት ነው የሚሆነው።”** [13]

ዲሞክራሲን ለተወሰነ ክፍል ልዩ መብት ማድረግ የሰፊውን ሕዝብ የልብ ትርታ አድማጭ ነን ባዮች መጀመሪያ ላይ ተቃዋሚዎቻቸውን፣ ከዚያም ሕዝቡን እራሱን የሚያፍኑበት ስርዓት እንደሚያመጣ ሮዛ

13. Rosa Luxemburg (1918). On the Russian Revolution. (Online Version: marxists.org. 1999. Page 33)

ገና በጥንስሱ ነቅታበት ነበር። የሰባ ዓመታት የሶሺያሊዝም ምርጫ ኮመዲ የሚያሳየውም ይህንኑ ነው። ወድቀው ከታሪክ ፊት በሀፍረት ሊሰናበቱ ሳምንት ሲቀራቸው ሁሉ 98 ከመቶ በሆነ ድምጽ ይመረጡ የነበሩት የምስራቅ አውሮፓ “ዲሞክራቶች” “ዲሞክራሲያዊ ምርጫ” የይስሙላ ያደርገው የነበረውም ይኸው ነው። 90 በመቶም በላይ ድምፅ እያገኘ በሕዝብ ዘንድ ይጠላ የነበረውን የ(ምስራቅ) ጀርመን ኮሙኒስት ፓርቲ አስመልክቶ “ሕዝቡ ሌላ ፓርቲ መምረጥ ካልቻለ ፓርቲው ሌላ ሕዝብ ይምረጣ እንግዲህ’ ብሎ ቀልዶ ነበር በርቶልድ ብሬሽት።

የፖለቲካ ነፃነት መግለጫ የተቃዋሚ መብት መረጋገጥ የሆነውን ያህል የፖለቲካ ዲሞክራሲ እንዲሰራ የተሸናፊ መብት መረጋገጥ አለበት- “አሸናፊ ሁሉንም በበላይነት የሚያጋብስ ከሆነ፣ ተሸናፊ ውልቁን የሚወጣ ከሆነ ዲሞክራሲ ዜሮ ይወጣል። አሸናፊ በአሸናፊነት ካልቆየ ተሸንፎ ሁሉንም ስለሚያጣ የአሸናፊነት ቦታውን ላለመልቀቅ ከምንም ወንጀል አይመለስም። ተሸናፊ ካላሸነፈ ለጥቅሙ መጠበቅ ዋስትና ስለሌለው በማንኛውም መንገድ የግድ ስልጣን መያዝ አለብኝ ብሎ ይነሳል:: የዲሞክራሲ “ጨዋታ” እንዲጀመር የጨዋታው ሕጎች የተሸናፊን መብት እንደሚያስጠብቁ ዋስትና መገኘት ይኖርበታል።

ከዚህ ላይ ላዩን ሲያዩት ጥልቀት ያለው የማይመስል የዲሞክራሲ ማስመዝገቢያዬ አንፃር የኢትዮጵያን ሁኔታ በምንመለከትበት ጊዜ፣ የወቅቱ የፖለቲካ ቅራኔ የዚህ የዲሞክራሲ መሰረት መታጣት ያስከተለው ጭምር መሆኑን ማየት ይቻላል።

አቶ ሐጎስ፣ እናንተ ከተሸነፍን የ15 ዓመት ትግል ከንቱ ይቀራል የሚል ተገቢ ፍርሀት አለባችሁ። በድርጅታዊ ጥንካሬና በካላሺን ብዛት የማይስተካከሉዋችሁ ተቃዋሚዎቻችሁ ደግሞ ስልጣን ካልያዝን TPLF ሲፈልገው የሚችረን "መብት" ብቻ እንጂ ዋስትና ያለው ጥቅም ማስከበሪያ የለንም የሚል ተገቢ ስጋት አለባቸው። በሌላ አነጋገር፣ በአሁኑ ወቅት በኢትዮጵያ የሚካሄደው የፖለቲካ ሽኩቻና ትግል በአንድ በኩል እንደሁኔታው በማስፈራራት፣ በመለማመጥ፣ በመከፋፈልና በተራ ጮሌነት የበላይነታችሁን ለማጠናከር በምትሞክሩት በናንተና በሌላ በኩል ደግሞ "ለታክቲክ" የናንተን የበላይነት ተቀብለው ውስጥ ውስጡን ሌላ ሕብረቶች መፍጠር በሚሞክሩት፣ እንዲሁም ፊት ለፊት በተቃዋሚነት ወጥተው እስከ መሳሪያ ትግልም ድረስ ሊሄድ ለሚችል ተቃውሞ በሚሰናዱ ወገኖች መካከል የሚካሄድ ሽኩቻና ትግል ነው። ይህንን የናንተን የተደበቀ ምስጢር ማጋለጥ ሊባል የማይችል "ስውር" ሽኩቻ አፍ አውጥተን በስም ብንጠራው የሚከተለውን ስዕል እናገኛለን።

በይበልጥ በኤርትራ ግንባርና በናንተ ግፊት፣ ሆኖም ደግሞ በራሱም የውስጥ ቅራኔዎች ምክንያት ደርግ ሲዳከም ኢትዮጵያን "በሙሉ ነፃ ለማውጣት" በሌላ አነጋገር ወደ አዲስ አበባና ወደ ደቡብ ማምራት እንደሚቻል እስክታዩ ድረስ የትግራይ ነፃ አውጭ ነበራችሁ። የአዲስ አበባውን መንገድ ስትጀምሩ የኢትዮጵያ ነፃ አውጭ ሆናችሁ፤ ኢሕአዴግ በሉት እንጂ አዲስ አበባ ሆኖ በበላይነት የሚገዛው TPLF እንደሆነ እነማሙሽም ያውቁታል። ይህን በጠመንጃ ኃይል

ያገኛችሁትን ስልጣን በሕዝቡ 'ዲሞክራሲያዊ" ፈቃድ ልታስፀድቁት ትፈልጋላችሁ። (ይህ በአሜሪካኖች ግፊት ይሁን እናንተ ስትፈጠሩ ጀምሮ ለዲሞክራሲ በገባችሁት የማይታጠፍ "ቃል ኪዳን" ምክንያት የሁለተኛ ደረጃ ጥያቄ ነው።)

ችግሩ የሚመጣው የትግራይ ሕዝብ በሚኖርበት አካባቢ እንጂ ከዚያ ውጭ ለእናንተ በቀጥታ እንድትገዙ ዲሞክራሲያዊ ፈቃድ የሚሰጥ ሕዝብ ይኖራል ወይ የሚለው ጥያቄ ላይ ነው። አቶ ሐጎስ አስፈቅድልኝና ለምሳሌ ያህል እንሞክረው የኔ ኤጀርሳ ጎሮ በሆነው በወለጋ ካንተ ጋር አይደለም ከአቶ መለስ ዜናዊ ጋር ለምርጫ እንወዳደርና አሸንፈዋለሁ። እርግጥ እኔም ከኖርኩበት ይቅርና በእግሬ ከረገጥኩት ወደ 25 ዓመት ግድም ስለሆነኝ ለሕዝቡ አቶ መለስም እኔም እንግዳ ሳንሆንበት አንቀር ይሆናል። ሆኖም ግን፡ ቋንቋውን የምናገር የወንዙ ልጅ በመሆኔ እኔን ይመርጣል ብዬ እገምታለሁ። ወይንም የወለጋ ኦሮሞ በጣም ነቅቶ ዓለም አቀፋዊ ከመሆኑ የተነሳ ከማያውቀው ኦሮሞ ይልቅ የማያውቀውን ትግሬ ይመርጣል ካልተባለ በስተቀር። በሌሎች ብሄረሰቦች አካባቢም ከዚህ የተለየ አይመስለኝም። TPLF በኪነ ጥበቡ የማውቃትን ኢትዮጵያ ለውጧት ካልሆነ። ለማንኛውም፤ አቶ መለስ በድፍን ኢትዮጵያ የትግሬዎችና "በዘር የማያምኑ ንፁህ ኢትዮጵያውያን" ድምጽ ተደማምሮ 30 በመቶ ቸር ብንሆን 40 በመቶ ቢያገኝ ትልቅ ውጤት ነው። ስለዚህም ይህ የፊት ለፊት ውድድር የማያዋጣ መሆኑ እንኳን ለእናንተ ለነማሙሽም ስለማይሰወር፤ ብዙም ዘወር ባላለና ባልተራቀቀ ተዘዋዋሪ መንገድ የናንተን የበላይነት ለማጸደቅ

የምትከተሉት ዘዴ አለ። ይኸውም እናንተ በቀጥታ ከየብሄረሰቡ ጋር ማካሄድ የማይቻላችሁን ትግል ወደየብሄረሰቡ ማስገባት የሚል ነው። እርሱም የሚከተለውን መልክ ይይዛል፤ ወይንም እየያዘ ነው።

የናንተን የበላይነት ተቀብሎ "ትግሉ ያስገኘውን ድል ለኦሮሞ ሕዝብ ለማስከበር" በተዘጋጀው በሚደቅሳና ከተቻለ የብሄረሰቡ ተመጣጣኝ፣ አለበለዚያም ቢያንስ የናንተን የሚያክል ኃይል ተገን አድርጎ ከቻለ ተራውን የበላይነት ይዞ፣ ቢያንስ ግን "አንቱ ተብሎ በእኩልነት" ሥልጣን ለመጋራት በሚፈልገው ደቻሳ መሀል፤ በኦርኬስትራችሁ ውስጥ ሶስተኛ ረድፍ ላይ ሆኖ ፒያኖ ቢመታ በሚበቃው በማዴበና አብሮ ካልቃኘ ሙዚቃ በማይጥመው በአሰፋ ጫቦ መሀል፤ "ለጊዜው" በናንተ የበላይነት ሥር ቢሆንም ሥልጣን ቢጋራ ኤርትራም ብትሄድ የተቀረችውን "ክርስቲያን" ኢትዮጵያ አንድነትና የሶስት ሺህ ዘመን ታሪክ አስቆያለሁ በሚለው በአላምረውና አጋሜን መልሼ ተከዜን ሳላሻግር እንቅልፍ አይወስደኝም በሚለው በወሰን የለህ መሀል የጦፈ ትግል ይካሄዳል። እናንተም ሲያስፈልግ በግልጽ፣ ይበልጡን በተዘዋዋሪ ሚደቅሳን ማዴበንና አላምረውን በመደገፍ ኢትዮጵያን "ለዲሞክራሲ" ታዘጋጃላችሁ። ስሌቱ ሰምሮ ሚደቅሳ ማዴበና አላምረው በየፊናቸው ካሸነፉ አቶ መለስ 30በመቶ ወይም 40በመቶ ብቻ ሳይሆን 90በመቶ የሕዝብ ድጋፍ ያገኛል:: ከዚያም የነጆርጅ ቡሽ የደስታ መግለጫ ቴሌግራም ከተነበበ በኋላ የሚከተለው መግለጫ ይሰጣል።

"ይህ ሰላም ወዳድ ሕዝብ የፈነጠቀለትን የዲሞክራሲ ሥራ ሊያዳፍኑበት ከውጭ የዲሞክራሲ ጠላቶች በሚያገኙት እርዳታ የልመና አቆማዳቸውን ሞልተው ሊያወናብዱት የተፈታተኑትን፤ የሰላም ዘንባባ የዘረጋላቸውን የኢሕአዴግ እጅ የነከሱትን እነደቻሳን እነአሰፋ ጫቦንና እነወሰን የለህን የታሪክ የውድቀት ማቅ በማልበስ ለረዥም ጊዜ የናፈቀውን የዲሞክራሲ ካባ ለመጎናፀፍ በቅቷል። አቶ መለስ ዜናዊ ይህን የሕዝብ አደራ ሲቀበሉ ባደረጉት ንግግር ..."

በማዘጋጀት ላይ ያላችሁት እንደዚህ ዓይነት ቲያትር ነው። ብሄራዊ ቲያትር የሚቀርብ ቢሆን ኖሮ፣ ገና በደንብ ሳይጀምር መጨረሻው የሚያስታውቅና የማያጓጓ የቀሽም ደራሲ ቲያትር ነው በሚል ሂስ እንገላገለው ነበር። አሳሳቢ የሚያደርገው የኢትዮጵያን የፖለቲካ መድረክ ለሚቀጥለው ትራጀዲ የሚያዘጋጅ ከመዲ መሆኑ ነው።

ዋናው ጥያቄ፣ እናንተ የምታወጡትን የዲሞክራሲ ኮሶ ሕዝቡ ጠጥቶም እነደቻሳን፣ እነአሰፋ ጫቦን፣ እነወሰን የለህን ያልተፋ እንደሆነ ነው። የአዲስ አበባን ጋዜጦች ሰሞኑን ሳይ ሰፊው ሕዝብ እነደቻሳን እንዲተፋ በጣም እያሳሰባችሁት ነው። ፍጥነቱን እንዲጨምርም ትዕግስታችሁ እያለቀ መሆኑን እያስገነዘባችሁት ነው። እናንተን ሲያስነጥስ ጉንፋን የማይዘው የሕብረት አባል ሊኖራችሁ ስለማይችል ሚደቅሳዎቻችሁም "እኛ እንደነደቻሳ አይደለንም" የሚል ውትወታና ስሞታ ጀምረዋል። እነ ደቻሳም ኢትዮጵያ ውስጥ በሕዝብ ተተፍተሀል ተብሎ ላለመመታት እስካሁን ዓይነተኛ መመከቻ የሆነውን የካላሺን ኃይላቸውን ለማደለብ እየጣሩ ይመስላል። ጥያቄው ድሮውንም የኦሮሞና የትግራይ ሕዝብ

እንዴት በአንድ አገር አብሮ መኖር ይችላል አልነበረም። የአማራ፣ የኦሮሞ፣ የትግራይ...ወዘተ የፖለቲካ ኤሊት የአገሪቱን ሥልጣንና ሀብት እንዴት ቢከፋፈል ነው በሰላም አብሮ መኖር የሚችል የሚል ነበር።

ይህ በጠረጴዛ ዙሪያ ብቻ የሚፈታ ጥያቄ ከትግሬና ከኦሮሞ ንዑስ ከበርቴ ማን የበለጠ ካላሺን ያዛል ወደሚል ወደጦር ሜዳ ብቻ የሚወስድ የ"ወንድነት" ጥያቄ ተጣበ መጥቷል። ከኦሮሞው ኤሊት የተወሰነው ክፍል፣ የናንተን ያህል ካላሺን ካላሰለፍን እንደ አማራ የበላይነታችሁን ታሰፍኑብናላችሁ ብሎ ስለሚሰጋ የድርጅትና የካላሺን የበላይነታችሁ ወደዘላቂና ጠንካራ የፖለቲካ የበላይነት ሳይተላለፍ በድርጅትና በካላሺን ለመጠናከር እየተሯሯጠ ይመስላል። እናንተን "በጀግንነት" ለመስተካከል በሚያደርገው ጥረት፣ አህያውን መምታት እስኪችል ድረስ በዳውላው እየተለማመደ ነው አሉ። እናንተ ደግሞ በድርጅትና በመሳሪያ ኃይል፣ በዓለም ዐቀፍ ግንኙነት (አሜሪካ ኤርትራ ሱዳን) ከየትኛውም የኢትዮጵያ ብሄረሰብ የላቀ ሁኔታ ላይ ስለምትገኙ፣ በረዥሙ ሲታይ ግን የትግራይ ብሄረሰብ በቁጥር አነስተኛ ስለሆነና የበላይነታችሁ ከሌሎች ብሄረሰቦች አንድ ወጥ በሆነ ባህላዊና ድርጅታዊ መዋቅር ውስጥ አለመጠናከር ጋር የተያያዘ በመሆኑ፣ በተለይ የኦሮሞ ብሄረሰብ ከቁጥሩ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ድርጅታዊና ወታደራዊ ኃይል ሳያገኝ በፊት በእንጭጩ ለመቅጨት ተነሳስታችኋል። ችግሩ ወደ ካላሺን ቆጠራ ወርዷል ያልኩትን የሚያረጋግጥ፣ ይህን የጽሁፌ መነሻ

የሆነውን የአቶ ሐጎስ "ማጋለጫ" ያገኘሁበት መጽሄት ውስጥ ሰፍሮ ይገኛል።

በአንድ ምልልስ ውስጥ ዶክተር ገብረአብ የሚባል ሰው እንደሚከተለው ተጠቅሷል።

> **"ሆኖም ብዙ ድርጅቶች ቀድሞ ያልነበራቸውን ኃይል ሰራዊታችን ነው በማለት ላይ ይገኛሉ። አንድ ብርጌድ የማይሞላ ጦር የነበራቸው ሶስትና አራት ብርጌዶች አሉን ማለት ጀምረዋል።"**

በዚህ የመጀመሪያ የካላሺን ግጥሚያ "ግማሽ ሚሊዮን ወታደሮች የበተነ ጀግና" ሰራዊት ስላላችሁ አሜሪካኖችም በናንተ በኩል ስለሚሆኑ እናንተ ታሸንፋላችሁ። ግን ብዙ ይሁን ጥቂት ግጥሚያዎችን እንጂ ጦርነቱን ማሸነፍ የምትችሉ አይመስለኝም፤ በብሄረሰቦች ስምና መሀል በሚደረግ ጦርነት መተላለቅ እንጂ መሸናነፍ አይቻልም። ከኦሮሞውም ቢሆን ሁሉም እንደተሳለቅህበት ወንድሜ "ከሱሉልታ የማያልፍ እውር" አይሆንም። "በደቡብም አሲምባ አለ" የሚል እየበረከተ ይሄዳል። የኦሮሞውን ምሁር ሁሉ አምባሳደርና ሚኒስትር አድርጋችሁ አትዘልቁትምና የሚያኮርፋችሁ እየበዛ ይሄዳል። ሰሜን ሸዋን ካለፋችሁ ወዲህ በጣም እያፈቀራችኋት የሄዳችኋት ኢትዮጵያ ጠላት ትሆንባችሁና ልታስሯት ትነሳላችሁ። በእናንተ እጅ አልባሌ ሞት ከሚሞት በደቡብ አሲምባ ሊሞት የተዘጋጀ የኦሮሞ ጀግና ይበራከታል። ለእናንተ የዲሞክራሲ ማጠናከሪያ ከአሜሪካ ሲዘንብ ከአፍጋኒስታን የተረፈ ለምሥራቅ ኦሮምያ ያካፋ ይሆናል። አሜሪካ

በናንተ በኩል ስለሆነ በምዕራብም የጋዳፊ እጅ ይደርስ ይሆናል፤ (ሱዳን ላይ ተስፋ አትጣሉ። ጋራንግን ሸጦ ኢህአፓን ማስወጣት ይቻላል፤ የጋዳፊ ሚሊዮን ካርቱም ከገባስ?)። ለማንኛውም አፍሪካ ለተጫረሰ መሳሪያ የሚሰጥ ይጠፋል ብለህ ነው አቶ ሐጎስ? እኔም አንዱን ሳምንት የአባቴን ዘመዶች አንዱን ሳምንት ደግሞ የናቴን ዘመዶች መርዶ እየሰማሁ አውሮፓ እያረርኩ እኖራለሁ። (በነገራችን ላይ ቅድም ኃይሌን በግማሽ ጎኔ ኦሮሞነቱን እካፈለዋለሁ ስል መቸም ለዛሬ የኢትዮጵያ ፖለቲካ ዘር ቆጠራ ወደድን ጠላን ወሳኝ ሆኗልና: አንዱ ጎን ምን ትሆን ብለህ ይሆናል። ካንተም የጀግንነት ማእረግ ባላገኝበት ለኢትዮጵያ ሕዝብ የነፃነት ትግል አስተዋፅኦ አደርጋለሁ ብዬ በተነሳሁበት ዘመን በመጣብኝ መዘዝ በሚገባ ሳልጦራት ፍቅሯን ሳልመልስላት እስር ቤትና ስደት መጥተው አንድ ልጅዋን ከአጠገብዋ በማጣቷ በሀዘን ያለዕድሜዋ የተለየችኝ ውድ እናቴ ያንተ ዘመድ ነበረች።)

የሆነው ሆኖ አቶ ሐጎስ የጦርነት ስዕሌን ልቀጥልና ጦር ሜዳ እግሩ ረግጦ የማያውቅ ፈሪ ስለጀግና መዋያ ሲያወራ ቢያስቅህም ታግሰህ አንብበው። የዛሬ አስር ወይም አስራአምስት ዓመት የኦሮሞ ግንባር ሰራዊት ቢሾፍቱ ሲደርስ የለንደን ሁለት ስብሰባ ይጠራል። ዳግማዊ ኮኸን "ዌል ሚስተር መለስ ለሰላምና ለመረጋጋት የሚበጀው የሚስተር ደቻሳ ወታደሮች አዲስ አበባ ሲገቡ ስለሆነ የኛ ሙሉ ድጋፍ ይኖረዋል" ይላል። አቶ መለስ ደግሞ ወዴት እንደሚሄድ አላውቅም። ብቻ የአቶ ደቻሳ ሰራዊት "ፊንፊኔ" ሲገባ፣ አቶ ድፋባቸውና አቶ ኪሮስ

"ታፍራና ተከብራ የኖረችውን የክርስቲያን ደሴት ከጋ* አገዛዝ ነፃ ለማውጣት በሰሜንም አሲምባ አለ" ብለው ረዥሙን መራራ ትግል ይያያዙታል። ውሀ ቅዳ ውሀ መልስ! ለሚሊዮኖች እልቂት ምክንያት የሚሆን የሕፃን ጨዋታ!!

ይኸውልህ አቶ ሐጎስ እንደዚህ ዓይነቱን ሁኔታ በዓይነ ሕሊናዬ እያየሁ ከአገሬ ልመክተው ባለመቻሌ ነው አቅመቢስነት እየተሰማኝ ሆደባሻ የሆንኩት። ስጋት ላይ መሆን አለብን፣ ለእፎይታ ገና አልደረስንም የምለው።

እናንተ በአሸናፊነት ለመቆየት ቆርጣችሁ ስለተነሳችሁ ከተራ ፊንታ እስከ ካላሺን ቃታ "ዲሞክራሲን" ለማምጣት የማትሞክሩት የለም። «ጀግኖቹን ፈሪ በማለት ወንጀል» ተጠያቂ ልሁንና እንዳትሸነፉ ሰግታችሁ የፈሪ አባራሪ ሆናችኋል። ተቃዋሚዎቻችሁ ደግሞ የእኩልነት ዋስትና ስለሌለ፣ ጥቅምና መብታቸውን ለማስጠበቅ የግድ እናንተን ማሸነፍ እንዳለባቸው እያመኑ ነው። እናንተን የተቃወመ ሁሉ የኢሠፓ ደጋፊ ነው ብትሉ፣ ደርግን ይህ ሁሉ ከደገፈ እንዴት እንደወደቀ መገረም ሊኖርባችሁ ነው። የይስሙላ ዲሞክረሲ፣ የይስሙላ ምርጫ ኢትዮጵያ ውስጥ ዲሞክራሲንና ሰላምን አያመጣም። የአንድን ቡድን የአንድን ብሄረሰብ የበላይነት ከእውር በማይጋርድ መጋረጃ ከአብዛኛው ሕዝብ መሸፈን አይቻልም።

ስለሆነም የዛሬ አሸናፊዎች ሆናችሁ፣ ተቃዋሚዎች "ዲሞክራሲ የሕዝብ ልዕልና ነው" ከሚል የመዝገበ ቃላት ትርጉም ምንም እርምጃ

ወደፊት መሄድ አልቻላችሁም። በሆነ መንገድ በተመረጠ ፓርላማ ውስጥ ከተለያዩ ጥቃቅን ቡድኖች ጋር ተጣምሮ 51 በመቶ ድምጽ በዚህ ዓይነት ፓርላማ ውስጥ ማግኘት ዲሞክራሲ ነው የሚል ስሌት የሰላምንና የዲሞክራሲን መንገድ አያስይዝም። በካላሽን የሕዝብ ቅቡልነት አግኝቶ ካላሺን የሌለውን ወይንም በበቂ የሌለውን በሕዝብ አስተፍቶ ምርጫ ማሸነፍ ብዙ ቦታ ታይቷል። ዲሞክራሲን ግን ሰላምን ግን አላስገኘም። ከዚህ ሕዝብ ከማታለል አልፎ እራስን ወደማታለል ከሄደ ጨዋታ ወጥታችሁ በምን መንገድ፤ በየትኞቹ ጉዳዮች ላይ አሸናፊና ተሸናፊ የማይኖርበት ሁኔታ ይፈጠራል፤ በየትኞቹ ጉዳዮች ላይ ደግሞ ተሸናፊ ውልቁን የማይወጣበት አሸናፊ የማይፈነጨበት ሁኔታ እንዲፈጠር ማን ዋስትና መስጠት አለበት ወደሚሉ የዲሞክራሲን ጎዳና የሚያስጀምሩ ውይይቶች ከተቃዋሚዎቻችሁ ጋር መጀመር መቻል አለባችሁ። ይህም ደግሞ በምን መንገድ ካላሺን ከኢትዮጵያ የውስጥ ፖለቲካ ይወጣል ከሚለው፣ ካላሺን የምትቆጥሩትን ጀግኖች ብቻ ሳይሆን በኢትዮጵያ ፖለቲካ ያገባኛል የሚልን ካላሺን አልባ ምሁር ሁሉ ጨምሮ መካሄድ ያለበት ውይይት ነው።

በምዕራብ አውሮፓ መኖር የምዕራብ ዲሞክራሲ አምላኪ አላደረገኝም። ማርክስ የበረዘው ትምህርቴ ብቻ ሳይሆን፣ የዕለት ተዕለት ኑሮዬም የዚህን ዲሞክራሲ ውስንነትና ቅራኔዎች ያሳየኛል። ብዙው እኩልነት የይስሙላ ነው። ማህበራዊ ፍትህ የተዛባ ነው:: ቢሆንም ግን፣ ይህ ዲሞክራሲ ተፃራሪ ጥቅሞችን ተቻችለው እንዲኖሩ ማድረግ የተቃራኒ ወገኖች የራሳቸው የጋራ ሀላፊነት ነው በሚል መሰረት ላይ ከቆመ

ወዲህ የፖለቲካ ግጭቶች ፍጅትን አያስከትሉም። የኢኮኖሚና ባህላዊ መበላለጦችን ከፖለቲካ እኩልነት ጋር በማጣጣሙ ዓይን ያወጣ የፖለቲካ ጭቆና የለም። የስርዓቱ ሰባኪዎች በምዕራብ ዲሞክራሲ ከሰፈነ ዘመን የሌለው ያስመስላሉ እንጂ በነሱም አገር ከብዙ ፍጅት በኋላ የተሸናፊውን መብት በማስጠበቅ ተሸናፊው ስርዓቱን ለመለወጥ የሚነሳበት ምክንያት እንዳይኖረው ካደረጉ በኋላ በአባቶቻችን እድሜ ነው ዲሞክራሲ የዛሬ መልኩን የያዘው። ለማንኛውም እዚህ ይህን ያነሳሁት ስለምዕራብ ዲሞክራሲ በሰፊው ለማውራት አይደለም። ምናልባት ወደፊት በካላሺን ሳይሆን በብእር ለዲሞክራሲ አስተዋፅኦ ለማድረግ የሚፈልጉ ‘‘ምን ዓይነት ዲሞክራሲ በኢትዮጵያ” በሚል ውይይት ሲያደርጉ በዚሁ ጉዳይ የማቀርበው አስተዋፅኦ ይኖረኝ ይሆናል። አሁን ያነሳሁት ከምዕራብ ዲሞክራሲ “የሚያስቀናኝን” አንድ ነገር ጠቅሼ ለማለፍ ነው። መቼ ይሆን ይህን አገሬ የማየው የሚያሰኘኝ፣ ምርጫ በተደረገ ቁጥር የተሸናፊው ፓርቲ መሪ አሸናፊውን እንኳን ደስ አለህ ብሎ ይህን ያንን ስለተሳሳትን ነው ያሸነፍከን ቆይ የዛሬ አራት ዓመት በሌላ ምርጫ እንገናኝ ብሎ “ዝቶበት” ሲለያዩ ሳይ ነው።

በኔ ግምት የሳንዲኒስቶች ታላቅ ሰዓት ሶሞዛን አሸንፈው ማናግዋ የገቡ እለት ብቻ አይደለም። አሳዛኙ፣ ነገር ግን እኩልም ታላቁ ሰዓታቸው፣ ጉልበተኛው የአሜሪካ መንግስት የተበተበው ሴራ ያንበረከከው የኒካራግዋ ሕዝብ፣ ለናፈቀው ሰላም ሲል የሚወደውን ፓርቲ ትቶ የሬጋን ምልምል ቻሞሮን ሲመርጥ፣ ሕዝቡ ጦርነት በቃኝ ማለቱ መሆኑን በማክበር ሥልጣን በሰላም ያስረከቡ ዕለት ጭምር

ነው። ይህንን ሰላማዊ የሥልጣን ሽግግርም ያስቻለው አስቀድሞ እነሱን መልሶ ወደ ኒካራግዋ አሲምባ የሚመልስ ሁኔታ ስለተወገደ ነው።

የዚህ ምሳሌዬ ዓላማ እናንተን ለሳንዲኒስቶች እጣ ተዘጋጁ ለማለት አይደለም። እንድትሰፉ እንጂ እንድትተኩ አልፈልግም። በትግሬ የበላይነት ሰላም ሊመጣ የማይችለውን ያህል፡ ትግሬን የሚያዳክም፣ የሚያሸንፍ፣ የሚጥል ወዘተ ኃይልም ለጦርነት ብቻ ነው የሚጋብዝ። መለስ ዜናዊ እንደትግሬ ድርጅት መሪ በዚህ ሰላምና ዲሞክራሲ ፍለጋ ውስጥ ትልቅ ሚና ከሚገባቸው መሪዎች አንዱ ነው። ነገር የሚያበላሸው የድፍን ኢትዮጵያ መሪ ነኝ ወይም ልሁን ሲል ነው። ትግሬ ያልሆኑ የኢትዮጵያ ብሄረሰቦች ሁሉ ደርግን ጣልክልን በሚል ውለታ ለመክፈል ብለው አንድን ትግሬ በመሪነት ይቀበላሉ ብዬ አልገምትም። (የውለታ ነገር ከተነሳ ቸርችል ከዋነኛ የሂትለር አሸናፊዎች አንዱ ስለሆነ፣ ልክ ጦርነቱ እንዳለቀ በተደረገው ምርጫ ሕዝቡ ለቸርችል ይህን ውለታ ይቆጥርለታል ተብሎ ተጠብቆ ነበር። ተቃዋሚው የሌበር ፓርቲ አሸነፈ። ቸርችልም በሆዱ ውለታ ቢስ ሕዝብ ሳይል አልቀረም። እናንተ ግን የኢትዮጵያ ሕዝብ ውለታውን ካልከፈልኩ ብሎ እንደሚያስቸግራችሁ እየለፈፋችሁ ነው።)

እኔ የሕዝቡን ለእናንተ ውለታ ለመክፈል ዝግጁነት እጠራጠራለሁ የምለው ስለኢትዮጵያ የብሄረሰቦች ቅራኔ አውቃለሁ ብዬ ከምገምተው፣ ከኢትዮጵያ በወሬ ከምሰማውና እዚህ ውጭ ደግሞ በዓይኔ ከማየው ተነስቼ ነው። እዚህ ውጭ ትግሬ ሆኖ እናንተን የሚቃወምና

ትግሬ ሳይሆን እናንተን የሚደግፍ ለማግኘት እግር እስኪነቃ መዞር ያስፈልጋል። (አዲስ አበባን እንደያዛችሁ እናንተን የሚደግፉ ሺህ ያህል ሰዎች ቦን ሰልፍ ወጥተው ነበር የሚባል ወሬ ሰማሁና እዚያው አጠገብ ለሚኖር ጓደኛዬ ይህ ሁሉ ደጋፊ ከየት መጣ ብዬ ለመጠየቅ ደወልኩለት። የቱርክ ዓለም ዐቀፋዊ ኮሙኒስቶች ነበሩ አብዛኞቹ ብሎ የበተኑትን ወረቀት ላከልኝ። ከዓለም ወዛደሮች ግንባር ቀደም ፓርቲዎች አንዱ በሆነው በትግራይ ኮሙኒስቶች ፓርቲ መሪነት የኢትዮጵያ ሕዝብ የሶቭየትን ዘመናዊ ከላሽነትና የአሜሪካን ኢምፔሪያሊዝምን ድባቅ መትቶ፣ ሶሺያሊዝም አልቆለታል የሚለውን የፀረ ኮሙኒስቶች ፕሮፓጋንዳ ውድቅ በማድረግ ስለአሸነፈ ደስታቸውን ለመግለፅ መሰለፋቸውን የሚያበስር ወረቀት ነበር። ትልቅ አለመግባባት ብዬ ሳቅሁ።)

አቶ ሐጎስ፣ እኔ ዋነኛ የሚባሉት (ከቁጥራቸው አንፃር) የኢትዮጵያ ብሄረሰቦች በምን መንገድ የአገሪቱን ሀብትና ማዕከላዊ ሥልጣን ቢከፋፈሉ ሰላም ሊወርድ እንደሚችል አላውቅም። የቁጥር መበላለጥ የመብትን መበላለጥ በማያስከትልበት መንገድ ተግባብተው መኖር አለባቸው። የአገሪቷም ሀብት ሆነ በልመና የሚገኘው በዚህ ትብብር ላይ በተመረኮዘ የሰለጠነ መንገድ የየብሄረሰቡ አባሎች በማንኪያ የሚቋደሱት “ገንፎ” እንዲሆን ነው ምኞቴ። በማዕከላዊ ሥልጣን ውስጥ የሚኖረውን የአንድ ብሄረሰብ ክብደት የካላሺን ብዛት የሚወስን ከሆነ፤ የአገሪቱ ሀብት የየብሄረሰቡ ንዑስ ከበርቴ በካላሺን ሳንጃ ቆርጦ የሚከፋፈለው “ድፎ ዳቦ” እስከሆነ ድረስ ሰላምና ዲሞክራሲ ሊኖር

አይችልም። ዋናው የሥልጣን ክብደት በካላሺን ኃይል ተደግፎ የአንዱን ብሄረሰብ አባል የዚህ ምኒስትር፣ የዛኛውን የዚያ ምኒስትር ማድረግ ዓይን እያየ መሸዋወድ እንጂ የትም አያደርስም። የአቶ አማኑኤል በአንድ ወቅት የአገሪቷ ሁለተኛ ሰው መሆን ምን ለውጥ አመጣ? የፍስሀ ደስታ “ምክትል ርዕሰ ብሄር” መሆንስ? ዛሬም፣ በትግሬ የበላይነት ስር ከፍተኛ የሀላፊነት ቦታ ያለው ኦሮሞ በኦሮሞ ምሁራን ዘንድ ከዝቅተኛ የትግሬዎች ጎበናነት ስያሜ አያልፍም። ስለሆነም፤ ምናልባት ማዕከላዊውን ሥልጣን ለካላሺን ከመልቀቅ፣ እንደማርያም ፅዋ ማዞሩ ያዋጣ ይሆኖል። የማርያም ፅዋ በየወሩ ስለሚዞር ከማህበርተኞቹ ውስጥ የታሪክ አጋጣሚ ሆኖ ወይንም የምዕመኑን ቅቡልነት በማግኘት “ይህን ፅዋ በናንተ ስም የማስተዳድር እኔ ነኝ፤ አንቺ ጃንጥላ ያዥ ነሽ፤ አንተ ድፎ ዳቦ ተሸካሚ ነህ” የሚል ስለሌለ እነእቴቴ በእኩልነት ማሪያማቸውን ሲያመልኩ ነው የኖሩት።

አቶ ሐጎስ በዚህ ክፍል ያደረግሁት የትንቢት ሙከራ ሁሉ ስጋቴን ለመግለፅ እንጂ እነዚህን ሁኔታዎች ለአገሬ በመመኘት እንዳልሆነ እንኳን ሌላ አንባቢ አንተም ተረድተህልኝ ይሆናል። በዚህ ለኔ ጽሁፍ መነሻ በሆነኝ መጽሄታችሁ እንደምትሞክሩት እነዚህ ሁሉ የስጋት ምንጮች ለእናንተ በጎ የማያስቡ ሰዎች ምኞት መሆናቸውን በመለፈፍ መፍትሄ ልታገኙላቸው አትችሉም። የካላሺኑን ሙከራ ትታችሁ በድርጊት ግምቶቹን ፉርሽ አድርጋችሁ “ውሸታም” ብታደርጉኝ ግን የኔን ያህል ደስተኛ አታገኝም።

በነዚህ ትንቢታዊ ግምቶቼ ውስጥ ከመለስ ዜናዊና ከአሰፋ ጫቦ በስተቀር የተቀሩት ስሞች የኔው ፈጠራ ናቸው። ምናልባት ስለነዚህ ሁለት የኢትዮጵያ ፖለቲከኞች በግል አንስቼ የማስበውን ብገልፅ ስልጣን ላይ ያላችሁትም ሆናችሁ ተቃዋሚዎች ስላለባችሁ ሀላፊነት የሚሰማኝን ለማስቀመጥ ይረዳኝ ይሆናል።

አቶ መለስን ለመውደድም ለመጥላትም ምክንያት የለኝም። ስሙንም ከነመፈጠሩም የሰማሁት አዲስ አበባ ልትገቡ ሁለት ወር ሲቀራችሁ ነው። እንድፈራው ያደረገኝ ባለፈው ሀምሌ ይሁን ነሐሴ ወር በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ ያነበብኩት መልሱ ነው። “ኢሕአዴግ ግራ ጉንጩን ሲመቱት ቀኙን የመስጠት ልምድ የለውም፤ ኢሕአዴግ ሁሉንም እንደአመጣጡ የመመለስ ልምድ ነው ያለው” የሚል ፉከራ ነበር። መንግስቱ ኃይለማርያም “ለምሳ ያሰቡኝን ለቁርስ አደርጋቸዋለሁ” ያለውን ትዝ አሰኘኝ። በአዲስ አበባ የተደረገውን ለውጥ “ታሪካዊ” ከሚያደርጉት ነገሮች አንዱ የጅማው ዱርዬ በአድዋው ጮሌ መተካቱ ሆኖ ተሰማኝ።[14] አገሬን የሚያስፈልጋት፣ ከፈለግህ ሶስተኛውንም ጉንጬን ጠፍጥፍ እንጂ አትፋጃትም ብሎ ከቡድኖች፤ ከብሄረሰቦች፣ ከውስን ታክቲካዊ ግቦች ከፍ ብሎ፤ ባጭሩ በመንደር ደረጃ የሰፈር አዛውንት የሚኖረውን ሚና በአገር ደረጃ ለመጫወት የሚሞክር ገላጋይ ሆኖ ሳለ በመጀመሪያው ረድፍ ላይ ሆኖ የሚያዋጋ ጀግና መሪ እንደመጣባት ገባኝ።

14. ጅማ ተምሬአለሁ የሚሉትን ኮ/ል መንግሥቱ ኃይለ ማርያምንና የአድዋውን ልጅ ጠ/ሚ መለስ ዜናዊ ለማለት ነው።

አቶ አሰፋን ከልጅነቴም ጀምሮ በመጠኑ አውቀዋለሁ። እርሱም ከኔ የበለጠ ለጭቁኑ የሚቀርብ የለም ስለሚል እኔም መኢሶን በዚህ ጉዳይ ከማንም አያንስም ባይ ስለሆንኩ የቅርብ የፖለቲካ ትውውቅ የለንም። “ዲሞክራሲያዊ” ሸንጎአችሁ ውስጥ ትንሽም የተቃውሞ ድምፅ የርሱ ስለነበረ፣ የአቶ አሰፋ ተቃውሞ ሳይሆን የናንተን ቅቡልነት የማግኘት ፍጥነት ነበር ያደነቅሁት። ከዚያም እሱ እናንተ ላይ ያለው ተቃውሞ እየጨመረ ሲሄድ፣ እናንተም እርሱን በጣም “ማጋለጥ” እንደጀመራችሁ እሰማ ነበር። በጀርመን ያለፈ ጊዜ ንግግሮቹን አልሰማሁም፤ የተበተኑ ፅሁፎቹን አንብቤአለሁ። በግል የደረሱበትም ጉዳዮች አሉበት። የፖለቲካ ተቃውሞዎቹን በሚመለከት ለመደገፍ ችግር አልነበረብኝም:: ችግር ያለኝ በተለይ በብሄረ ሰብ ጉዳይ ከናንተ ጋር የተቃረነ ከማን ጋር ህብረት ይፈጥራል የሚለው ጥያቄ ላይ ነው። የኢትዮጵያ ብሄረሰቦች ሁሉ ተባብረው የሚኖሩባት ኢትዮጵያ ብቻ ነች ሰላም የሚኖርባት። ማንኛውም ሁለት ወይንም ሶስት ብሄረሰብ በአንድ ወይንም ሁለት ሌሎች ብሄረሰቦች ላይ የሚያደርጉት ህብረት ግጭቶች ጦርነቶች የሚጋብዝ ህብረት ነው። ከጭቁን ብሄረሰቦች ጋር አማራን ማዳከም ወይንም ደግሞ ከአማራ ጋር ትግሬን ማዳከም፣ ወይንም ከአማራ ጋር ኦሮሞን ማዳከም ወዘተ የሚሉ ታክቲኮች ወደሰላም አይወስዱንም። የትግሬን የበላይነት ለመቃወም ተብሎ የሚቋቋምን የማንኛቸውንም ሁለት ብሄሮች የጋራ ግንባር መቃወም፣ የትግሬን የበላይነት ለማጠናከር TPLF ከማንኛውም ብሄር ጋር የሚያደርገውን

የጋራ ግንባር መቃወም፤ በዚህ መሰረት ላይ ብቻ ነው ለብሄረሰቦች ችግር ሰላማዊ መፍትሄ ማግኘት የሚቻለው።

እዚህ ውጭ ካሉ ደጋፊዎቻችሁ እንደምሰማው ይህን ያህልም ዲሞክራሲ የፈቀዳችሁት እናንተ በመሆናችሁ እንጂ ሥልጣን በጉልበት እጃችሁ ያስገባችሁት ንብረታችሁ ነው። ርዕሰ ብሄራችሁም ከነመስፍን ወልደማርያም ጋር ባደረገው “ክርክር” ያለው ብዙ ከዚህ የሚርቅ አይደለም። የያዛችሁትን ስልጣን እንደፈውዳሉ ኃይለ ሥላሴ በግል ንብረትነት ስለምታዩት እንደእርሱም ልትጠቀሙበት እየሞከራችሁ ነው። ኃይለ ሥላሴ “መልካም ፈቃዱ ሆኖ” አርባ ሀምሳ ቀላድ ላይ ፊታውራሪ ያደርግ እንደነበር ሁሉ እናንተም ሶስት ወይም አራት መቀመጫ ትሰጣላችሁ። ኃይለ ሥላሴ በከፋፍለህና አቻችለህ ግዛ ፖሊሲው እገሌን ይሾም እገሌን ይሽር ነበር። እናንተም ባንድ ወቅት “መልካም ፈቃዳችሁ” ሆኖ አቶ አሰፋን የጋሞ ሕዝብ ተወካይ አድርጋችሁ ሾማችሁት:: በሌላ ወቅት ደግሞ አልመች ስላለ የጋሞ ሕዝብ እራሱ “እንዲተፋው” አስደረጋችሁ።እዚህ ላይ አሰፋ ጫበን መብት የመንሳት መብት የላችሁም ብቻ አይደለም የምለው። ከአሰፋ ጫቦ ጋር መተባበር የናንተ መልካም ፈቃድ ጉዳይ ሳይሆን ለኢትዮጵያ ሰላምና ዲሞክራሲ አስተዋፅኦ ማድረግ ከፈለጋችሁ ግዴታችሁም ጭምር ነው።

2. ዲሞክራሲና የጀግንነት መዘዝ

አሁን ደግሞ "ዲሞክራሲ የፈሪዎች ስርዓት ነው" ወደሚለው ነጥቤ ልግባ። ይህንኑ አባባል በሌላ መልክ ባስቀምጠው፣ ዲሞክራሲ ሰው ለእምነቱ ሲል ሆነ በእምነቱ ምክንያት የማይሞትበት ስርዓት ነው ማለት ነው። አቶ ሐጎስ እንግዲህ ጀግና ነህ፤ ኃይሌን ልትሳለቅበት የተነሳኸውና ባንተው አባባል "አልባሌ" ሰው ያደረገብህ በገደሉት መርማሪዎች ፊት እውነቷን ለመናገር ያንዲት ቅፅበት "ወኔ" በማጣቱ ነው። በእምነት ምክንያት ከሚገድል የፖለቲካ ስርዓት እኩል ለእምነቱ ሲል መሞት ፈራ የምትለውን ነው የምታወግዘው። ይህ የምትጠቅሰው የታሪክ "መረጃ" የኃይሌን ወኔ ቢስነት ያሳያል ቢባልልህ እንኳ ይህ ቃል በምን ሁኔታ እንደተወሰደ ላንድ አፍታ ቆም ብለህ ለማሰብ ሞክረሀል? ስታሊን "በታላቁ መሪ በስታሊን ላይ በማመጼ ይቅርታ" እያስባለ ስለገደላቸው ስለነቡካሪን ቃል አወሳሰድ ሰምተህ ታውቃለህ? በፈሪነታቸው ስቀህባቸው አለፍክ ወይስ የስታሊን ዘዴ ዘገነነህ? ቡካሪን ከተገደለ ከሀምሳ ዓመታት በኋላ ሚስቱ ያኔ የጻፈላትንና እንደምንም እንዲደርሳት ያደረገውን የመሰናበቻ ደብዳቤ የስታሊን ነፍሰ ገዳዮች እንዳያገኙባት ይዘቱን ሸምድዳ ካቃጠለችው በኋላ፣ እንዳትረሳው እነዚህን ሁሉ ዓመታት እንደዳዊት እያነበነበችው ከርማ በቅርቡ ያሳተመችውን ስታነብ አላሳዘነህም? ጀግና ስለሆንክ የማይገቡህ ጥያቄዎች ናቸው። ("ገ" ጠብቆም ላልቶም።)

ገዳዮቹ ፊት ስለኃይሌ "ወኔቢስነት" ስታወራ ይህን "ማስረጃ" ያወረሱህን ገዳዮች አስታወስከኝ። ይህ ቃል የተወሰደው ዋነኛው የመግረፊያና የመግደያ ማዕከል በነበረው ደርግ ጽ/ቤት በሚገኘው እስር ቤት ውስጥ ነበር። ሁለት ወር ያህል እዚያ በቆየንበት ወቅት ብዙዎች ሊገደሉ ሲወሰዱ፣ ተገርፈው ሲመለሱ ብዙ ጊዜ እንሰማ አንዳንዴም እናይ ነበር። እኛም ተራ ጠባቂዎች ነበርን። ከሁለቴም ሶስቴ ቃል ለመስጠት ወይንም የሆነ ጥያቄ ለመመለስ ገራፊዎች ቢሮ ተወስጄ እነተኮላና እነካሳሁን[15] ከግድያ ወይንም ከግርፊያ መልስ እርስ በርሳቸው ሲያወሩ ሰምቼ አውቃለሁ። የcowboy ፊልም አይተው የወጡ ነበር የሚመስለው። "ወንድ ነበረች፣ አየሀት ውሀ ስጡኝ እንጂ ሌላ ሳትተነፍስ ሄደች" እያሉ "በጀግንነት" ለሞተ አድናቆታቸውን ሲገልፁ፤ "አላየህም እንዴ አስታወከኮ" እያሉ ሲስቁ ሰምቻለሁ። እስከዛሬ ይዘገንነኛል። ስለነተኮላ ሳቅ ኃይሌም አንዴ ያጫወተን ትዝ አለኝ። ይህ አንተ እጅ የገባ ቃሉ ከተወሰደና ወደ አራተኛ ክፍለ ጦር ከተዛወርን ከሁለት ሶስት ወሮች በኋላ ኃይሌን ወስደው ገርፈውት ነበር። መጀመሪያ እንደተያዝን ከአምስታችን አንዳችንም አልተገረፍንም ነበር። ይህንኑ ለማጣጣት ነው መሰለኝ ሁለቱ የእግሩ አውራ ጣቶች ተበጥሰው ሊወድቁ ትንሽ እስኪቀራቸው ነበር የተለተሉት። ኃይሌም በዚያች መከፈስ በማታውቅ አንደበቱ ስለግርፊያው ሲያወራን በጣም ያማል፤እንዳትነቃነቅ በእጅ እንዳትከላከል እጅህ ታስሯል፤ የማደርገው ሲጠፋኝ ኧረ በእግዚአብሄር ተውኝ አልኳቸውና አንተ አይዲያሊስት

15. ካሣሁን ደምሴ ደርግ ጽ/ቤት የነበረ በጭካኔውና ሰው በማንገላታት ይታወቅ የነበረ መርማሪ ሲሆን፣ ኢሕአዴግ ባቋቋመው ፍርድ ቤት በሌለበት የሞት ፍርድ ተፈርዶበታል።

ነህ ለካ ብለው እየሳቁ ግርፊያቸውን ቀጠሉ” ብሎን ነበር። ያኔ ኃይሌ በሕይወት ከኛ ጋር ስለነበረ፣ ግርፊያውን ረስተን በገራፊዎቹ ድንቁርና ሳቅን። በደንቆሮነታቸው የሳቅንባቸው በጨካኝነታቸው ኃይሌን ገደሉት። እነሱ በገደሉት የሚሳለቅ ተካቸው።

እነ ተኮላ በሚገድሉበትና በሚገርፉበት ቦታ ብቻ አይደለም በእጃቸው በገባ፣ እራሱን ሊከላከል በማይችል ሰው ላይ የሚሳለቁት። ከብርሀነ መስቀል ረዳ የወሰዱትንም ቃል “ለምሁር” አለቆቻቸው ሰጥተው፣ እነርሱም የብርሀነ መስቀልን በሕዝብ መተፋትና “ለፈስፋሳነት” ለማጋለጥ አውጥተውት ነበር። (የታሪክ ምፀት ሆኖ ኃይሌና ብርሀነ መስቀል በአንድ አስገዳይ እጅ በአንድ ሰሞን ነበር የሞቱት)።

አቶ ሐጎስ፣ ለኃይሌ ወኔቢስነት ማረጋገጫህ “እንኳንስ እንደመኢሶን ያለው ለጋ ድርጅት ይቅርና የረዥም ጊዜ ልምድ ያላቸው ኮሙኒስት ፓርቲዎችም (…) የፖለቲካ ስህተቶችን በማድረጋቸው ከፍተኛ ውድቀት ደርሶባቸዋል። ምናልባት የመኢሶንን ሁኔታ ከነዚህ ፓርቲዎች የሚለየው እነሱ በፋሺስታዊ ጁንታዎች እጅ ሲወድቁ መኢሶን ግን በማርክሲዝም ሌኒኒዝም በሚያምን መንግስት እጅ ወድቋል። ስለዚህም በኔ ግምት ከእነዚህ የተሻለ እድል ያጋጥመዋል ብዬ አምናለሁ” የሚለው ነው። የኃይሌ ቃል ነው ብዬ በእርግጠኛነት ልመሰክር ባልችልም ሊሆን ይችላል ብዬ እቀበለዋለሁ።

ጆርጅ ቡሽ ሰሜን ሸዋ ስትደርሱ ባያስጥላችሁ ኖሮ ዋናው ክስህ ለኛ የሚገባንን የማርክሲዝም ሌኒኒዝም ካባ ለደርግ አለበሰ ይሆን ነበር።

እንግዲህ ኃይሌ ይህን ያለው ለታክቲክ ብሎ ነው ብለህ አንተም ታምናለህ። አልበሌ ሊያስብለው የሚገባ ደርግን ማርክሲስት ሌኒኒስት የማለት አሮጌ ታክቲኩን ከመቃብር ለመውጣት ስለተጠቀመበት ነው ትላለህና።

ይህን አንተ እጅ የገባውን ቃል ሲሰጥ ኃይሌ ከኛ የበለጠ መርማሪዎች ጋ ይቆይ ስለነበረ ‘’ምን እያደረግህ ነው” ስንለው የሰፊው ሕዝብ ድምፅን ቁጥር 60 እና 61 እየደገምኩላቸው ነው ይለን ነበር። (ቁጥሮቹን ልሳሳት እችላለሁ፤ አንደኛው ስለመኢሶን ታሪክ፣ አንደኛው ደግሞ ስለመኢሶን የትግል ስልት ለውጥ የተፃፉ ነበሩ።) ለማንኛውም ስለመኢሶን ሕቡዕ መግባት የወጣው የሰፊው ሕዝብ ድምፅ በጣም ለዘብ ባለ ቋንቋ የተፃፈ እንደነበር ዛሬም ትዝ ይለኛል። ይህም የሆነው መኢሶን ደንፊ ጽሁፎች አውጥቶ ስለማያውቅ ብቻ አይደለም። መኢሶን ሕቡዕ ለመግባት ሲወስን የአገሪቱ የፖለቲካ ሁኔታ ለመኢሶን ምቹ እንዳልነበረ፣ (በተለይ በሱማሌ ወረራ ምክንያት)፤ ድርጅታዊ ዝግጅቱ ገና በቂ እንዳልነበረ፣ (የትጥቁንማ ጥያቄ አናንሳው!)፤ ብዙ የተጋለጡ አባሎቹ ገና ሕጋዊ መድረክ ላይ እንደነበሩ ለሁላችንም ግልፅ ነበር። ስለዚህም መኢሶን ከደርግ ጋር ያለውን ልዩነቶች ሳይሸፍን ቅራኔዎቹን ግን ሳያጎላ ለማቅረብ የተገደደበት ሁኔታ ነበር። እርምጃው እራሱ፣ የትግል ስልት ለውጥ” የሚል አሻሚ ስያሜ ማግኘቱ ከዚህ የመጣ ይመስለኛል። ስለሆነም ይህ የተጠቀሰው የኃይሌ አባባል ኃይሌ ለራሱ ሕይወት ፈርቶ የወተወተበት ሳይሆን አንድ ድርጅት ልክ ይሁን

ስህተት የኢትዮጵያን የፖለቲካ ሁኔታ ገምግሞ ለጊዜው ልከተለው ይገባል ብሎ የነደፈው ታክቲክ ውጤት ነው።

ኃይሌ ደግሞ ከድርጅቱ ጋር በአንድ አይን ስለሚታይ፣ ይህን የድርጅቱን የታክቲክ ምርጫ ብቻ ሳይሆን "በፊዲስትነት" ደርግ እጅ ለወደቁ ብዙ ወጣቶች፣ በመኢሶንነት ተጋልጠው ገና ሕጋዊ መድረክ ላይ ላሉ ሲል ከርሱ የተሻለ እድል እንዲገጥማቸው "ለአንዲት ቅጽበት" የሚያምነውን አለመናገር የሚከብደው ሰው አልነበረም። ከታች እንደምመለስበት ኃይሌ ይህን ቃል ሲሰጥ እራሱ በሕይወት እንደማይተርፍ ያውቀው ነበር። እንኳን የአንድን ድርጅት መሪ፣ "ወረቀት በተንክ" ብሎ የሚገድል መንግስት እጅ ሆኖ የግል ሕይወትን ለማትረፍ ምንም ማድረግ እንደማይቻል ሳይረዳ ይቀራል ብለህ ነው? እንኳን እሱ ወዳጅና ጠላት የአንድ ንቅናቄ መሪ ያደረጉት ይቅርና እኔም በዚያን ቃል በምንሰጥበት ወቅት ሞት እንደማይቀርልን አምን ነበር። እነተኮላ ምን ትጠቅማለች ብለው ጥለዋት ካልሆነ የኔንም ቃል አብረሀ ወርሰሀልና ብታያት የሌላን ሰው እድል ስለማትነካ በኔና በተኮላ መሀል ያለቀች ጉዳይ ነች። ስለፍርሀትም ስለጀግንነትም ምንም ነገር አታገኝባትም "ፋሺስት ደርግ" ብልም ኖሮ፣ ተጨማሪ የተኮላ ጥፊ እንጂ ተመዝግባ ዛሬ ካንተ "ጀግና" የሚል ሹመት የምታሰጠኝ አትሆንም ነበር። ደርግ ሆይ ማረኝ ለማለትም አንበሳ ፊት ተወርውሮ "ጋሽ አንበሳ አትብላኝ" ብሎ የመለመን ያህል ይሆንብኝ ነበር። (ሟች ነው እንጂ ፈሪ ገዳይ አንበሳ ነው አይደል አቶ ሐጎስ?)

ለማንኛውም አቶ ሐጎስ፣ የኃይሌን ጅግንነት ለመመስከር አልተነሳሁም። ከፈለግህ ኃይሌ የሸፈተው 15 ቀን ብቻ ስለሆነ ያንተ ደግሞ ምናልባት 15 ዓመቶች ስለሆነ፣ አንተ ከኃይሌ [(15x365)-15] ጊዜ የበለጠ ጀግና ነህ፤ ደስ ይበልህ። በገዳይ ፊት ጀግንነትህን ለማስመስከር የምትገደድበት ሁኔታ እንዳይመጣብህ፣ እንዲሁ በጀግንነትህ እንደፎከርክ እንድትኖር እመኝልሀለሁ። ለአገሬ ደግሞ መኢሶኖች ሆኑ ኦሮሞዎች እጅህ ገብተው ቅፅበታዊ ወኔ አጡ ብለህ ልትሳለቅባቸው የምትችልበት ሁኔታ እንዳይመጣባት እመኝላታለሁ።

እያንዳንዱ ሰው በየራሱ መንገድ እንደሚኖር ሁሉ ከሞትም ጋር በየራሱ መንገድ የሚፋጠጥ ይመስለኛል። ሞት፣ ሼክስፒር በሐምሌት አንደበት እንዳለው የሄደ መንገደኛ ተመልሶ ያልመጣበት አገር ስለሆነ "ስትሞት እንዴት ነበር" ብሎ መጠየቅ አይቻልም። ኃይሌ ሲሞት "መቃብሩ አፋፍ ላይ ሆኖ ቅፅበታዊ ወኔ ጎድሎት እንደሆነ አላውቅም። እየፎከረ ሊሞት የሚችል ሰው እንዳልሆነ አውቃለሁ። ከፉከራ ጋር አይተዋወቅም። ተለማምጦ የግል ሕይወቱን ለማትረፍ የሚሞክር ሰውም አይመስለኝም። ይህንንም አንተ እጅ የገባው ቃሉን በሰጠበት ወቅትና ከዚያም በፊት እንደምንገደል መቶ በመቶ እርግጠኛ ሆነን አብረን ያሳለፍናቸው ቀኖች ስለነበሩ ካየሁት ልመሰክር እችላለሁ። ጀግናም ሳይሆን በሁኔታዎች አስገዳጅነት ሊሞት የተገደደና በዚሁ ምክንያት ሞትን የተቀበለ ሰው ሊሰማው የሚችለውን በራሴም ደርሶ ስለማውቀው አንተም ለጀግኖች ወዳጆችህ ማስደሰቻ እንደኮሜዲ ያቀረብከውን የታሪካችን አንድ ምዕራፍ ትንሽ ላሟላልህና በደንብ ሳቁ።

ከሞላ ጎደል አንተ በጠቀስከው የኃይሌ ቃል ውስጥ እንደሰፈረው ነው የተያዝነው። ከዚያ በፊት የደርግ ወታደሮች እጅ ሳንገባ አዲስ አበባ ለመድረስ ያለን ዕድል እየጠበበ ሲመጣ፣ ምን እናድርግ ብለን ብዙ ጊዜ እንነጋገር ነበር። ኃይሌ አንዴ እራሳችንን እንግደል የሚል ሀሳብ አቅርቦ ነበር። "እራሳችንን ከምንገድል ደርግ ቢገድለን ይሻላል" በሚል በመጀመሪያ ይህንን ሀሳብ የተቃወምኩት እኔ ነበርኩ። በሕይወት እንተርፋለን የሚል ግምት ኖሮኝ ሳይሆን ያኔ ሙሉ በሙሉ የፖለቲካ ትግል ውስጥ ስለነበርኩ ኖረን በሕይወታችን ለአብዮት አስተዋፅዖ ማድረግ ካቃተን ሬሳችን እንኳ ትንሽ ፖለቲካ እንዲሰራ በማሰብ ነበር። የደርግ ወታደሮች እጅ ስንገባም የጠበቅነው ስለደረሰ ብዙም አልተደናገጥንም፤ እንደሚገድሉን እርግጠኞች ነበርን። ከአንደኛ ክፍለጦር የሚወስዱን ወታደሮች እስኪመጡ ኬላው ላይ በቁጥጥር ሥር በነበርንበት ጊዜ ነው ገና ሁለት ዓመት አብረን እንደምንቆይ ስላላወቅሁ፣ የኃይሌ የመጨረሻ ቃል የመሰለኝን የሰማሁት። "ዌል የተቻለንን ሞክረናል እንግዲህ" የምትል ተስፋ መቁረጥን የምታሰማ ቃል ነበረች።

ከዚያም ደስታ፤ ሀዘን፣ ቁጣ የማይነበብበት ዓይናቸው ሰው ላይ ሲያርፍ ሰው በልተው የሚያድሩ የሚያስመስላቸው ቅልብ ወታደሮች ደርሰው በነፍስ ወከፍ አንዳንድ ታጣፊ ካላሺን ደግነውብን መኪና ውስጥ አስገብተው እንደተደገነብን የአዲስ አበባን ቁልቁለት መውረድ ጀመርን። ኬላው ላይ "ኃይሌ ፊዳ ተያዘ" የሚለው ዜና ወዲያው በመስፋፋቱ አላፊው በሙሉ ተሰብስቦ ስለነበረ ሰው ፊት ከሚሆንብን

ብለው ነው፤ ወደታች ወረድ አድርገው ይገድሉናል ብለን እርግጠኞች ነበርን። ከዚያም ዘልቀን የድሮ ክብር ዘበኛ መምሪያ የነበረው ፎቅ ስንደርስ፣ ምድር ቤት አስገብተው ይገድሉናል ብለን ጠበቅን :: በኋላም ጄኔራል አበበ የሚባለው ቢሮ ሆነን ሳለ ስልክ ከሆነ ቦታ ተደውሎ ደርግ ጽ/ቤት ወዳለው እስር ቤት ተወሰድን። እንተርፋለን የሚል ጥርጣሬ እንኳን ቢኖረን ኖሮ እዚያ በተወገደ ነበር። ቀስ በቀስ ቃልም ሰጥተን ከጨረስን በኋላ ከቤተሰብም ስንቅ እንዲቀርብልን ከተፈቀደ በኋላ አሁን ካሁን ይገድሉናል ከሚል አንዱን ቀን ወስደው ይገድሉናል ወደሚል ግምት ተሸጋግረን "መደበኛ" የእስር ኑሮ ጀመርን:: በአንድ ላይ ከተያዝነው አራታችን በሕይወት ስንተርፍ ኃይሌን ከአንድ ዓመት ከአስር ወር በኋላ ወስደው ገደሉት።

በእነዚህ እስካሁን በገለፅካቸው ጊዜያት እነርሱም ቢሆኑ ሊገድሉን ወስነው እንደነበር ሀሳባቸውን የቀየሩት ቆይተው እንደሆነ ዛሬም አምናለሁ። ኃይሌንም ያኔ ትተው ለምን ከሁለት ዓመት በኋላ እንደገደሉት ግምት እንጂ የማውቀው ነገር የለኝም። በዚያን ወቅት ተወስደው የተገደሉ የቆዩ እስረኞች ዝርዝር ሲታይ፣ (ከኛ እነኃይሌና እነንግሥት ከኢህአፓ እነብርሀነ መስቀልና የኢህአወሊ መሪዎች የነበሩት እነቲቶ ሕሩይ ፤ከቀድሞ ባለሥልጣኖች እነአቶ ካሳ ወልደማርያም እንዲሁም አቡነ ቴዎፍሎስ ነበሩበት)። መንግስቱ ኃይለማርያም በእስር ላይ ካሉት ለየትኛውም ዓይነት ንቅናቄ መሪ ሊሆኑ የሚችሉትን ጨርሼ የተረፈው ቀኑን ይቁጠር ብሎ በመወሰን የገደላቸው ይመስላል። አቶ ሐጎስ ከኔ ይልቅ አንተ ነበርክ ይህን ልታጣራ የምትችል አይዞህ የአንድ "አልባሌ

ሰው” አሟሟት ሁኔታ አጣራልኝ ብዬ የጀግና ጊዜህን አላስጠፋህም። በሕይወቴ እያለሁ ሰውን ሁሉ በእኩልነት የሚያዩ፣ የማንም ሰው በፖለቲካ ምክንያት መሞት የሚዘገንናቸው ሰብዐዊ ፖለቲከኞች አገሬ የፖለቲካ ሥልጣን የያዙ እንደሆነ እንዲጣራልኝ እጠይቅ ይሆናል።

ለማንኛውም አቶ ሐጎስ መቃብር ውስጥ በአንድ እግር ቆሞ ስለሚኖር ወኔ ወደማውራቱ እንመለስ። በእነዚህ ጊዜያቶች ሁሉ ከአምስታችን አንዳችንም ወደውጭ የሚታይ ስሜት ያሳየ ወይንም ድምፅ ያሰማ አልነበረም። ጄኔራሉ ቢሮ ሆነን፣ ከዚያም ደርግ ጽ/ቤት ቃል መስጫው ቢሮ ውስጥ ሲጃራ ማጨስ ሲፈቀድ አራታችን በላይ በላዩ እናጨስ እንደነበር ትዝ ይለኛል። ወታደሮች አንዱ ጠባብ ክፍል ውስጥ አስገብተውን ለብቻችን ስንሆን ነው ለመጀመሪያ ጊዜ እርስ በርሳችን ማውራት የቻልነው። ስለነበርንበት ሁኔታ ስለማይቀረው ሞት ብቻ አልነበረም እናወራ የነበረው። ከውጭ የወታደሮች ኮቴ ሲሰማ ጆሮአችን ቀጥ ማለቱ ባይቀርም ለረዥም ጊዜ የሚተዋወቁ ጓደኛሞች በየትም ቦታ ሊያወሯቸው የሚችሉትን ወሬዎች ነበር የምናወራው። ጓደኛዬ ብራዘር አል የዚያን ዕለት ማታ ስለዲሲ ዲስኮ ያወራን አንድ ታሪክ ዛሬም ትዝ ይለኛል። እኔም ሞቴን እየጠበቅሁ የነበርኩበት ቦታ ካደግሁበት ሰፈር ድንጋይ በእጅ ወርውረው የሚያደርሱበት እርቀት ላይ ስለነበረ፣ ስለአራት ኪሎ ጀብዱዎች እያወራሁ “አንዝናና” ነበር። ሕይወት እስከመጨረሻው ሴኮንድ ለሞት እጅ አትሰጥም።

ደጋግሞ እንዳዩት ፊልም በአንጎሌ ተቀርጾ ያለው በተለይ ከጎጃም በር ኬላ እስከ ደርግ ጽ/ቤት ድረስ የነበረው የመኪና ጉዞ ነው። እንዳልኩት ከማንኛችንም ምንም ድምጽ አልተሰማም። ሁላችንም በየፊናችን ከሕይወት በመሰናበት ላይ ነበርን ማለት ይቻላል። የራሴ “ስንብት” ይህን ይመስል ነበር።

አንዱን ደቂቃ አይተህ ቶሎ መልስ የተባልኩት መጽሀፍ እጄ የገባ ይመስል የሕይወቴ ዋና ዋና ምዕራፎች (የሀያአምስት ዓመት አዛውንት ነበርኩ!)፣ በዓይነ ሕሊናዬ ፊት ውልብ እያሉ ያልፋሉ፤ በሚቀጥሉት ደቂቃዎች ደግሞ ገና ለመኖር ሀምሳ ዓመት ያለኝ ይመስል መሞቴ መሆኑን እረሳና ትርኪ ምርኪ ሀሳቦች ይመጡብኛል። ክረምትም ሆኖ ብዙ ሳር አይታይም፤ ወይ አዲስ አበባ መቼ ይሆን መንገዶችሽ ከገበጣ መጫወቻነት የሚወጡት፤ እቴቴ ይህኔ እማማ አዛሉ ጋ ቡና እየጠጣች ነው ወዘተ ዓይነት ነገሮች በአንጎሌ ያልፋሉ። (ይዞን በሾላ ቁልቁለት የሚወርደው መኪና ለምን እንደሆነ እንጃ አሁን ካሁን አቆመ በሚያሰኝ ዝግታ ነበር የሚሄደው)። በሚቀጥለው የጊዜ ክፍል ደግሞ ለራሴ ሞት መርዶ የተቀመጥኩ ያህል ከፍተኛ ሀዘን በድን ያደርገኛል። ለመያዝ ያበቁንን የተለያዩ መጥፎ አጋጣሚዎች በቁጭት እረግማለሁ። አልቅስ አልቅስ ያለኝ የደካማነት ደቂቃዎች ደግሞ ከምወዳቸው ሰዎች በተለይ ከእናቴና ከያኔ አፍላ ፍቅረኛዬ ለዘላለሙ መለየቴ ሲሰማኝ ነበር። ድምፄን ሳላሰማ ከስንት ጊዜ በላይ “እቴትዬ ደህና ሁኚልኝ፣ ሰፋኒትዬ ደህና ሁኚልኝ” እል ነበር። ወደ መገደያ ቦታ እየወሰደን ነው ብዬ ባመንኩት መኪና ውስጥ በዓይኔ ትይዩ ተቀምጦ የነበረውን አብሮ

ተገዳይ ጓደኛዬን ገዳዬቹ ሳያዩ ጣቴን አነቃንቼ "ባይ ባይ አቤ" የሚል ምልክት ስሰጠው ትዝ ይለኛል።

"የጀግንነት" ደቂቃዎችም ነበሩኝ፤ አቶ ሐጎስ። እንዲያውም አብዛኛውን ጊዜ ድብን አድርጎ ያናድደኝ የነበረው፣ ፍርድ ቤት ቀርበን "በፈርጣጭነት ሞት ተፈርዶብን በታሪክ ካሜራ ፊት ሳይሆን ተራ ነፍሰ ገዳዮች ማንም ሳያይ አንዱ ዋሻ ውስጥ ወስደው ሊገድሉን መሆኑ ነበር። ኃይሌ እንደ ካስትሮ ዓይነት "ታሪክ ከክስ ነፃ ያደርገኛል"[16] ለሚል ንግግር ዕድል ሳያገኝ፤ እኔም የጎርኪ "እናት"[17] ውስጥ ይሁን "ብረቱ እንዴት ጠነከረ (How the steel was tempered)"[18] የሚለው መጽሀፍ ውስጥ እንዳነበብኩት (ዛሬማ ደራሲውንም ዘነጋሁት፤ ታሪኩንም በደንብ አላስታውሰውም) በዛሪስት ሩሲያ የሞት ፍርድ ተፈርዶባቸው "ዓለም ዓቀፍን" እየዘመሩ ወደመሰቀያ በታቸው እንዳመሩት ወጣቶች "ተነሱ የረሀብ እስረኞች" ሳልል ወይንም ፋሺስቱ ሊገድለው ወደመግደያ በታ እየወሰደው ሳለ 'የምትናገረው የመጨረሻ መልእክት አለህ?" ቢለው "ደደብ ላንተ ስል ነው የምሞተው" እንዳለው የጀርመን ኮሙኒስት ታሪክ የሚመዘግብልኝ የአንድ መስመር ማስታወሻ እንኳን ሳይኖር መሞታችን ነበር የሚቆጨኝ።

አቶ ሐጎስ፣ ሞትን ሲመጣ መቀበል በደፈናው አብዮታዊ ትግል የሚባል ነገር ውስጥ ሲገባ በሩ ላይ የሚደረግ ቃለ መሀላ ብቻ

16. "History will absolve me" (1953).

17. Maxim Gorky. (1906). Mother.

18. Nikolai Ostrovsky. (1932). How the Steel Was Tempered.

አልነበረም ያደረግነው። በዚህች ከላይ በጠቀስኩት ሁኔታ ውስጥ እኛም መሀላችንን ለመፈፀም ዝግጁ ነበርን። ከዚህ ተነስተህ ኃይሌን በወኔቢስነት የከሰስከውን አንሳልኝ አልልህም። እኔኑ የባሰ እየሳቅህብኝ እንደሆነ ይሰማኛል። አንተ ስንት ዓመት ሙሉ በቀበሮ ጉድጓድ ውስጥ እየኖርክ፣ እነዚህን ሁሉ ጊዜያት በየቀኑ ከሞት ጋር እየተፋጠጥክ በአሸናፊነት አዲስ አበባ እንደደረስክ ስለምታውቅ፣ በጽሁፍህ ያልከውን ልጥቀስልህና "ለሕዝብ ተሰውተው ነፃነት ለመቀዳጀት መነሳቱ በርግጥም ቁርጠኝነትንና ጽናትን ስለሚጠይቅ፣ እየሞቱ ነው ትግል እየታገሉ ነው ድል።" ለምን እንዳዲስ ነገር ትተርከዋለህ ትል ይሆናል። እኔ ግን ካንተ አስራ አምስት ዓመት ጋር ለመወዳደር አትበቃም ብትለኝም፣ ከዚህ በላይ ካነሳሁዋቸው ሁኔታዎችና ከሌሎችም ከዚህ በታች ከማነሳቸው ጉዳዮች ጋር ተያይዞ እንኳን እራሴ ልመለስበት ቀርቶ ሰብዓዊ ፍጡር ላይ እንዳይደርስ የምመኝ አድርጎኛል። በአጭሩ፣ በዚህ ጽሁፍ መጀመሪያ ላይ በጠቀስኩልህ የፖለቲካ ትርጉሙ ፈሪ ሆኛለሁ። በዚሁ እንግዲህ በጀግንነት ይሁን በፈሪነት የሞቱትን በሰላም እንተውና በሕይወት ስላሉት ጀግኖች ስለእነአቶ ሐጎስና ስለፈሪው ደረጀ እናውራ። ምን ዓይነት በፈሪነቱ የማያፍር ፈሪ መጣብኝ ትል ይሆናል። ጀግንነት የብዙ ወንጀሎች መነሻ ትልቅ የኋላ ቀርነት ምልክትና ምክንያት ነው የሚለው እምነቴ ነው "ጎበዝ ፈሪ" ያደረገኝ።

አቶ ሐጎስ፣ ከአሸናፊነት ትዕቢታችሁ የተነሳ "ፈሪን" በዘላለማዊ ቤቱ እንኳን እንዳያርፍ እስከመቃብር ቤት የምታሳድዱ ጀግኖች መሆናችሁን

አይቼባት ካበገነችኝ ያንተ ጽሁፍ ሌላ እንዲሁ ስለእናንተ ጀግንነት ሰምቼ የዘገነነኝን ወሬ ልንገርህ። አብዛኞቹ ወታደሮቻችሁ እንደእናንተ ገና የተቃዋሚን ታሪክ አውቆ የማጉደፍ ወንጀል ለመሸረብ፣ እንዲሁም የሥልጣን ሽኩቻ ለማካሄድ የሚያበቃ እድሜና ስልጣን ላይ ያልደረሱ ልጆች መሆናቸው ይነገራል። እነዚህ ገና ተጫውተው ሳይጠግቡ ኩሺኔታ አስጥላችሁ ካላሺን አስታጥቃችሁ አዲስ አበባ ያስገቡዋቸሁ ወታደሮች አዲስ አበባ ልብሳቸውን አጥበው በየመንገዱ ነው የሚያሰጡት አሉ። ከእነዚህም ልብሶች መሀል አንዷት ብርድልብስ ዓይነት ነገር አለች አሉ። እርሷንም "ስኖር መከናነቢያዬ፣ ስሞት መገነዣዬ" ይሏታል ሲባል ሰማሁ። ይህ ሞት አይፈሬነት ይህ ቆራጥነት አስደነገጠኝ። እነ አቶ ሐጎስ "ይህ ጠላትህ ነው በለው" ያላችሁት ላይ ተወርውሮ የሚሰካ ጦር ሆነው ታዩኝ። ጀግና ሆነው ቢሞቱ ሀውልት ከሚያሰራላቸው ከእናንተ ድርጅት ስር ወጥተው ፈሪ ሆነው ቢሸሹም የምትወዳቸው እናታቸው ጋር እንዲመለሱ ተመኘሁላቸው። ("በመድፍ በመትረየስ ካላተራመሰው እኔ እናቱ ነኝ ወይ ሲሸሽ የምወደው" የሚለው የጀግና ሚስት ግጥም ትዝ ብሎኝ ነው)።

ከሞት ጋር በቀጥታ የመፋጠጥ ታሪኬ በግል ጠባዬ ላይ የለወጠው ነገር ይኑር አይኑር አላውቅም። እንኳን እንደዚህ ዓይነት አሰቃቂ ሁኔታ በሕይወት ውስጥ የደረሱ ብዙ አነስተኛ ነገሮችም ቋሚ ማህተም ሳይተዉ አያልፉም ይባላል። እኔ በግል ሕይወቴ እንደቀድሞዬ መኖር የቀጠልኩ ይመስለኛል። ይህ ባይሆንም የራሴ ጉዳይ ነው። አገርን፣ ፖለቲካን፣ ማንንም አይመለከትም። በፖለቲካ ሕይወቴ ግን አንድ

ትልቅ ምዕራፍ የተዘጋበት ታሪክ ነው። "ቅፅበታዊ ወኔ" ብቻ ሳይሆን ሙሉ ሕይወቴን የፖለቲካ ጀግንነት አጠግብ ላለመድረስ አስወስኖኛል። የግል ታሪኬን ለመዘርዘር ስላልተነሳሁ ባጭሩ ለምንም ዓላማ ለመሞት ዝግጁ መሆን የለብኝም፤ ለፈለገው ዓላማ ለመሞት ዝግጁ የሆነንም በአድናቆት ሳይሆን በጥርጣሬ ማየት አለብኝ የሚል እምነት ከያዝኩ ቆየሁ። በግልህ ለአንድ ሕይወትህ ፈርተህ ነው ብለህ ልትስቅብኝ ትችላለህ አቶ ሐጎስ። ሕይወትን በመውደድ ክስ ብትከሰኝ ክርክር ውስጥ አንገባም። በዚህ ወንጀል ለመጠየቅ ዝግጁ ነኝ:: መከራከር የሚኖረው ለእናንተ ጀግኖች "የመሞት ግዴታ" "መስዋእትነት" የመክፈል ዝግጁነት አድናቆት ሳይሆን ክስ ይዤ ስመጣ ነው። ሞት አይፈሬነታችሁ እንደ ቡዲስቶች ቤንዚን እራሳችሁ ላይ አርከፍክፋችሁ እንድታቃጥሉ የሚያስደርግ አሳዛኝ የግለሰብ ባለወኔነት ሳይሆን ሕዝቦችን የሚያፋጅ ወኔ ሲሆን ደግሞ ከክስም አልፎ ወደመወንጀል እሻገራለሁ። ለዚህ ውንጀላ መነሻ የሆነኝን ሞትን ለመቀበል ዝግጁ ከነበረ አብዮታዊነት የፖለቲካ ሞትን ለራሱ ብቻ ሳይሆን ሰው ለተባለ የማይመኝ ፈሪ ወደ መሆን የለወጠኝን የግል ታሪኬን አውርቼሀለሁ። አሁን ደግሞ ከአብዮታዊ ምሁርነት ወደ "ፖለቲካዊ ጴንጤነት" ያደረሰኝን ምሁራዊ ለውጥ ትንሽ ላብራራልህ።

ለነገሩ እንግዲህ "ምሁር ተብዬ" አይደለሁ? ቀደም ሲል ለድርጊት መመሪያ አብዮታዊ ርዕዩተ ዓለም ፍለጋ እንደሮጥኩ ሁሉ ለዚህ የግል ሽሽት "ፍልስፍናዊ ሽፋን" ለመስጠት መሞከሬ አልቀረም። በዚሁ ለመስዋእትነት ዝግጁ የመሆን ጉዳይ በተለይ አምስት ዓመት

የተሸናፊዎች ዩኒቨርሲቲ በሆነው እስር ቤት ቆይቼ ወደ ጀርመን አገር እንደገና ከተመለስኩ በኋላ ብዙ አንብቤአለሁ። ብዙ ክርክሮች ተከታትያለሁ። በመጀመሪያው የጀርመን ቆይታዬ ጊዜ የአሸናፊዎችን፣ የጀግኖችን ታሪክ ተስገብግቤ ያነበብኩትን ያህል በአሁኑ ቆይታዬ ደግሞ የተሸናፊዎችን፣ የፈሪዎችን ታሪክ አነበብኩ፤ እያነበብኩም ነው። የሩሲያ፣ የቻይና ወዘተ አብዮቶች ታሪክ ከተሸናፊዎች አንፃር ሲነበብ ተራ የወንጀሎችና የወንጀለኞች ታሪክ ነው የሚሆነው። ለዚህም ምሳሌ ለመስጠት ያህል በአሜሪካ ስታሊኒስቶች ስም የወጣውን "ታላቁ ሴራ" የሚለውን (በአማርኛ ተተርጉሞ ኩራዝ አሳታሚዎች አውጥተውታል) ወይንም የሩሲያ አብዮት ታሪክ የተባለውን የስታሊን መጽሀፍ (እርሱ አጻፈው እንጂ አልጻፈውም፤ ሆኖም ግን የወጣው እንደ ስታሊን ስብስብ ስራዎች ቅጽ 17 ነው!) ከአርተር ኮስትለር የቀትር ጨለማ (Darkness at noon[19]) ወይንም ከማኔሽ ስፐርበር "አንዲት ጠብታ እምባ ውቅያኖስ ስታርስ" (Wie eine Traene im Ozean[20]) ከሚሉት መጻሕህፍት ጋር ማወዳደር ይበቃል።

ሌኒን እንዳለው ሰንሰለት መጀመሪያ የሚበጠሰው የላላው ቀለበት ላይ ነው። እኔም ከዚህ በአብዮት ስም ወንጀል ካስቻለ ርዕዩተ ዓለም ጋር ካቆራኘኝ ሰንሰለት እራሴን ለማላቀቅ ቀለበቱ የላላልኝ በስታሊን በኩል ነበር።

19. Arthur Koestler. (1940). Darkness at Noon

20. Manès Sperber. (1976). Wie eine Träne im Ozean

ሌኒን ወደ ሥልጣን በሚያደርገው ሩጫ ተቃዋሚ የደቀነበትን መሰናክል ሲዘል፤ እራሱ በተራው መሰናክል ሲያስቀምጥ፤ እንኳን ጠላት ወዳጅ ሳይነቃ አቅጣጫ ሲለውጥ አፍ ስለሚያስከፍት ቆም ብሎ "ይኸ ሰውዬ ወዴት ለመድረስ ነው እንዲህ የሚሮጠው" ብሎ ለመጠየቅም ፋታ አይሰጥም። (በነገራችን ላይ በዚህ የሥልጣን ሩጫ አሸነፍክ ተባለ እንጂ እንዳላሸነፈ ያወቀ የመጀመሪያው ሰው ሌኒን ነበር ለማለት ይቻላል። ከሌኒን ''ስብስብ ሥራዎች ቅጽ 28" በኋላ ያሉት ጽሁፎቹ በጥንቃቄ ሲነበቡ "ለዚሁ ነበር እንዴ ይኸ ሁሉ ሩጫ' የሚል ይመስላል)። ማኦም ቢሆን ቀን ቀን በጎረቤቶቹ ላይ የፈለገውን ሴራ ሲሸርብ ቢውልም ማታ ማታ ጋያውን ይዞ "ልጆች እንግዲህ ዶሮ ድንጋይ ብትታቀፍ እንቁላል ስላልሆነ ጫጩት አትፈለፍልም" የሚል ዲያሌክቲካዊ ተረት የሚያወራ ሽማግሌ ገበሬ ስለሚመስል ተረቱ ይጥማል። ስታሊንን ግን "ምሁራዊ ውቃቢዬ" ከመጀመሪያውም አልወደደውም ነበር። በምን ሳበኝ ታድያ? ከቋንቋው ቋንቋው አይጥም፣ በቃሉ የሸመደደውን የሚተፋ ተራ የዲያቆን ሰበካ ነው የሚመስል።

ከሀሳብ ሀሳብ የለው አንድና አንድ ሁለት ነው የሚለውን ተራ ሂሳብ ካልኩለስ ያስተማረ ለማስመሰል የሚሞክር ግብዝ መሀይም ነው። የማርክስን "የአይሁዶች ጥያቄ" (The Jewish Question) "የጀርመን ርዕዩተ ዓለም (The German Ideology) የመሳሰለ ዶሮ ወጥ በተመገበ አእምሮዬ የስታሊንን የሌኒኒዝም መሰረተ ሀሳቦች ስበላ አሸር ባሸርነቱ ሳይታወቀኝ ቀርቶ አያውቅም ነበር።" ሆኖም ይህን ምሁራዊ አይስቤነቱን ተጋኖ ይወራለት በነበረው ቁርጠኛነትና

“ብረታዊ ዲሲፕሊን” ሸፈንኩለት፤ በገዛ ዳኝነቴ በታሪክ ካሜራ ፊት የሚውረገረግ ተዋናይ እንጂ ለሰፊው ሕዝብ ልዕልና አይደለም የቆመው ብዬ ከፈረድኩበት ቢያንስ ግን ቋንቋው ይጥመኝ ከነበረው ከትሮትስኪ ጋር ባላቸው ጠብ በትውልዱም በቋንቋውም ለሕዝብ ይቀርባል ያልኩት የስታሊን ወገን ሆንኩ። እነቡካሪንን መግደሉ ምንም ተውጦልኝ ባያውቅም (ሌኒን በኑዛዜው ላይ የፓርቲው ተወዳጅ አባል ስላለውም ጭምር ነው የቡካሪን ሞት በተለይ የተሰማኝ) ይህንንም ማኦ 70 በመቶ ጥሩ ሰርቷል፣ 30 በመቶ መጥፎ ሰርቷል ባለው መሰረት “ለአብዮቱ ሲል ከሰራቸው ሰላሳ በመቶ ስህተቶች” እንደ አንዱ ቆጠርኩለት። ረዥሙን ታሪክ አጭር ላድርገውና ከክሩስቾቭ የሀያኛው ጉባኤ የስታሊን ማጋለጫ ዲስኩርም አልፋ፣ በዚህ ክፍለ ዘመን ከተፈጠሩ ዋነኛ ነፍሰ ገዳዮችና የታሪክ ወንጀለኞች መሀል ከሂትለር ቀጥሎ የሚመጣ አረመኔ ሰው አደረግሁት። በኢትዮጵያ አብዮት ውስጥ የደረሰብን ሽንፈት ለስታሊን ወንጀሎች አይኔን ከፈተው። ከዚያ በፊት “የላይብረሪ መደርደሪያ ያጣበቡ ቁጥር የለሽ መጽሐፍት ያልቻሉትን! “መሸነፍ ብልህ ያደርጋል” ይላል ጀርመን ሲተርት።

ድሮም በታሪክ ዛሬም በኛ ዕድሜ የቀድሞ ስታሊኒስቶች ከሁለት “ድህረ ስታሊንስትነት” መንገዶች አንዱን ይመርጣሉ። እንደነ አንድሬ ግሉክስማን ከስታሊኒስትነት ወደ ሬጋን አፈ ቀላጤነት የሚዞሩ አሉ። ወይንም ደግሞ እንደትራፐር፣ አሥር ዓመት የስታሊን እስር ቤት እንኳ ከሶሺያሊስታዊ እምነት የማያዛንፋቸው ፑላንዛ እንዳለው ‘’ሶሺያሊዝም ወይ ዲሞክራሲያዊ ነው፤ ወይንም ደግሞ በፍጹም

ሶሺያሊዝም አይደለም” ብለው ለተለየና በተለየ መንገድ ሊመጣ ለሚችል ሶሺያሊዝም እንደቆሙ የሚፀኑ አሉ።

አቶ ሐጎስ፣ እስካሁን ከምጥላቸው አንዳንድ አስተያየቶች የነግሉክስማን ዓይነት ፀረ ኮሙኒስት መንገድ እንዳልያዝኩ አሁንም “ማርክሲስት ተብዬ” ዝንባሌዎች እንዳሉኝ ሳትገምት አትቀርም። ቢያንስ በተማርኳቸው ሁለት የትምህርት ዘርፎች (ኢኮኖሚክስና ሶሲዮሎጂ) ስለሕብረተሰቦች አሰራርና እንዲሁም ቅራኔዎች ከርሱ የተሻለ የሚያሳውቅ ስላላገኘሁ ነው። (በመጠኑም ስላለፉት በተለይ ግን ስላሉት የሕብረተሰብ ስርዓቶች ማለቴ ነው። ስለሚመጣው ማርክስም ክርስቶስም የሚያሳምኑኝ ነገር አይኖራቸውም። እነርሱም አያውቁትምና። የዛሬ መቶ ዓመት የሰው ልጅ ምን ዓይነት የሕብረተሰብ ሥርዓት ውስጥ እንደሚኖር ሊያውቅ የሚችል ሰው የለም። በእርግጠኛነት የሚታወቅ ነገር ቢኖር የዛሬ መቶም ሁለት መቶም ዓመት ካላሺን ሰው እንደሚገድል ብቻ ነው)።

ማርክስ እንግዲህ የሶሺያሊዝም አባት ነው። ርዕዩተ ዓለማዊ ልጆቹ የፈፀሙትን ወንጀል በስታሊን ምሳሌነት ከላይ ጠቁሜአለሁ። እንዲሁም የሰባ ዓመት ሶሺያሊዝም ታሪክ የማኦን ምሳሌ ትንሽ ላጣምና ለሰራው ሕዝብ ይሆናል ተብሎ የተሰራው ማ ሲጠብ ጊዜ ጫማውን ከመጣል ይልቅ የሕዝቡን እግር እዚህ ጫማ ውስጥ ለማስገባት እግሩን ሲገዘግዝ የኖረበት ስርዓት ነበር ባይ ሆኛለሁ። የተሞከረው ሶሺያሊዝም መጥፎ መሆን ግን የነበረውንና ያለውን ካፒታሊዝም ጥሩ አያደርገውም። በሶሻሊዝም ስም ወንጀል ስለተሰራ ካፒታሊዝም ባለፉት ብዙ ምዕተ

ዓመታት ለሰው ዘር በሙሉ እድገትና ብልጽግና ነው ያመጣው ብዬ ዛሬም ወደፊትም ማርና ወተት የሚፈስበት ስርዓት ይሆናል ብዬ ማመን አልችልም። አሜሪካ በቪየትናም ጫካ ውስጥ ውሀ ሲያጠጣ እንዳልነበረ በቅርቡም ለባግዳድ ሕፃናት ከአውሮፕላን ከረሜላ እንዳልወረወረላቸው የማውቀው ነገር ነው። እነዚህን መስመሮች በምጽፍበት ወቅት የኢትዮጵያ ዲሞክራሲ የክርስትና አባት የሆነው ጆርጅ ቡሽ ከአፍሪካ ምድር ከተወለዱ የእንጀራ ልጆቹ ላይ ምን እያደረሰ እንደሆነ እየሰማሁ ነው።

ዊንስተን ቸርችል በሀያ ዓመቱ ሶሺያሊስት ያልሆነ ሩህሩህ ልብ የለውም፤ በአርባ ዓመቱም ሶሻሊስት ሆኖ የቆየ ደግሞ የሚያስብ አንጎል የለውም ብሎ ቀልዶ ነበር ይባላል። እኔ ግን በአርባ ዓመቴም ማርክስን አስተማሪ ስታሊንን ወንጀለኛ አድርጌ ይህን እንዴት አስታርቀዋለሁ?

በመጀመሪያ ደረጃ እንድርያስ እሸቴ ከጥቂት ዓመታት በፊት ጽፎት ባነበብኩት ቆንጆ ጽሁፍ ውስጥ እንዳለው ሳይንሳዊውን ትቶ ሳይንሳዊ ያልሆነ ሶሽያሊዝም ተከታይ በመሆን ነው። ይህም ሳይንሳዊ ያልሆነ ሶሻሊዝም በኋላ የሰፊውን ሕዝብ እግር የሚያስቆርጥ ጫማ አያስነድፍም። የታሪክን አቅጣጫ ማስያዣ ካላሺን ሳይሆን "መዘባረቂያ" እርሳስ ብቻ ነው የሚፈቅድ። ዘባራቂው ባለእርሳስ ቢሳሳት በላጲስ ያጠፋል እንጂ ጣቱ ለመቀጣጫ ተብሎ አይቀነጠስም። ለተጨቆኑ፣ ለተበዘበዙ፣ እኩልነት ለተነፈጉ ተቆርቋሪነትን ያሳድጋል እንጂ አያስቀንስም እነዚህን ካስቻለ ስርዓት የሚያስወጣ ይህ ነው የሚል በትረ ሙሴን ሆነ

የስታሊንን ብትር የያዘ መሪ ግን አያስፈልገውም። የባህል የእውቀትና የእውነት ምንጭ የሆነና የጠማቸው ገብተው የሚዳክሩበት ረግረግ እንጂ ካላሺን ለካላሺን የሚያፋጩ "ወንዶች የሚፋለሙበት ጦር ሜዳ አይኖረውም"። ለቅዱስ ዓላማ እሞታለሁ እገድላለሁ የሚሉ ጀግኖችን የሚጠረጥሩ፣ በምንም ምክንያት ለመሞትም ለመግደልም የማይፈልጉ ለመኖር ብቻ ቁርጠኛ የሆኑ ፈሪዎች ሊከተሉት የሚችሉ ዓላማ ነው።

ሁለተኛው እርምጃ ደግሞ "ዓላማውና ግቡ ቅዱስ እስከሆነ ድረስ እዚያ ለመድረስ የሚያግዝ ዘዴ ሁሉ የራስን ሕይወት መስዋዕት ማድረግን ጨምሮ ቅዱስ ነው" የሚለውን መርህ ማውገዝ ነው። በአብዮት ስም ለተፈፀሙ ወንጀሎች ሁሉ መነሻ የሆነው ይህ መርህ ነው። እነ ሮብርስፒር መደበኛን ፍርድ ቤት ሳይሆን ታሪክን ፍርድ እያሰጡ እርስ በርስ ተራ በተራ የተረፋረፋት፤ የዛሩን ነጋሲ አገዛዝ ሲታገሉ "የሞት ፍርድ ይወገድ" ይሉ የነበሩት እነሌኒን ቃላቸውን አጥፈው በኋላ የስታሊንን ፍጅት ባስከተለው "አብዮታዊ ፍትህ" አማካይነት ተቃዋሚዎቻቸውን ያጠፉት፤ ባገራችንም ኢሕአፓና መኢሶን "አመፃ" "ቀይ ሽብር" እያሉ ሲለካከፉ 'ውሻ በከፈተው ጅብ ይገባል' እንዲሉ ለደርግ ፍጅት ፖለቲካዊና ርዕዩተ ዓለማዊ ንጣፍ የሰጡት በዚህ መርህ የተመሰረተ ታክቲክ ስለተከተሉ ነው። አቶ ሐጎስ አንተንም የዓላማ ቅዱስነት፣ የቅቡልነት፣ የወንድነት መለኪያ ምን ያህል ዓመታት ካላሺን አንግቶ ለመሞት ዝግጁ እንደተሆነ ነው የሚያስብልህ፤ ከ13 ዓመታት በፊት በግፍ የተገደለን ሰው ሬሳ አስወጥቶ እየፎከረ ወይስ እየፈራ ሞተ? የሚል ሰብዓዊነት የጎደለው

ጥያቄ የሚያስነሳህ የባሰውን ግን ኢትዮጵያ ውስጥ በሚያንዣብበው (ቢያንስ በደቡብ) የእርስበርስ ጦርነት "ትዕግስታችን አልቋል" የሚል ደም መፋሰስን ብቻ የሚያስከትል ፉከራ የሚያስፎክርህ ይኸው መርህ ነው። የዚህ መርህ ተከታይ ነህ ብዬ ከከሰስኩህ፣ ይህን መርህ ለምን ጠምጄ እንደያዝኩት ደግሞ ትንሽ ላስረዳ።

አንተ እራስህ መመዘኛ አውጥተህ ወይንም የምታምናቸው ባወጡልህ መመዘኛ መሰረት አንድን ዓላማ ቅዱስ ነው ትላለህ። ለዚህም ዓላማ ለመሞት ዝግጁ ትሆናለህ። ያንተን ዓላማ የሚቃወመው ደግሞ እርኩስ ነው። ወደ አንድ ቦታ ሲኬድ መንገድ ላይ ያጋጠመን እንቅፋት ማንሳት ያለ ነገር ነው። "ሁሉን እንደአመጣጡ የምትመልስ ጀግና" ስለሆንክ ወደ ቅዱስ ዓላማህ ስትገሰግስ ለመውደቅ ዝግጁ የሆንከውን ያህል እንቅፋት ለማንሳትም ዝግጁ ትሆናለህ። ለቅዱስ ዓላማ የመሞት ግዴታ እንዳለብህ የምታምነውን ያህል ለእርኩስ ዓላማ የቆመን የመግደል መብት ለራስህ ትሰጣለህ። ወንጀሉ የሚጀመረው መግደል ላይ ሳይሆን ለመሞት ዝግጁ መሆን ላይ ነው። ለቅዱስ ዓላማ መሞት ቅዱስ ይሆንና እርኩስ የተባለን ዓላማ ተከታይ መግደል ወንጀል መሆኑ ይቀራል። ለመሞት ዝግጁ የሆነ ለመግደል ዝግጁ ይሆናል ማለት ነው። እየፎከረ የሚሞት እየዘፈነ ቢገድል ምን ይገርማል?

በዚህ ሕይወት በተረሳችበት ሁኔታ መግደል ወይንም መሞት የአጋጣሚ ጉዳይ ይሆናል። ልዩነቱ ልትሞት የምትችለው አንድ ጊዜ ብቻ ሲሆን ብዙ ጊዜ መግደል መቻልህ ነው። ስለዚህም አንድ ሰው በመግደልና

መቶ ሰው በመግደል መሀል ያለው ልዩነት የስታቲስቲክስ ብቻ ይሆናል:: ሕይወት "ዲሞክራሲ ወይንም ሞት"፤ "የኢትዮጵያ አንድነት ወይንም ሞት"፤ "የኦሮምያ ሪፖብሊክ ወይንም ሞት" በሚሉ ሞት አምላኪ መፈክሮች ስር ትረገጣለች። እርስዋን መውደድ ፈሪነት ይሆናል።

ከዚህ ቅዱስ ዓላማ ለመድረስ መግደል ወንጀል ካልሆነ መዋሸት ታሪክ መጠምዘዝ የመሳሰሉት ምን አላቸው? ይህ ቅዱስ ዓላማ የማያጥበው ወንጀል አይኖርም። በእንግሊዝኛ "The end justifies the means" የሚለው ይህ መርህ በጀርመንኛ "ዓላማውና ግቡ እዚያ መድረሻ ዘዴዎችን ሁሉ ይባርካል" የሚል መንፈስ ነው ያለው። ከሀይማኖት የተወሰደ መርህ ነው። ችግሩ እንግዲህ ሁሉም ዓላማህ ቅዱስ ነው የሚለው የየራሱ አምላክ ከዚያ መድረሻ ዘዴዎቹን የሚባርክለት የየራሱ ካህን ይኖረዋል። ሶሻሊዝም የሚባለው አምላክ በአቡነ ማርክስ በቄስ ሌኒን አማካይነት ተከታዮቹን ለቅዱስ አምላካችሁ ይህን ያንን አድርጉ ብሎ ያዘቸዋል። በርሱም ስም የፈለጉትን ወንጀል ቢፈጽሙ በአቡነ ማርክስ ስብስብ ሥራዎች ቅጽ 14 ገጽ 212 መሰረት ሲታይ ዓላማውን የተባረከ ያደርገዋል። አምላካቸው (ቅዱስ ዓላማቸው) የኢትዮጵያ አንድነት ከሆነ የፈለገውን ወንጀል ቢሰሩ በአቡነ ሚኒሊክ ገድል ዘመነ 1888 መሰረት የተባረከ ነው። በኦሮሞ ነፃነት ስም የፈለገው ሰው ከወዲያም ከወዲህም ቢሞት አቡነ ገዳ የተባረከ ያደርጉታል።

አንደኛ ነገር የቡድሀውን አምላክ ከክርስቲያኑ አምላክ የበለጠ ቅዱስ የሚያደርገው ምክንያት እንደሌለ ሁሉ የኦሮሞው ነፃነት አምላክ

ከኢትዮጵያው አንድነት አምላክ የበለጠ ቅዱስ የሚሆንበት ምክንያት የለም። ሁሉም ለአማኞቹ "ቀናተኛ አምላክ ነኝ ከኔ ሌላ ቅዱስ የለም" የሚል አምላክ ነው። የየእምነቱም ካህናት ወደየአምላካቸው የሚወስደውን መንገድ የሚባርኩበት የየራሳቸው ወንጌሎች አላቸው

ሁለተኛ ይህ የአማኞች ጠብ በዚህ አያቆምም። በአንድም አምላክ ስር የተሰበሰቡ ምዕመናን ቢሆኑ፣ ወደ ቅዱስ ዓላማ የሚወስደውን ትክክለኛውን መንገድ የያዝኩት እኔ ነኝ፤ ካህን እገሌ የባረከው አንተን ሳይሆን እኔን ነው የሚል ፍጅት ያነሳሉ። የጣልያን ሰራዊት ኢትዮጵያን እንዲወር ባርከው የላኩት የሮማው ጳጳስና አቡነ ጴጥሮስም የክርስትና ሀይማኖት ተከታዮች ነበሩ። ኮሙኒስቱ ስታሊን ከሂትለር በብዙ እጅ የበለጠ ኩሙኒስቶች ፈጅቷል። ቅዱስ ሶሽያሊዝም ወይንም ቅዱስ የአገር አንድነት ከተፎካካሪ ምዕመኖቻቸው መሀል የትኛውን እንደሚያበልጡ መናገር አይችሉም። ማሸነፍ ወደ ቅዱስነት የመቅረብ ምልክት አይደለም ከሆነማ ከአቡነ ጴጥሮስ ይልቅ የሮማው ጳጳስ፡ ከነቡካሪን ይልቅ ስታሊን ወደ ቅዱስነት መቅረባቸው ነው።

ሌላው በቅዱስ ዓላማ ምክንያት በታሪክ የደረሰ ፍጅት ቅዱሱን ዓላማ ክደሀል እኔ ነኝ ትክክለኛ ወራሽ ወዘተ በሚለው መሰረት ላይ የተካሄደው ነው። አሸናፊዎች የቅዱስ ዓላማ ቀጣዮች አድርገው እራሳቸውን ያቀርባሉ። ተሸናፊዎች ደግሞ አሸናፊውን የተነሳንበት/የተነሳህበትን ዓላማ ከድተሀል፣ ሌላ ዓላማ መከተል ጀምረሀል ይሉታል። ከዚህ ሙግት አንፃር የኢትዮጵያን ሁኔታ ያየን እንደሆነ እናንተ የአስራአምስት

ዓመታት ኢሰብዓዊ የደርግና የኢሠፓ አገዛዝ የጣልን ኢትዮጵያ ውስጥ ዲሞክራሲንና ፍትህን የማስፈን ቅዱስ ዓላማ የምንከተል ነን ትላላችሁ። ተቃዋሚዎቻችሁ ደግሞ የትግራይን ሕዝብ፣ ከአማራ የበላይነት ስር ከደርግ እልቂት ነፃ ለማውጣት ያደረጋችሁት ትግል ቅዱስ ሊሆን ይችላል። ዛሬ ግን የትግራይን የበላይነት፣ የTPLFን ሥልጣን የማስፋፋት እርኩስ ዓላማ እየተከተላችሁ ነው። የአሁኑን እርኩስ ዓላማ በቀድሞው ቅዱስ ዓላማ መሸፈን የተለመደ ነው። ደርግም የተቃወሙትን ሁሉ የቀድሞው ፊውዳል ስርዓት ተከታዮች ያደርጋቸው እንደነበረ ሁሉ እናንተም የተቃወማችሁን ሁሉ (አገሪቷ እፍኝ የማይሞሉ የደርግ ደጋፊዎች ብቻ እንዳሉባት እየታወቀ) የኢሠፓ ቅሪቶች ትላላችሁ።

የሆነው ሆኖ አቶ ሐጎስ ቅዱስ ዓላማን ተከትሎ ለመሞት፣ እርኩስ ዓላማን የተከተለ ለመግደል ዝግጁ ሆኖ ዲሞክራሲን መገንባት አይቻልም። ተቃዋሚ የጠመንጃ ኃይል እስኪያደራጅ ድረስ በጉልበት መግዛት ብቻ ነው የሚቻል። ዛሬም አስተማሪዬ ነው ያልኩህ ማርክስ "ኃይል አዲስ ስርዓትን ያረገዘ ሕብረተሰብ የሚያገላግል አዋላጅ ነው" ብሎኝ ተቀብዬው ነበር። አሁን ግን የለም የኔታ፤ በኃይል አዋላጅነት የሚወለድ አዲስ ስርዓት ሁሉ ጭንጋፍ ነው የሚሆን እለዋለሁ። አቶ ሐጎስ በዘለቄታው ሲታይ ካላሺን በተለያየ አምልኮ እየማሉ የበላይነታቸውን የሚመሰርቱ ቡድኖችን ሥልጣን ላይ የሚያወጣ መሰላል እንጂ ሕዝብን ወደነፃነት ሰገነት የሚያስወጣ እርካብ ሊሆን አይችልም። መሞትንና መግደልን የሚያስችል የፖለቲካ ትግል እርኩስ

ነው። ሞት የሌላ ሞት ጠሪ ጣዕረ ሞት እንጂ የአዲስ ሕይወት አብሳሪ መልአክ ሊሆን አይችልም። ሞት ይሙት!

ይህን በዚሁ ላቁምና አቶ ሐጎስ አሁን ደግሞ ከግለሰብ ወደ ድርጅት ከፖለቲካ ወደ ታሪክ እንሂድ።

3. ታሪክ የአሸናፊዎች ተረት እንዳይሆን

"ታሪክ ሰው ታሪክ ነው ብሎ የተቀበለው ተረት ነው" ይላል ቮልቴር። ከፈረንሳይ አብዮት በኋላ ቢጽፍ ኖሮ ምናልባት "ብዙው ታሪክ አሸናፊዎች ተቀባይነት ያገኛል ብለው የሚተርኩት ተረት ነው" ባለ ነበር። ታሪክን የወቅቱ መድረክ ላይ በአሸናፊነት ከወጣ በኋላ የጀመረ ማስመሰል በናንተ አልተጀመረም አቶ ሐጎስ። የዘመናዊው (ቢያንስ የአውሮፓ) አዲስ ክፍለ ዘመን ከፋች የሚባለው የፈረንሳይ አብዮት የመጀመሪያ ዙር አሸናፊዎችማ ከጉራቸው ብዛት አዲስ ታሪክ በነሱ እንደተጀመረ በማያሻማ ሁኔታ ለማብሰር ዓመቶችን አንድ ብለው መቁጠር ጀመሩ። ማርክስም የርሱ ርዕዩተ ዓለም ተከታዮች አሸንፈው የኮሙኒስት ስርዐተ ማህበር ሲመሰርቱ "የሰው ልጅ ቅድመ ታሪኩ አክትሞ እውነተኛ ታሪኩ ይጀምራል" ብሎ ነበር።

ወደአገራችንም ስንመለስ ተርታው ሕዝብ ሲንገላታ አይቶ እንዲመሩት እግዚአብሔር ቀብቶ ያነገሳቸው ሥዩመ እግዚአብሔር፤ መሪ አጥቶ ሲንገዋለል የነበረን ሕዝባዊ እንቅስቃሴ እንዲመራ ከታሪክ አደራ

የተቀበለው "ጊዜያዊ ደርግ"፤ አሁን ደግሞ አቶ ሐጎስ ልጥቀስህና "ሕዝቡ ውስጥ ገብቶ ቅቡልነት በማግኘት መራራ መስዋእትነት ከፍሎ ለሥልጣን የበቃው ኢሕአዴግ" በኢትዮጵያ አዲስ ታሪክ ጀምረናል ባዮች ናቸው። ለኃይለ ሥላሴ እግዚአብሔር፣ ለደርግ ታሪክ፣ ለመለስ ዜናዊ ሕዝብ አደራ ሲሰጣቸው ያየ ምስክር የለም። የተለመደው ታሪክን የአሸናፊ ገድል የሚያደርገው ብዕር የሚጽፈው ታሪክ ነው። ምስክርስ ቢጽፈው ኖሮ ኃይለ ሥላሴን "ሥዩመ ሽኩቻ"፣ መንግስቱን "ሥዩመ አጋጣሚ"፣ መለስንም "ሥዩመ ካላሺን" ከማለት ባላለፈም ነበር።

አቶ ሐጎስ ይህ የምተቸው ጽሁፍህ የሚጠቁማቸውን ጉዳዮች ስንወስድ TPLF የኢትዮጵያን የቅርብ ጊዜ ታሪክ በሞተርነት ሲያንቀሳቅስ እንደነበር ልትነግረን ዳር ዳር እያልክ ነው። የዓይነ አፋርነቱ ዘመን ሲያልፍ ፕሬዚዳንት መለስ በምን ዓይነት ልዩ ችሎታና ዘዴ ይህን የታሪክ መኪና በዚያ ጠመዝማዛ የሊማሊሞና የአላማጣ መንገድ ሲያከንፉት እንደነበረ ይተረክልናል። ምን አለ በለኝ።

እንደተለመደውም የታሪክ አጻጻፍ ማሸነፍን የትክክለኛነት፣ የጀግንነት ማረጋገጫ፤ መሸነፍን የስህተተኛነትና የፈሪነት ውጤት ለማድረግ ትሞክራለህ። የመኢሶን መሪ "መቃብር አፋፍ ላይም ደርግን ተለማምጦ ለመትረፍ የሚሞክር አልባሌ"፣ በአንፃሩ የTPLF አባል "ለጠላቱ ሀቁን እየተናገረ የሚሞት ጀግና" መሆኑ ነው። መኢሶን ከሕዝቡ ጀርባ በቤተ መንግስት ሽኩቻ በአቋራጭ ሥልጣን ላይ ለመውጣት

የተዘጋጀ የሕዝብ አራጆች ጥርቃሞ! እናንተ ደግሞ ለሕዝብ መስዋዕት ለመሆን ቆርጦ በመነሳት በቅቡልነት ለሕዝብ ሥልጣን የጨበጣችሁ የሕዝብ ወገኖች። እነ ኃይሌ ስለተሸነፉ የፖለቲካ ሕይወታቸውን ሙሉ "ተማሪና ምሁር ከገበሬውና ከሰራተኛው ጋር ተዋሀድ፣ ከነርሱ ተማር፣ መልሰህም አስተምራቸው፤ አብረህም በመሰለፍ አዲሲቷን ኢትዮጵያ መስርት" በሚል ተደራጅተው ለማደራጀት ቢጥሩም ለቤተመንግስት ሽኩቻ ብቻ የኖሩ ፈሪዎች ይሆናሉ።

ለዛሬ የፖለቲካ ዓላማ ሲል የትላንት አካሄዱን ለማስተካከል ለሚነሳ የአቶ ሐጎስ ዓይነት አሸናፊ ታሪክ መጻፍ የካላሺን ምላጭ የመሳብ ያህል ቀላል ነው። በተቻለው ገለልተኛ ሆኖ ወጣ ገባና ጠመዝማዛ መንገዱ ጥሎ ያለፈውን ፈር ለመመርመር ለሚነሳ ግን በጣም አስቸጋሪ ነው። ታሪክ መጻፍን አስቸጋሪ ከሚያደርጉት ምክንያቶች አንዱ ታሪክ በየወቅቱ የተለያዩ ትውልዶችን የተለያዩ ዓላማዎችን የሚከተሉ የተለያየ ጥቅም ሕልምና ቅዠት የነበራቸውን ግለሰቦች፣ ቡድኖች፣ መደቦች ይዞ የሚፈስ የማያቋርጥ ወንዝ እንጂ እየተመላለሱ በባልዲ እየጠለቁ ይዘቱን መመርመር የሚቻል የተኛ ውሀ ባለመሆኑ ነው። እኔ ካንተ የበለጥኩ ጀግና ስለሆንኩ የኔ ዓላማ ካንተ ዓላማ የበለጠ ቅዱስ ስለሆነ ባገራችን ከዚህ ዘመን እስከዚህ ዘመን የፈሰሰውን የታሪክ ወንዝ ዓይነተኛ የሚያደርገው የኔ ገድል ነው ማለት አይቻልም። ለምሳሌ አቶ ሐጎስ እኔና አንተን እንውሰድ። የርዕሰ ብሄራችሁ እኩያ ከሆንክ እኔ በአራት ኪሎ አደባባይ በሰፊው ሕዝብ ስም ከጥቂት ሺህ የእድሜ እኩዮቼ ጋር የኃይለ ሥላሴን መንግስት በድንጋይ ሳርበደብድ አንተ እንደብዙ

የእድሜ እኩዮችህ ጢብጢብ ትጫወት ነበር። ሀያ ዓመታት ያህል ቆይተን ወደታሪክ መድረክ ብንመለስ ደግሞ አንተ በአሲምባ ተራራ ደርግን በጥይት ስታርበደብድ እኔ እንደብዙው ሚሊዮን የኢትዮጵያ ሕዝብ ሁሉ፣ ቀን በቀን ለእለት ጉርሴ እየሸቀልኩ ከግል ሕይወቴ ችግሮች ጋር እተናነቅ ነበር። (እዚህ ላይ የሸቀላው ዓይነት አስር አፎች የሚበሉትን ለማምረት ደፋ ቀና ሲሉ መዋል ይሁን በገበሬ ሕብረተሰብ ውስጥ የግጭት ምክንያቶች በሚል ርዕስ ዩኒቨርሲቲ ሴሚናር መስጠት፤ ማለት ለምፈልገው ልዩነት አያመጣም። የምንተናነቃቸው ችግሮችም ቢለያዩ እንደዚሁ)። እንግዲህ በሁለቱ ወቅቶች የኢትዮጵያ ሕዝቦች ታሪክ የሚባለው የማንኛችን ታሪክ ነው? የኢትዮጵያ ታሪክ ሲጻፍ ለየትኛው መቶ ገጽ ለየትኛው አስር መስመር ይሰጣል? አሸናፊው ለራሱ ሺህ ገጽ አውሎ ለተሸናፊ ለስድብ ያህል አስር ገጽ ቢተርፈው ነው። ተሸናፊው ስለአሸናፊው ግፎች አስር ገጽ መድቦ ስለራሱ እሮሮ መቶ ገጽ ይቸከችካል። "ነባሪያዊ" የተባለ የአንድ ሕዝብ ታሪክ ለመጻፍ በጣም አስቸጋሪ ነው።

ምናልባት በውል የሚታወቅና እንደዚህ ተኖረ ሊባል የሚችል የግለሰቦችና እስከተወሰነም ደረጃ የአንድ ወጥ ድርጅቶች ታሪክ ስለሆነ እርሱን መጻፍ ትንሽ ይቀል ይሆናል። ከነዚህ ግለሰቦች ወይንም ድርጅቶች መሀል አንዳንዶቹ የታሪክ ወንዝ አቅጣጫ ሲለውጥ ሕብረተሰባቸው ያለበትን መርከብ ይቀዝፉ የነበሩ መሪዎች ይሆኑና የነሱ ታሪክ ከራሳቸው አልፎ ስላለፉበት የታሪክ ወቅት ማዕበል ስለወከሏቸው መደቦች አፈጣጠርና እድገት ብዙ ፍንጭ ሊሰጥ ይችላል። የነሱ ታሪክ ለወቅቱ ለመደቡ

የተወሰነ ተወካይነት ሊኖረው ይችላል። ከአፄ ቴዎድሮስ እስከ ኃይለ ሥላሴ ያሉትን የኢትዮጵያ ነገሥታት በዚህ ዓይን ማየት ይቻላል።

ዳሩ ግን፣ የዚህ ዓይነት “ተወካይነት” ሊኖራቸው የሚችልም መሪዎችና ድርጅቶች ታሪክ አወዳሾች እጅ ገብቶ ይጨማለቅና እንኳን የሕዝብንና የአገርን የሚመለከታቸውን ግለሰቦችና ድርጅቶች ሕይወት ማሳየት የማይችል ይሆናል። (ወይንም በአስቂኝ መልኩ የዛሬ ሰላሳ ዓመት ማተሚያ ቤት ገብቶ እስካሁን መውጣት እንዳቃተው የቻይና ኮሙኒስት ፓርቲ ታሪክ ይሆናል። እዚያው ማተሚያ ቤት ሆኖ፣ እገሌ አጥፍቶ እንጂ አልምቶ ስለማያውቅ ከመጽሀፉ ውስጥ ይውጣ ሲባል፣ ትላንት ተስፈንጣሪ ተብሎ የተወገዘው መልሶ እራሱ አፈናጣሪ ሲሆን፣ ከስርዝ ድልዝ ብዛት ነው መሰለኝ እስካሁን ኦፊሴላዊ የሆነ የቻይና ኮሙኒስት ፓርቲ ታሪክ አልወጣም።)

በሌላ በኩል ደግሞ መሪ የተባለ ሁሉ አገዛዙ የግድ “ታሪካዊነት” አለው ማለት አይደለም። የታሪክን ወቅት ወይንም የመደብን ጥቅም ሳይሆን “አንድ እራሳቸውን” ወክለው “የታሪክን ሕግ” ተከትለው ሳይሆን የታሪክን ትርምስ ተጠቅመው በጀብደኝነት ወይንም የወቅቱ “የታሪክ ሰው አልባነት” አሳክቶላቸው በሎተሪ ስልጣን ላይ የሚወጡ መሪዎችም አሉ። ለኔ መንግስቱና መለስ እንደዚህ ዓይነት ሎተሪ አሸናፊዎች ናቸው።

መንግስቱ ኃይለማርያም የሚቀዝፋትን መርከብ እንኳን በታሪክ አቅጣጫ ወደፊት ሊያራምዳት ቀርቶ ካገኘው ጋር ሁሉ እያላተመ

ውልቅልቋን ነው ያወጣት። በሆነ መደብ ጥቅም ሕብረተሰቡን ሊያደራጅ ቀርቶ የመጣበትን የወታደር ክፍል እንኳ በናንተ ሰርጎ ገብነት በሚያስጠረጥረው ሁኔታ በውዞና አተራምሶ ሲሸነፍ ለዕለት ጉርሱ የምትሆነውን ይዞ ዚምባብዌው ገባ። ባለፉት አስራ አምስት ዓመታት ሲሞከር የነበረው የዚህን ሰውዬ ታሪክና ድርጊት የኢትዮጵያ ሕዝብ ታሪክ አንቀሳቃሽ ሞተር አድርጎ ለማቅረብ ነበር። ይህን በስልጣኑ ያጨበጨበ ቁማርተኛ።

ቁማርተኛ ሁሉ በገንዘቡ የሚያጨበጭብ አይደለም። በሎተሪ በሚያገኘው ገንዘብ በሚገባ ተጠቅሞ ለወዳጅ ለዘመድ የሚተርፍም ቁማር በላተኛ አለ። መለስ ዜናዊ የትኛው ዓይነት (የሥልጣን) ቁማርተኛ እንደሚሆን ገና አልለየለት ይሆናል። እርሱ ለራሱ ምን ዓይነት ሰው እንደሆነ አላውቅም። አቶ ሐጎስ እንዳንተ ዓይነት በቂም በቀል ሰክሮ ውሀ ሲሉት እሳት የሚሰጥ የባቢሎን ግንበኛ ይዞ ግን ወገኑን ለቁም ነገር የሚያበቃ ቁማርተኛ ይሆናል ብዬ ለመጠበቅ ያስቸግረኛል።

የዘመናችን የታሪክ ሰው አልባነት በአገር መሪዎች ደረጃ ብቻ የተወሰነ አይደለም። የትውልዳቸውን የተወሰነ ክፍል ዓላማዎችና ሕልሞች ከስማቸው ጋር ያያያዙትን እነ ኃይሌ ፊዳን እነ ብርሀነ መስቀል ረዳን መንግስቱ ኃይለ ማርያም ስለፈጃቸው ለታሪክ የግርጌ ማስታወሻ የማንበቃ የነበርነው እንደኔ ዓይነቱ ለታሪክ ነጋሪነት ቀርተናል። እንግዲህ ከኢትዮጵያና ከፖለቲካ ጋር በቀጥታ የማይገናኘው መደበኛ ሥራዬ ፋታ ሲሰጠኝ፣ “ከግል ታሪኬ የማስታወሻ ደብተር” በሚል

አንዲት ነገር እጽፍ ይሆናል። የማዘጋጃትም ጽሁፍ የታሪክ ጽሁፍ ሳትሆን፣ ግፋ ቢል ለታሪክ ጸሀፊዎች አነስተኛ ጥሬ ዕቃ ብትሆን ነው። ይህን ዘመን ማጥናት ለሚፈልጉ ልቤንና አንጎሌን ከፍቼ ለማሳየት ያህል ነው። በግሌ ስለመኢሶን፣ ስለኢትዮጵያ አብዮት፣ ስለራሴ ርዕዩተ ዓለማዊና ፖለቲካዊ ተሳትፎ ላወራ የምችለውን ያህል በዚህ ታሪኬ ውስጥ በሰፊው እመለስበታለሁ። ለአሁኑ አቶ ሐጎስ ስለአነሳሳሀቸው ሁለት ሶስት ክሶች አጠቃላይና አጫጭር አስተያየቶች ከመሰንዘር አላልፍም።

4. መኢሶን ላይ ስላሉህ ክሶች አንዳንድ አስተያየቶች

እዚህ ላይ የመኢሶንን ትክክለኛ ታሪክ በማብራራት ከክስ ነፃ ላደርገው ለመሞከር አልተነሳሁም። ድርጅቱን በተለይ በሚመለከተው በኩል ስለ ድርጅቱ ታሪክ ከኔ የተሻለ የሚያውቁት ከመስራች አባሎቹ በሕይወት የተረፉት በቅርቡ ይጽፉታል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ። ስለ ድርጅቱና ስለ ኢትዮጵያ አብዮት ግንኙነት ገና ብዙ የሚያነታርኩ ክርክሮች መካሄድ ይኖርባቸዋል። ገና ያልሰከነ የታሪክ ወቅት ይቅርና በጣም ወደኋላ ርቀው ስለሚገኙትም ወቅቶች ብዙ ጉዳይ ላይ ስምምነት መድረስ አይቻልም። ሆኖም ለዛሬ ትምህርት ሰጪ በሆነ መንገድ እስከተካሄደ ድረስ እንደዚህ ዓይነቱ ክርክር በጣም ጥሩ ነው።

አቶ ሐጎስ ከላይ ያልኩህን ሀቅ ልድገምልህና መሸነፍ የስህተተኛነት ምልክት ማሸነፍ ደግሞ የትክክለኛነት ማረጋገጫ አይደለም።

የድርጅቶችንም ታሪክ በምናይበት ወቅት በርግጥ እያንዳንዱ ድርጅት ለራሱ ጥንካሬና ድካም፣ ለድሉና ለውድቀቱ የራሱ አስተዋጽኦ አለው። የድርጅቶችን የድልና የውድቀት ታሪክ በሚገባ ለማጤን ግን ከድርጅቶቹ አልፎ የወጡበትን ሕብረተሰብ ግንኙነቶችና ቅራኔዎች መመርመር የድርጅቶቹን ታሪክ ሕብረተሰቡ ውስጥ ከሚካሄደው የለውጥ ሂደት ጋር ማገናዘብ ያስፈልጋል። እኛ ጀግኞች ስለነበርን አሸነፍን ሌሎች ፈሪዎች ስለነበሩ ተሸነፉ የሚለው ሌላ የደስታ ምንጭ ለነጠፈበት መደሰቻ ይሆን እንደሆን እንጂ የአንድን አገር ትውልድ ትራጀዲ ለመመርመር ለሚፈልግ በቂ አይሆንም። እኔ እንደማምነው የናንተን ድል ሆነ የመኢሶንንና የኢሕአፖን ውድቀት በጠቅላላው የኢትዮጵያን አብዮት ያለፉትን መቶ ያህል ዓመታት የኢትዮጵያን ታሪክ ዓይነተኛ ከሚያደርጉት ሁለት ሂደቶች ጋር አያይዞ ማጥናት ያስፈልጋል። እነዚህም ሂደቶች የሚከተሉት ናቸው።

አንደኛ ከተለያዩ ውጥንቅጣቸው ከወጣ ብሄረሰቦች አንድ ወጥ አገር ለመመስረት የተጀመረው ሂደት፣ ይህ ሂደት ያስከተላቸው ለውጦችና ቅራኔዎች፣ የዚህም ሂደት ቢያንስ በተጀመረ መልኩ መክሸፍ

ሁለተኛ ከዚህ አንድ ወጥ አገር ለመፍጠር ከተጀመረው ሂደት ጋር ተጣምሮ የተካሄደው "ኢትዮጵያን ዘመናዊ የማድረግ ሂደት" ይህ ሂደት ያስከተላቸው ለውጦችና ቅራኔዎች፣ የዚህም ሂደት አሮጌውን ማበስበስ እንጂ አዲሱን ማለምለም አለመቻል

እነዚህን ነጥቦች ለማብራራት ብሞክር ይህንን እየረዘመ ያስቸገረኝን ደብዳቤ የበለጠውን ማለቂያ ያሳጣብኛል። ልጽፍ በማቅደው የብሄረሰቦች ጉዳይ እመለስበቸዋለሁ፤ ለአሁኑ ያህል ምን ማለቴ እንደሆነ እንዲታወቅ ያህል ብቻ ሁለት አስተያየቶችና ከነርሱ የሚከተሉ ሁለት መደምደሚያዎች ጠቀስ አድርጌ አልፋለሁ።

በኔ ግምት ባንድ ወገን ያለፉትን ሀያ ዓመታት የኢትዮጵያ የፖለቲካ መድረክ "የረቡ መደቦች" ሳይሆኑ በአመዛኝ የተማሪዎችና የወታደሮች መፈንጫ ያደረገው፣ እስካሁንም "ሲቪል ሕብረተሰብ" (በግራምሺ[21] ትርጉሙ) ለመመስረት ያልተቻለው፣ ለወደፊቱም አስቸጋሪ የሚሆነው በነዚህ ሁለት ሂደቶች መክሸፍ ምክንያት ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ካለፉት ሀያ ዓመታት ትርምስና እልቂት የብሄረሰቦች ንቅናቄዎች (EPLF እና TPLF) አሸናፊ ሆነው የወጡት በዚህ ምክንያት ነው። ከዚህም በመነሳት የሚከተሉት ሁለት መደምደሚያዎች ላይ ደርሻለሁ።

አንደኛ: የኔ ትውልድ አባሎች በዚህ ኢትዮጵያን ዘመናዊ የማድረግ ሂደት ውስጥ ሶስትና አራት ፋብሪካዎች አይተን ካፒታሊዝም እያደገ ነው፤ በደንብ እንዳያድግ ግን እንቅፋቶች ይዘውታል ብለን እነዚህን እንቅፋቶች በሶሻሊዝም ለማስወገድ ስንሮጥ ነው ባፍጢማችን የተደፋነው። ለነገሩ ማርክስ በዘመኑ ኋላቀር የነበረችውን ጀርመንን አስመልክቶ የሚያሰቃየን የካፒታሊዝም ማደግ ብቻ ሳይሆን በሚገባ አለማደጉም ጭምር ነው ባለው

21.Gramsci, Antonio. (1971). "State and Civil Society." In Selections from the Prison Notebooks.. International Publishers: New York.

መሰረት ለዚህ ሥቃይ መፍትሄ ፍለጋ ነበር። ማርክስ እንኳን "የሕብረተሰብን የምጥ ስቃይ መቀነስ እንጂ የእርግዝና ዘመን ማሳጠር አይቻልም" ብሎም አስተምሮ ነበር። አሻሻሉት የተባሉት እነሌኒንና እነማኦ ናቸው አጣድፈውን አገራችንን ያላረገዘችውን ሶሻሊዝም ውለጂ ስንላት ከነካፒታሊዝሙ ያስወረዳት። የሆነው ሆኖ ከዚህ ሁሉ የዛሬ መደምደሚያዬ፤ አገራችንን ከድህነት ማውጣት ከተፈለገ የሶሻሊዝም ህልም ብቻ ሳይሆን የካፒታሊዝምም ተስፋ መቀበር አለበት።

ሁለተኛ: ኢትዮጵያ የብሄረሰቦች እስር ቤት እንደነበረች ተቀብላችሁ "ለአንድነት በእኩልነት" ቆመናል የምትሉትም ብትሆኑ፣ በመጠኑም ቢሆን የብሄረሰቦች ማቅለጫ የሆነችውን ዲባባዎች ደበበ፣ ጦናዎች ጠና የሆኑባትን፣ "ንፁህ ጦቢያኖች" የሚበዙባትን አዲስ አበባን እያየቻሁ፣ አገራችን የታጠረችበት መቶ ዓመት የማይሞላው ካብ ሲሚንቶው አልይዝ ብሎ ሲሰነጣጠቅ እያየን ጥቂት ተንኮለኞች በመዶሻ ሊያፈርሱት የሚጥሩት፤ በራሱ ግን የሶስት ሺህ ዓመታት ማዕበል የተቋቋመ ጽኑ አጥር አድርጋችሁ የመውሰድ ስህተት እየፈጸማችሁ ነው። ኢትዮጵያን ከመበታተን ልናድናት የምንችለው ያልነበረን አንድነት ለመመለስ በመነሳት ሳይሆን የሌለን አዲስ አንድነት ለመመስረት በመታገል ነው። አፄ ዮሐንስ ሳያገባድዱት ቀርተው ሚኒሊክ ያጠናቀቁት የግንብ አጥር በየቦታው መሰንጠቅ ሲጀምር፣ አጼ ዮሐንስ ተመልሰው መጥተው

ሊያድሱት ቢሞክሩ ሌላ መቶ ዓመት ይቅርና አስር ዓመት መያዙንም እንጃ። ሌላ ለ21ኛው ክፍለ ዘመን የሚሆን በአጥንት የማይማገር፣ በደም የማይለሰን አዲስ የግንብ አጥር መስራት ነው የሚበጅ። የብሄረሰቦች ጥያቄ ካላሺናዊ "መፍትሄ" እያገኘ እንዳይሄድ አስተዋጽዖ ለማድረግ ይህን ሀቅ መቀበል ያለባችሁ ይመስለኛል። (ሌላው አስተዋጽዖ ደግሞ ስለኦሮሞ ብሄረሰብ ጭቆና ሲነገራቸው ስለአማራ ገበሬ ድህነት ማውራት ለሚጀምሩት ወንድሞቻችንና እህቶቻችን ስለብሄረሰብ ጭቆና ምንነት የማስረዳት ኃላፊነት መውሰዱ ነው። የአባት ወይም የአያታችን ስም በ"ሳ" ለሚያልቀው ይህን ማስረዳቱ አስቸጋሪ እየሆነ መጥቷል። የአንዳንዱ የኢትዮጵያ ፍቅር ከፍተኛ ከመሆኑ የተነሳ አቅፋለሁ ብሎ አንቆ እንደሚገድል ስለማይታወቀው በጥርጣሬ ዓይን ነው የሚያየን)።

አቶ ሐጎስ፣ ይህንን እኔም በአመዛኝ ጥያቄ እንጂ መልስ ያላገኘሁለት ውስብስብ ጉዳይ እዚሁ ላይ ላቁምና ወዳንተና መኢሶን ላይ ወደ ሰነዘርካቸው ክሶች ልመለስ። ካላሸኗ ነች እንጂ አቶ ሐጎስ በብዕርስ የማትጎዳ እንዲያውም የምታመች ባላጋራ ነህ። እዘርራለሁ ብለህ የምትሰደው የብዕር ቡጢ የኮረኮርከውን ያህል ነው የሚያስቅ። ለምሳሌ በጽሁፍህ ላይ ረዥም ቦታ የሰጠኸውን ኃይሌ፣ ለሆኑ ወታደሮች የሰጠውን ቃል እንውሰድ።

(እንደማስታውሰው ይህን ያገኘኸው ኃይሌ መጀመሪያ የሰጠው ቃል ውስጥ ሳይሆን ትንሽ ቆይቶ የመኢሶን መዝገቦች ውስጥ ከተገኘ ማስታወሻ ተነስተው ኃይሌ ስለዚህ ጉዳይ የሚያውቀው ነገር እንዳለ ጠይቀውት የሰጠው መልስ ውስጥ ነው)። ያቀረብከው የመኢሶንን ወታደሩ ውስጥ የመግባት ጉጉት (ስለዚህም በአቋራጭ ስልጣን የመያዝ እቅድ) ለማጋለጥ ነው። ኃይሌ መልስ ውስጥ ግን ኩዴታ አንፈልግም ለአብዮቱ መስራት ከፈለጉ በየሄዱበት ሁሉ በሕዝቡና በሰራዊቱ መሀል አንድነት ይመስርቱ አልናቸው ነው የሚል። መኢሶን ከደርግ ጋር ስልጣን ተቀራምቶ ለመግዛት መነሳቱን ለማጋለጥ የኃይሌን ቃል ትጠቅሳለህ። የኃይሌ መልስ ውስጥ ግን ደርግ የፖሊት ቢሮ ስሩልንና ስልጣን ተጋሩ ሲላቸው፣ በኢትዮጵያ ተጨባጭ ሁኔታ አንድ ፓርቲ ማቋቋም ትክክል ስላልመሰለን መጀመሪያ ዲሞክራቲክ መብቶች ተፈቅደው ተራማጆች ሁሉ እንዲደራጁ ማገዝ ነው አልን የሚል ነው የሚነበብ።

አንድ ትልቅ የተፈፀመ የመኢሶን ወንጀል "ግብዙ መኢሶን ለመፈርጠጥ በሚዘጋጅበት ወቅት" ከTPLF የቀረበለትን የአቋም ማብራሪያ ጥያቄ በቀላሉ ተመለከተው የሚል ነው። ኃይሌ ቃል ውስጥ ለተነሱት ጥያቄዎች የመኢሶን ስም ሳይነሳ መልስ እንዲሰጥ መወሰኑ ተጠቅሷል። ከዚህ የበለጠ ለመጀመሪያ ግንኙነት ምን መደረግ ነበረበት? በሕጋዊ መድረክ ላይ ከመንግስት ጋር የሚሰራ ድርጅት በመንግስት ላይ ጠመንጃ ካነሳ ድርጅት ጋር በጽሁፍ ለመገናኘት ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ እንዳለበት ግልጽ ይመስለኛል። ይህ ክስህ ከድሮ የመጽሀፍ

ቅዱስ ንባቤ አንድ ታሪክ ትዝ አሰኘኝ። እምዬ ማርያም ክርስቶስን አርግዛ ሳለች፣ የነማርያም መቅደላዊት ጵንስ ሳይቀር በመለኮት እርዳታ የእግዚአብሄር ልጅ መፀነስዋን አውቀው ለክርስቶስ ገና እናቱ ሆድ ውስጥ እያለ ሰገዱለት ይላል። አቶ ሐጎስ የያኔው የመኢሶን አመራር መልስ ካነሰብህ፣ በትግራይ ተራሮች ውስጥ ኢትዮጵያን የሚያድን ድርጅት ተፀንሷልና ሂዱ ስገዱለት የሚል መለኮታዊ ራእይ ገና አልታየው ስለነበረ ነው ትግራይ ድረስ መጥቶ ለእናንተ ያለመስገድ ስህተት የፈፀመውና ይቅርታ አድርግለት።

አቶ ሐጎስ፣ እንደዚህ ዓይነቶቹን ማጋለጫዎች እስቲ ጨምርልን። ለምሳሌ ያህል ከደርግ የወረስከው መዝገብ ውስጥ ኃይሌ ቃሉን ሰጥቶ ከጨረሰ በኋላ መርማሪው ስለኤርትራ ያለህን አቋም ጻፍና ስጠኝ ብሎት የጻፈለት ጽሁፍ ሳይኖር አይቀርም። እስቲ አትምና ኃይሌን አጋልጥበት። ዶክተር በረከት የሚባል ለስሙ የሕግ ምሁር የጻፈው መጽሀፍ ውስጥ «መኢሶኖች ሚሊሽያ አሰልፈው ኩዴታ ሊያደርጉ ሲሞክሩ ተነቅቶባቸው ተሰወሩ» ይላል። ሲወራ ሰማሁ ሳይሆን በርግጠኝነት! እስቲ መዛግብቱን ስጠውና አንዲት ማረጋገጫ አግኝቶ ያጋልጠን። አንተም አቶ ሐጎስ ከነዚህ መዛግብት ውስጥ “ውጋጋን” የሚል የመኢሶን የውስጥ ጋዜጣ ሳታገኝ አልቀረህም። እስቲ ለምሳሌ ከደርግ ጋር እንስራ አንስራ የሚለው የውስጥ ክርክር የተካሄደበትን አትምና መኢሶን በቤተ መንግስት ሽኩቻ በአቋራጬ ዙፋን ላይ “ቂጥ ለማለት የተነሳ ድርጅት” መሆኑን አጋልጥበት፤ አትመህ እንድታጋልጠን የምለምንህን ያህል ይህን ሕዝብ አረደ

የምትለውን ድርጅት ሊታረድ የቀረበ ያህል የዋህነቱን ያረጋግጣሉም ብለህ እንዳታጠፋቸው እማጸንሀለሁ።

የጽሁፍህ ማሳረጊያ የክስህ ማያያዣ ሀረጎች የሚቋጠሩበት ቦታ ነው። ስለዚህም በሰፊው ልጥቀሰውና አስተያየቴን ልስጥበት።

> **ከ1969 ዓ.ም ጀምሮ ደርግ መኢሶን ላይ ፊቱን አዞረበት። ያኔ ታዲያ መኢሶን ምን ይዋጠው? ወደ ሕዝቡ እንዳሄድ ሲያርደው ነው የከረመ። እንደተለከፈ ውሻ ሲባዝን ከርሞ እምጥ ይግባ ስምጥ ሳይታወቅ ደርግ ሲፈረጥጥ ብቅ አለ። ከወደዋሺንግተን ኢዲኃቅ የተሰኘ መለመኛ ስልቻውን አስፍቶ የሥልጣን ነገር አትርሱኝ ጌቶቼ ይላል አሁንም።መንግስቱ ጌታቸው ይርዳቸው፣ እርሱ ይስጣቸው እንጂ የኢትዮጵያ ሕዝብ እንደሆነ ያረዱ ያሳረዱትን መቼ ይዘነጋቸዋል?**

ስልቻው መለመኛ፣ የሚለመነው ደግሞ ስልጣን፣ ተለማኞቹ መንግስቱ አሜሪካና የኢትዮጵያ ሕዝብ መሆናቸው ነው። መንግስቱ የሚሰጠው ስልጣን ስለሌለው እናስወጣው። የዋሺንግተኑም ጌታ በመምሪያ ሀላፊው አማካይነት የማንን ስልቻ በስልጣን እንደሞላ ለማወቅ ለንደን ስብሰባ ላይ መገኘት አያስፈልግም። የኢትዮጵያ ሕዝብ ይቀራል። ደርግም የጨፈጨፋቸው ጓደኞቼን ገበሬ ፈጃቸው ብሎ ነበር ያስወራው። አንተም እንግዲህ መኢሶን ሕዝብ ሲያርድ ስለኖረ ሕዝቡ አልተቀበለውም ነው የምትለው። ለዚህ ያለኝ ምኞታዊ መልስ፣ እስቲ ካላሺንህን ቁጬ አድርግና የአቃቂ ወዘደር፣ የአርሲ፣ የኢሉባቦር፣

የወለጋና የሲዳሞ ጭሰኛ እኔን በመኢሶንነቴ አርዶኛል ብሎ ሲተፋኝ አንተን ነፃ አውጭዬ ብሎ ዘሎ ሲያቅፍህ እንደ የሚል ይሆናል።

አቶ ሐጎስ፣ በትግራይ ብቻ አይደለም "ትግል የነበረው"። መሬት ለአራሹ የሚባል አዋጅ ነበር። ይህም አዋጅ በተለይ በደቡብና በምዕራብ ኢትዮጵያ በጭቁን ገበሬዎች ላይ ለዘመናት ጭሰኝነት ያሰፈረን የመሬት ሥሪት ያስወገደ አዋጅ ነበር። መኢሶኖች ይህን አዋጅ ሥራ ላይ ለማዋል ከበሬው ጎን ተሰልፈው በግንባር ቀደምትነት ታግለዋል። ያኔ ገበሬ ለማረድ ተነሱ የሚባሉት አዋጁን የተቃወሙት ነፍጠኞች ነበሩ። ስለዚህም ቢያንስ ለዛሬው ፖለቲካህ የሚጠቅምህ ነፍጠኞች አረዱ ብትል ነው። የኦሮሞና የሌሎች ጭቁን ብሄረሰቦች በጠቅላላው ጭሰኝነት በሰፈነባቸው አካባቢ መኢሶን ሕዝብ አረደ የሚለው እነማን ጋ ተቀባይነት ያገኝልኛል ብለህ እንዳሰብክ አልገባኝም።

እንደኔ፣ እንደኔ ይህን በአገር ውስጥ ፈርጣጩን መኢሶን፣ አስገንጣዩን ወያኔና ተገንጣዩን ሻዕቢያ ከማውገዝ አልፎ ባህር ማዶ በመሻገር ከጊዜ ወደ ጊዜ እያዘቀጠ የሄደውን የቻይና ኮሙኒስት ፓርቲ ሲኮንን የኖረ ሕዝብ ትንሽ እረፍት ብንሰጠው ደስ ባለኝ ነበር። ይህ እኛ መኢሶኖች አርደነው የተፋን ሕዝብ እናንተ ላይ ፍቅር እንደጣለው የሚያሳይ ግጥም መጽሄታችሁ ይዟል።

የዓይኔ ብርሀን አለኝታ መኩሪያዬ እድሜ ለኢሕአዴግ ሞላ ጎተራዬ

የአፍሪካ ሕዝብ መቸም የመጣን ገዥ አሞጋሽ አዝማሪ እንዲሆን ተፈርዶበታል፤ ይሁን። ግን ምናለ የኢትዮጵያ ገበሬ ጎተራው ሞልቶ ከስንዴ ልመና እስክንወጣ መቆየቱ ቢርቅባችሁ "ነፃ ካወጣችሁት" ወዲህ የዘራውን እስኪያስገባ የአንድ ዓመት መከር እንኳ ብትጠብቁ?

አቶ ሐጎስ፣ የኢትዮጵያን ሕዝብ ከዚህም የተሻለ ግጥም ልታዘፍነው ትችላለህ። ነገሩ ሥልጣን እስከያዝክ ድረስ ብዙም ሞያ የሚጠይቅ አይደለም። አሁንም ሌላ ውርርድ እንግባ። ለአንድ ሳምንት ሥልጣን አውሰኝና ወታደራችሁ ከመቀሌ እስካዲስ አበባ ሕፃናትና ሽማግሌዎች እየፈጀ ነው የመጣ። አዲስ አበባን ይዛችሁ ወደ ደቡብ ካለፋችሁ ወዲህ ደግሞ በአፍሪካ ውስጥ ያሉ መኪናዎች ቢሰበሰቡ ሊሸከሙት የማይችሉት እህል እያስጋዛችሁ ነው እያልኩ "ታሪካዊ ማጋለጫዎቼን" እደረድርልሀለሁ። በየመሸታ ቤቱ ዛሬ የሚወሩትን በሬዲዮና በቴሌቪዥን የማስወራት ጉዳይ ነው። ሰልፍም ቢያስፈልግ የማደራጀት ችግር አይኖርብኝም ነበር፤ ሕዝቡ ራሱ በቁጣ ገንፍሎ ሲወጣ ለትራፊክ የተዘጉ መንገዶችን ዝርዝር በሬዲዮ መግለጽ ብቻ ይበቃል።

አቶ ሐጎስ ትንሽ ቁም ነገር እናውራ ካልን፤ ለመኢሶን መሸነፍ ምክንያቱ የወኔ መጥፋት ወይንም በሕዝብ የመተፋት ጉድይ አልነበረም። መኢሶን በትልልቅ ከተሞች በተለይ በአዲስ አበባ ወጣቶች ብዙሀን ዘንድና ቢሮክራሲው ውስጥ በጠቅላላው በከተማው ንዑስ ከበርቴ

ዘንድ ተቀባይነቱ ይህን ያህልም እንዳልነበረ ከላይም አንስቻለሁ። (በነገራችን ላይ አቶ ሐጎስ፣ የኢትዮጵያ ሕዝብ ለኢሕአዴግ የፍቅር ዘፈን መዝፈን ጀምሯል ትላለህ እንጂ፣ እናንተንማ አዲስ አበባ የጠላት ግዛት ውስጥ ያላችሁ ያህል ሆኖ እንደሚሰማችሁ ምን ብናደርግለት ይወደናል የሚለው ጥያቄ ጭንቅላታችሁን እየበጠበጠ እንደሆነ መገመት እችላለሁ። ከላይ የጠቀስኩት የጀርመን ጋዜጠኛ ይህንኑ ተረድቶ ዓይን የሚገድል ቢሆን ኖሮ አዲስ አበባ ያለው የኢሕአዴግ ሰራዊት ይሄኔ አልቆ ነበር" ብሎ ጻፈ)።

መኢሶን አዲስ አበባም ቢሆን በተለይ በንፋስ ስልክና በአቃቂ ወዘደሮች አካባቢ በተለይ የኦሮሞ ገበሬዎች በሚበዙበት የኢትዮጵያ ክፍል እውነተኛ የሕዝብ ድጋፍ እንደነበረው መኢሶንንም ጠልቶ መጠራጠር የሚቻል አይመስለኝም። ቢያንስ እናንተን በትግራይ የትጥቅ ትግል ካስጀመረ የሕዝብ ድጋፍ ይበልጥ ነበር። ለመኢሶን ቢያንስ በቶሎ መሸነፍ ዋነኛው ምክንያት ይህንን ፖለቲካዊ ድጋፍ ወደ ድርጅታዊና ትጥቃዊ ጥንካሬ መለወጥ አለመቻሉ ነበር። ታዲያ ይህን ለማድረግ ለምን አልቻለም? ይህን ጥያቄ በሚገባ ለመተንተንና ለማስረዳት የድርጅቱን የራሱን ታሪክ የድርጅቱንና የኢትዮጵያን አብዮት ግንኙነት አብሮ ማጤን ያስፈልጋል። ለአሁኑ እዚህ ውስጥ ሳልገባ ሁለት ምክንያቶች በጣም ባጭሩ እጠቁማለሁ።

የመጀመሪያው ምክንያት፣ የመኢሶን ለሕቡዕና ለትጥቅ ትግል ድርጅታዊ መዋቅራዊና እውነቱን ለመናገር ስነ ልቦናዊም ዝግጅት

የሌለው መሆን ነበር። እነ ተኮላ የብዙዎቹን መኢሶኖች የውስጥ እግር ሲተለትሉ እየለሰለሰባቸው "ይህ ነበር ለረዥሙ ጉዞ የተዘጋጀው?'' እያሉ ይቀልዱ ነበር። ኢሕአፓ ገና ግድያ ሳይጀምር በፊት በጎህ መጽሄት ላይ "ባንዳ ሁሉ ትግል በብዕር ብቻ መስሎሀል" ሲለን ገና ለአመጽ እንዳልተዘጋጀን ነቅቶብን ነው። የሸጉጥ ኢላማ ተለማመድ የተባለ አንድ የኔ ቢጤ የመኢሶን አባል "እግዜር ይጠብቀኝ እንጂ ተታኩሼ ልተርፍ ነው?'' ያለው መሀላችን ብዙ የሳቅንበት ቀልድ ነበር። አቶ ሐጎስ፣ እነዚህ እጅህ የሚገኙትን የመኢሶን መዛግብት በቅንነት ብትመረምር መኢሶን የሕዝብ ፍቅር የሚባል የማይጨበጥ ገመድ በጓደኝነት አስተሳስሮአቸው የሚጓተቱ ወንድምና እህቶች ያሰባሰበ እንጂ፣ ለትጥቅ ትግል ቀርቶ በሌኒን "ለአንድ ጓድ የተጻፈ ደብዳቤ" ውስጥ ባሉት መመሪያዎች መሰረት እንኳ የተዋቀረ ድርጅት እንዳልሆነ በቀላሉ ማየት በቻልክ ነበር።

በሌላ በኩል፣ ይህን ሀቀኛ የሆነ የሕዝብ የሆታ ድጋፍ "ሕዝብ ውስጥ ገብቶ ቅቡልነት ማግኘት" ወደሚያስብል የሥልጣን መሰረት የሆነ ድጋፍ ለማሳደግ በተለይ ለገበሬው ማርክስ በግልጽ እንደሚያስቀምጠው "አጋርም ጌታም" ሆኖ መቅረብ ያስፈልጋል። የተወሰነ ድርጅታዊ ጥንካሬ ያስፈልጋል ማለት ነው። ከዚህ አልፎ በገበሬው ላይ የተደገፈ የትጥቅ ትግል ለማካሄድ ደግሞ ማኦ በጽሁፎቹ ብዙም ሳይሸፋፍን ደጋግሞ እንደሚያስተምረው "እንዳይከዳህ የምታስፈራራበት እንዲያግዝህ የምታገለግልበት፣ የተወሰነ የትጥቅ ኃይል ያስፈልግሀል" ከዚያ አሁንም ማኦ እንደሚገልጸው "የጠላት ቦምብ አንተን ከመደገፍ

በቀር ሌላ ምርጫ እንዳይኖረው ያደርግልሀል”። (አቶ ሐጎስ፡ ማኦ ጽሁፎች ውስጥ በምቦች ሰለጣለለት የጃፓንን ኢምፔሪያሊዝም የሚያመሰግንባቸው በታዎች ትዝ ይሉሀል? እናንተም “በሆዳችሁ” ደርግን ታመሰግኑ ነበር?) ያም ሆነ ይህ ሕዝባዊ ጦርነት ምን ያህል ሕዝባዊ ነው የሚለው ክርክር ውስጥ ለመግባት አይደለም። እርሱን ማካሄድ አለመቻል በሕዝብ የመተፋት ምልክት እንዳልሆነ ሁሉ በርሱ ምክንያት ማሸነፍም በምንም ዓይነት የሕዝባዊነት ማረጋገጫ አለመሆኑን ለመጠቆም ያህል ብቻ ከናንተ ጋር ተያይዞ ስማቸው በኢትዮጵያ የተነሳውን እነ ፖል ፖትን እጠራለሁ። እነሱም በዚሁ የትጥቅ መንገድ “ቅቡልነት” አገኙን ባዮች ነበሩ።

ሁለተኛም፡ መኢሶን ከመጀመሪያ ውድቀቱ በኋላ እንደገና አንሰራርቶ የትጥቅ ትግል ለመጀመር ላለመቻሉ አንዱ ምክንያት፤ የድርጅቱ መዋቅራዊ ችግሮች ብቻ ሳይሆኑ፣ ከብዙ የኢትዮጵያ ብሄረሰቦች የተውጣጡ አባሎች ያቀፈ ድርጅት መሆኑ ይመስለኛል። (እስር ቤት ስለነበርኩ ያልተሳተፍኩበት የመኢሶን የታሪክ ምእራፍ እንደመሆኑ የግል ግምቴ ነው)። በአብዛኛው የኢትዮጵያ ገጠር ውስጥ አባሎቹ ከመላ ኢትዮጵያ የመጡ ድርጅት በግራ ከየብሄረሰቡ ድርጅቶች ጋር ታግሎ፣ በቀኝ ለኢትዮጵያ አንድነት ቆመናል ከሚሉ ትምክህተኞች ጋር ታግሎ መሀል ላይ በምትቀረው ጠባብ ቦታ ላይ የመላ ኢትዮጵያ ነፃ አውጭ ንቅናቄ ለማካሄድ በጣም አስቸጋሪ ነው የሚሆንበት። የየብሄረሰቡ ድርጅት የራሴን ብሄረሰብ ነፃ የማውጣ እኔ ነኝ ምን አገባህ ብሎ ይጣላሀል። የትምክህተኛው ሰፈር ደግሞ ተገንጣዮችን

የጎሳ ንቅናቄዎችን ካላወገዝክ ዓይንህን ላፈር ይልሀል። ለእንደዚህ ዓይነቱ ድርጅት ትንሽ መፈናፈኛ የሚሰጥ አዲስ አበባ ነበር።

እሱ ደግሞ የጠላት ዋና መናሀሪያ ስለሆነ ማኦ እንደሚያስተምረውና እናንተም በተግባር እንዳሳያችሁት ገጠሩን ነፃ አውጥተህ ጠላትን ድባቅ ከመታህ በኋላ እጅህ የምታስገባው የመጨረሻ ምሽግ ነው። መኢሶን በደቡብ፣ በደቡብ ምዕራብና በምሥራቅ የራሱን የመጀመሪያ የመዋቅር ድካሞች አስወግዶና ትንሽ አገግሞ የትጥቅ ትግል ልጀምር ቢል ኖሮ በሰሜን እናንተ ኢህአፓ ላይ ካደረሳችሁት ያልተለየ እድል ያጋጥመው ነበር ባይ ነኝ። ኢሕአፓን እናንተ ብዙ ከትግራይ ብሄረሰብ የመጡ አባሎቹን ዘርፋችሁና በጉልበትም አሸንፋችሁ ከትግራይ ልታስወጡት የቻላችሁት በዚሁ እኔ ለማሳየት በሞከርኩት ምክንያት ይመስለኛል። (እዚህ ላይ መኢሶን የትጥቅ ትግል ለመጀመር የነበሩትን ችግሮች ለማሳየት ስሞክር አለመቻሉ የሚቆጨኝ እንዳይመስልህ። የሚቆጨኝ ከማንችለው ባላጋራ ጋር ባደረግነው ግብግብ ያለቁት ተተኪ የለሽ ጓደኞቼ ሕይወት እንጂ ካላሺንማ በመኢሶን እጅ ከሰው ገዳይነት ወደ “ሕዝብ አድንነት” በተዓምር ስለማይለወጥ አለመሳካቱ በበኩሌ የሚያሳዝነኝ አይደለም)።

እናንተ እነዚህ የመኢሶንና (የኢህአፓም) ችግሮች ያልነበሩዋችሁ አስቀድማችሁ በአንድ ብሄረሰብ ውስጥ እንደዚህ ብሄረሰብ ነፃ አውጭ ስለተደራጃችሁ ነው። በአንድ ወጥ ብሄረሰብ መሰረትነት ላይ ተደራጅቶና ተጠናክሮ ከዚያም እስረኛን አሰባስቦ “የመላ ኢትዮጵያ

ነፃ አውጭ" መሆን ቀለልና ለየት ያለ አካሄድ ነው።አቶ ሐጎስ፣ ያንተ ቢጤዎች ሳይሆኑ ብዙም ከሳይንስ ጋር ያልተጣሉና የሚመስል ነገር የሚያወሩ የናንተ ሰዎች ስለእናንተ ድል የሚሰጡትን ምክንያቶች ለማወቅ፣ የሚያሳምኑም ከሆነ ለመቀበል ዝግጁ ነኝ። ከአሁኑ ያንተ ቢጤዎችን አልቀበልም ስል የደረሰብኝ ታሪክ ስላለ ነው። የግል ጭውውት ስለነበረ ሰውዬውንና ቦታውን ለራሴ አስቀርቼ ይዘቱን እንደሚከተለው ልተርክልህ።

የዛሬ ሶስት ዓመት ግድም ነው፤ እንኳን ኢትዮጵያን ነፃ ልታወጡ ስሙንም ገና በደንብ አልያዛችሁም ነበር። አንድ እኔ መኢሶን እርሱ የኢሕአፓ አባል ሆነን ከምንተዋወቀው ሰው ጋር ከ13 ዓመት በኋላ በአጋጣሚ ተገናኘን። ያኔ ሁለት ተቃራኒ ድርጅቶች ውስጥ ሆነንም የግል ወዳጅነታችንን ይዘን ቆይተን ስለነበርና ኃይሌንም በግል ስለሚያውቀው በኃይሌ ሞት ማዘኑን ገልጾልኝ ከኔም ጋር እንደገና በሕይወት ተገናኝተን በሰላም እንደድሮው ለመጨቃጨቅ መብቃታችን ደስ ብሎት እውነትም ጭቅጭቃችንን ወዲያው ጀመርን። ያስቀመጡት ቦታ የሚገኝ ድንጋይ ብቻ እንደመሆኑ እርሱም ከቀንደኛ አሕአፓነት ወደ እሳት የበላ TPLFነት ተዛውሮ፣ ድሮ "በቡርዥዋ ዝንባሌዎቹ" አበሽቀው የነበረ ሰውዬ እሳት የላሰ ማርክሲስት ሌኒኒስት ሆኖ ጠበቀኝ። እኔ ደግሞ ከቀንደኛ የመኢሶን አባልነት ፖለቲካ ትቼ ቀዝቀዝ ወዳለ የመኢሶን ደጋፊነት ወርጄ፣ እሳት ከላሰ ማርክሲስት ሌኒኒስትነት ወደለዘብተኛ ማርክሲስትነት ተለውጬ ነበር።(የማጨሰውም ሲጃራ

ከፊልተር የለሽ ጎልዋዝ ወደ ለስላሳ ማልቦሮ ተለውጦ ነበር። የተያያዘ ምክንያት ይኖርበት ይሆን?)

ያኔ እንግዲህ እንዳልኩት ገና ኢትዮጵያን "ነፃ" አላወጣችሁም ነበር። ሆኖም ከመኢሶንም ከኢህአፓም የበለጠ ጠንካራ እንደሆናችሁ ከሁለቱም የተሻለ የማሸነፍ ተስፋ እንዳላችሁ እኔው ያቀረብኩት "ትንተና" ስለነበረ እዚህ ጉዳይ ላይ ቶሎ ሙሉ ስምምነት ላይ ደረስን። ክርክር የተነሳው የዚህን የጥንካሬአችሁን ምክንያት መተንተን ስንጀምር ነው። እኔ የናንተ የማደራጀት ችሎታና ወኔ ለዚህ ጥንካሬ ትልቅ አስተዋፅኦ እንደነበረው አልካድኩም። የጥንካሬአችሁ ዋና መሰረት አድርጌ የወሰድኩት ግን የብሄረሰብ ንቅናቄ መሆናችሁን ነበር። ከአማራ ጋር ባለው የረዥም ጊዜ የታሪክ ፉክክር በመሸነፉ የተቆጣ እንጂ መሸነፉን ያልተቀበለ ብሄረሰብ፣ የደርግ ግጨው አጋጨው አገዛዝና የተፈጥሮ ችግር አስመርረውት ሳለ፣ እንደብሄረሰብ አደራጅታችሁ አዲስ ተስፋ መስጠት መቻላችሁ ነበር ወሳኙ። ከድርጅታችሁ ስራ ውጭ የሆኑ ሁኔታዎችም በጣም አግዘዋችኋል። የአካባቢው ሁኔታ (በጎን ሱዳን፣ ከጀርባ ኤርትራ መኖራቸው) ዓለም ዓቀፋዊው ሁኔታ (የደርግ የሶሺየት ቁልቁላ መሆን፣ የአሜሪካኖች ፀረ ሶቪየት ለሆነ ሁሉ ሆደ ሰፊ መሆን)፣ ደርግን የመሰለ የግጨው አጋጨው መንግስት ኢትዮጵያን እየገዛ መሆን ትልቅ አስተዋጽኦ አድርገዋል ባይ ነበርኩ። በተለይ አስተዋጽኦ የለውም ያልኩት የምትከተሉትን ርእዩተዓለም ነበር። አጋንኜ ሳቀርበው የጠቀሰኳቸው ሁኔታዎች እስከተሟሉ ድረስ

የጆሆቫን ምስክርነት እንኳ ብትከተሉ የዛሬ ጥንካሬአችሁን ከማግኘት አያግዳችሁም የሚል አቋም ያዝኩ።

እርሱ ደግሞ ኢሕአፓም በትግራይ ሕዝብ የተተፋው እርሱም ኢሕአፓን የተፋው ኢሕአፓ ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን በሚገባ ስላልተከተለ መሆኑንና የናንተም ጥንካሬ ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን በሰፊው የትግራይ ሕዝብ ውስጥ ሰርጾ እንዲገባ ያደረጋችሁት ጥረት ውጤት መሆኑን ገለፀልኝ። ፈጣሪዎቹ ራሳቸው አልረባንም እያሉ የተውትን ማርክሲዝም ሌኒኒዝም እናንተም እያሰረፃችሁ ነው ብዬ ብቀበል እንኳ የትግራይ ገበሬ ፈረደበት፤ ይኸው አሁንም ለማርክሲዝም ሌኒኒዝም ታማኝ ነኝ የሚለው የቻይና ኮሙኒስት ፓርቲ አይደለም ወይ ድንጋይ ያልያዙ ሰላማዊ ሰልፈኞችን በታንክ የሚጨፈጭፍ አልኩ።(የቴናሜን አደባባይ ፍጅት ወቅት ነበር የምንጨቃጨቀው)። ያገኘሁት መልስ፣ ጓድ ደረጀ፣ አንደኛ የምዕራብ ኢምፔሪያሊዝምን ዜና ማሰራጪያዎች አትመን።ሁለተኛ የቻይና ኮሙኒስት ፓርቲ ሳይቀር ኮሙኒዝምን ቢከዳም በትግራይ ሜዳ የተቀጣጠለው የኮሙኒዝም ችቦ ለዓለም ሁሉ ያበራል የሚል ነበር። ያኔ እየጠጣሁት የነበረው ቢራ ትን እስኪለኝ ድረስ ሳቅሁኝ! ይህን ተረት ተረት ባምን ኖሮ፣ የትግራይ ገበሬ "ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን ከዳችሁብኝ" ብሎ አዲስ አበባ ድረስ ዘልቆ መጥቶ እናንተን አለመቅጣቱ በገረመኝ ነበር።

አቶ ሐጎስ፣ መኢሶን የተሸነፈው በወኔ ቢስነት ምክንያት በተለይ በደፈናው የሕዝብ ድጋፍ በማጣት ምክንያት አይደለም የምለው ከምን

ተነስቼ እንደሆነ ለመጠቆም የራሴን "ትንተና" ባጭሩ ለማቅረብ ሞክሬአለሁ። ጦር ሜዳ ብቻ የሚረጋገጠውን ወኔ፣ በካላሺን ድጋፍ ብቻ የሚገኘንም "ቅቡልነት" መቸውንም በተግባር ላረጋግጥልህ አልችልም። የመኢሶንን ወኔ ቢስነት እያጋለጥክ ባንተ ጀግንነት እየኮራህ መደሰትህን ቀጥል። ሁሉም ንቃቱና የባህል ደረጃው በሚፈቅድለት መጠን የመደሰት መብት አለው። ይህቺ ከትግራይ ውጭ ያለች "ቅቡልነት" ግን ያለ ካላሺን መቆም አትችልም የሚል ጥርጣሬ እኔ ብቻም ሳልሆን አንተም ስላለህ "ወሰን የለሽ ደስታ" እያገኘህበት ነው ለማለት አልችልም። ይህን ጊዜ ያሳየን ብለን ወደሚቀጥሉት ውንጀላዎችህ እንለፍ። እነሱም የመኢሶን ከደርግ ጋር መስራትና ቀይ ሽብርን የሚመለከቱ ናቸው። አሁንም አጫጭር አስተያየቶች ለመሰንዘር እንጂ ዝርዝር ውስጥ ገብቼ ለመከራከር አልሞክርም።

4.1 የመኢሶንን ከደርግ ጋር መስራት በሚመለከት

የድርጅቶችን ታሪክ በተሟላ ሁኔታ ለማጥናት የድርጅቶቹን ድሎችና ውድቀቶች ከድርጅቶቹ የውስጥ መዋቅር ብቻ ሳይሆን ከሕብረተሰብ መሰረታቸው ተነስቶ መመርመር እንደሚያስፈልግ ሁሉ፣ ታሪክ የታሪክ ፍትህ እንዳይጎድለው አንድን ወቅት በዚያን ወቅት ውስጥ የነበሩትን ግለሰቦችና ድርጅቶች በሚዳኝበት ጊዜ በወቅቱ የነበሩትን አስተሳሰቦችና የጨዋታ ሕጎች መነሻ ማድረግ አለበት። የማርክስን አንድ ምሳሌ ለመጠቀም በዘመነ ካላሺን መመዘኛ አቺሊስን ብንዳኘው፣ ጀብዱዎቹን

ሁሉ ለመፈጸም ባልቻለም ነበር። በሌላ በኩል ደግሞ አንድ የታሪክ ወቅት ካለፈ በኋላ ወደኋላ መለስ ተብሎ የሚደረግ እይታ የተለየ እይታ ነው፤ የ"ብልህ" እይታ ነው። ላለመሳሳት የሚያስችል እይታ ነው።

እውነትን ፍለጋ የተነሳ፣ የመኢሶንን ስህተት በሂሳዊ ድጋፍ ከደርግ ጋር አብሮ ለመስራት ከመወሰኑ መጀመር የለበትም ባይ ነኝ። ይህን ማድረግ፣ ፍራንኩ ሌላ ጋ ወድቆበት ሳለ የመንገድ መብራት ስር የፈለገው ሞኝ ዓይነት ስህተት መፈጸም ነው። ፍራንኩ የወደቀበት ጨለም ያለ ቦታ ቢፈለግ የመኢሶን ብቻ ሳይሆን የኛ ትውልድ የኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆኑ አሮጌውን ጠልተው ወደአዲሱ ለመሄድ መንገድ ሲፈልጉ ባዝነው የቀሩ የብዙ አገር ወጣቶች ስህተት፣ አቅመ ቢስነትና ለውጥ የማምጣት ጉጉት ተጣምረው ያስከተሉትን ጀብደኝነት ምክንያቶች ማግኘት ይቻላል። መብራቱ ጋር ቢፈለግ ለሀሜትና ለሀሰት ውንጀላ የሚመቹ ቅራፊዎችን መለቃቀም ነው የሚቻል።

ዋናውን ስህተት መጠቆም ከተቻለ በኋላ ከዚያ የመነጩት ስህተቶች ከሞላ ጎደል የግድ መከተል የነበረባቸው መሆኑን መረዳት ይቻላል። አማኝ አይደለሁም፣ ለመሆንም አላስብም። ለምሳሌው ያህል ብቻ ለሁለተኛ ጊዜ ለመጠመቅ ወስኜ ቄስ ውቤ ጋር ሄድኩ እንበል። ትልቁ ስህተቴ የእግዚአብሔርን መኖር መካዴ መሆኑን ነግሬ ይፍቱኝ እላቸዋለሁ።

ቄስ ውቤ ታዲያ "ማርያም በድንግልና ኢየሱስን ልትወልድ አትችልም ብለሀል"፤ "ተሰቅሎ የሞተ ሊነሳ አይችልም ብለሀል"፤ "መላኩ

ገብርኤል ለማርያም ወንድ ልጅ ትጸንሺያለሽ ያላትን ተሳልቀህበታል አያሉ መዘርዘር ቢጀምሩ፣ ምነው አባ ይህን ሁሉ መነሻ ኃጢአቴ ላይ ያገኙት የለም ወይ፤ ምን የሚሰጠውን ጉቦ ከፍ ለማስደረግ ኃጢአት እንደሚያበዛ የአፍሪካ ባለሥልጣን ይሆኑብኛል እላቸው ነበር።

በዚህ አንፃር የመኢሶንን ስህተት መፈለግ የምጀምረው "ማርክሲዝም ሌኒኒዝም የማኦዜዱንግ ሀሳቦችን" የያዝንበት የተማሪ ንቅናቄ ውስጥ ነው። ከዚህ ርዕዬተ ዓለም ተነስቶ በዚህ ርዕዩተ ዓለም መሰረት ይደረስበታል የሚባለው ዓላማ ላይ ለመድረስ በነደፈው የትግል መስመር አኳያ ከደርግ ጋር ጊዜያዊ ህብረት የመፍጠሩን ትክክለኛነት ማሳየት ይቻላል። ይህንንም እንኳን ያኔ ዛሬም ሳየው በራሱ ክፋት አልነበረውም ነው የምለው። ከመኢሶን ወዳጆቼ ጋር ዛሬም ስለዚህ ጉዳይ ስናነሳ የምጠይቀው ከደርግ ጋር ያኔ መስራቱ ያዋጣ ነበር ወይ? የሚል እንጂ ይገባ ነበር ወይ የሚል ጥያቄ አይደለም። ከናንተ ጋር መሥራት የፈለገ ብዕር እንጂ ካላሺን የሌለው ድርጅት አማክረኝ ቢለኝ ከዚህ የተለየ ጥያቄ አላቀርብም። የምጠላውን መንግስት ጥላችሁልኛል። ለመኢሶን ሂሳዊ ድጋፍ የመሬት አዋጅና ብሄራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ፕሮግራም መነሻ እንደሆነ ሁሉ እናንተም በፕሮግራምና በመግለጫ ደረጃ ስለዲሞክራሲና ስለብሄረሰቦች ጉዳይ የምትሉት ለሂሳዊ ድጋፍ በቂ ሊሆን በቻለ ነበር። ይህቺን ሂሳዊ ድጋፍ ያዝ የሚያስደርገኝ፣ ፖለቲከኛ ብሆን ኖሮ አብሬ ከመሰራት የሚያስቆጥበኝ የካላሺኑ ጉዳይ ነው።

በተፈጥሮው ክፉ ወይንም ደግ የሚሆን ሰው እንደሌለ ሁሉ፣ ሲፈጠር ዲሞክራት ለመሆን የተመረቀ፣ ፋሺስት እንዲሆን የተረገመ መሪ የለም። በካላሺን የፖለቲካ አቅጣጫ ማስወሰን የሚያስችል የፖለቲካና የህብረተሰብ ግንኙነት እስከሰፈነ ድረስ በካላሺን ላይ የሚያዝ ሁሉ፣ በአንድም ሰው ሬሳ ላይ ተራምዶ ከፈለገው ዓይነት "ቅዱስ" ዓላማ ላይ ለመድረስ የተነሳ መሪ ሁሉ መንግስቱ ኃይለማርያምን የመሆን እድል አለው። መንግስቱም ቢሆን ሰው ሳይገድል ቢገዛ፣ ገድሎ ይገድሉኛል ብሎ ከመሥጋት ይልቅ ሹሞ አብሮ ውስኪ ቢጠጣ ይመርጥ እንደነበረ መገመት ይቻላል። ለርሱም የስንዴ ለማኝ ከሆነ አገር ይልቅ ሀብታም አገር ቢገዛ ይሻለው ነበር። የኛ እግር ኳስ ተጫዋቾች ሌጎስ ላይ የናይጀሪያ ጥጋበኞች ዳቦ ሲወረውሩባቸው ከኛ ያነሰ የበሸቀ አይመስለኝም። ደርግን የተቃወመ የቀድሞው መንግስት ደጋፊ ነው ሲል፣ ሰደድን የተቃወመ የአብዮቱ ጠላት ነው ሲል፣ እኔን የተቃወመ የኢትዮጵያ ጠላት ነው ሲል ግራ ቀኙን እየጨፈጨፈ ኢትዮጵያን ለእናንተ ዳረጋት።

እናንተም አቶ ሐጎስ "እኛን የሚቃወም የደርግ ደጋፊ ነው" ባዮች ናችሁ። TPLF ሥልጣን ሰለያዘ የድርጅት ብቻ ሳይሆን የባዮሎጂ መታወቂያ የያዙ "ገኘ መደቦች" በየቦታው እየተፈጠሩ መሄዳቸው አይቀርም። የትግራይ ብሄረሰብ አባሎች ድሮውንም ከየትኛውም ብሄረሰብ የበለጠ በወገናዊነት እንደሚጠቃቀሙና በዚህም ምክንያት በሌሎች ዘንድ በጥርጣሬ ዓይን ይታዩ እንደነበረ አንተም የምታውቀው ነው። በናንተ ስልጣን መያዝ ምክንያት ይህ ጥርጣሬ ወደ ስጋት

ይለወጣል። ትግሬ በተራ እድር ሲገናኝ "እንኳን ሥልጣን ይዘው ድሮውንም አልተቻሉ" ይባልለታል። በተራ ጠብ ትግሬ የተባለ ከገላመጠው "ሥልጣን ይዘናል ብለህ ነው?'' የሚል ሆደባሻ ይበዛል። ከዚህ የባዮሎጂ መታወቂያ እያሳየ ወደ ደብረ ብርሀን ስትደርሱ የድል መኪናችሁ ላይ ከተሳፈረው መሀል ስንቱ የናንተን የታክቲክ ዲሲፕሊን እንደሚጠብቅላችሁ አላውቅም። እኔ እዚህ አውሮፓ ያጋጠመኝን ብታይ አቶ ሐጎስ አንተም ከሳሙኤልሰን ጋር "የናንተን ዓይነት ወዳጅ ያለው ጠላትም አያስፈልገው" ትላቸው ነበር። ለማንኛውም የTPLF ተቃዋሚ የደርግ ደጋፊ፤ የትግራይ ብሄረሰብ የበላይነት ተቃዋሚ የትግሬ ጠላት፤ በትግሬ የበላይነት ሥር የኢትዮጵያን "አንድነት" ለማረጋገጥ የሚደረግን ጥረት ተቃዋሚ የኢትዮጵያ ጠላት ይሆንና"ሁሉንም እንደአመጣጡ የመመለስ" ጀግንነት ይከተላል። ማለት የፈለግሁት ይገባሀል:: ምኞቴን ሳይሆን ፍርሀቴን ነው የማጫውትህ።

ከመኢሶን ከደርግ ጋር አብሮ መስራት የቀመስኩት ትምህርት፣ ካላሺን ሳይሆን ብእር ይዞ ከባለ ካላሺን ጋር መደራደር፣ ባዶ እጅ ሆኖ ሽጉጥ ከያዘ ጋር ካርታ እንደመጫወት እንደሚቆጠር ነው። መበላት ሲጀምር አፍሮ "እጅ ወደላይ" ሊል ስለሚችል እንኳን በሕጋዊ መንገድ የተጀመረውን ጨዋታ ለመቀጠል ቀርቶ "በቃ አልጫወትም" ለማለትም ዋስትና የለም።

መኢሶን ይህ አደጋ እንደነበረበት አስቀድሞም አውቆታል። ከላይ ባነሳሁት የውስጥ ጋዜጣ ብቻ ሳይሆን፣ እራሴ እንኳ በተለያዩ

የውይይት ክበቦች አደርጋቸው በነበሩ “ገለጣዎች” “በበኩሌ ደርግ በፈቃዱ ለኢትዮጵያ ሕዝብ ሥልጣን ይለቃል የሚል እምነት የለኝም” ያላልኩበት ገለጣ አልነበረኝም:: መኢሶን ደርግ ሊያፍር እንደሚችል እያወቀ አብሮ የሰራው ከሚከተሉት ግምቶች በመነሳት ነው።

አንደኛ: መኢሶን እራሱ በጨዋታው ጊዜ እስከተቻለው ድረስ ተጠናክሮ ደርግ አፍሮ “እጅ ወደላይ” ሲል “አንተ እራስህ “እጅ ወደላይ” ለማለት የሚያስችለው ኃይል ባያገኝ እንኳ፣ ንቃትንና ድርጅትን በሚመለከት ሕብረተሰባዊውን መሰረት አመቻችቶ ደርግን ‘እጅ ወደላይ ብዬ የምገባበት አይኖረኝም” የሚያስብለው ሁኔታ ለመፍጠር ይቻል ይሆናል የሚል ግምት ነበር።

ሁለተኛ: መኢሶን ከደርግ ጋር ለመስራት በወሰነበት ጊዜ ይሁን አብሮ መስራት ባቋረጠበት ጊዜ በቀኝ በኩል በአሜሪካ የተደገፈ፣ እነ መሬት ላራሹን ዓይነት የአብዮቱን ድሎች የሚቀለብስ ፀረ አብዮት ይመጣል የሚል ግምት ስለነበረው መውደቁ ከማይቀር ደርግ ጋር ለጊዜው እየሰራ ለማይቀረው ከሶስቱ የኢትዮጵያ ሕዝብ ዋና ጠላቶች ጋር ለሚደረገው ረዥም ትግል መዘጋጀት ይገባል በሚል እምነት ጭምር ነበር።

ዛሬ ይህ “ትንተና” ስህተት መሆኑ ያኔ ከመኢሶን የታክቲክ መሰረቶች አንዱ እንደነበር አያስክድም። አሜሪካ በግራ ቀድሞን ከዓለም የመጨረሻዎቹ ግንባር ቀደም ኮሙኒስቶች ጋር እንደሚተባበር ማን ሊያስበው ይችል ነበር?! ሶሺየት ሕብረትስ የፀረ አሜሪካ ቱልቱላዎቹ አሳዳሪ መሆኑ ቀርቶና እራሱ ፈርሶ ወደአሜሪካ ቱልቱላነት እንደሚለወጥ ማን ሊያውቅ ይችል ነበር?!

የሆነው ሆኖ፣ መኢሶን ከደርግ ጋር ያደረገው ጊዜያዊ ትብብር፣ ሁለት የፖለቲካ ወገኖች ለተወሰነ ጊዜ ለተወሰነ የአጭር ጊዜ ዓላማ ሊያደርጉት የሚችሉት ትብብር ነው። መሬትን ላራሹ ያደረገው አዋጅ ተማሪ ንቅናቄ ውስጥ አንስተናቸው ከነበሩት የመሬት ስሪት ለውጦች ሁሉ የላቀ ስር ነቀል አዋጅ ነበር። የደርግ ብሄራዊ ዲሞክራሲያዊ ፕሮግራም የመኢሶን መለስተኛ ፕሮግራም ግልባጭ ነው። በረቂቅነት የቀረው የዲሞክራሲያዊ መብቶች አዋጅም ዛሬም የቆምንለት የመብት ጉዳይ ነው። በተወሰነ ጊዜ ትብብር እነዚህን የተቻለውን ያህል በስራ ላይ ለማዋል መሞከር በራሱ ምንም ጥፋት አይደለም። ኋላ ቀር የፖለቲካ ባህል ጥቁርና ነጭን ብቻ ለመለየት የሚችል ያልነቃ ዓይን ብቻ ነው ጊዜያዊ ትብብርን ከዘለቄታ የዓላማ አንድነት ጋር የሚያምታታ።

ለማንኛውም የኢትዮጵያ አብዮት መኢሶን በገመተው መንገድ አልተራመደም። ታሪክ አስቀድሞ የተቆፈረለትን ቦይ የሚከተል የመስኖ ውሀ አይደለም፤ የራሱን አዲስ መንገድ እየቀደደ የሚሄድ ወንዝ ነው።

የውስጥና የውጭ ሁኔታዎች ከመኢሶን ቁጥጥር ውጭ በሆኑ ምክንያቶች ተለዋወጡ። መኢሶን ከደርግ የፖለቲካ ድርጊቶች ሊሸከማቸው ፈቃደኛ የሆኑት እንደመሬት ላራሹ ዓይነቶቹ ወደኋላ እየተገፉ፣ ከመኢሶን ዓላማ ጋር የሚቃረኑት እየጎሉ መጡ። (በረቂቅነት የቀረውን የዲሞክሪሲ መብቶች ጉዳይ እየገነነ የመጣውን የሰደድ ፈላጭ ቆራጭነት፣ የብሄረሰብ ጥያቄን… እንደምሳሌ መጥቀስ ይቻላል)። በዚህን ጊዜ መኢሶን የትግል ስልት ለውጥ አደረገ። የጉልበተኛ አገር እንደመሆኑ መኢሶን አብሬ አልሰራም ሲል ደርግም እንካ ቅመስ አለው። መኢሶን ሊመክተው የማይችለው የጭቆና በትር አረፈበትና ተመታ:: ከዚያም በኋላ ደርግ አስራ አራት ዓመታት ያህል በኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ ሊፈነጭ የቻለው መኢሶን "ስላጠናከረው ነው" የሚል ውንጀላም ሰምቻለሁ። አይጥ ከድመት የበለጠ አውሬ ያለ አይመስላትም ይባላል። በመኢሶን ጥላቻ ለተጋረደ ዓይን ብቻ ካልሆነ ደርግ ከተወለደ ጀምሮ የውስጥ መቆሚያው ካላሺን የውጭ ምርኩዙ ሶቭየት ሕብረት እንደነበረ ግልጽ ነው።

ያም ሆነ ይህ ብዕር ይዞ ካላሺን ከያዘ ጋር መተባበር ያዋጣል ወይ ከሚለው ጥያቄ ቀጥዬ የተቃዋሚ መብት ባልተረጋገጠበት ሁኔታ ከጉልበተኛ ጋር መስራት ምን ይዞ ጉዞ አይሆንም ወይ የሚለውን ነው የማነሳው። በደርግም ዘመን በናንተም አገዛዝ ሥር፤ ካላሺን ከአገር የውስጥ ፖለቲካ ይውጣ፤ የተሸናፊ መብት ዋስትና ባለው ሁኔታ ይረጋገጥ የሚለው ጥያቄ አብሮ መስራት ይገባል አይገባም የሚለውን

ጥያቄ መቅደም አለበት። ከመኢሶን ውድቀት የተማርኩት ሁለተኛው ሀቅ ይህ ነው።

4.2 ስለ "ቀይ ሽብር" ጉዳይ በአጭሩ

በኤርትራና በሰሜን ኢትዮጵያ የተካሄደው ለብዙ መቶ ሺህ ሕዝብ እልቂትና ለሚሊዮኖች ስደትና ስቃይ ምክንያት የሆነው የረዥም ዓመታት ጦርነት በተለይ የአዲስ አበባን ከተሜ በቀጥታ አልነካም። በሁለት የታጠቁ ወገኖች መካከል የሚካሄድ ጦርነት ውጤት ስለሆነ፣ ምናልባትም የመገንጠልና የብሄር ነፃ አውጭ ንቅናቄዎች ከየብሄረሰባቸው አባሎች ውጭ ብዙም አዘኔታ ስላላተረፉ፣ ይህ አስከፊ ጦርነት የፈጠረው ምሬትና ያስከተለው ተቃውሞ ከጦርነቱ መጠንና እርዝማኔ ጋር ሲተያይ በጣም አነስተኛ ነበር ማለት ይቻላል። ከዚህ የረዥም ጊዜ እልቂት የበለጠ በ1969 ተጀምሮ በ1970 የተባባሰው በተለይ የአዲስ አበባው ቀይ ሽብር በአሰቃቂነቱ የበለጠ ነው የተወራለት፤ ያሳደረውም ምሬት በጣም ከፍ ያለ ነው። "ከጦር ሜዳ ውጭ" መካሄዱ፣ የሚዘገንኑ አፈፃፀሞቹ፣ የፖለቲካ ተሰሚነቱ የሚያይለውን የከተማ ኗሪ ይበልጥ መንካቱ ይሆናል:: የ1970ው ሽብር እስር ቤት ሆነን ነው የተካሄደው። ወላፈኑ እዚያ ድረስ ያቃጥል ነበር። ጠባቂ ወታደሮች ሳይቀሩ እናንተ በመታሰራችሁ ታድላናል በሉ አዲስ አበባ ወጥቶ ለመግባቱ እርግጠኛ የሆነ ወጣት አይኖርም ይሉን ነበር።

ኢትዮጵያ ውስጥ በተለይ አዲስ አበባ የዚህ የሚዘገንን ዘመን ታሪክ እየተጎለጎለ ነው አሉ። እናንተ እንኳ የዚያን ዘመን ጥላቻ ለአሁኑ ዘመን ፍቅር ያስገኝ እንደሁ ብላችሁ ነው፤ ደርግ በወሎ የረሀብ ፊልም ሊጠቀም እንደሞከረው። ቤተሰቦች እንደአዲስ መርዶ እየተቀመጡ ነው ሲባል እሰማለሁ። የፖለቲከኛው ክፍል "ጥፋተኛ" የሚለው ማንን እንደሆነ፣ ውንጀላዎች ሲደረጉ የመረጃዎች ጉዳይ እንዴት እንደሆነ አላውቅም። እናንተ ቀይ ሽብርን የመኢሶን ሥራ አድርጋችሁ ለማቅረብ ሳትሞክሩ አትቀሩም።

መጀመሪያ ነገር ቀይ ሽብርን በሁለት ወቅቶች ከፍሎ ማየት ያስፈልጋል። በ1969 በኢሕአፓ የተካሄደው ሽብር፣ የደርግ ዘመቻ መምሪያ (በተለይ መንግስቱ እነዓለማየሁ ኃይሌን ካሸነፈ በኋላ) ይህቺማ የምናውቅብሽ ብሎ የሰጠው አፀፋና የተመረጡ ቀበሌዎችና መኢሶን እስከተወሰነ ደረጃ እራሳቸውን ለመከላከል የተሳተፉበት "ቀይ ሽብር" አለ። በ1970 (እኛ እስር ቤት እያለን) የተካሄደው "ዋነኛ ቀይ ሽብር" ደግሞ አለ። ይህ "ቀይ ሽብር" በሰደድ የተመራ የነለገሠ አስፋውና የነ ሻለቃ ብርሀኑ ታማኝ የነበሩ ቀበሌዎች በግንባር ቀደምትነት የተሳተፉበት፣ በኢሕአፓ የርስበርስ ጦርነት (አንጃና ቦልሸቪኮች መሀል) ታግዞ በኢሕአፓና በመኢሶን ላይ የተካሄደው ሽብር ነበር። (ከጳጉሜ 1969 በኋላ እስር ቤት ሆኜ ከነ ተኮላ እኩል ሲገርፉና ሲገድሉ የነበሩ የቀድሞ ኢህአፓ አባሎች እንደነበሩ በዓይኔ ያየሁት ነው)።

መኢሶን የፖለቲካ ተጠያቂነት ካለበት በ1969 ውስጥ ለተካሄደው "መለስተኛ ቀይ ሽብር" ነው። ይህንንም ስል ከዛሬ አቋሜ አንጻር ሳየው መኢሶንም በፖለቲካ እምነት ምክንያት መጋደልን ላስቻለ የፖለቲካ ሂደት የራሱ አስተዋጽኦ አለው ከሚለው ተነስቼ እንጂ፣ መኢሶን የጀመረው ሽብር ነው ለማለት አይደለም። ያኔም ዛሬም ያለአንዳች ማመንታት የመጀመሪያውን ጥይት የተኮሰ ብቻ ሳይሆን ሁኔታውን ወደዚያ የገፋፋው ኢሕአፓ ነበር እላለሁ። ገና በተማሪ ዘመቻ ጊዜ የተቋቋሙት "ፊዲስቶችን የሚያጠቁ ጠራቢ ቡድኖች' ባንዳ ሁሉ፣ ትግል በብዕር ብቻ መሰሎሀል" የሚለው ዛቻ፣ ከዚያም በከተሞች ግድያ ለማካሄድ የተደረገው ድርጅታዊና ትጥቃዊ ዝግጅት የሚያሳዩት ይህንኑ ነው። ፊሳ መቁጠር ከተጀመረም በኢሕአፓ ነፍሰ ገዳዮች እጅ የተገደሉት የመኢሶን አባሎችና ደጋፊዎች በጣም ብዙ ናቸው።

እስቲ ከመኢሶንና ከኢህአፓ የትኛው የተሻለ ሰብአዊ ነበር፣ የትኛው አብዮታዊ ነበር ወዘተ ከሚሉ ጥያቄዎች የሚነሱና በፍቅርና በጥላቻ ላይ ሊመሰረቱ የሚችሉ ፍርዶችን እንተውና የሽብሩን ጉዳይ ከያኔው የፖለቲካ ጥቅሙ አንፃር እንየው።

መኢሶን በዚያን ወቅት ቅድሚያ የሰጠው ዓላማ ሕዝብ ውስጥ መግባትና ቅቡልነት ማግኘት የሚል ነበር። ይህን ዓላማ በተግባር ለመተርጎም (ከፈለግህ ያንተኑ ቃላት ልጠቀምና) የደርግን እንቅፋትነት "በቤተ መንግስት ሽኩቻ" የኢሕአፓን እንቅፋትነት ደግሞ በብዕር ለማስወገድ

ነበር። የቤተ መንግስቱን በውስጥ ጋዜጣና መኢሶን አመራር ውስጥ የነበሩ ጓደኞቼ ከሚያወሩኝ እንጂ በቀጥታ አልተሰተፍኩበትም። ለምሳሌ ያህል መኢሶን እነመንግስቱና እነዓለማየሁ ኃይሌ ሲፋጠጡ፣ ሁለቱም ወገኖች እንዳይማቱ ለማድረግ የተቻለውን ያህል ይሞክር እንደነበረ አውቃለሁ። "መንግስቱ የኛ ሰው እንዳልሆነ አሳውቀን እነዓለማየሁ ኃይሌን ማረጋጋት" የሚል አቋም ተከትሎ ነበር የመኢሶን አመራር። (በዚህ ወቅት የወጣውን "ውጋጋን" የሚለውን የመኢሶን የውስጥ ወረቀት ከመዛግብትህ አውጥተህ ልታይ ትችላለህ አቶ ሐጎስ)። ዓለማየሁም ሆነ መንግስቱ ለቁርስ ይሁን ለምሳ የሚለው ላይ እንጂ መኢሶንን "ለመብላት" እንዳቀዱ አውቀነው ነበር። አንዱም እንዳይበላን ሁለቱም በተቻለ እንዳይባሉ ለማድረግ መሞከርን ነበር የመረጥነው፤ የእራት ሰዓት እስኪደርስ። ያኔ ሕዝቡን የሙጥኝ ብለን እንተርፋለን የሚል እምነት ነበር።

ወደ ኢሕአፓ እንመለስና እራሴም የማውቀው ነገር ስለሆነ ትንሽ ላጫውትህ። ዲሞክራሲን በሚመለከት የተሸናፊን ሙብት ማስጠበቅ በሚለው መልኩ ምን ያህል ገብቶን እንደነበረ እኔ እንጃ። በዚያን ጊዜ ስለዲሞክራሲ የጻፍኳቸውን ዛሬም "ሳላፍር" ላወጣቸው እችላለሁ። ቢያንስ ቢያንስ በዲሞክራሲያዊ መንገድ ለማሸነፍ እርግጠኛ የሆነ ድርጅት ሊሆነው የሚችለውን ያህል ዲሞክራት እንደነበርን አልጠራጠርም። በበኩሌ ለዚህ እርግጠኛነቴ መሰረቱ ለኢትዮጵያ ሕዝብ በሚኖር ፍቅር የሚበልጠንና በብዕር "ጦርነት" የሚስተካከለን የለም የሚለው እምነት ነበር። የሕዝብ ፍቅር ስለሚለው እንግዲህ ያለ ካላሺን ማስመስከር

ታዝቤ ዝም ከምል

የማይቻልበት አገር ሆነና፤ እኔ እሱም መልሶ ሊወደን ጀምሮ ነበር ስል አንተ ጭራሽ አርዳችሁታል ትለን ገባህ።

የብዕሩ ነገር ግን ዛሬም ያልለቀቀኝ "ጉረኝነት" ነው። ይኸው አንተንስ "ይዋጣልን" እያልኩህ አይደል? ኢሕአፓን በብዕር እንደምናሸንፍ እርግጠኛ ከመሆኔ የተነሳ እነ ኃይሌን ኢሕአፓን ለኛ ተውና እናንተ ሌላ ስራ ስሩ ለማለት ትንሽ ነበር የሚቀረኝ። የአምስት አመት የተማሪ ንቅናቄ ኢሕአፓ ቀላል የብዕር ባላጋራ እንደሆነ አሳምኖኛ ነው። በርሊን ስኖር መካከለኛ ብቻ ሳይሆን አመራር ድረስ ያሉ የኢሕአፓ ሰዎች በግል ለማስተናገድ ጭምር አጋጣሚዎች ነበሩኝ። ከማርክስ እስከማኦ ባለው ትምህርት ቤት ስንተኛ ክፍል ሊመደቡ እንደሚችሉና ምን ያህል እንደገባቸው ለመገመት አስችሎኛል፤ የሚጽፉትንማ ተወው። አንዳንድ ዲሞክራሲያ በጣም ቆንጆ በሆነ አማርኛ ከመጻፉ በቀር እንመላኩ[22] የሚቸከችኩት ስህተተኛ የፖለቲካ መስመር የሚያንፀባርቅ ብቻ ሳይሆን፣ ከተራ ሎጂክ፣ ከተራ የቋንቋ ሕግጋት ጋር የተጣላ ትርኪ ምርኪ ነበር።

ያም ሆነ ይህ "ሌኒን ስብስብስ ሥራዎች ቅጽ 13' በሚመዘዝበት የብዕር ጦርነት ኢሕአፓን እንደምናሸንፍ እርግጠኞች ነበርን። ዛሬም እንደያኔ ደርግ አብረን መስራት ከጀመርን ከአመት በኋላ መኢሶን በሕዝቡ ዘንድ "ቅቡልነት" እያገኘ መምጣቱ ስላላማረው ሊመታን እንደወሰነ ሁሉ፤ ኢሕአፓም በ1969 መጀመሪያ ላይ በንዳ ሁሉ "ትግል በብዕር ብቻ

22. መላኩ ተገኝ - "ከሰንጋ ተራ እስከ አምስተርዳም" የሚል መጽሐፍ የደረሰና በአውሮፓ ተማሪዎች ማኅበር ውስጥ ይሳተፉ ከነበሩ የኢህአፓ መሪዎች መሃል አንዱ ነበር።

መስሎሀል” ብሎ መኢሶኖችን መግደል የጀመረው በብዕሩ ጦርነት ብዙም እድል እንዳልነበረው ስላየ ነው ባይ ነኝ። አዲሱ ኢሕአፓ የከፈተብን ጦርነት ግን የማናውቀውና ያልተዘጋጀንለት ጦርነት ነበር። ለዚህ ነው ፍቅሬ መርዕድ ሲገደል፣ በግል የምናውቀውን ከማሳዘን አልፎ በጠቅላላው በመኢሶን ውስጥ ድንጋጤንና በተጀመረው ሰላማዊ መንገድ ሶሻሊዝምን ለማስፋት የነበረውን ምቹ ሁኔታ በማደፍረሱ ብሽቀትን ያሰፈነው።

ኢሕአፓ መንግስቱ ኃይለማርያምን ለመግደል ካደረገው ሙከራ በኋላ የግድያው ዒላማ መኢሶን ብቻ ነበር። እዚህ ላይ በግልጽ ከደርግ ጋር የምንሰራው እኛ ብንሆንም ኢሕአፓ ይህን ሽብር በሚያካሄድበት ጊዜ፣ በደርግ መዋቅር ውስጥ ከኛ የበለጠ ተሰሚነት እንደነበረው መረዳት ያስፈልጋል። መኢሶን የራሱ አባሎች እየተገደሉበት፣ በርሱ አበረታችነት የተመረጡ “አገርና አብዮት ወዳድ” የቀበሌ ተመራጮች እየተገደሉ በሕጋዊ መድረክ ላይ ተጋልጠው የሚሰሩ አባሎቹንና ደጋፊዎቹን ከኢሕአፓ ግድያ የሚከላከልበት የራሱ የትጥቅ ሆነ የድርጅት ጥንካሬ አልነበረውም። ስለዚህም የግዱን እራሱ የማያዛቸውን የደርግ የመጨቆኛ መሳሪያዎች ተገን ማድረግ ነበረበት። በነርሱ በመጠቀም እራሱን ለመከላከል ሞክሯል። ግን ደግሞ እዚህ ላይ በማተኩርበት የ1969 መኢሶንና ኢህአፓን የሚመለከት “ነጭና ቀይ ሽብር” አብዛኛው ፍጅት ኢሕአፓ ወጣቱን አስገድሎ የደርግን ፋሺስታዊነት ማረጋገጫ ሊያስደርገው የፈለገ በሚያስመስለው ሁኔታ ከደርግ ቋሚ ተጠሪዎች ጋር እያጋፈጠ የደረሰው ፍጅት ነው። ለነዚህም

ወንጀሎች መኢሶን ተጠያቂ ሊደረግ ነው? በበኩሌ ኢሕአፓ በመኢሶን ላይ ላካሄደው “ነጭ ሽብር” ብቻ ሳይሆን ለዚህ ሀላፊነት ለጎደለውና ወጣቱን ላስመታ የትግል ዘዴም ጭምር ተጠያቂ ነው እላለሁ።

በዚህ ወቅት ለተካሄደው ሽብር ለመኢሶን የድርሻውን የፖለቲካ ሀላፊነት ለመስጠት አላመነታም። መመለስ የማልችለው ምን ምርጫ ነበረው የሚለውን ጥያቄ ነው። እስር ቤት ሆነን ኃይሌ አንድ ቀን ኢሕአፓ በ1968 መጨረሻ ግድም አቅርቦ ስለነበረው የግንባር ጥሪውና እኔው ለዚሁ ጽፌያት ስለነበረው መልስ አንስተን ስናወራ “እንደዚያ መቀለጃ ከማድረግ ጥሪውን ተቀብለናል ብለን ለመደራደር ብንሞክር ይሻል ነበር ይሆናል” ብሎኝ ነበር። በነበረው መካረርና በኢሕአፓ ግትርነት ይህ ድርድር ምን ውጤት ያመጣ እንደነበር አላውቅም። ደግሞም ኢትዮጵያ ውስጥ ካላሺን የያዘና “በራሱ የሚተማመን” የፖለቲካ ድርጅት እንደራደር ሲል “እጅህን ስጥ” ነው የሚል። ኢሕአፓም ኢሕአሠን አለኝ ባይ ነበር።

ለማንኛውም መኢሶን ተገዶ የገባበት ማጥ መሆኑን ባውቅም ከዛሬው አቋሜ ተነስቼ ሳየው “ነጭ ሽብርን በቀይ ሽብር” የሚል (ከማርክስ የተወሰደ) “አብዮታዊ መፍትሄ” ማንሳቱ ስህተት ነበር እላለሁ። አብዛኛው የቢሮክራሲ መዋቅር የኢሕአፓ ድጋፍ ሰጭ ስለነበረ ተፈፃሚነቱ ምን ያህል ይሆን እንደነበር ባላውቅም፣ “ነፍሰ ገዳዮች ለሕግ ይቅረቡ” በሚል ሕጋዊ መድረክን ባልለቀቀ መንገድ የኢሕአፓን ሽብር ለመቋቋም መሞከሩ ይሻለን ነበር። ዛሬ ይህን አብዮታዊ

መፍትሄ ስህተት ነው ስል ይህን ያህልም ለ1970ው ፍጅት መንገድ ከፈተ በሚል አይደለም። ጅብ ሁሌ ውሻ በከፈተው ቀዳዳ መግባት የለበትም። ደርግን የመሰለ ጅብም ሰው ለመብላት የመኢሶንን ርእዩተ ዓለማዊ ድጋፍ አይጠብቅም። ከመኢሶን ጋር ከመስራቱ በፊትም ሆነ በኋላ ፋሺስትነቱን አረጋግጦ የሚጎዳውን ጎድቷል። እኛ ለሕዝብ የሚጠቅሙ እርምጃዎቹን ለመጠቀም የሞከርነውን ያህል ፋሺስታዊ እርምጃዎቹም ተጠቃሚ አላጡም።

በኔ ግምት የፈለገው ገለልተኛ አጣሪ ቡድን "ቀይ ሽብርን" ቢመረምር፣ መኢሶን በአመዛኝ ሽብር የተካሄደበት እንጂ ሽብር ያካሄደ ድርጅት እንዳልሆነ ሊመሰክር የሚችል ይመስለኛል። ስለዚህም ለተጨባጭ ወንጀል ተጠያቂ መሆንና ለስህተተኛ መፈክር የፖለቲካ ሀላፊነት መውሰድ ይለያያሉ። መኢሶን ለዚህ መፈክር የፖለቲካ ሀላፊነት መውሰድ አለበት ስል፣ ቢቀር ቢቀር የራሱን የፖለቲካ አመራርና ዲሲፕሊን ሊሰጠው ለማይችለው መፈክር ጥሪ በማድረጉ፣ በተለይም ሰብዓዊ ሕይወትና የሕግ ልዕልና ክብር አግኝተው በማያውቁበት አገር ይህን ለዘፈቀደ አገዛዝ የሚያመች ወንጀለኛ መፈክር በማንሳቱ ነው። በግሌ ዛሬ ሳትባንን ተኛ ሲለኝ በኢትዮጵያ አብዮት ውስጥ እንኳን ልገድልና ላስገድል የገላመጥኩት ባይኖረኝም፣ የጊዜውን መንፈስ ተከትለው እሳት ይተፉ ለነበሩ "አብዮታዊ" ጽሁፎቼ ተጠያቂነቴን፣ ጀግና ባልጠፋበት አገር ለፈሪነት፣ አብዮታዊው በበዛበት ሁኔታ ለሕጋዊነት ባለመቆሜ ስህተተኛነቴን እቀበላለሁ።

የሰው ህይወት ተሰስቼ ከጄ ወድቆ ተሰበረ የሚባል ብርጭቆ አይደለም። ስለዚህም የምመኘው ነገር ቢኖር፣ መኢሶንና ኢሕአፓ ለዚህ እልቂት ታሪካዊ መነሾና ፖለቲካዊ ምክንያት በየፊናቸው ስለአደረጉት አስተዋጽኦ ከእንግዲህ እንደዚህ ዓይነትን እልቂት ላለማስቻል በተፈጠረ ቁርጠኝነት ቢወያዩና ከዚያም ከሁለቱ የተውጣጣና ከሁለቱም ያልሆኑ በገለልተኛነታቸው የታወቁ ሰዎችን የጨመረ ኮሚቴ ተቋቁሞ ብዙውን ነገር ቢያጣራ ነው። ለንግስት አዳነ እኛ፣ ለዮሴፍ አዳነ[23] ኢሕአፓዎች የሚያለቅሱበት ሁኔታ አልፎ ለሁለቱም ሁላችንም የምናዝንበት ሁኔታ እንዲፈጠር ነው። የዛሬ ፍርደ ገምድል አሸናፊዎች ለፖለቲካ ግባቸው ሲሉ ስለቀይ ሽብር የሚያደርጉት ውጣ ውረድ የታሪክ ስህተቶችን ለመመርመር፣ በፖለቲካ ትግል ውስጥ የተፈጸሙ ወንጀሎችን ለማጣራት አያስችልም። ይህ የታሪክ ፍትህ ፍለጋ ሳይሆን፣ ሌላውን በቂም በቀል ዳግማዊ ፍጅት እንዲያካሄድ ጋብዞ በግርግሩ ለመደላደል የሚሞክር የአድዋ ጮሌነት ነው።

መኢሶንና ኢሕአፓ የኢትዮጵያን የፖለቲካ አቅጣጫ ለመወሰን ከእንግዲህ "ግንባር ቀደም ታሪካዊ ሚና" አይኖራቸው ይሆናል። አገራችን ካለችበት አዘቅት እንድትወጣ ሊያደርጉት ከሚችሉት የፖለቲካ አስተዋጽኦ ዋነኛው ሁለቱም ከውድቀታቸው የቀሰሙትን ትምህርት ለተከታዩ ትውልድ ማስተላለፍ መሆን ይኖርበታል። ኢህአፓና መኢሶን

23. ንግሥት አዳነ (ዶ/ር) እና ዮሴፍ አዳነ ሁለቱም በደርግ የተገደሉ እህትና ወንድም ሲሆኑ፣ ንግሥት የመኢሶን ዮሴፍ ደግሞ የኢህአፓ አመራር አባሎች ነበሩ።ከሁለቱ ሌላም ቢንያም አዳነም በኢህአፓ አባልነት እነ ብርሃነ መስቀል ረዳ ጋር ለትጥቅ ትግል ሜዳ ገብቶ የሞተ ሌላ ወንድማቸው ነው።

ኢዴፓቅ ውስጥ መተባበር መጀመራቸውን ስሰማ ደስ ያለኝ ይህን ያህልም ከTPLF ጋር በጋራ ለመታገል ስለሚያስችላቸው አይደለም። ይህን አሳዛኝ የኛን ትውልድ የታሪክ ምዕራፍ ምናልባት አብሮ ለመገምገም ይበቃሉ የሚል ተስፋ ነው። ከTPLF ጋር በሚያደርጉት ትግል ተቃዋሚነታቸውን ከመደገፍ አልቆጠብም፤ አቋማቸውን ሁሌ ለመደገፍ አንዳንዴ ሆዴን የሚያሳምሙኝ ቅመሞች አሉበት። አዲሱ ትውልድ እኛ ባለፍንበት መንገድ እንዳያልፍ የተቻለውን ያህል ለመጣር እስከሞከሩ ድረስ ግን በሙሉ ልቤ አብሬአቸው ነኝ። እኔም የሚደርስብኝን ''ወርተራ" ገብቼ ዘብ ለመቆም ዝግጁ ነኝ።

ምናልባት ለዛሬ የፖለቲካ "ጴንጤነቴ" አስተዋጽኦ ካደረጉት ምክንያቶች አንዱ ደርግ ጽህፈት ቤት ታስረን በመጀመሪያዎቹ ሳምንት ውስጥ ያጋጠመኝ የሚከተለው ሁኔታ ነበር። እኛ ፋሲካ ሊደርስ ሲል ተገዝቶ እርዱን እንደሚጠባበቅ በግ የመገደያችንን ቀን ስንጠብቅበት የነበረው እስር ቤት ውስጥ በየቀኑ ከተለያዩ እስር ቤቶች ተለቅመው ማታ ማታ የሚገደሉ እስረኞች የሚታጎሩበት አንድ ክፍል አለ። ብዙውን ጊዜ ድምጽ መስማት እንጂ ውስጡ ማን እንዳለ ማየት አንችልም:: አንዱን ከሰዓት በኋላ የዚህን ክፍል ቁልፍ የያዘው ወታደር ባለመኖሩ ነው መሰለኝ፤ ሁለት ከፖሊስ ጣቢያ ያመጧቸውን እስረኞች ውጭ ልናያቸው የምንችል ቦታ አስቀመጧቸው። ሁለቱንም አውቃቸው ነበር። ደሳለኝና አክሊሉ ይባላሉ። ደሳለኝ እርሱ የዩኒቨርሲቲ እኔ ሚኒሊክ ተማሪ ሆነን የመጀመሪያውን ማርክሳዊ ጽሁፍ ያስነበበኝ፣ እንደነገሩ የመጀመሪያዋ "ሕዋስ' ውስጥ ያደራጀኝ ሰው ነበር። አክሊሉን ደግሞ

ስዊዘርላንድ ሲማር ነው የማውቀው። እርሱ የኢሕአፓ እኔ የመኢሶን አባል ሆነን በአውሮፓ የተማሪዎች ማህበር ውስጥ ተሳትፈናል። ሁለቱም ማታ እንደሚገደሉ አውቀውታል። ከሰዓት በኋላ በአስር ሰዓት እስረኛ ለምን እንደሚወሰድ የታወቀ ነበር። መነጋገርም ብንችል ኖሮ ለመወቃቀስ ይቅርና ሰላምታ ለመለዋወጥም የሚቻልበት ሁኔታ አልነበረም። ከጥቂት ሰዓታት በኋላ ወደሞት የሚሄድን "እንደምነህ" ቢሉት ምን ዋጋ አለው? ላይኛው ቤት ቀጠሮ ወስዶን አንቀጥለው ነገር። "ክርክርስ" ቢጀመር ምን ሊጠቅም። "ወንድም ሲጃራ አለህ?" ብቻን ነበር ከአክሊሉ የሰማሁት። የጋራ አራጅ እጅ ልንወድቅ ነው እንደዚያ ስንራገጥ የከረምን? የሚል ቁጭት እያበገነኝ ያለችኝን ሲጃራ ለወታደሩ ሰጥቸለት ከእንባ ጋር እየተናነቅሁ ወደሞት መጠባበቂያ ክፍሌ ውስጥ ገባሁ።

በል እንግዲህ አቶ ሐጎስ አሁን መጨረሴ ነው። አንተን እየረሳሁ በፖለቲካና በእንጀራ ምክንያት ባንድ አገር ለመኖር ያልቻልን ወዳጆቼን እያስታወስኩ ስለፃፍኩት ረዘመብኝ። ካንተ ስሰናበት ከነዚህ ወዳጆቼም ልሰናበትና ምናልባት ይህቺን ጽሁፍ ሲያነቡ በኢትዮጵያ የዛሬ የፖለቲካ ካርታ ውስጥ የት እንደሚመድቡኝ እንዳይቸገሩ ስላለሁበት ቦታ ትንሽ ልንገራቸው።

5. መደምደሚያ

ዘሬ የየትኛውም ድርጅት አባል አይደለሁም። በጀርመንኛ "የድል አባቷ ብዙ ነው፤ መሸነፍ ግን እንጀራ አባት ብቻ ነው ያላት" የሚል ተረት አለ። እኔም ዘሬ የመኢሶን አባል ያልሆንኩት ያሸነፈ ይመስል የነበረ ጊዜ አለሁ ብዬ ሲሸነፍ ዓይንህን ላፈር ስላልኩት አይደለም። ይህ ድርጅት ለተቋቋመለት ዓላማ ያለኝን ታማኝነት፣ ለብዙዎቹ እድሜ ልኬን ለሚያሳንድሉኝ ላለፉትና ዛሬም በሕይወት ላሉ አባሎቹ ያለኝን ፍቅር ሹመትም፣ ሽንፈትም፣ የጀግናም ዛቻ አያስጥለኝም። በፖለቲካ ደረጃ በመኢሶን አባልነት እንዳልቀጥል ያደረገኝ ከድርጅቱ ጋር የሆነ ግጭት አካሂጄ ሳይሆን፣ እራሴን በግል ከፖለቲካ ለማራቅ ስለወሰንኩ ነው። ይህም "እሳት የፈጀው አመድ ይፈራል" እንደሚባለው ሆኖ ከሞት አፋፍና ከአምስት ዓመት እስር መመለስ "ፖለቲካና ኮረንቲ በሩቅ" ስላስባለኝ አይመስለኝም። "ምሁር ተብዬ" እንደመሆኔ ለዚህም ሽሽት እንዲሁ "ምሁራዊ" ምክንያቶች አሉኝ።

ፖለቲካ የተውኩት አንደኛውም ለሕብረተሰቡ ተብሎ የሚነደፍ ጫማ ሁሉ የኋላ ኋላ የሕዝቡን እግር የሚያስቆርጥ እየሆነብኝ የትኛውን ጫማ ለመንደፍ እንደምታገል ግራ ገብቶኝ ነው። (ጆርጅ ቡሽ ጥሩ ነው የሚለው የካፒታሊዝም ጫማ ከብዙ አመቶችም በኋላ ለርሱና ለዘመዶቹ ነው እንጂ መንደላቀቂያ የሆነው፣ የኛ ዘመዶችማ እንደ ባርያው ሰንሰለትም ባይሆን ይኸው ቆረቆረን ብለው ሰሞኑን በተቆራፈደው እግራቸው ሰልፍ ወጥተው አልነበር?)[24]

---

24. እ.አ. አቆጣጠር፣ በ1992 ሚያዚያ ወር ሮድኒይ ኪንግ የተባለውን ጥቁር አሜሪካዊ በግላጭ የደበደቡት አራት ፖሊሶች በነጻ ሲለቀቁ በሎስ አንጀለስ ከተማ ወደ አመጽ ያመራ ትልቅ የተቃውሞ ሰልፍ ይካሄዳል። በአመጹም 54 ሰዎች ሲገደሉ፣ ከመቶ በላይ ከፍተኛ ጉዳት ደረሰባቸው።

ሁለተኛው፣ ርዕዮተ ዓለማዊ "ምክንያቴ" ደግሞ በመደብ በተከፋፈለ ሕብረተሰብ የፖለቲካ ስልጣን ሁሌም የገዥው ክፍል መገልገያ ስለሚሆን የፖለቲካ ድርጅት ዓላማ ደግሞ ሥልጣን መጨበጥ ስለሆነ (ይህ ፈሪ ነኝ ሲል ከርሞ ጀግንነት አማረው እንዴ አትበለኝና) 15 ቀን ይሁን 15 ዓመት ሽፍቶ ተራውን የሚገዛ ሳይሆን፣ ገዥ ለተባለ እጅ የማይሰጥ የእድሜ ልክ ሽፍታ መሆንን ስለመረጥኩ ነው።

በዚህ ፀረ ፖለቲካ አቋሜ የመኢሶን አባል ለመሆን ካልቻልኩ ለ"ባዮሎጂ" ብዬ የOromo Liberation Front (OLF) አባል የምሆንበት ምክንያት አይኖርም። ይልቁኑ የተለያዩ ሁኔታዎች ተገጣጥመው ለሞራል ድጋፍ የሚበቃ ዝምድናም አልፈጠርኩም። ድርጅቱንና አባሎቹን አለማወቄ አንዱ ምክንያት ሊሆን ይችላል። በአካባቢዬ እንኳን ኦሮሞን አብሬው ነፃ ላወጣ ቢራ አብሮ መጠጣትን ለሚያህል ቁምነገርም የማውቀው የለኝም። ዋናው ግን፣ የመሰሪያ ትግልን በግልጽ ያላወገዘ ድርጅት የኔን ሙሉ ድጋፍ ስለማያገኝ ነው። ለፈለገው ምክንያት ካላሺን የያዘ ጀግና ሊገድል የሚሰናዳ ወንጀለኛ ነው የሚለው አቋሜ Tigray Liberation Libreation Front (TPLF) ን እንድቃወም ብቻ ሳይሆን OLFንም እንዳልደግፍ ነው የሚያረገኝ። እናንተ ጉልበተኞች መሆናችሁን ባውቅም ከናንተ የማይቀር ጥቃት እራስን ለመከላከል "ለተገቢ" ጦርነት መዘጋጀት የሚለውን ሰበብ አልቀበልም። እናንተ ማስገበር እንጂ መተባበር እንደማትፈልጉ አውቃለሁ። እናንተ ላይ ሰላማዊ ተቃውሞ እንዴት ማደራጀት እንደሚቻል አላውቅም። የማውቀው ነገር ስለዚህም የፈለገው ዓይነት

ቅዱስ ዓላማ ቢሆን የማልደግፈው ነገር፣ ለፖለቲካ ችግሮች በጦርነት መፍትሄ ለማምጣት የሚጀመር ጉዞ ማለቂያ የሌለው መከራና ስቃይ በሕዝብ ላይ ስለሚያመጣ በምንም ምክንያት እንደ አማራጭ መቅረብ እንደሌለበት ነው። ብዙውን ጊዜ በጦርነት የሚገኘውም ድል የPyrrhic ድል (ካስገኘው ጦርነት ያላነሰ ውድቀት የሚያመጣ ድል) ነው።

በሌላ በኩል ደግሞ የጭቁን አማሮች መሪ ፕሮፌሰር አስራት "ለክቡር ፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ" ኦሮሞ ላይ እንተባበር ብለው ሲማፀኑ የማወግዘውን ያህል፣ የኦሮሞም ግንባር "አብረን ተጋብተናል" ወዘተ በሚል ከአማራ ጋር በትግሬ ላይ ለማበር የሚያደርገውንም ጥረት አወግዛለሁ። አላቂ እንጂ አሸናፊ ለማይኖርበት የብሄረሰቦች ጦርነት መቧደንን በየትኛውም መልኩ አልቀበለውም።

አቶ ሐጎስ፣ በመሰረቱ ፖለቲካ ትቶ አልፎ አልፎም "የአገር ጉዳይ" ሆኖ በእረፍት ጊዜ ፖለቲካ ውስጥ ሲገባ የድርጅት አባል ሳይሆኑ መድረኩ ላይ መውጣት፣ ጥፋተኛን ሁሌ ለመውቀስ፣ የፈለጉትን ዛሬ ለማውገዝ፣ ነገ የተሻለ ከሰራ ለማወደስ ያስችላል። እናንተን ለምሳሌ ደርግን ስትጥሉ፣ የደርግን ሰራዊት ስታሸንፉ ደግፌአችኋለሁ። ዲሞክራሲን ታመጣላችሁ የሚል እምነት ኖሮኝ ሳይሆን፣ የደርግ መኖር በራሱ የሰላም እንቅፋት ነው፤ ያለእናንተ ግን ሰላም ሊኖር አይችልም ከሚል አቋም ተነስቼ ነው። ወታደራዊው ድል የናንተ መሆኑን ተቀብለው የሞራሉንና የፖለቲካውን ድል ግን የመጋራት መብት ካላቸውና በተለይም የድሕረ ደርግን ኢትዮጵያ የማስተዳደር ሀላፊነት መካፈል

ከሚኖርባቸው ድርጅቶች ጋር እንድትተባበሩ ነበር ምኞቴ። እናንተ ግን ይህን ደርግን የመጣል ታሪካዊ ሚና ከመጨረሳችሁ የTPLFን የበላይነት ለማጠናከር ወደ መጣር ዞራችሁ።ስለዚህም ተቃዋሚያችሁ ሆንኩኝ። ከነፍጠኛ "ፀረ-አጋሜ" ትግል ጋር ሳልደባለቅ፣ የTPLFን የበላይነት ለመመስረት ከጉልበት ጀምሮ እስከ ፖለቲካ ትብብሮች ድረስ የምታደርጉትን ጥረት ከመቃወም ወደኋላ አልልም።

አስመራ ያላንዳች ጥይት ነፃ ስትወጣ (ስትያዝ ያላልኩት አውቄ ነው)፤ ፈርቼ የነበረው እልቂት ስለቀረ በጣም ነው ደስ ያለኝ:: አሁንም ኤርትራንና ኢትዮጵያን እንደሁለት የጎረቤት አገሮች ማየት ገና ባይዋሀደኝም፤ በኤርትራ መገንጠል ድሮ እነሐማሴን የኢትዮጵያን ዋንጫ ሲወስዱ የምበሸቀውን ያህል እንኳ አልተሰማኝም። እኔ የማያልቅ የጦርነት ምክንያት እስከተወገደ ድረስ የኢትዮጵያ የሰሜን ድንበር መረብ ላይ አበቃ። ቃሮራ ደረሰ ብዙም ግድ የለኝም። የጣልያን የአርባ ዓመት የተለየ አገዛዝ ያስከተላቸው ልዩነቶች ብልጫ ሆኑና ከሌሎቹ ሁሉ የተሻልን ነን የሚለው የኤርትራ ንዑስ ከበርቴ ጉራ ያስቀኛል። ኤርትራን የአፍሪካ ሲንጋፖር እናደርጋታለን የሚለውንም የአገር ኢኮኖሚ ገንብቼ ባላውቅም ከመጽሀፍ ያገኘሁዋት እውቀቴ ከንቱ ምኞት እንዳይሆን ያሰጋል ታስብለኛለች። ይህም ሁሉ ሆኖ ግን ኤርትራ ውስጥ ዛሬ የደርግ ቦምብ በሚያደርሰው እልቂት የተነሳ የለቅሶ ጩኸት ሳይሆን ሰላም ሰፍኗል። አዲስ አገር እንገነባለን የሚል ተስፋ ስለፈነጠቀ የሚሰማውን የደስታ ሁካታ እኔም በደስታ ነው የምሰማው።

እነዚህን ምሳሌዎች የሰጠሁህ፣ በርእዩተ ዓለም ምክንያቶች ብቻ ሳይሆን እንደመሰለኝ ለመውቀስና ለማሞገስ እንዲመችም ብዬ ጭምር የየትኛውንም ድርጅት ባንዲራ እንደማላውለበልብ ለማሳየት ያህል ነው። በተለይማ በጀግና ደም የሚታጠብ በእጄም አልነካ። ግፋ ቢል የኢትዮጵያን ጀግኖች ወኔ ለመስለብ እስከጠቀመ ድረስ በየጦር ግንባሩ የማውለበልበው ነጭ ባንዲራ ብይዝ ነው።

እነዚህ ፖለቲካዊ ምክንያቶች ብቻ ሳይሆኑ አቶ ሐጎስ የግል ችሎታዎቼም ለፖለቲከኛነት ብቁ አያደርጉኝም። በርናንድ ሾው "የሚችል ያደርጋል፤ የማይችል ያስተምራል" እንዳለው ነው። "ጀግና ሆኖ መታገል ወይስ ፈሪ ሆኖ መገበር" በሚል ሀምሌታዊ ሼኪስፒራዊ ጥያቄ የማልፋጠጥበት አገር ቢኖረኝ ኑሮ፣ እድሜ ልኬን ፖለቲካ በዞረበት ሳልደርስ ከፊል ተማሪ ከፊል አስተማሪ ሆኜ አገሬ መኖርን በመረጥኩ ነበር። ትልቁ የግል ምኞቴ፣ ይህቺን በአጋጣሚና "በአልባሌነት" ከኢሕአፓና ከደርግ ጥይት ተርፋ ሳትወድ ፈረንጅ አገር እያረጀች ያለች ሕይወቴን ይዤ አገሬ ገብቼ፣ ምናልባትም ከሁላችንም የበለጠ ፖለቲካንና ሰብዓዊነትን ማዋሀድ ይቻለው በነበረ ወዳጄ ስም በምትጠራ የኃይሌ ፊዳ ኮሌጅ አስተማሪ ሆኜ፣ እጄ ቀን ቀን ቾክ፣ማታ ማታ ሲያሰኘው የከተማ መኮንንን በምብ፣ ቅዳሜና እሁድ ያለስጋት ብዕር ብቻ የሚጨብጥበት ሁኔታ ውስጥ መኖር ነው።

አቶ ሐጎሰ ይህን ስታነብ አንተ ጉረኛ ፈሪ ምንም ውስጥ ከሌለህ አርፎ ሰርቶ መብላት ብቻ ከፈለግህ ማን ዞር ብሎ እንዳያይህ ነው

ትለኝ ይሆናል። ይህን ያህልም ያንተን የፈሪ አባራሪ ቂም በቀል ብቻ አይደለም የምፈራው፤ ጀግኖች ስትታኮሱ ተባራሪ ጥይት ይመታኛል ብዬም ብቻ አይደለም። የፈሪ ይሁን የጀግና በፖለቲካ ምክንያት የሚሞት ሰው ሬሳ ማየት ስለምፈራ ነው።

የኢትዮጵያ ጀግኖች ሆይ፤ ከኮስታ ሪካ ተማሩ!

ነፃ አውጭ በምባችሁን ጥላችሁ የከተማ መኮንንን በምብ ያዙ!

ሕዝቧ ጀግና ሆኖ የሚባላባት ሳይሆን ፈሪ ሆኖ በልቶ የሚያድርባት ኢትዮጵያን እንመስርት!!

ደረጀ ዓለማየሁ በርሊን 1984 (June 1992)

> "I believe as if there really existed some authority or standard to which I can successfully appeal if I shout loud enough — perhaps it is some hereditary vestige of a belief in the efficacy of a prayer" (J.M. Keynes)

Vera: Are these men rascals, Father What have they done?

Peter: I reckon they are some of the nihilists the priest warns us against.

(Oscar Wilde)

A DIKTAT OR A PERSPECTIVE FOR A DEMOCRATIC DISCOURSE?

(A «NATIONAL-NIHILIST" response to AN "ETHIOPIAN PATRIOT")[25]

Dear Getinet,

I read your recent article in the Ethiopian Review (May 1993),[26] with interest and astonishment. However, I was extremely disappointed. As we have never communicated, let alone discussed politics with each other, you might wonder why. But as you might know, we have a few German and Ethiopian friends in common. And from what they tell me

25. Ethiopian Review. (January & February 1995) Volume 5, Numbers 1 & 2.

26. Ethiopian Review. (May 1993). Volume3. No.5.

about you, I had other expectations. For this reason, instead of keeping this disappointment to myself, I wanted to share it with you.

Nonetheless, I have been planning for almost two years now to write an essay with the pretentious title: "The question of nationalities in Ethiopia in historical perspective." But due to other engagements and lack of time, this plan has not yet seen the light of day. I, therefore, decided to present some of the ideas I have on this issue presented in this article, for it allows me to formulate things without fulfilling the requisite intellectual rigour I otherwise claim for myself. I will thus address you not personally, but as a representative of a political trend. I will also do my best to avoid being polemical.

(I want to dedicate this article to the memory of my dear friend Yohannes Mesfin, who was betrayed by a professional opportunist to the Derg in early 1978 and killed two weeks later in prison. Those thugs cut short the life of a dynamic young man, whose aversion to intellectual lethargy and political immobility was inspiring. I owe much of my intellectual advancement to the, as we used to refer to it then, "friendly and socialist competition" between us in our intellectual endeavours; and to the interminable disputes on thousands of issues, including the national question, with

him. I miss him very much, both as an intimate friend and as an intellectual partner).

My Affirmative Rejoinder

Definitions in the social sciences are usually conventional and have always had something arbitrariness in them. What surprises me in your case is your attempt to introduce concepts with self-serving convenient definitions of your own, so that they can lend a scientific facade to your political positions. It would take me too much time and space to show the inadequacies of your definitions by referring to scholarly works of known authorities on the question, who demonstrated the futility of standardised definitions on this issue. But I would like to mention in passing that I found your "this grows into this" theory, in the form of "water boils at the temperature of 100°C" very amusing! At which velocity is the wind blowing in a country, for instance, conducive for the transformation of ethnocentrism into nationalism? At which brain temperature of its adherents would patriotism pass over to jingoism? Ignorant of the answers to these questions, I ask all compatriots - be they ethno-centrists, or nationalists in the post-ethnocentric and pre-patriotic phase, or full-fledged patriots - to read my critique with a cool head.

In this open letter, I do obviously disagree with you on the following points:

First, from the outset with your arbitrary definitions, you declare Eritrean nationalism to be an evil, and Tigrean or Oromo «ethnocentrism» to be anti-Ethiopian. Only Ethiopian nationalism, as unilaterally defined by you, is sacred. Marx once remarked somewhere that for the followers of different religions, only their respective religion is ordained by God, whereas all other religions are nothing but superstitions. You harangue the reading public with an inflammatory article by extolling the position of those who share your nationalist sentiments and by reviling the position of others who are also nationalists, but only belonging to another category. I am not saying that you are not entitled to retort the vituperations of arrogant Eritrean nationalists. The incipient Eritrean chauvinism must be criticized. But should you also use equally polarising, antagonizing, and intolerant methods in combating its adherents? What we lack is a worthwhile level of intellectual discussion without descent into sectarian and nationalistic squabbles. You did not thus help raise the level of the ongoing discussion to a new level of useful discourse. By resorting to populist positions and simplistic methods, you have instead joined the chorus of atavistic nationalism.

Dear Getinet: Reconciliation should be set as an important and timely agenda on the order of the day. Accordingly, not only the arrogance of the victors; but also, the resentment and the bitterness of the "losers," should be criticised. Contributing to polarisation in the already volatile Ethiopian political situation is not a heroic feat. The ranks of the contending fronts are filled with fanatic supporters to the brim; they do not need new adepts, least of all among intellectuals. I think mediators are who we need badly in our current politcal predicament. And, as the Amharic saying goes, only an insane mediator would supply disputing parties with stone.

You plead for a democratic discourse to build a pluralist Ethiopia. But your article was not a contribution in that regard either. I was not able to detect a self-critical and a balanced stance in your writings. The background on which your article is written is not grey, the colour of life, but black and white, the colour preferred by extremists, who need easily identifiable standards. Your article does not communicate doubt, the basis of democratic discourse, but certainty, that is the source of ideological bigotry. You do not engage in critical inquiry, which help in the search for a way out of the darkness that has engulfed our country. Instead, you give answers that blur the eyes of the credulous.

(You can be sure of an ovation from this quarter, but I want to believe that you are not pursuing that path).

Second, we both belong to a generation that is betrayed by its ideal - a circumlocution to avoid saying that we betrayed our ideal. I cannot accuse you of not having a vision; I do not have one either. Moreover, although I sometimes secretly wish to have my naiveté back, to be able to believe in an ideal, I am aware of the danger that pursuing an abstract ideal entails. I have in mind the errors or even transgressions inadvertently committed in pursuit of abstract ideals. But lack of vision cannot justify directing one's view backwards, as in your case. To put it bluntly, you have exchanged your socialist vision for nostalgia for monarchist Ethiopia.

Well, so much for my criticisms, which I hope to substantiate in what follows. You might find some of what I write as simple recriminations, but my intention is to pass a message to you, which is both a challenge and an appeal. Contrary to what you intended in your article, dare to commit a symbolic parricide! Your declaration of loyalty to the bequests of your fathers can earn you acclamation amongst members of your kin. But what is the use of knocking at an open door? Your most important task in present-day Ethiopia should be to win the confidence of the elite of the

formerly oppressed nationalities, by proving to them that you are not like your fathers.

My points of departure

As it almost amounts to a tightrope dance to claim neutrality in present-day Ethiopia, to state the obvious at the outset might help to overcome any unnecessary misunderstanding. Therefore, a few words about myself before continuing with the open letter might be worthwhile.

a) I have an emotional attachment to Ethiopia, but not because of Negist Saba, but due to Negist Adane; not because of Aksum Tsion, but because of Gedam Sefer; not due to Fasil's Castle but because of Arat Kilo; not because of Yared, but because of Tilahun Gessese; not because of but despite Menelik, for the sake of Amha, Solomon, Tesfaye, Asteway, Sefanit, Wassy, Mihret. etc. If you tell me «That is not enough, your attachment to Ethiopia should go back 3000 years." Well, I can only laugh at that. It would be just like my reaction to a woman who, upon hearing my expression of love, would tell me that it would not be enough and that I would have also to love her ancestors and her whole family to get my love reciprocated!

b) My attachment to Ethiopia is not without ambivalence when it comes to the question of patriotism. Or am I arriving at the stage of post-patriotism, which might be the beginning of proto-internationalism? Be that as it may, let me illustrate my point of contention with the help of an example. The sight of the Ethiopian flag in the demonstrations against the TPLF- regime or at music concerts revolts me. On the other hand, last summer, as I saw on TV in an Ethiopian Restaurant in Los Angeles (or was it Eritrean? At any rate we ate injera bewot) Derartu Tulu wrapped herself in Ethiopian flag, upon finishing first in Barcelona, I jumped with joy. In the former example, the flag appears to me as a symbol of war, and in the second, as a symbol of peace.

c) Although I chose the polemical format in writing this article, my main concern is not to "expose" Getinet for the positions he upholds. Only the superficial reader might find that I am castigating Getinet for supporting one version of nationalism and opposing another version of nationalism. The orthodoxy of Getnet's thinking and the static nature of his analytical framework are the principal targets at which my critique aims at. In a broader sense, the article is addressed to the exchange between political issues and problems of social theory.

In the narrower sense it is an appeal for the revision of our approach to history in general and Ethiopian history in particular?A critical appraisal of the past considering a revised historical approach might help us to better understand contemporary problems and to reconsider political postulates which might still be dear to us, but which no longer correspond to current issues. In this sense, as opposed to politicians who try to excavate their battledresses in the catacombs of history, it is the duty of intellectuals to assess the past and analyse the present by taking into account paradigmatic changes in their respective fields of study. In this article, I will thus try to apply some of my readings and reflections in development studies to a section of Ethiopia's problems.

d) On the other hand, the question of nationalities is the most important single issue in the politics of present-day Ethiopia. All else stands or falls depending on how, or if, we can solve this problem. I do not believe that we can grasp the problem in all its magnitude, let alone solve it, by attributing its existence to the sinister desires of opponents. I find the assertion that the Ethiopian Student movement was manipulated by the Eritrean People Liberation Front (EPLF) to champion the question of nationalities and due to this manipulation, it perpetrated

the ideology of "national nihilism" in the Ethiopian discourse to the detriment of Ethiopia and for the benefit of Anti-Ethiopians unacceptable. It is rather symptomatic to search for a scapegoat instead of analysing the historical and social roots of a problem. To put the EPLF at the beginning of the national question is to reverse cause and effect. The historical process, through which the multinational empire state came to existence, is at the root of the problem. The nationalist movements are not results of the agitation of the Ethiopian student movement or of the EPLF for that matter. It is the repressive autocratic rule and national oppression that gave rise to them, and the bloody dictatorship of the Derg, which exacerbated them. And the attempt to solve the problem by military means rendered a democratic and negotiated solution to the question impossible; in the case of Eritrea, it made secession inevitable.

e) Finally, to label the TPLF as anti- Ethiopian organisation, which is instigating ethnocentrism in Ethiopia at present, and to declare that this can only be combated by revitalising.

Ethiopian nationalism to "win the war first in the minds of the people" might be an effective means of propaganda

to mobilise against the TPLF. But as far as the search for solutions to the national question is concerned, considering the TPLF as the sole political grouping responsible for the aggravating ethnic and political problems in the country is inadequate and at best one-sided. Treating the TPLF only as part of the problem and not also as part of the solution is to completely miss the point. It would be like preparing a wedding without the bride or the groom. Whether in accordance with or against the "logic of history", it is irrelevant here; but it must be stated that the process of building a multinational state has come to a halt. Ethiopia has arrived at a crossroads in her recent history. Either the country will disintegrate, or we will be able to go forward with a new momentum. A line, which labels Tigrayan Liberation Front (TPLF) or Oromo Liberation Front (OLF) as anti-Ethiopian and tacitly declares war on them, can only bring about disintegration. There cannot be a peaceful political solution in Ethiopia that excludes these two political forces or, for that matter, any other nationalist movement with explicit or implicit secessionist intentions. The country cannot afford another "war of liberation" or a holy war "to safeguard and defend the territorial integrity of the motherland."

History and Political Legacy

Enough with this long prologue. Let me start with the part of your article, Getinet, which, to be frank, shocked me the most. First, you write the following: "...the dismal conditions in which Ethiopia finds itself today by no means warrant idealising Atse Haile Selassie's regime, not to mention that of Mengistu Haile Mariam." How can you reconcile this with what you write only a page further: "With the exception of perhaps the present one, successive generations of Ethiopian leaders have demonstrated truly great wisdom and gallantry...Given their obvious limitations, however, our leaders were amazingly prudent and astute in taking the challenges of their time. Their guiding principles, too, were sacrosanct."

I quoted it at length not to be accused of citing out of context. I ask the reader to read and reread this quotation. (Or to read in Getinet's article, all that follows the subheading "Ethiopian national ethos" again. Some abstruse formulations render it difficult to grasp the whole message at first reading.) Unbelievably, Mengistu Haile Mariam is included in this pedigree of "our... wise and gallant leaders"! It was with my usual scepticism about the use of any sort of nationalism for a democratic transformation, that

I started to read your article. Then, your zeal to reawaken patriotism as a panacea to the problems of Ethiopia irritated me. But the idea implicit in the lines I quoted above confirmed my worst fears: The mere inclusion of Mengistu Haile Mariam shows your readiness to condone any crime if it is committed in the name of Ethiopian unity. It shows that you can make an alliance even with the "devil" if it only declares the territorial integrity of Ethiopia inviolable. I do not otherwise see any other reason for your attributing to Mengistu leadership qualities such as "wisdom and gallantry". I think it will be foolish on my part if I try to "disprove" Mengistu's "wisdom and gallantry." I will thus go back to his predecessors, whom you praise in a manner that would make a palace scribe fear for his job.

Let us take Tewodros, the peasant rebel with whom Mengistu's sycophants sometimes attempted to compare their master. Have you ever read his tirades against the Oromo, whom he wanted, incidentally, to expel from Ethiopia, to absolve him from the accusation of "fanning intergroup animosities"? As to Tewodros's cruelty, I recommend "Taitu Bitul" of Bitwoded Mekonen Endalkatchew, an author who cannot be suspected of entertaining an Oromo bias against Tewodros. And what was "amazingly prudent and astute" about

Yohannes, this religious fanatic, who at times, especially in the early days of his rule, had intentions of exterminating non-Christians?

And Menelik? Well, whether he should be remembered as the Butcher of the Oromo, the Gurage and the Welayta, or for "his wisdom and gallantry" in "taming the Gallas" (Perham)[27] and other peoples of the south, I will not waste a word on it. In the cowboy movies I used to see as a kid at Cinema Ethiopia, I was on the side of John Wayne & Co.- the heroes with the revolvers, who slaughtered the "primitive" "red Indians," who were armed only with bows and arrows. I have "matured" in my own way such that I have changed sides.

You write that "our...national leaders...understood that unity was their only source of strength to counter mighty and determined European colonial powers". But in the next paragraph, you write about "Atse Yohannes' role in Atse Tewodros' defeat by the British." Which one are we to believe? Were the British not imperialists? Or was Yohannes not "our" national leader? Do not Yohannisists also have, in fact, legitimate reasons to accuse Menelik of dealing with imperialists behind the back of Yohannes? Were not both

27. Perham, Margery. (1948). The Government of Ethiopia. (New York, Oxford University Press). p. 71-73.

vying with each other in putting themselves in the service of competing imperialist powers engaged in the scramble for Africa, in search of benefits in their personal rivalry? Even Tekle Tsadik Mekuria mentions that Menelik took advantage of Yohannes's Orthodox fanaticism to get the favour of certain Catholic imperialist powers. Are you going to suggest that Menelik, "astute" as he was, was doing all this for tactical reasons, knowing in advance that he would beat the imperialists anyway, even if he would, for the moment, stab Yohannes in the back? Fortunately for Menelik, the Sudanese Dervish did the job for him.

You write "Some people wonder why Ethiopian schools never taught about Yohannes's collaboration with the British." This is as untrue as your insinuation about Yohannes is crude. I don't know which school you attended, but we were taught that Tewodros stood alone, betrayed by all his rivals and even his former allies; that Napier met Yohannes somewhere in the Tigrai, and that the subordinates of the latter guided Napier's expeditionary military force the way to Megdella, such that his force arrived there without firing a shot. What we were not taught, and what you preferred not to mention, was the perfidious absence of Menelik at the southern flank to help Yohannes's main force at the centre in the war with the Sudanese Dervish. Even your

retrospective considerations betray how all-inclusive and wide your "Ethiopian nationalism" is!

And Haile Selassie? Was it only a rumour to be dismissed that he was sounding the possibility of accepting the protectorateship of Italy over Ethiopia if Mussolini was ready to leave him on the throne? Not only the Monarchs, I suppose, but also the higher nobility belong to the "national leadership". How would you explain the outright betrayal of the Gojam nobility (Ras Hailu Tekle-Haimnaot), the half-heartedness and collaboration of the Tigrai nobility (Dejazmach Haile-Selassie Gugsa), and the double dealings of part of the Oromo nobility during the Italo-Ethiopian war, considering your new theory of "the Ethiopian leadership ethos"?

As there were no radio or newspapers, from where do you know that Menelik "actively discouraged" anti-Tigre sentiments? At least Afework G.Yessus,[28] a famous intellectual of his epoch and admirer of Menelik, who later became a collaborationist- in his book called "Atse Menelik" which I read long ago, gives the opposite impression to what you write. In a review of the mentioned book by Gebre Hiwot

28. አፈወርቅ ገብረየሱስ - (1916) ዳግማዊ ምንልክ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ 1916 (ሮም)

Baykedagne,[29] a Tigrean, a saying such as "One need not insult Yohannes to praise Menelik", show that the message of Afework was understood for what it was meant among the Tigreans.

By the time of the interregnum after Menelik's death, Ethiopia was not only a multi-ethnic but also a multi-religious country; followers of Islam were among its citizens. Look at all the accusations levelled against Lij Iyassu and tell me if your wise leaders were far from "fanning intergroup animosities." All the accusations concern his coquetry with Islam. His alleged crimes? He was, for instance, found guilty of having built a mosque at Jijiga with government money! Imagine such an accusation in a country where at least half the population is Muslim.

Haile Selassie does not deserve any of your idealisations about the gallant leaders of Ethiopia either. Let us forget his intrigues against Lij Iyassu, Etege Taitu, and Ras Gugsa Wolle. Let us assume that the allegation that he poisoned Empress Zewditu to ascend to the imperial throne earlier is still only a malicious rumour. Or taking events to which we were contemporaries, let us admit that his punitive expedition against Wako Gutu in Bale, the Massacre of Omhajer in

29. ነጋድራስ ገብረ ሕይወት ባይከዳኝ፤ (1916)፤ አጤ ምኒልክና ኢትዮጵያ"ና "መንግስትና የህዝብ አስተዳደር"

Eritrea, and the likes are justifiable blows against anti-Ethiopians. How about his order to bombard Gojam? Was it not an open secret that he preferred bandas to patriots? What does the public hanging of Belay Zeleke signify? And the fate of Takele Wolde Hawariat? Most of the prominent patriots never pardoned him for fleeing after the Maitchew defeat. And Haile Selassie, whose rancour they say was proverbial, never hesitated to get back on them for their affront whenever he could. This, I think, inspired Yoftahe Negussie to write the famous verse:

ኢትዮጵያ ሃገሬ ሞኙ ነሽ ተላላ
የሞተልሽ ሳይሆን የገደለሽ በላ

It belongs to elementary characteristics of governance in a predominantly feudal society that the monarch tries to rule with paternalistic allures, while at the same time maintaining his despotic grip on the reigns of power. Making it a point to mix severity with clemency, delegating dirty jobs to subordinates in order to appear magnanimous in the eyes of the common people so that these vegetate with the belief that "if only His Majesty knew" things would have been better - all these belong to the repertoire of absolutist rule. It is by no means a unique characteristic of "our gallant leaders" to counterbalance the power of the different regional vassals by appearing to be an impartial arbiter over local interests;

or to try to bring cohesion in the ruling classes through arranged political marriages. If we must learn from these "methods" of national leadership, why don't you suggest that Professor Asrat offers the hand of his daughter to Meles, so that the Amhara-Tigre conflict may abate? Or that Meles gives his sister in marriage to Lencho, so that the TPLF-OLF conflict gets resolved? The "amazingly prudent and astute" Haile Selassie presumably managed to reconcile the Tigre and Amhara ruling classes and to tie segment of of the Oromo nobility to the royal family through such politically arranged marriages. Incidentally, the late daughter of Asfa Wossen was assigned to the Welega royal family. This did not escape the irony of an Amhara azmari who sang:

> ፈርንሳይ እንግሊዝ ጀርመን ተምረሽ
> እንግዲህ መኖር ነው ኮምሳ ኮምሳ እያልሽ

(The name of our Moti -king-, the father-in-law of the princess, was Kumsa, before he was "Ethiopianised" as Habte Mariam).

Let me leave you with the memory of your "wise and gallant national leaders" here. My verdict about them always was and is unambiguous. They were all power-monger tyrants, who were ready to commit any crime to safeguard and enlarge their personal power. Even measured by the yardstick

of nationalism, they were all self-centred potentates, who were ready to betray their country or anybody when they found it opportune to avert a threat to their own power, or to weaken a foe.

No, dear Getinet, despots deserve our contempt, not our adulation. Democracy has no need to borrow its dress from absolutism; nor has enlightenment anything to learn from feudal obscurantism.

History and politics

Let us go back in history for a while to put, in broad outlines, the genesis of the problem of nationalities in a historical setting. You write:

> *With the exception of perhaps the present one, successive generations of Ethiopian national leaders have demonstrated truly great wisdom and gallantry. The Ethiopia they created was by no means an ideal construct. No state anywhere in the world ever was.*

We have already dealt with "the gallantry of our national leaders". Let us take up another issue now. I suppose, with the phrase "by no means ideal", you are half-heartedly admitting that your gallant national leaders were not so

gallant when they incorporated different territories and peoples into the unitary state of Ethiopia. But, to amend this rather feeble lèse-majesté, you tell us immediately that this has been the case everywhere else in the world.

First, what consolation would it be for a mother who, say, lost her son in a gun battle, to be told that homicide has accompanied human society ever since Cain killed Abel? Secondly, the fact that concepts such as national oppression, not to mention chauvinism, are conspicuously absent in your article, makes it appear that the atrocities committed against the oppressed nationalities of Ethiopia by those gallant national leaders is a peccadillo for you.

But let me be generous and assume that the reason you atone for these crimes is because you believe that the creation of the Ethiopian Empire State has "a legitimate historical foundation." I think you are also hinting at this when you write:

"Historical, cultural, and religious affiliations have served, and continue to serve, as legitimate logical foundations for the history of nation-building throughout the world."

Allow me to raise just a few questions before we move from world history back to Ethiopia. Tell me why there are, according to this "logical foundation of nation building",

over sixteen countries south of the Rio Grande who speak the same language, have the same faith, have the same ancestors, etc.? Even in Europe, the cradle of the nation-state, why do Germans, the inhabitants of present-day Germany, Austria and two-thirds of Switzerland, live in three (until recently in four) different countries? Why did the inhabitants of Alsace and Lorraine, ethnic Germans, decide in a referendum, to join France instead of Germany, where they belonged according to "the logic of history?" And Belgium with its half-French and half-Flemish population? Even your reference to China is no proof of "historical logic." If China gets back Hong Kong and so on, this is more because "might is right" in world diplomacy, and less because of history. Imagine what the reaction to Mexico would have been if she were to claim most of southern United States, which was annexed from her only some decades ago.

Not only my readings in world history but also subjective experiences have convinced me that the question of the nation-state and nationalism is too complex to be disentangled by formal models of analysis. Each case has its own story to exemplify. During the last ten years, I have had ample occasions to cross more than a dozen borders on three continents. I did not come across a single boundary that was

not arbitrary, which delimited national territories according to "the logical and historical foundations" of nation-building.

Let me add another example from my personal impressions. Years back, I was still an assiduous student of Karl Marx and believed his sociological observation:[30]

> *In this society of free competition, the individual appears detached from natural bonds etc. which in earlier historical periods make him the accessory of a definite and limited human conglomerate.*

I asked my European interlocutor, with whom I was speaking in English if he were from England. "F... the English, I am a Scott" he shouted back at me. This small incident, in addition to the Irish problem, made me ask what to do with Marx's statement I quoted above. If the "national question" can linger over eight centuries in the "modern civilised world," I wondered, how long would it take to overcome prejudices based on ethnicity in our part of the world. This was, as I said, long ago. It is now that I learn from you that it is the so-called civilised world, and not we, who have had ethnic problems, until the TPLF came and disturbed the harmony. Why haven't you broken your silence earlier? I would not have wasted my time trying to understand "the

30. Karl Marx. 1973 [1857–8]. Grundrisse. Outlines of the Critique of Political Economy. London). pp. 25-26.

subjective and objective basis of ethnic conflicts" in diverse cultures.

Let us end here our tour d' horizon in search of the "historical and logical foundation" of nation-building. My own background, which I suppose we share, makes me suspect that your statement I quoted above is not derived from lessons of world history, but from the remnants of Marxist dogmas about historical determinism, especially when it is allowed to operate backwards. As I was trying to hint at in my rhetorical questions above, the history of "nation-building" is so varied that it defies even the crudest attempt at categorisation, let alone adheres to universal logic.

I had an ambiguous position on this process of "nation-building" as I was still a Marxist. I do not remember now from where I caught the phrase, but at any rate, I used to argue that the conquest of the south by Menelik was politically reactionary but historically progressive. I think I concocted it from Marx's suggestions that any forward movement in the direction of socialism is historically progressive, whereby the emergence of economically and politically viable nations is deemed a temporary but a necessary stage in the march of humanity towards communism. The outright chauvinistic articles of Engles on the national question, in which he tries

to prove that there are "peoples without history," which have no raison d'être and deserve nothing other than being Germanised, Hungarised, or Russified, was not palatable to me even then.

The claim to have discovered not only "the laws of motion of society" but also the "iron laws of history" is the biggest humbug bequeathed to us by "historical materialism". It does not consider the emergence and development of social and political institutions as luck finds (trouvaille) of history among viable alternative roads or institutional set-ups. Instead, it explains them as predetermined outcomes in the foreword movement of history. It does not analyse the social and political circumstances that give rise to these social and political institutions as specific and unique constellations but presents them as the necessary results of "the dialectics of history". Such an approach to history is, in other words, deterministic and teleological, as these two shortcomings I referred to above are called in the jargon of the social sciences. It is a sort of profane religion; what religions ascribe to god, is ascribed here to "the laws of history."

In this interpretation of history, the evolution of human society is furthermore linear, comparable to the school career of a young boy. Hunting is like being illiterate. Taming animals and beginning pastoralist life is like being

in kindergarten. To start farming and combining this with rudimentary social and political institutions is like joining a school. Including exchange to communal activities and having a military unit or an embryonic state is like mastering the art of reading and writing. (Those who did not manage to arrive at a written culture are elementary school dropouts). Beginning trade with distant areas, entering "the nation-building process," centralising political institutions is like completing elementary school. Having many industries, farming with tractors, having parliaments and contending parties is like passing the school leaving certificate exam. Socialism was supposed to be college. The students who were the first to join this college were thrown out recently after it was established 70 years later, that they enrolled there fraudulently by means of forged transcripts. They are demoted to the ninth. grade and are learning diligently to pass their term exams. And since Fukuyama[31] has found out recently that the school leaving certificate is the highest education humankind can ever get, they have now joined the rest of humanity, which has never had or already given up the hope of entering college at any time in the future.

In short, this school of thought gives history intrinsic sense and purpose, as well as stages and direction towards a certain

31. Fukuyama, Francis. (1992) The End of History and the Last Man. The Free Press: New York.

end, as nonsensical as what I wrote above. But to give history such intrinsic qualities is to give it an independent existence. It is also here that the ecclesiastical origins of "histomat" (i.e, historical materialism) become evident. Marx himself claimed that he only turned Hegel's dialectics upside down. A monster does not cease to be a monster simply because it stands on its feet instead of on its head. At any rate, when history is given an intrinsic universal meaning and direction, be it in its "materialistic" or in its ecclesiastical version, as well as when it is rendered a predetermined pathway and destination in philosophical and political debates, history detrimentally separate itself and prevails over living human beings. What is more, basing politics on such and similar interpretations of history has had fatal consequences for human societies at various times. False prophets define "historical goals", and proselytes do everything they can to achieve these goals. Historical legacies become holy symbols that must be defended at any cost.

Whether it be Lenin, who calls for the sacred struggle to fulfil "the historical mission of the proletariat," or an Asrate Kassa, who swears to make Eritrea "as clean as his bald head" than let it secede, in order to defend the border inherited from his forefathers, both are expressing readiness to sacrifice concrete human lives at the altar of history raised

to the heights of an apotheosis. But there is nothing more sacred than concretely existing human life, and there is no cause that can justify its sacrifice. Any strategy that takes a premeditated risk of sacrificing human lives to "achieve historical goals" or "defend historical legacies" cannot have any "historical" justification whatsoever. Changes and solutions must be always envisaged without taking human sacrifices for granted or as inevitable.

To come back to my main concern in this article, it is ridiculous if non-Amhara nationalists were to assert, as sometimes appears to be the case, that Menelik pursued his conquest of the south as the General Secretary of the Central Committee of the Amhara Nation. But it is equally absurd to present Menelik's conquest because of an inevitable historical necessity. There is no historical logic that condemns the Somalis or Afars to live in three different countries. There is no historical necessity that legitimises the existence of Djibouti with its 300,000 inhabitants as a country and renders illegitimate the constitution of the Oromo, the largest ethnic group in the region, as a nation. Nor is there any historical logic, which makes it an absolute necessity that they create their own country by waging "a war of liberation" to secede from Ethiopia.

I want to emphasise this point because the deification of nationalism - be it "narrow" or "broad" - by giving it a historical justification stands in the way of a rational solution to the problem. I am trying to suggest that when it is raised to a religious status, nationalism takes the character of a God-given sanctity and nurtures fanaticism. As one cannot make a compromise on matters of religion, it precludes the search for a compromise. Yet not fanaticism but pragmatism and realism should be the starting point in the search for the solution of the questions posed by nationalism in Ethiopia. Although an atheist, I am not trying to denigrate religion when I warn against giving nationalism a religious dimension. With the help of this analogy, I am only trying to show the difference between religion and politics. Religion presupposes homogeneity in belief, whereas politics is the art of keeping together the heterogeneous.

There have been different forms of human collectivity, among which nations and nation-states are the very recent ones. And at least in Western Europe, they are already becoming obsolete. The political classes of nations that have gone to war uncountable number of times to defend their respective father/motherlands against each other are moving in big strides towards abolishing nation-states in favour of a bigger supranational political union.

The formation of the national state has also taken different forms in different areas. For the most part, however, its constitution was historically conjunctural and politically contingent. Ben Anderson called his stimulating book on this question "The invention of the Nation" to show that it is a posteriori that people try to give it a historical sense and inevitability. It is with this politically motivated retouch in mind that Ernest Renan aptly remarked that "getting history wrong is part of being a nation."[32]

In some circles of the Ethiopian intelligentsia, the proposition that we speak of three thousand years of Abyssinian and one hundred years of Ethiopian history is tantamount to a declaration of war on Ethiopia. The purpose of the formulation "3000 years of Abyssinian and 100 years of Ethiopian history" in the student movement was to indicate, without ambiguity, that the old Ethiopia did not include most of the nationalities that live in present-day Ethiopia. It is not the name Ethiopia that was and is the issue here. In fact, there is no historical reason Christian Abyssinia should monopolise the name. I am just reading a book about "Africans in German history and consciousness". The author goes back to the crusades, when the first encounters of Europeans and Black people are recorded and finds all

32. Renan, Ernest (2018). What Is a Nation? and Other Political Writings. Columbia University Press, New York

along that the name "Ethiopians" is used to refer to all Black persons he met.

I recently saw an old map on which the old Christian region is labelled as Abyssinia and the area south of it as Ethiopia. At any rate, it is a name given by the Greeks to everyone of black complexion living in this geographical area. For all I care, as we all are "sun burnt," it is probably the best common name we might find, for a country in which different nationalities with different historical backgrounds live. But, for this purpose the ancient name Ethiopia, which denominates inhabitants of a rather diffuse geographical entity, and the history of Christian Abyssinia should not be confounded. The history of Ethiopia after she became a territorial multinational state must be treated distinctly from the history of Christian Abyssinia.

The region usually referred to as Abyssinia was also as multi-ethnic as the Ethiopia of this century. But the basis for the common history of its inhabitants was not "a multi-ethnic state" within a defined territory, but religion. Ever since the rulers of northern Ethiopia were converted to Christianity, it was not the state but religion that kept these ethnically different peoples together. It is difficult to imagine the State without the ideological and organisational infrastructure of the church. As all other monotheistic religions elsewhere,

Ge'ez remained the language of the church in every part of the Christianised regions, to transcend local ethnic loyalties based on the commonness of language and to emphasise oneness in the house of God. Territorial expansion was not sought for its own sake, as was the case under Menelik, but for the purpose of Christianisation. The reference to this part of Ethiopia in this era as "an island of Christianity" is thus correct.

I do not think that the primacy of religion during this period can be controversial. Incidents like the abdication of Susneyus for espousing Catholicism under the pressure of the clergy, prove that not the monarchy but the church was at the top of the power hierarchy. The usurpation of the throne by Tewodros, despite the opposition from the clergy, was a sign that laic politics was being born. But it was first Haile Selassie who, in his manner, established the primacy of politics, by appropriating from the Egyptian Church the prerogative of naming a patriarch. Later, the separation of the church from the state took place nominally when religion was declared to be a private affair. Since Haile Selassie's time religion was thus relatively more dependent on politics than vice versa; but the separation of the church and the state remains to this day nominal.

Even Mengistu and Meles used political power to facilitate the election of patriarchs of their preference. Mengistu's regime exploited the discord in the top clergy to manipulate the election of a patriarch after Tewophelos was jailed. It helped bring a monk from a monastery to head the church, at the cost of high-ranking popes in the church establishment who had strong ties with the feudal classes, to minimise the role of the church in the anti-Derg movement. Meles Zenawi managed to manipulate, one cannot even say discreetly, an imposed election to get a Tigrean pope elected, to weaken the church as the base of Amhara nationalism.

Why am I indulging in religious matters? With the hypothesis that it was religion that served as the cement to keep the regions of northern Ethiopia together, I am trying to prove that non-Christian and not yet Christianised parts of Ethiopia do not make part of this history. Why is this important? First, the history of Ethiopia, if it should reflect the distinct histories of the other parts, must be told differently as has hitherto been the case. That is to say, the history of the part should not be told as the history of the whole. Two bananas and two oranges do not make four of any single thing. My ancestors did not build castles and obelisks. And I am not going to reproach them for riding horses while their

northern neighbours were busy building those things, nor am I ashamed of the fact that they did not manage to do it.

Apropos of pride and shame, I have difficulty understanding why one should be proud of attributes to which one has not contributed of one's own. Can someone be proud of having one nose or two eyes? But these are "legacies," albeit physiognomic, we inherited from our fathers and mothers! A couple of years ago I was on a vacation in Greece. As I was trying to climb a small hill on foot in the countryside, a toothless old peasant was stubbornly following me, to rent me his horse. It was impossible for me to overlook the irony of destiny: I, a progeny of horse-breeders being molested by this descendant of Aristotle! To continue with the story of pride and legacy, I recently read an interesting interpretation of pride in an article by Gregor Gysi, a fascinating relic of German communism. He tries to develop a thesis, according to which an inferiority complex is at the root of pride. He argues that, if one does not have a personal attribute to be proud of, one seeks refuge in biology or history. One gets proud of one's blue eyes. Or, even if illiterate, one becomes proud of belonging to a nation that has produced these poets and those monuments. It is like drinking beer gratis in a bar, even when one does not have money of one's own. This is on the individual level.

When "people's pride" is used on the national scale, it is usually applied as the preferred weapon of elites to mobilise the masses, for whatever reason; that is to say, it is always attached to some demagogic purposes. What else are you, dear Getinet, pursuing in this article? It is said that the TPLF has a negative attitude towards the official historiography. The politicised Oromo elite already rejects it outright. And you, the true son of Ethiopia, are combating "the wholesale onslaught on Ethiopia's historical legacies." As I write this article, I know I am playing into your hands when I concentrate on the negative sides of Ethiopian history and culture, to expose the demagogic intentions you have in embellishing Ethiopia's past. I thereby make myself the living example of the anti-Ethiopian par excellence you portray in your article. But I prefer to run this risk and help you appear by contrast a mega- patriot, rather than to indulge in demagogy and populism.

Nevertheless, it is the right of the descendants of Christian Ethiopia to be proud of their past. But it is a lack of elementary decency to try to force others to be proud of one's own history. And to dub them as primitive (as not only Aleka Taye did, but also as Bahiru Zewde does in his recent book on the History of "Modern" Ethiopia) for not having a similar history of their own is, to say the least, to

go too far. It is one thing to appeal to victims of the process to put up with the formation of present-day Ethiopia as a historically fortuitous phenomenon- this is in fact, one of my main objectives in authoring this article. But it is completely another thing to expect the subjugated peoples to accept this process as their inescapable fate ordained on them by the goddess of history. Furthermore, to demand of them to hail their enslaver as a hero is to add insult to injury.

The past and the present

This is not to suggest that no bird ever flew from the north to the south or vice versa. If we go far back in history, I do not think we descended from as much as sixty apes. I think it was one or two. I am not also suggesting that in more recent times the Christian and non-Christianregions were hermetically separated from one another. For instance, ever since part of the Oromo settled in the Shoa and Wollo region, they have mingled with the other nationalities in the region to the extent that some of their leaders were King-makers during the Era of the Princes.

What I am saying is, marginal intermingling, sporadic trade, and cultural contacts are not enough to support the myth of "One great country and one history". For this you need more: "a material" infrastructure- administrative and economic -

and an ideological superstructure (at least a common religion-as society has not yet secularised institutions and politics). Otherwise, taking sporadic contacts as the basis of "common history" would be almost as ridiculous as the interpretation of history by Chinese diplomacy. Read in a history journal that archaeologists have discovered a 14th-century Chinese coin that has miraculously made its way to country X. You can be sure that the next senior Chinese official on a visit in country X will be talking about the "long-standing cultural and commercial ties between China and country X."

On the other hand, does the fact that we lack a common history until the last two decades of the 19th century make secession desirable, justifiable, or even inevitable? Here I agree with Bahiru Zewde: the answer to this question should not be sought in history. It is not history, but politics that should answer this question.

For my part, I will try to illustrate my position with the help of a rather strained example taken from family life. I do not know how it is today, but formerly, mostly in rural Ethiopia, marriage by abduction was commonplace. Imagine that we want, in the process of "modernising" Ethiopia, to implement a family law which declares marriage without the consent of women illegal. To declare marriages by abduction invalid is rectifying a secular moral and social injustice

against women. It would, however, be stupid to demand the dissolution of all marriages that owe their existence to abduction. Let us say that a woman of my acquaintance wanted to dissolve her marriage upon getting air of this new law. My first reaction will be to play the role of a shimagle. I would plead to her in the following manner: "Look, you have already gone through thick and thin together with your husband for so many years now; besides, there are the common children. Why don't you give your marriage a new chance, under the condition that your matrimony be legalised according to the new law, so that it gets the character of a free union of equal human beings, who live together due to the mutual advantages they both derive from a wedlock and who can part in peace when the wedlock gets injurious to one or both of them?" She promises to reconsider her decision. As Mr. husband arrives, I expound to him the discussion I had with his wife. If he starts pounding at the table and declares that all this is anchored in our tradition and he sees no reason to accept the right of his wife to divorce, I will be at the end of my wits by then. I would not go out of my way to organise her divorce, but if the marriage gets dissolved, I will not hold the wife culpable.

With this rather humble example, dear Getinet, I want to establish that we set two different priorities which, I am

afraid, could take us in two diametrically opposed directions. You say the marriage shall be saved at any cost. For me the marriage per se is secondary, it is the equality of the partners that matters. Or, to take another example, it is not the shape of the house that counts, but the well-being of its inhabitants.

Maintaining the territorial integrity of Ethiopia should not be made an end in itself. Reorganising, democratising, and pacifying the relation of nationalities is the most important task. If we succeed in doing the latter, the former will take care of itself. You cannot prohibit secession; you can only help make it superfluous. But if our emphasis is concentrated on the former, and if we relegate the latter to a later date, after "the inviolability of the territorial integrity of Ethiopia" is ascertained, we achieve neither end. The bearers of Mr Kalashnikov 's product will determine the issue in the next, I am afraid imminent, round of civil war. Not subservience to EPLF, but precisely the wish to avert such an outcome was the reason the student movement, at least the wing I belonged to, adopted its position on the national question.

The national question, EPLF and the Ethiopian student movement

From my late dear mother to a university professor, it has become à la mode to blame every- thing on the Ethiopian student movement. As I came home upon being released from Derg's prison, my mother was beside herself with a painful joy. As soon as she came back to her senses, she shouted at me with a smile, "It serves you right! It all started with your throwing stones!"

Let me tell you a short story, to show the leitmotif behind the new position of the activists of the student movement at home on the national question. It takes place in 1970, during my sophomore year at the Haileselassie I University. Tekola Hagos, a law student then, had an exhibition at the Kennedy library. Among his paintings was a portrait of a traditional Amhara warrior with, as if to make everything clear, the castle of Gonder in the background. The title of the picture was: "The Ethiopian." This was a year after the publication of Walelign Mekonen's pathbreaking paper "The national question in Ethiopia." Those of us who had already endorsed Walelign's position took offence at the title of the picture. "He is not The Ethiopian, he is AN Ethiopian," we said. We had a heated discussion with the artist. It was not

a grammatical error (for using definite or indefinite article) of the painter but was the reflection of the image of the Ethiopian body politic inculcated into us for years.

We started to shout “land to the tiller” calling for social justice, although most of us were not sons and daughters of the toiling masses. The new political position on the national question was also, on the part of the student activists, who were predominantly Amhara, the recognition of national oppression as part of political injustice committed against the non-Amhara nationalities. It was a protest against this biased representational image of the Ethiopian body politic. At least initially, EPLF was not in the picture. On the other hand, it was an attempt to develop a vision of a new Ethiopia, in which the heterogeneity of its ethnic composition is reflected, in such a way that it would be possible to be Ethiopians without the intermediary phase of being Amharised. It was a component part of the rejection of the Ethiopian status quo which, among other things, depicted the language, history, culture, and religion of one nationality as representing the whole of Ethiopia.

This position had its own career after part of the Ethiopian students abroad adopted it; a long story to be told here. It was the issue on which the student movement abroad split. To what extent the adoption of this political position on

the national question was a tactical move for the wing in the Ethiopian student movement that was preparing to start armed struggle then or a precondition for getting support from the Eritrean fronts, I do not know. For the people I knew in this wing, these considerations were at least secondary. The fact that the EPRP, even when its existence depended on the logistic support from EPLF, refused to accept the EPLF dictate to present the Eritrean question as a colonial question testifies, in my opinion, to this fact.

As far as the wing I belonged to is concerned, at no time did EPLF dictate our position. I remember that we refused, despite EPLF’s insistence, to recognise it as the sole representative of Eritrea, and were inviting both ELF and the EPLF to ESUE congresses. (The EPLF had not yet crushed the ELF). The position of the Ethiopian Students’ Union In Europe (ESUE) (and later MEISON) on the Eritrean question consisted of “three repudiations” as oppostion to: (1) that it was a colonial question, (2) the à priori sanctioning of secession, and (3) the “Asrate Kassaist solution” to the Eritrean question. As elaborated in a special issue of MEISON’s central organ in 1975, we propagated, as a logical conclusion from what I referred to above, a solution in three phases: Cease fire and peaceful negotiation, an interim period in which a democratic dialogue about the fate of Ethio- Eritrean relation can take place, and an open and

free referendum, in which the people of Eritrea can choose one of the three options (union, federation or secession), with the recommendation that we would favour a federal arrangement. If you accuse us today of being subservient to EPLF's wishes, I deny this accusation categorically. But if you accuse us of rejecting the position "unity at any cost", which, in my opinion, is Asrate Kassaist, I am more than ready to admit that we have committed this alleged crime. I do not know what MEISON thinks on this issue today. There are a thousand issues on which a self-critique is overdue, but I do not think that the organisation's position on the national question in general, and the Eritrean question, in particular, requires any rectification.

As far as my personal position at present is concerned, I can put it as follows: Eritrea's secession is a result of the military and diplomatic victory of EPLF over the Derg. Even if the referendum was for foreign consumption, Eritrea's secession shall be accepted as an irreversible fait accompli. The victory of one warlord over another is not to celebrate it as my victory, nor did I ever have illusions that EPLF would bring democracy to Eritrea. But I rejoice at the end of a senseless and fratricidal long war. I am opposed to the way the EPLF and TPLF leaderships handle the Ethio- Eritrean relations. But I am also opposed to revanchist claims and resentments. Just as it is wrong for both the EPLF and

TPLF leadership to handle Ethio-Eritrean relations based on their personal friendship, it is also wrong on the part of those who are opposed to EPLF and TPLF, to personalise the defeat of the Derg forces and to base their position on the future of Ethio-Eritrean relation on their personal antipathies. How can I understand the position of a certain Girma Bekele for instance, who lives in Los Angeles and yet decides by himself which ports Ethiopia shall use in the future, other than that he is taking the defeat personally? My wish would not be "to see to it that the wound shall not heal," as Professor Getachew Haile suggests, but, on the contrary, that we contribute to the healing of the wound as early as possible, so that at least the coming generations of Ethiopians and Eritreans live in peace with each other and condemn this generation for its folly, for not having been able to prevent the war in the first place.

I do not think it brings us further to present the national question as imposed by or as emanating from the tactical moves of EPLF. It is better to try to analyse the objective and subjective conditions in the Ethiopian reality, which gave rise to nationalist movements and made the success of some possible. For the purpose of this article, I will briefly mention four interrelated causes, two of them "subjective" and two "objective" factors.

1. It might sound tautological, but the national question was the consequence of the initial success in forming a multi-national state. Let me explain this by taking language as an example. A certain aristocrat was reported to have warned Emperor Haile Selassie against the risk he was taking upon himself for the future by allowing sons and daughters of the poor to enrol in modern schools. He could have mentioned and those of the oppressed nationalities too. Especially after the return of Haile Selassie to the throne following the Italian brief occupation of Ethiopia, the "modern" state apparatus was set up and a lot of schools were built throughout the Empire in a relatively brief period. But the official language and language of instruction remained Amharic. In the case of Eritrea, Tigrigna was suppressed in the schools. If one does not attend school, if one does not go to the courts, whether they use Amharic or Chinese in schools or at the court, it does not concern one that much. But when one comes in touch with these modern institutions, eventually one starts wondering why one's own vernacular language is not being used. To continue my story, when one finished high school, whether one planned to study physics or medicine, one had to pass Amharic, one of the three compulsory subjects in the ESLCE, to join the University. If one succeeded with at least a "D", the language teachers

like Alemayehu Mogeses awaited one with "Amharic 101"

at the University, who ridiculed someone for being called Feissa or for having a wrong accent on his Amharic. You see, dear Getinet, how many hurdles so many had to surmount arrive at the famous "voluntary integration"?

My own first confrontation with the "national question" was also over the language issue. As a sixteen-year-old high school student I went to Wolega to visit my relatives. A friend of my father, who happened to be a judge, took me with him to court. I witnessed, sitting among the public, that this judge, whose first language is Oromofa, was addressing the accused with the help of a translator. At times he was himself improving on the translation. On our way home, I asked him why he went into the trouble of speaking to the accused in Amharic. He told me, without showing any doubt about the validity of the reasoning, that Amharic being the language of the King, there is a law stipulating that it be used in all official communications. By using language as an illustration, I am not suggesting that it is the only medium through which national oppression is transmitted. The land tenure system in most Oromo areas tells its own stories, and its social and psychological repercussions are worse than

the oppression mediated through language, which I tried to illustrate above.

2. The second cause can be attributed to the fact that nationalism is “contagious.” In this sense, the Eritrean nationalist movement has played a catalyst role in advancing nationalism of other nationalities by awakening nationalist sentiments which lay latent. Compared to this, I think EPLF’s role in the narrow sense of logistic and organisational support is secondary. At the risk of stating my subjective impressions as a proof, I would say that more and more Oromo students started to take it for the most natural thing on earth to talk (and write!) in Oromofa when they are by themselves, after using their own language became a very noticeable development among the Tigrigna speaking groups. Nationalism is also “contagious” in the sense that it develops as a reaction to other nationalisms. Until recently, Amhara nationalism had no need to appear as a particular nationalism. It either existed in the form of regionalism or, in a broader sense, it could identify itself with Ethiopian nationalism, for it was its language, its history, and culture that were officially propagated, and partly even legislated as those of the Ethiopian State in general. Now, the awakening of other nationalisms has inevitably led to the rise of

Amhara nationalism, as a particular nationalism of an ethnic group. I do not want to repeat here what Qualeab Negussie has already elaborated in his essay in Imbylta[33].

3. The economic stagnation the country has been enduring since the end of the sixties must be seen as a circumstance that has favoured nationalist movements. I want to mention three aspects, which, I think, have contributed to this process as results of economic stagnation.

First, due to stagnation, the dynamic of economic integration of different regions, which is the basis for political and cultural integration, is arrested. Isayas Afewerki has been able to defeat the Derg army with its hundreds of thousands of guerrilla fighters. But I doubt very much if he could have succeeded winning in the same way against ten thousand Haregot Abays, with their thousands of tentacles enmeshed in economic activities all over prosperous Ethiopia.

Secondly, during stagnation resource allocation and income distribution become increasingly a political rather than an economic issue. The market can efficiently allocate relatively scarce resources, but it is “helpless” when these resources are wanting altogether. On the other hand, one can relatively conveniently (re)distribute riches, but not poverty. To this

33. Negussie, Qaleab (1991 Fall Volume 2, Number 1) Amhara Nationalism: Preliminary Thoughts on an Incipient Nationalism. IMBYLTA (እምቢልታ) 21-29

paucity of resources to be distributed, add the unavailability of employment in the urban areas and the precarious situation of earning a livelihood in increasing parts of the countryside. The lesser "the national pie," the more exacerbated becomes the struggle to increase one's portion. The dissatisfaction with this situation leads eventually to a political struggle, which is essentially a struggle for another form of distribution of the available resources and for the control of their sources. The struggle can be led under diverse political slogans. The politically articulate sections of society mobilise their respective interest groups to this end. As there are no classes worthy of the name which can be organised, interest groups based on distinct ethnicity can be relatively and easily mobilised.

To take a very recent example, just recall the effective TPLF bluff to expel all bank employees if they continued their strike. This incident shows not only the arrogance of the TPLF, but also how difficult it is, in a country without independent trade unions, without strike funds, etc., even for the urban classes to fight for their interests and maintain solidarity in the face of risk. It is not only the possibility that TPLF can recruit strike breakers partly on ethnic bases and partly by exploiting the misery of the unemployed that is worth noting here. In addition to this, it is worthwhile to

study why ethnicity becomes a reliable base for waging a struggle when other forms of interest articulation are lacking or inadequate. I cannot exhaustively discuss this issue here. It suffices for the purpose of this article, if I formulate my thesis as follows: In a multi-national state with open or latent ethnic conflicts, permanent economic crises favour, in the absence of interest groups that can be organised as classes, political and economic struggles based on ethnicity.

I want to present the third aspect of economic stagnation in connection with the biography of most of us abroad. With the prolongation of the economic stagnation, the "motherland" has lost its centrality in our "life planning." It is not EPLF's propaganda which made this section abroad "faint-minded" (whatever this means) as you assert, but a lack of perspective (both economic and political) in the country of our birth. In an atmosphere where the bigger entity loses adherents, it is not surprising that smaller units offer an alternative for more cohesion. There are a lot of reasons for lacking perspectives in Ethiopia, all of which are by no means political. Compare the present situation with the optimism with which our generation went to school and college. That we could be unemployed when we complete our studies, never worried us.

We were sure we could if we desired, join the bureaucracy, or private business. Even dropouts had chances of getting

some sort of entry-level jobs. Formerly, most Ethiopians who were sent abroad on M.A. or Ph.D. programmes went back as soon as they completed their studies. A friend, two or three years my senior, told me that he was in such a hurry to go back to Ethiopia that he did not even want to spend two months in Europe on his way home from America. When I compare this with all that I did to procrastinate the completion of my studies, to prolong my scholarship and not to be forced to go back to Ethiopia, it makes me aware of the changed circumstances.

I am not trying to prove anything, but trying to reflect about this new development what it means for the cohesion of a country, when a not insignificant part of its elite turns its back on it. It is easy to be "burning with patriotism" when one has secured one's existence abroad. But it demands a lot more to feel and live as active citizens of a country. I think this disenchantment of ours and the younger generation from Ethiopia has helped the growth of particular nationalist allegiances and sentiments. And this, in a way, signifies the decomposition of the Ethiopian elite into its constituent ethnic components.

Max Weber defines the state as a social institution which has a monopoly of legitimate power throughout the territory

under its jurisdiction.[34] The basis of internal legitimacy is not only coercion. The state acquires legitimacy to the extent that it safeguards the basic interests of the citizenry, guarantees security and stability for individual and economic activities, improves the welfare of the community, etc. If it fails to do these, its legitimacy starts to erode, people get apathetic. The state is also the institution through which an identification with a country is possible. The loss of confidence in the central state is thus not irrelevant to the attitude one has to the country, especially in a country with a multi-ethnic composition. Being born under the flag of a central authority is not enough. I think it is a natural human disposition, that first the country (i.e., the legitimate State of the country) does something for the people, before they "ask what to do for their country."

On the other hand, when, due to economic or political reasons, the state is no more able to undertake its other activities and coercion becomes the only option by which it can ascertain its legitimacy, the estrangement of the citizenry from it grows. When, in such a situation, armed movements start to operate at the periphery, and "liberated" or "central power-free" spaces appear, a breeding ground

34. Weber, Max (1946). Politics As a Vocation. Oxford University Press: New York.

for centrifugal forces will be created. The central state not only loses control over a smaller or larger area but also the moral authority over its citizenry.

The erosion of the legitimacy of the Ethiopian central state did not start with the Derg, but under the "gallant" Aste Haile Selassie. The apt remark of Mesfin Wolde Mariam on the eve of the February revolution, that the Ethiopian Government was being run like a private company without liabilities, was a pertinent reference to the rampant corruption. Inefficiency, corruption, nepotism, embezzlement, indifference to the problems of the citizens, etc. were characteristic of the Haile Selassie regime, especially in the decade before its demise. As the climax of this incompetence and indifference, we can take the Wollo famine. Not only the criminal neglect but also the effort to hide it from the eyes of the world was the most important single fact that discredited the Haile Selassie regime in the eyes of the Ethiopian people. That is why Dimbleby's documentary film about the 1974 famine was a windfall for the Derg, when it deposed Haile Selassie. Under the Derg, bloody repression, administrative dislocation, militarisation of society and social activity under the slogan of "everything to the war front" brought the erosion of the legitimacy of the central government to new levels. Not only the "liberated areas" of already existing

nationalist movements were enlarged, but also the "nip-in-the-bud" strategy concerning Oromo movements led to their expansion, if not militarily and organisationally, at least as regards the potential support they can mobilise among the Oromo elite.

These, in brief, are the "objective and subjective" factors that can explain the dynamic of national movements in Ethiopia. What I sketched here is not intended as a profound and original contribution to the discussion. If I have succeeded, with the help of them, to hint at the inadequacy of looking for scapegoats on which to blame the problem, I am satisfied.

"Meta-ethnic identity"

Let me turn to another argument of yours, Getinet. Your article contains the following statement.

> ...since the formation of a united empire state in the second half of the last century, Ethiopian nationalism and patriotism had become the dominant parameters of identity construction in the country. (...) the long history of co-operation, voluntary integration, and interpersonal family bonds among the multitude of the

> country's linguistic, ethnic, and religious communities has produced a strong national identity that transcends individual ethnic definitional parameters. This meta-ethnic identity, to which millions of Ethiopians belong is the strongest basis of Ethiopian nationalism and patriotism.

What makes you so sure about it? Can your personal intuition be evidence for such a far-reaching conclusion? Even in the famous "melting pot" of cultural identities, the United States, despite the heat from capitalist dynamism, the decomposition of separate identities and the distillation of "one" American identity takes generations. How can this be accomplished in agrarian Ethiopia in the wake of one hundred-odd years? I have not read any serious work, let alone conduct research of my own, to prove or disprove the assertion implicit in your statement. I will try to formulate my doubts with the help of autobiographical anecdotes and personal (therefore subjective!) experiences.

When I look back at my genealogy on my paternal side, my grandfather was the first to call himself Ethiopian and the first to join the civil service of the central state. He told me that he was brought to Addis Ababa for this purpose against his will. As he was assigned a plot of urban land

in the then barely populated Kolfe, he refused the offer, because he thought that it was the trick of the Amhara to give him a piece of land and then make him a tenant.

Whatever his reluctance at the beginning, he was subsequently "Ethiopianised." His allegiance was no more to Oromo, but to Ethiopia and the Emperor. (The only time I got a slap from him was, after I joined the student movement, when I did not use the third person polite form while talking about Haile Selassie).

I will not bore you further with my personal biography. It is to tell you that I in part agree to your proposition that a certain "Ethiopian identity" has emerged, especially among members and descendants of higher officials and subaltern civil servants, systematically recruited from the different nationalities. Further, Addis Ababa and some other major towns have served in a way as "a melting pot" even if not à l'americaine. That is why I do not accept TPLF accusations about Amhara manipulation whenever a call for "Ethiopian unity" is made.

But I am afraid you are overstating the significance of this process, for the following three reasons:

1. As far as most of the rural population is concerned, the process of identity formation is different. Rural life is characterised by lack of social and geographical mobility. Change of status and the living ambient, which, in the example I cited, were decisive for the "Ethiopianisation" of my grandfather, are lacking in the case of the peasants of, say Gudru in Wellega, the region my father's family comes from. For a peasant, whose life radius is not more than a dozen kilometres, and who is a victim of what Marx nastily called "the idiocy of rural life," to feel belongingness to an abstract and political collectivity - and from the perspectives of a peasant, a nation or a country is such an abstract collectivity - is, I would guess, at best formal. To emphasise that the Oromo living in his parish are only formally Christian, a priest I know in Gudru once told me that a Galla comes only twice to church, once to get baptised and the second time to get buried. As I come from a very pious family, although there were no missionaries in Gudru, he did not consider me as "Galla." Anyway, I have no tangible empirical evidence for what I am saying. I am speculating based on a little book-knowledge and some personal impressions I have gathered all these years. Whatever the empirical reality may look like, you will have problems convincing

me about the readiness of a peasant patriot from south Bale who is ready to die in defence of his country's inviolable boundary at Qarora in northern part of Eritrea.

Furthermore, whenever we talk about nationalism, I think it is better to leave the peasant aside or in peace. Nationalism is not a peasant business, but one of the petty bourgeoisie or, to use a more modern and chic word, of the elite. Despite what I wrote above about my family's experience, I have no reason to assume that in all or even most non-Amhara families, identification with one's own nationality was superseded by that of identification with Ethiopia. I have also come across many Oromo friends, who from the beginning resented this "Ethiopianisation", due to the negative experiences they personally had or due to stronger Oromo-nationalist sentiments in their families.

2. The second point I want to make - and it is especially important - is that this process is not irreversible. There are important turning points in individual biographies or in the lives of larger communities that could cause such a reversal. In a conference in Paris, I attended two years ago, I remember a Ukrainian speaker who stated that latent Ukrainian nationalism was brought

to the political surface by the negligence of the Soviet government's reaction to the Chernobyl accident. I have heard a story according to which General Tadesse Biru came to organise the Mecha Tulema movement after he was, being mistaken for an Amhara, initiated into a circle of some members of the Amhara ruling class. They were conspiring "to do something against the 'Gallas'before they follow in the footsteps of the Tigre." I know many Eritreans who were born in Addis but later "discovered" their "Eritreanism" in Europe or America due to the unending and barbarous war in Eritrea.

When studying current national movements, what is important is not what the parents once felt or believed in, but what their sons and daughters feel and how they act at this particular moment. The botanical analysis of family trees some people make whenever the issue of ethnicity is raised cannot help us understand the problem. It was a Corporal of Italian origin[35] who stood at the head of the creation of the "grande nazione" (great nation). It was a mediocre seminary school graduate from Georgia who later turned out to be the worst Russian chauvinist since Peter the Great. An Austrian vagrant managed to become the Führer of the catastrophic German nationalism and fascism. There

35. Benito Mussolini - "Il Duce" (1883 – 1945) – An Italian Fascist leader.

is no better proof about the absurdity of looking for rational explanations for nationalism than, for example, the fact that Hitler himself possessed non of the "ethnic characteristics" he wanted to preserve and perpetuate in the "master race" by means of eugenics- he was not tall, he was not blond, he had no blue eyes.

Back to "the Horn of Africa." Ato Afeworki, the father of Isayas, could have been an ardent supporter of the unionists. Ato Zenawi might have scolded his son for talking nonsense as he confided to him that he was going to liberate Tigrai. Or he might have wished him success if he himself was a veteran of the battle of Woyane. It would be ridiculous for Oromo nationalists to claim Abebe Bikila or Tsegaye G. Median for the "Oromo nation." But it would be arrogance of the worst kind to tell Obo Lencho that he is an Ethiopian whether he likes it or not and nobody else. How he reconciles his being an Oromo, with his being also an Ethiopian is up to him. Sense of belonging to a certain kind of human collectivity is a result of an intricate individual and social psychological process. I am unable to clarify this complex social process even for myself. But my intuition tells me that it is certainly not something that can be dictated on someone by an administrative act or that can be exorcised from someone with the help of counter propaganda.

History is of little help also here. That Gobena collaborated with Menelik to subjugate the Oromo is no argument for the Oromo elite in today's Ethiopia to ally itself with the Amhara. Nor is the fact that Menelik as a King of Amhara origin subjugated the Oromo an argument for them to revenge on the Amhara by allying with the Tigre. What matters is not what Gobena did yesterday, but what the active part of the Oromo elite feels and is determined to do today in the alleged interest of the nationality it feels it represents. Who are we to tell an Oromo who has developed Oromo nationalism, that his feelings are wrong and that his actions emanating from these feelings are misguided? Would you dare to tell a Muslim that he is wrong in taking Mohammed as his prophet? Although I can guess the psychological reasons why people believe in God, I do not personally see any reason one should do so. But just as it does not occur to my mind to persuade people to be atheists, so it is not my duty to persuade others to cease to be nationalists of X and convert into being nationalists of Y. Although by no means identical, nationalism and religion share many characteristics as far as they both have psychic roots in the devoted individual and the form of his socialisation in the community.

3. Due to the reversal, I mentioned above, and the awakening of particular nationalisms, the process of the development of "Ethiopian identity," is halted, or is at least changing its form. The emergence of "meta-ethnic identity", which occurred at the cost of particular non-Amhara identities, and which for the most part took place in a "spontaneous" historical process cannot be expected to continue in the same manner in the era of awakening particular nationalisms. For all practical purposes, "Ethiopianisation" has been identical with Amharisation in the past. "Voluntary integration" which you, dear Getinet, hail, was a tacit acceptance of Amhara superiority. It was, by the way, from Georges Savard in "Ethnography of Ethiopia 205"[36] that I first heard the concept. We laughed at it then -it was a multi-ethnic class! -, unaware of the possibility that we would hear it over two decades later from an intellectual with the intention of building a pluralist Ethiopia. But times change. Today I have become such a narrow nationalist to argue that the very fact that I have an Amharic name is a sign of national oppression. And some of my Amhara friends have matured like you, that they laugh at me

36. Georges Savard, French ethnologist, who had done field work among the Afar people in the 1960s devised an anthropological academic program in the Department of Sociology at the Haile Selassie I University.

when I tell them this. It is not because that I am aware of it only now; but in our infantile days this was too self-evident to be worth mentioning. For the other concept, -national-nihilism- Hagos G. Yesus has a copy right.[37] This enfant terrible of the student movement, also paid homage to Mengistu for championing the national unity of Ethiopia, after detecting courage in the eyes of the latter, during a handshake with the dictator. It is not unimportant to recall that, well before the rendezvous of the two, Mengistu had decapitated the "two heads of the same national- nihilist hydra," EPRP and MEISON.)

I have heard that many organisations representing the minority nationalities of the south have decided to use Amharic as their lingua franca. It is their right to use or not use any language. I have no reason to commend or to condemn it. But is it a hazard that you condescend to declare these organisations, along with the all-Amhara organisation, to be ethnic organisations that are not anti-Ethiopian? I cannot help getting the impression that you suspect the others of anti-Ethiopianism because, among other things, they try to use their particular languages as the language of instruction,

37. Hagos Gebre-Yesus (1987). "A Two Headed Hydra: A Commentary on the Ideology and Politics of National Nihilism," The Ethiopian Revolution and its Impact on the Politics on the Horn of Africa: Proceedings of the 2nd International Conference on the Horn of Africa (New York: New School for Social Research,

(and on top of that commit the sacrilege of using the Latin alphabet for phonetic reasons.)

You declare categorically that "a country cannot tolerate nationalism other than its own," as if this were a canonised oracle of a saint. You are ready to tolerate "ethnocentrism," but it must not be allowed, according to you, "to develop to nationalism." As I read your "discursive agenda," I found it to be an attempt at a sort of thought-control. When you start talking about which sense of belongingness should be or should not be tolerated, I am surprised by this attempt at feeling-control. Had the boundary that separates "ethnocentrism" from "nationalism" been a geographic delimitation, you could have assigned border guards to control movements at the frontier. But it is an abstract psychological process and any attempt to check it would be felt as an infringement on the democratic rights of citizens and would effect the opposite. How then are you, dear Getinet, going to control it "democratically" without being repressive? May be the following example can give you an idea. In winter, the room temperature in my apartment is kept at 22-25°C with the help of a thermostat, regardless of the temperature outside. In the same manner, you may develop, with the aid of a patriotic chemist, a vaccine one can inject in every Ethiopian susceptible to ethnocentrism,

with the help of which the distribution of his "feelings budget" can be regulated in such a way that the proportion of 60% Ethiopian nationalism." and 40% ethnocentrism is permanently maintained.

As it is almost impossible to obviate the transition from "ethnocentrism to nationalism" democratically, only repression is thinkable. Already, as a reaction to the growing ethnocentrism, there is a strong tendency in certain groups, to combat "ethnocentrism" in such a way that even the rudimentary achievements in the process of reorganising the interethnic relation based on equality are being put in question. There are many "patriots" these days who, as one reader of Ethiopian Review in a letter to the Editor put it, take it as part of their patriotic duty to call the Oromo as Gallas. Woe to Ethiopia under the rule of Ato Demmelash and such patriots with a similar persuasion! In the next constitution of "pluralist" Ethiopia, after article one, which states that the territorial integrity of Ethiopia is inviolable, we will have article two which stipulates that "citizens are allowed to be ethnocentric only in so far as this feeling does not contradict their Ethiopian nationalism." A section in the Ministry of the Interior will be set up to test from time to time whether the ethnocentric sentiments of some are benign or malignant so that those with malignant ethnocentrism can

be "treated" before they transgress the limit to develop their own nationalism, for, as you say, "a country cannot allow other nationalism than its own."

The above joke aside, this position does not represent the interest of pluralist Ethiopia and reflects extremely well that Amhara nationalism is at the root of "Ethiopianism" represented by such arguments. We may differ as to whether the interethnic relation that prevailed in the past was harmonic or to the disadvantage of the non-Amhara nationalities. But one fact must be clear to all of us: this relation can not be the same again in the future; it cannot be the basis for a pluralist Ethiopia. It is not the era in which the Deressas are renamed Deresse but in which the Yohanneses become overnight Lenchos. Among the grandchildren of my grandfather who is co-starring in this paper, it was only we the older ones who grew up bilingual. Most of my cousins speak only Amharic. But the sons and daughters of the Oromo of my generation, be it in Nekemt or Stockholm or Minnesota, learn Oromofa as their first Ethiopian language. Any proposition about pluralist Ethiopia must take this changed fact into consideration. A new modus vivendi taking this new situation as its point of departure must be sought. It is necessary to criticise the tactically motivated

nationality policy of the TPLF and the ill- prepared and hasty implementation of it.

It is justified to criticise the attempt of the OLF or any other organisation of the formerly oppressed nationalities to unilaterally determine their relations with the other nationalities. The Oromo alone cannot decide what their relation can be with say, the Amhara. A democratic consultation and a rapprochement based on reciprocity is essential. It must be kept in mind however, that in the future, after so many years of particular nationalisms, only an Ethiopia that allows double loyalty can survive. Her citizens shall be allowed to be Amhara, Oromo, Tigre, Afar, Somali...and Ethiopians, (and in this order). To confront awakening singular nationalisms with the false choice: "Either you have Ethiopian nationalism or become anti-Ethiopian with your own nationalism" cannot thus serve the future interests of Ethiopia. It may mobilise those who want to restore the status quo ante, but at the cost of scaring away even those who may reject old Ethiopia but who could have nevertheless given a new Ethiopia another chance.

A digression- the Horn of Africa

You write, dear Getinet, "In discursive forums about Ethiopian political conditions, those 'rationalists', as some national nihilists vainly designate themselves, often chose to avoid the term Ethiopia in favour of a rather neutral, and what they thought was more accommodating term, Horn of Africa."

I suspect you are alluding to a group of intellectuals around a journal in North America. You are really a champion of a democratic discourse indeed! And very accommodating at that! You have assumed such a pose that a non-partisan reader gets the impression that one would need a certificate of good conduct from you in order not to be criminalised as anti-Ethiopian for proposing concepts that are not within the reach of your imagination. You disqualify the "ethnocentrists" who, according to you, are liable to mutate towards nationalism of their own as anti-Ethiopian and exclude them from your "perspectives of democratic discourse". You harass and try to ostracise even a group of intellectuals who, disillusioned by recurrent civil wars, is trying to contemplate about the ways and means of bringing peace to this part of Africa. What kind of a perspective for democratic discourse is that, where you dictate the

premises, who the participants should be, which issues are to be debated, and what the outcome of the debate should be? What is nationalist nihilism about it if we debate the advantages of solving the problems of this region, (including Ethiopia's internal problems), within the framework of a confederation of the states in the Horn of Africa? Does a proposition become a taboo simply because a dictator with megalomaniac tendencies named Isayas also presented it?

As far as I can see, I do not now how this can be realised, but there are a lot of regional and global factors that speak for such a solution. I will mention just a few.

1. The problem of nationalities in the region is so interwoven that a confederation of the peoples of this region can help forestall further ethnic conflicts. Somali irredentism, although not a problem now due to the situation prevailing in Somalia, can pose itself again in the near future. Further, the Ogaden Somalis can at any time demand their right to self-determination. Do you prefer going to war with Somalia or a military repression of a possible Ogaden uprising to a confederate arrangement between the two countries? Why should not the Afar in Eritrea, Ethiopia and Djibouti be given the chance of forming a single part within a big whole? I think

secessionist ambitions of some Oromo nationalists can best be contained within this framework. Most important of all, the potentially dangerous and tempting possibility of destabilising neighbouring countries to externalise internal problems could be made superfluous.

2. The growing marginalisation of Africa from the world market, the decreasing significance of agrarian and mineral raw materials for the industrialised countries, and the sheer impossibility of narrowing the gap between the rich and the poor countries of the world, have already made a change in any national development strategy inescapable. Development in the Third World, and especially in Africa, cannot continue to be based on the chimera of catching up with the industrialised west any longer. Development policy must reorient itself inwards. The emphasis henceforth should be on the "modest" goal of satisfying the basic needs of the majority. Such a development strategy cannot rely on the charity of the industrialised countries, or on credits from the World Bank. It requires more than anything else the mobilisation of local and regional resources. And to this end regional co-operation and co- ordination of efforts are indispensable.

3. The end of the bipolar world system and the emergence of "the new international world order" under the unchallenged US hegemony has changed the rules of the game in the international arena. Poor countries taken separately have become more than ever mere pawns on the chess board of the global politics of rich countries. Poor countries can improve their bargaining power only if they manage to represent their interests through regional supranational organisations. They can dispense with "humanitarian intervention" as ulterior motives if they devise regional mechanisms for solving problems collectively. The fate of Somalia which, after bleeding so long under the civil war forced upon her by criminal clan leaders, has now become victim of trigger happy "UN" soldiers, might have been different had the aforementioned "Horn of Africa" solution already been realised.

Historical legacy and the future of inter- ethnic relations

Getinet, to be frank with you, it is in parts where you talk about the past and present of ethnic relations in Ethiopia where I strongly doubt your sincerity. Had your writings on this aspect of the issue been penned by someone who intends to run for parliament in Ethiopia and is fearful of

antagonising conservative Amhara electors, it would have been, if not justifiable, at least understandable. But from an intellectual who wants to discuss the past in view of what should be done, and especially what should be avoided in the future, it is very surprising. You are whitewashing the past and putting the present in rosy perspectives purely and simply for propagandist purposes. I know that the image of Ethiopia you try to depict is exactly what some circles want to see today. If it does not correspond to the reality, too bad for reality. As I broach this overly sensitive issue, I have the presentiment that you will triumph as a mega- patriot, and I will prove beyond doubt my anti-Ethiopianism. As we have stayed long with the ghosts of Their Majesties, I present a small anecdote from the palace of Menelik to illustrate the propensity of some not to see the reality as it is. Itege Taitu, it is said, had two or three rather long front teeth. One of the first modern painters of Ethiopia was ordered to paint a portrait of her. As he presented the portrait to her, she saw the long teeth in it. She was mad at the artist for not having done something about them. Frustrated, she threw him for some time in jail. I cannot guarantee the authenticity of the story. But the parallel I want to draw can hardly be clearer.

You depict Ethiopia as a world champion in matters of ethnic harmony and religious tolerance. Then you mention

the extermination of Jews in Germany and the present civil war in former Yugoslavia. First, to bring the Holocaust and former Yugoslavia into the discussion is to lack all sense of dimension. Must a gas chamber be built to prove the existence of ethnic persecution? Should ethnic conflicts have to assume Yugoslavian proportions to be considered grave?

I will not do justice to the subject if I were to hastily retell the genocide committed by Menelik during the conquest of the south. (For those who want to prove the validity of this accusation I recommend that they read, not the pamphlets of "ethnocentrists," but Gebre Selassie, the chronicler of Emperor Menelik.[38] Nor is it necessary for the purpose of this article to recount at some length the humiliation members of Ethiopia's oppressed nationalities were subjected to, to contradict the image of Ethiopia as world champion of ethnic harmony. Nor can I account for the officially sanctioned discrimination against Muslims, who were not, for instance, allowed to own land in many parts of the country, to refute your assertion about religious tolerance. I will limit myself to presenting two or three examples from my own observations. The point I want to make is that if we want to discuss how the different nationalities in Ethiopia can live together in equality and peace in the future, it is my

38. ገብረ ሥላሴ (ፀሐፌ ትዕዛዝ) (2007)፣ ታሪክ ዘመን ዘዳግማዊ ምኒሊክ.ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ.

belief that we start from the fact that this relation was not only based on inequality but also that it was inharmonious when seen from the eyes of oppressed nationalities and discriminated religious communities.

It was at the end of 1969 or the beginning of 1970, when we went to Jijiga from Alemaya for an excursion in an army truck. We had our tents set up in the military camp there. Before we left the camp for the town, an officer assembled us and after a welcoming speech, told us the following: "Be careful here with your leaflets. This is not Addis Ababa. The people here are very savage. Recently one of them was killed by mistake during a military manoeuvre and there is a fear that they will go wild." I remember it exactly, because it was only a few weeks after I was "infected" by Walelign's "national nihilism" that I heard it; I could not help exclaiming (to my self, of course) that he was talking like an officer of an occupation army.

Now let me mention some unpopular examples. When I look back at the ethnic tension the evening when Tekle from Asmara knocked out the teeth of Mengistu Worku in a football match at the Addis Ababa Stadium, it makes me aware of the fact that latent ethnic conflicts can be brought to explosion by the most banal of all causes. I also remember the ethnic conflicts in many boarding schools in Ethiopia

in 1969. In the teachers training institute of Harar, it was between Eritreans and other Ethiopians. Although the relation of forces was 80 Eritreans to over three hundred Ethiopians, the partisanship of the intervening police aggravated the conflict. As a member of the reconciliation committee from Alemaya College which helped to resolve the conflict, I remember that it was with the help of "national nihilist" arguments that we persuaded the warring parties to end their dispute. All this may appear as a bagatelle to you, dear Getinet. But for me these are all signs of the presence of a fertile ground for explosive ethnic conflicts.

On the other hand, even if some might justify the "formal war" between the Ethiopian army and EPLF, the "dirty war" the Ethiopian soldateska carried out in this war cannot be dismissed with a simple "c'est la guerre" argument. The indiscriminate strangulation of innocent inhabitants of Asmara and some other Eritrean towns by electric wires is a case in point. I have never sympathised with EPLF or TPLF. Not only the brutal purges in their own ranks, but also most of what they do against their opponents today must be condemned. It can in no way be justified by the persecution their supporters, or simply members of the ethnic groups they claim to represent, suffered under former regimes; just as the conquest by Menelik and the consequences thereof

cannot justify the prosecution against Amharas in Oromo areas. But, although in some circles Eritrean chauvinism is running amok these days, I am not ready to gloss over the injustice the Tigrigna speaking community was subjected to under the Derg. It was a systematic harassment of an ethnic community by the thousands as "fifth columnists," of secessionists, etc. There were many who were kidnapped; hundreds who perished in jail. For some of the victims I personally knew, I am ready to "put my hand in the fire" to testify that they had nothing to do with the TPLF. How many Eritreans and Tigres this strategy drove into the ranks of the EPLF and TPLF is not hard to imagine. Among the inmates with whom I spent many years in Derg's prison were some one hundred Eritreans from the Ethiopian navy and air force who were imprisoned only because they were of Eritrean origin. Some of them had wounds inflicted upon them by EPLF as they were fighting on the side of the Ethiopian army.

I also know many victims of the "nip-in-the-bud" strategy among the Oromo, who were politicised after they were jailed because of biology and not politics. Have you tried to imagine, Getinet, what such people would feel when they read your peroration about their experiences in old Ethiopia? Don't you think that people with such experiences

have every right to consider this Ethiopia as their "evil stepmother?" I can continue to cite examples that the "harmonious" ethnic relations in Ethiopia did not exist for those who were oppressed. What I wrote above is enough of an illustration. I might be accused of trying to sow discord among the people today. I only say in my defence that those who had to endure the most of these oppressions know it anyway. It is up to us to vicariously understand what it all meant for them to live in old Ethiopia. What we expect from them should be that they forgive and not that they forget.

Moreover, with the danger of civil war looming like Damocles' sword over the country, it is too cheap to boast that we are not (yet) like former Yugoslavia. The most important thing is to do all we can to banish the remotest possibility of a civil war. There are no conflicts, potential or actual, which should necessarily lead to war. Three or four years ago, the Serbs, Croats, and Bosnians now cutting each other's throats lived as neighbours in peace with each other, at least superficially. There is no multiethnic society which is immune to pogroms. Pogroms are furthermore rarely "spontaneous reactions from below;" these are mostly stirred by irresponsible populist politicians. War is not an inevitable continuation of "politics by other means" but is the result of the inability of politicians to resolve conflicts

in a civil and civilised manner. It is in most cases the risk taken by reckless and short-sighted politicians. And do not tell me that Ethiopia is blessed with farsighted and cautious politicians.

On my part, I want to express here the reasons why I cannot in any way share your tactical optimism that Ethiopian nationalities will never rise against each other. I am not someone who is predisposed to pessimism by nature. The source of my apprehension is the main political trend in present day Ethiopia. When I consider the anti-democratic nature and repressive potential of the TPLF, the uncritical support it enjoys among most Tigres, the blind opposition of many non-Tigreans against the TPLF, the embryonic "ethnic cleansing" in which atrocities are being committed against the descendants of Neftegnas in Oromo areas, and the emerging aggressive Amhara nationalism, I feel that all these are elements out of which a devastating civil war could be brewed.

Not only this general political trend, but the following specific situations are the causes for my preoccupation,

1. The present polarisation can hardly be exaggerated. I have heard from many non-Tigre Ethiopians I meet abroad that they change topics whenever a Tigre approaches. Mistrust is

growing. Abroad, we virtually have "three headquarters". There is one Amhara dominated group. (I know some will protest, saying that they are Ethiopians and do not belong to any ethnic group. I cannot take this objection seriously. But let me concede and put it this way: there is a group of Ethiopians of predominantly Amhara origin "as if by accident"). Then you have the Tigrigna speaking group and an Oromo group. (The real "ethnocentrists" according to your classification. I think they have already crossed the border to their own nationalism!) Talk with the Amhara about this polarisation. They would tell you what the Tigres and the Oromos must do so that détente may prevail. Talk to the Tigre, they would tell you that it is only the die-hard Amharas who do not represent the masses that oppose them. Talk to the Oromos, they would tell you which criteria the Tigres and Amharas would have to fulfil so that it may be possible to communicate. But one cannot dictate a precondition if one wants to compromise. One cannot ask his opponent to accept one's terms, to begin a negotiation with him. The search for a compromise presupposes that every party goes its part of the way to the middle- one cannot expect an opponent to come to oneself on all fours.

All such elementary principles are simply overlooked. On the national level too, the opposition virtually demands that

the TPLF abdicates, and the TPLF expects de facto that the opposition accepts TPLF's hegemony. In short, there is no dialogue going on within society or within the political class. You hear only monologues representative of every grouping held for their clientele. I do not think that the plethora of periodicals in present-day Ethiopia contradicts my statement. A glance at most of these periodicals confirms that they are not published for a diversified and pluralistic public but for a monolithic clientele. (From what I am hearing these days, the new development in the Ethiopian music scene is another testimony to this polarisation. A musician who says something distantly favourable to the TPLF, or even fails to dissociate himself from it in terms acceptable to others, can be sure of losing some of his loyal fans who oppose the TPLF regime.)

2. The way the question of nationalities is being used and misused is also alarming. Let us look how you yourself, dear Getinet, misuse this issue. You write:

> Had the Amhara, or the Oromos thought TPLF's belligerency was directed against them as ethnic groups, it is hard to imagine that they would have let that ethnocentric organisation survive in Tigrai, let alone cross its boundaries. (...). The Amharas and Oromos, too, are so intertwined through intercommunity and interpersonal bonds that they will never rise against each other.

This is not even subtle. The message is clear. It also fits into the present politics based on ethnicity in Ethiopia. It is by no means a non sequitur if I understand the message implicit in the above quotation as follows. Dear Amharas and Oromos, fooled by circumstances you have not crushed the TPLF yesterday in the confines of the Tigrai; why not join hands and do it today where the TPLF is ruling the whole country from Addis Ababa! The TPLF for its part has created its "democratic organisation of X- Nationality" which could be manipulated and used in its struggle against the Amhara elite and the OLF. It is offering the Oromo the status of a junior partner in its effort to oust Amhara hegemony and replace it with its own. A (yet) small part of the Oromo elite has accepted this offer. And you and your likes are hoping that the other part joins you in your crusade against the TPLF.

The OLF, on the other hand, seeks to create alliances here and there not in view of a breakthrough from perpetual ethnic conflicts, but according to the political expediency of the moment. All this is not a platform for a democratic discourse, but a programme for the next civil war. Such irresponsible tactical calculations may lead to pogroms and civil wars. That is why I am disgusted, sad, and angry whenever I see such a call for alliances, from whichever

side it might come. It is not that I feel comfortable in the role of Cassandra.[39] Nor am I unaware of the fact that, as opposed to weather forecasts, a political prognosis runs the risk of turning out to be a self-fulfilling prophesy if it is not followed by a counteraction. We should not allow things to take their own course. Not romanticising the past but a self-critical appraisal of it, not embellishing the present for propagandist purposes but the courage to look the ugly reality in the face, can help us out of the deadlock the political class in Ethiopia has managed to drive us into.

Cultural legacy

Dear Getinet, it is not because I have any affinity to "every power or individual with the self- image of a 'model human being' "(whatever this means) that I am going to question the validity of your judgement about "the non-subservient, free-spirited and secure nature of the Ethiopian personality", which is adored by "fair-minded people throughout the world like Spencer, Levine." I am simply intrigued to know what the purpose of such a pietistic declamation should be. Are you trying to coax the "national pride" of Ethiopians with the help of such sublime definitions of the

39. Cassandra was a Greek mythological figure with power of prophecy or seeing the future; but her prophecy was viewed with skepticism.

unique "Ethiopian personality" to better diffuse your neo patriotism? It reminded me of Mengistu Lemma's masterpiece "Basha Ashebir in America."- a monumental parody of the idiosyncrasies of the Ethiopian elite.

The impressive and devastating proof that we are great because Spencer and Levine adore us notwithstanding, I sincerely believe that we are, like any other human community, a people who bleed "if they prick us," who laugh, "if they tickle us", and who die, "if they poison us" (Shakespeare). It is not only because you are forcing me to take on the role of an advocatus diaboli that I want to differ with you here too. Instead of indulging in self-adulation with propagandistic intentions, I prefer to remain an iconoclast and repeat what the young Marx once said concerning his then backward Germany. If I allow myself to replace the word "German" with "Ethiopian," it runs as follows:

> The important thing is not to permit the [Ethiopian] a single moment of self-deception or resignation. The actual burden must be made more burdensome by creating an awareness of it. The humiliation must be increased by making it public. Each sphere of [Ethiopian] society must be depicted as the partie honteuse of that society and these petrified conditions must be made

> to dance by having their own tune sung to them! The people must be put in terror of themselves in order to give them courage.[40]

Your neopatriotic approach is, Getinet, not only innovative when it comes to Ethiopian history and culture, but also in its consideration of the national development. You write: "The material underdevelopment of our nation is primarily a consequence of adverse socio- historical and political processes, not of our cultural system."

In the preceding pages we were told that we were fortunate enough, beginning from the time where most of the human race was still languishing under despotism and pre-capitalist exploitation, to have had national leaders who "were amazingly prudent in tackling the challenges of their time". Here we are being told that "our cultural system" is not responsible for our "material backwardness". Perspicacious national leaders and a cultural system that can enhance development- this is a rare combination of attributes which a country can be endowed with. It is thus an ideal situation for the material progress of any society. Why did this ideal situation not succeed in enabling us to overcome our "material backwardness"? I am sure mainstream economics,

40. Karl Marx. A Contribution to the Critique of *Hegel's* Philosophy of Right. (1844) (marxists.org)

which otherwise loves ceteris paribus, i.e. ideal situations, is not able to answer this. The new "patriotic economics" can.

According to Getinet, our material backwardness is the result of "adverse socio-historical and political processes." But what are socio-historic and political processes which are not caused by or are not part of the interaction between "national leadership" and the "cultural system"? A few lines later Getinet writes that "Ethiopians, besides having refined interpersonal skills ... ." I am sure included in these "refined interpersonal skills," (don't ask me what this means!), is the following: If you do not know or if you cannot explain something, then mystify it! You can be sure of a positive resonance from the public. How often have I heard the comment: "He is very wise; one doesn't even understand what he says!"

The patriotic version of depicting the misery of the Ethiopian masses runs: "The work ethic of the Ethiopian peasantry and its co-operative labour spirit, are in fact two major cultural elements that have so far maintained the economic livelihood of the nation, despite successive dismal developmental policies."

I am sorry to say it, but the above appears to me like the praise of a well-to-do person for the stamina of a half-

starved coolie. The economic "achievement" the Ethiopian peasantry can be praised for is that it has "managed" not to die out. Admiring it for this "accomplishment" amounts to mocking it. Besides, it is only patriotic economics that can assert that "the economic livelihood of the nation" is maintained, be it by the peasantry or by anybody else. More than anything else it is the economy which is in shambles in today's Ethiopia. The country cannot feed itself. There is still famine in vast areas of the country. The peasantry, which is not directly affected by drought, is barely surviving below the existence minimum. Unemployment and misery are growing in the urban centres. Even among the urban middle classes, except for the nouveaux riches, only those who are fortunate enough to have relatives abroad manage to make ends meet. Not internal revenue, but financial injections the regime gets from its external sponsors, allow it to run the government machinery. Neopatriotism must beautify even this palpably ugly fact of reality!

A couple of years ago in a private chat with an Ethiopian diplomat in Abidjan, I remarked en passant that the Ivorians have, unlike Ethiopia, at least overcome misery even if not poverty. It was in the ensuing discussion that I learned that I had hurt his "patriotic feelings." I also remember the critique I earned two years ago for proposing that we make not past glory (because it is not at least shared by all the

inhabitants of present-day Ethiopia), but the present misery of our people (because it is shared by all nationalities in Ethiopia without exception), the basis of our work for the maintenance of Ethiopian unity. I am not ready to take the glorification of Ethiopia's past at its face value anymore. I have concluded that it serves, apart from the demagogic purpose I mentioned above, the escapism of pseudo-patriots from reality. To reduce the torment on their elitist ego, which arises from the fact that Ethiopia is one of the poorest countries in Africa today, they relentlessly declare that Ethiopia was once upon a time the most glorious country in Africa.

I know how depressing it is to live as an Ethiopian abroad in today's world. Even in relatively poor countries I have had to hear and bear the indecent remark: "But you are too fat for an Ethiopian". That makes me suffer. But I will have to live with it. And despite the feeling of helplessness that weighs down upon me, I prefer to be "unpatriotic" and take the present-day reality of Ethiopia as the starting point for my thoughts and actions, rather than escaping into the fantasy world of the past.

To say that Ethiopian culture has positive and negative sides is to repeat a banal statement that Ethiopians are human beings. There are cultural traits which are brutal, and brutalising and I cannot accept a wholesale praise of

"our cultural system." And yet I wish that some of the good traditional values- which are also characteristic of many pre-industrial societies- like love for parents, respect for elders, loyalty to friendship and communal solidarity, could endure the onslaught of bastard capitalism. But I am afraid that much of them are already eroded by the introduction of a money economy and the unending process of "primitive accumulation". Furthermore, the political brutality of recent years, growing misery, and the struggle for naked survival might have forced many to jettison cherished virtues. In my opinion, much of our "national ethos" is partly reactionary and partly so antiquated that it can at best deserve a place in the National Museum of History. Some of it persists in a cocktail mixed up with the pseudo-modern "culture" of the Ethiopian elite, as in the grotesque combination of raw meat and wedding cake Solomon Deressa and Gedamu Abrha derisively portrayed over twenty years ago.

Overall, the resurrection of the dead, even if it were possible, is like a nightmare for me. I long for the birth of new values and I wish we could help reduce "the birth-pangs". Thus, let us allow the dead to bury their dead and try to contribute to the development of a new ethic of responsibility which corresponds to our contemporary problems. As the Amharic saying goes: You cannot plough a fresh land with the oxen of yesteryears.

A New ethic for responsible politics

I think it is high time that all individuals and political organisations involved in Ethiopian politics rethink their methods of struggle and strategy if we are to avoid the dead end that the present political development is leading us into.

The responsibility of the TPLF and its supporters

Karl Marx, as if to satirise himself, wrote into the statute of the First International that “the liberation of the working class shall be the work of the working class itself.”[41] The biggest service the TPLF can render to the solution of the nationalities question in Ethiopia is to stop liberating other nationalities. There is every reason to suspect that this action is not altruistic. The TPLF is misusing, as I mentioned above, this overly sensitive problem for tactical purposes. Secondly, its strategic consideration should not be to look for a malleable ally to weaken a potentially or a formidable opponent. You can choose your friends and not your opponents, say the Germans. It is a condition sin qua non for peace and stability that the TPLF seeks as partners for negotiations precisely the strong opponents which represent significant political tendencies and important nationalist groups if it wants a lasting peace and not a truce.

41. Marx, Karl. The International Workingmen’s Association. https:// www.marxists.org / archive / marx/works/1864/iwma/index.htm [Accessed on 10 June 2024]

Up to now it is continuing in the footsteps of the Derg as far as some of its “methods” in “solving” the nationalities problem in Ethiopia are concerned.

The Derg preferred to co-opt Ato Amanuel and Fisha Desta and to use them as an alibi, to demonstrate that Tigres and Eritreans were also ruling the country, instead of seeking a negotiated settlement with Isayas Afewerki and initiating peace talks with Meles Zenawi. Meles’s regime is now ruling with a certain Tamrat Layne, a person of dubious origins as far as his claim of representing the Amhara is concerned, whereas, it prosecutes Professor Asrat Woldeyes, a popular public figure who can rally thousands of the Amhara elite. TPLF prefers to work with OPDO, an organisation of its own creation with a Negaso Gidada (also called Negasi Gidey according to Radio Arat Kilo) at its head, whereas, it drives the OLF into an armed struggle.

The responsibility of multinational political organisations

Multinational organisations must refrain from trying to sail on the high anti-Tigre tide to come out of their political isolation. Some of them might swim to the shore, but the strategy would end up in a shipwreck as far as the whole of Ethiopia and the future interests of her people are concerned. The TPLF is a strong political and military organisation which enjoys, whether we like it or not, the almost undivided

support of the Tigrai nationality. Therefore, the strategy of any movement should be, to use a clumsy figure of speech, to tame and not to kill the TPLF. The old strategy of defeating the enemy to come to power does not work anymore. Any strategy to overthrow TPLF means, in my opinion, a call for a new civil war. One cannot struggle to overthrow the Tigre or the Amhara without precipitating a civil war. One can only strive for a democratic arrangement to live with each other in peace and equality.

I know that one year of Law School does not entitle me to meddle in constitutional questions. But some readings and reflections on the matter have made me doubt if the classical "representative democracy," based on one person one vote with a relative majority in parliament, can work in Africa. A "democratic procedure," in which an important minority can be outvoted by means of not only a manipulation of voting, but also by following simple arithmetic principles of going into or leaving alliances cannot be stable. A democracy, in which there is a possibility that a coalition of say, the Amhara and the Oromo, can outvote a coalition of, say the Tigre and any other group, cannot function. Therefore, the ways and means of introducing concordance democracy, in which the consent of a substantial minority is essential for quasi-consensual decision-making must be explored.

A "Westminster" model in which a liberal party ousts a conservative party appears to me unrealistic. In most African countries which try to "implement" the Westminster model of democracy, election results are only recognised if the people vote for the right party. That is why the "democratic" election envisaged by the TPLF-regime is doomed to be a farce, even if 101 opposition groups are allowed to participate. I do not think that the TPLF would accept an election defeat. Instead of the ongoing shadowboxing with electoral procedures, it would be better to debate about a system in which, as my friend Zecharias suggested two years ago, a sort of "perpetual coalition" of important interest groups including, of course "ethnocentrists," can be worked out. This may guarantee greater stability.

The responsibility of the organised and non-organised Oromo elite

As far as the OLF and the politicised Oromo elite are concerned, my wish is that they give up the option of armed struggle, whatever political goals they may set for the Oromo as a people, or for their organisations. Armed struggle is a protracted process. Its outcome is uncertain. Its cost in human and material terms are extremely high. The havoc it causes to the livelihood of the people on both sides of the barricade is enormous. If giving up the armed

struggle for fear of such devastation is called cowardice, let it be called so! Let the heroes of Kalashnikov "who can not only win a war but who can also make it" enjoy the victory without going to war! Secondly, I wish that the Oromo elite give up the intention of secession. I say this for two reasons. In the first place, dying and living for one's own flag has become an anachronistic "historical task". The experiences in statehood in Africa during the last three decades have shown that hoisting one's own flag, held to be a necessary precondition for a national and democratic development 30 or 40 years ago, is not a sufficient basis to achieve both ends. It is not only the Somalian fiasco- the only ethnically homogeneous country in Africa- that is disheartening. Look at almost any country in sub-Saharan Africa. There is hardly a single country where anything is functioning, be it the State, the economy, or the social fabric. Is there any reason to believe that "Oromia" would be an exception?

Therefore, not seeking statehood as such, but working for the material and cultural progress of the Oromo masses, helping them develop democratic tradition (the Gada system is of no help anymore, and it would not be possible to resurrect it) and practising elements of self-rule from below, are the most essential things. It is, to be sure, a challenging task, and I am not that presumptuous to try to give concrete advice. But I ask myself if it is "easier" for those in the

battlefield who are daily risking their lives, to organise and wage an armed struggle against a powerful and superior opponent. Can the determination and ingenuity in the armed struggle not be channelled towards a peaceful struggle? On the other hand, I think the Oromo can contribute a lot to democratise the political system in Ethiopia. And a democratic Ethiopia in which the Oromo are discriminated is a contradictio in adjecto. Within the framework of democratised and pacified interethnic relations, it is to the advantage of all if present-day Ethiopia is maintained as a political entity. For this purpose, the Oromo must close their ranks, resist the temptation of allying themselves for the sake of temporary advantages with any one nationality and insist on all-comprehensive forums and solutions. By doing so, they can help save the transformation process from degenerating into the struggle to establish Tigre hegemony or to restore Amhara hegemony.

The responsibility of the Amhara democrats

As regards Amhara democrats, part of my intention in writing this letter is in fact to win them back as an ally; to renew the old Leninist division of labour of our good infantile days, so to speak. Remember the adage according to which communists from oppressed nationalities should combat "narrow nationalism" and those from oppressor nations

should do the same against "chauvinism". Why don't we renew the role by replacing "communist" with "democrat" to remain en vogue, while taking up again a neglected task? It is saddening for me these days to see a lot of them leaving unchallenged the myth that Amhara nationalism is the backbone of Ethiopian unity and abandoning the task of breaking it to Oromo and Tigre militants. I want the Amhara to be an equal among equals and therefore not the backbone but one of the pillars of Ethiopian unity. A house needs many pillars to stand solidly but there is only one backbone to vertebrate animals. It does not belong to my Weltanschauung that the privileged of yesterday become the underdogs of today. I am thus not saying that Amhara nationalism should be combated. Although the cultural domination appears to persist, Amhara nationalism is no more the nationalism of the privileged. I support after Mesfin Wolde Mariam's humanitarian organisation, Professor Asrat's "All Amhara Organisation", if it applies legal and pacific methods in its struggle and secondly, if it represents the legitimate interests of the Amhara, even if virulent nationalists try to use it as an umbrella. It is thus not Amhara nationalism as such but the identification of it with "Ethiopian patriotism" as a whole, and the struggle for its restoration to ancient privileges that must be combated.

The responsibility of the Ethiopian intelligentsia in the diaspora

The Ethiopians in the diaspora have many special responsibilities and can help the cause of peace in our country in diverse ways. First, as we are living away from the scene of action, we should try to help de-emotionalise and de-personalise the political debates. Whichever of the contending parties we may support an appeal for de-escalation and reconciliation must be our primary concern. Consequently, instead of jumping on the bandwagon of nationalist movements, we should try to be "bridges". Those of us who are not involved in organisations should try to facilitate discussions instead of being partisans.

Secondly, as I do not have the illusion that we can democratise Ethiopia in our lifetime, I think our most important contribution towards peace and democracy should be directed to democratising the decision-making process and cultivating the culture of solving all political problems by peaceful means. In economic theory, they say that it is not wealth as such, but the capacity to produce wealth which is fundamental. A bonanza can be a blessing as far as getting wealth is concerned, but it cannot guarantee lasting prosperity. Similarly, not solutions as such but the ways and means by which they are sought is more important. A solution

can be outdated quickly. If the methods of seeking other solutions to every new challenge are not democratised, the country can go back to square one again. Finding workable solutions to the burning problems of Ethiopia depends on the success of democratising and pacifying the decision-making process.

It is not only because of my conviction that democratic and peaceful solutions can seldom be achieved through undemocratic and violent means that I want to emphasise this point. To claim to be farsighted in politics is usually to be short-sighted. There is no group or individual in possession of a magic formula to usher us into democratic and prosperous Ethiopia. Whoever boasts of having solutions to Ethiopia's problems, ethnic, social, or economic, is either an intellectual charlatan or a political demagogue. We should therefore know that the most important thing at the present juncture is not so much the solution we might propose, but the democratisation and pacification of the means of problem-solving.

Thirdly, we must unequivocally discourage the use of force both to maintain the status quo or to change it. "Peaceful solutions to all political problems" must be our rallying slogan. We should therefore oppose war from whichever quarter it may come. It is not only politically irresponsible

but also morally deplorable if we were even indirectly to help armed conflicts or to fan the fire of war and vengeance from our safe sanctuaries in Europe or America. If a civil war breaks out, I am sure most of us will be busy soliciting visas and sending tickets for members of our family, at the same time shouting "Ethiopia or death!"; "Oromia or death!"; "Down with Amhara chauvinism and Oromo separatism!" and the like.

Let me end, dear Getinet. Despite my contention that it is Amhara nationalism that lingers behind your neo patriotism, it was not my intention to antagonise you. Without minimising the significance of our differences, I do not want to impute that we differ in our attachment to Ethiopia. But you love her in such a way that you leave "no room even for a needle between you and her" as they say in our country, to describe the closeness of a relation. You hold her in clench so tight that I am afraid you might strangulate her. I for my part want to have a loser grasp on her, so that I could always get a hand free, if the need arises, to make place for those who hesitate but who might decide to join in the embrace of her or to beckon back the ones leaving the embrace for different reasons. As far as I am concerned, no other melody in the world than tizita can transport me into ecstasy. And although the contribution of the Amhara

to the chemistry of my blood is negligible, Amharic remains the language in which I think and can best express myself. I am not willing to unlearn it. The older I get, the bleaker my chances to return to my country becomes, I am hopelessly becoming more sentimental. With every passing year, my apartment is looking increasingly like a souvenir shop. However, the future Ethiopia I yearn for, even as a distant home, will have to accommodate not only patriots like you or sentimental assimilados like myself, but also many others who are sceptical, resentful, vacillating, or even hostile to her, due to bad experiences in the past. It is in this sense that I want to conclude with the cry:

Menelik's Ethiopia is dying, long live Walelign's Ethiopia!

Dereje Alemayehu
Berlin, Germany
August 1993

ዶ/ር ደረጀ አለማየሁ በአለም አቀፍ ደረጃ ፍትሃዊ የሆነ የታክስ ሥርዓት እንዲመሰረት የሚሟገተው Global Alliance for Tax Justice በመባል የሚታወቀው ድርጅት ዋና አስተባባሪ (Executive Coordinator) ናቸው:: ቀደም ሲልም Tax Justice Network Africa በመባል የሚታወቀውን ድርጅት በማቋቋምና የድርጅቱ ሊቀ መንበር በመሆን ሰርተዋል:: በተጨማሪም የክርስቲያን ኤይድ ግብረ ሰናይ ድርጀት የኤኮኖሚ ፍትህ ከፍተኛ አማካሪና የምስራቅ አፍሪካ አገሮች (ኬንያ፣ ኡጋንዳና ታንዛኒያ) ሃላፊ በመሆን አገልግለዋል::

ዶ/ር ደረጀ በአገሮች ሥነ-እድገትና በኢኮኖሚክስ የማስተርስና የዶክትሬት ዲግሪያቸውን ያገኙበት በርሊን ፍሪ ዩኒቨርስቲ ውስጥ ጀርመን አገር አስተምረዋል:: ከዚያም በመቀጠል፣ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን በመወከል የተለያዩ አፍሪካ አገሮች ውስጥ በኢኮኖሚ ልማት ጉዳዮች በአማካሪነትና የኢኮኖሚያዊ ልማቶች ዳይሬክተር በመሆን ሰርተዋል::

ዶ/ር ደረጀ በአፍሪካ እድገት ተግዳሮቶች ላይ ሁለት መጽሐፍትና በርካታ ጽሁፎችን በተለያዩ መጽሄቶችና ዓለም አቀፋዊ መድረኮች አቅርበዋል:: ተማሪ በነበሩበት ወቅት በአውሮፓ የኢትዮጵያ ተማሪዎች ማኅበር ውስጥ የመጽሔት ቦርድ አባል ሆነው አገልግለዋል:: ታጠቅና ትግላችን በመባል የሚታወቁ የማኅበሩ መጽሄቶች ላይ የወጡ በርካታ ጽሁፎቸንም አበርክተዋል::

ዶ/ር ደረጀ ባላቸው ድንቅ የቋንቋ ችሎታ፤ አማርኛ፣ አፋን ኦሮሞ፣ እንግሊዘኛ፣ ጀርመንኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ ቋንቋዎችን ማንበብ፣ መናገርና መፃፍ ይችላሉ::

ከመጽሐፉ የተወሰዱ

ዲሞክራሲ ሰው ለእምነቱ ሲል ሆነ በእምነቱ ምክንያት የማይሞትበት ስርዓት ነው::

*** *** ***

ሞት የሌላ ሞት ጠሪ ጣዕረ ሞት እንጂ የአዲስ ሕይወት አብሳሪ መልአክ ሊሆን አይችልም:: ሞት ይሙት!

*** *** ***

አላቂ እንጂ አሸናፊ ለማይኖርበት የብሄረሰቦች ጦርነት መቧደንን በየትኛውም መልኩ አልቀበለውም::

*** *** ***

Any strategy which takes a premeditated risk of sacrificing human lives to "achieve historical goals" or "defend historical legacies" cannot have any "historical" justification whatsoever. Changes and solutions must be always envisaged without taking human sacrifices for granted or as inevitable.

Maintaining the territorial integrity of Ethiopia should not be made an end-in-itself. Reorganising, democratising, and pacifying the relation of nationalities is the most important task. If we succeed in doing the latter, the former will take care of itself. You cannot prohibit secession; you can only help make it superfluous. But if our emphasis is concentrated on the former, and if we relegate the latter to a later date, after "the inviolability of the territorial integrity of Ethiopia" is ascertained, we achieve neither end. The bearers of Mr Kalashnikov 's product will determine the issue in the next, I am afraid imminent, round of civil war.

ISBN 979-889589482-8
9 798895 894828

ብር 400 $ 25

ታዝቤ ዝም ከምል
ደረጀ አለማየሁ (ዶ/ር)
2017 ዓ/ም